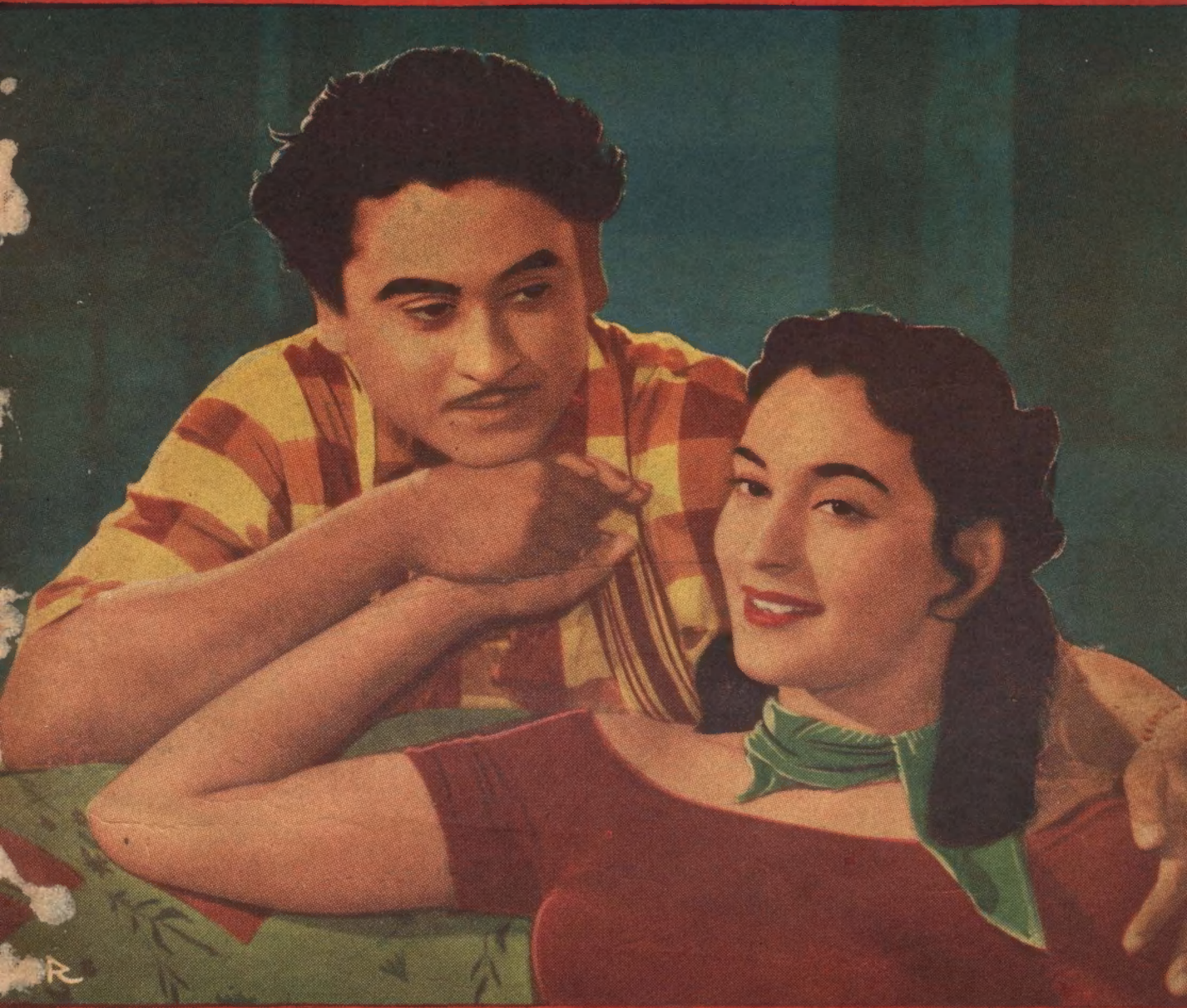


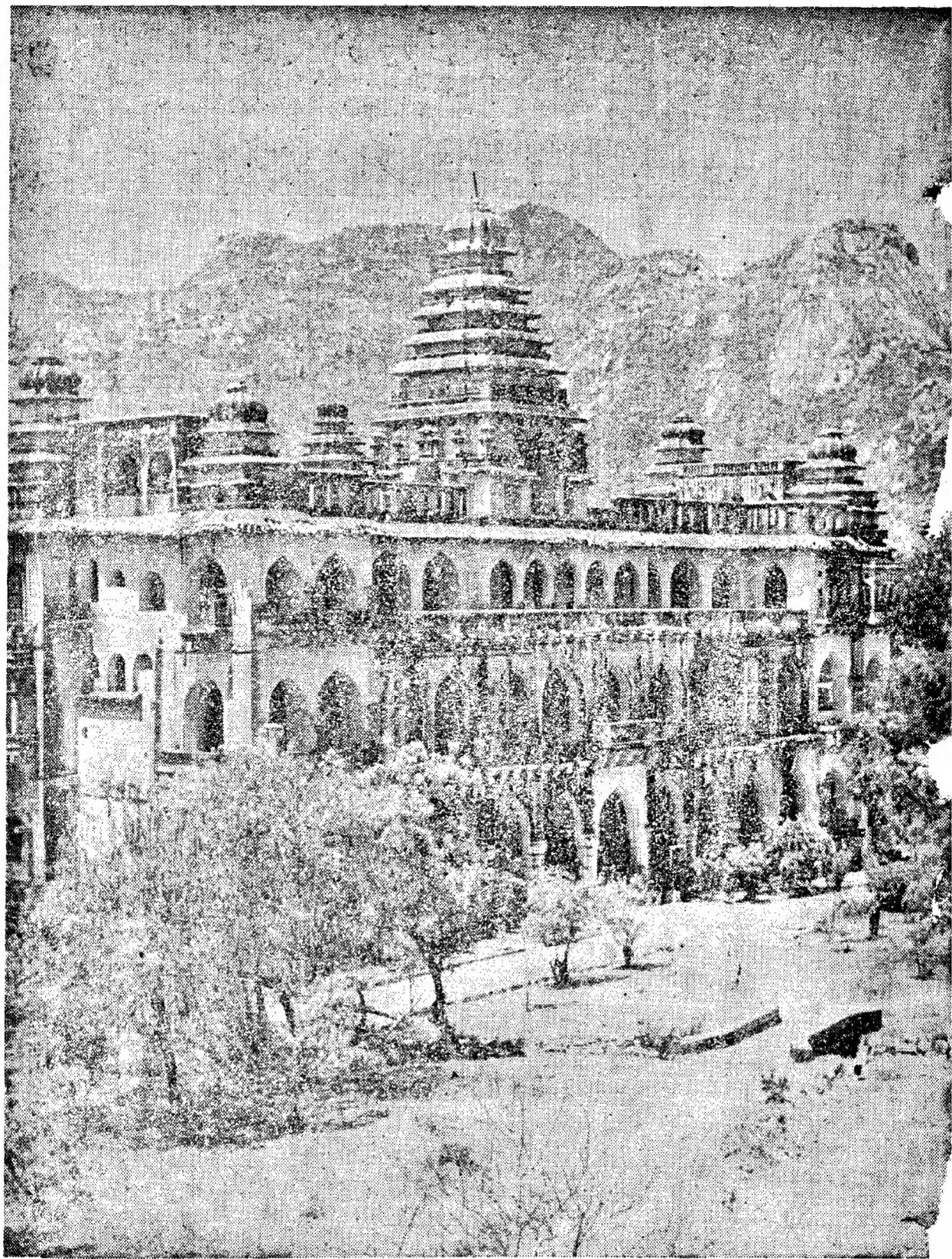
# ఆంధ్రసాహిత్యవారపత్రిక



ANDHRA PATRIKA  
ILLUSTRATED WEEKLY

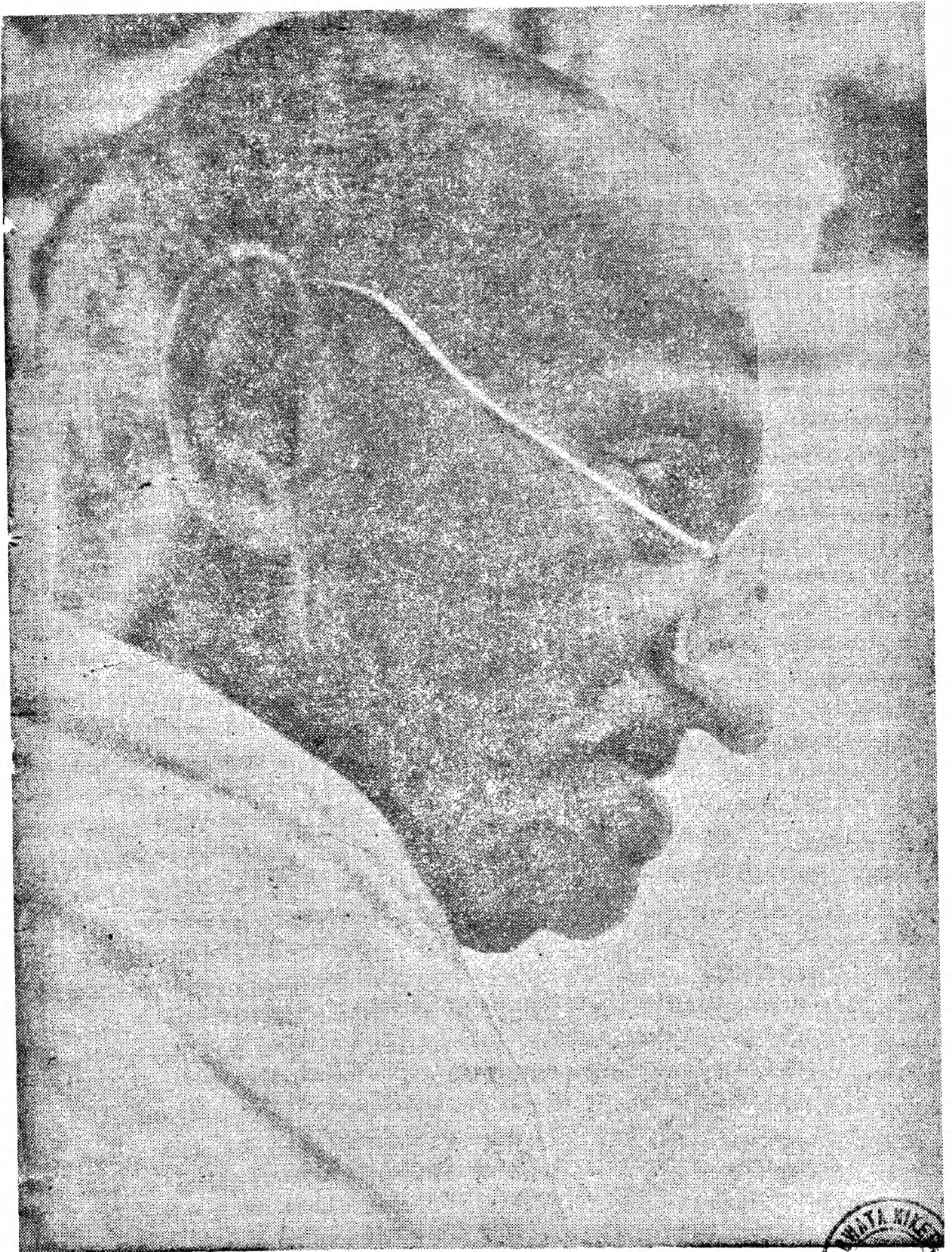
25 నయాపైసలు  
4-2-'59





చంద్రగిరి రాజమహల్

—ఫోటో: ఎం. శ్రీనివాసన్



దక్షిణ భారత: జనవరి 80





# ఆంధ్ర సాహిత్యవారపత్రిక

సంవత్సర చందా  
రూ. 18—0—0  
విడివ్రతిక 25 వ.పై

Founder: K. NAGESWARA RAO

విలంబ మాఘం బహుళ ద్వాదశి బుధవారం

సంపుటము 58  
సంచిక 19  
4-2-59

## విషయానుక్రమణిక

ముఖచిత్రం :

'భిక్షుకాంక్ష' చిత్రం

కె. కో. ర. కుమార్, నూతన్

రాధాని కబుర్లు—“పవీన్”	—	3
న్యూఢిల్లీ లేఖ—శ్రీ కృష్ణ	—	-
తప్పనిసరి అతిథి—“శ్రీ విశింధి”	—	7
నమర్పణ (సీరియల్)—కందుకూరి లింగరాజు	—	8
ప్రతికకు జోహార్లు—జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తి	—	12
చాసోహం—“మధుశ్రీ”	—	14
జీవనలీల (సీరియల్)—మద్దిపట్ల సూరి	—	17
బంగారయ్య చచ్చాడు—గంధం యాజ్ఞవల్క్యశర్మ	—	21
గుండె గొంతుకలోన—సత్యం శంకరమంచి	—	23
జడచెప్పిన సాక్ష్యం—యం. యస్. సుందరమ్మ	—	24
ఆంధ్రభోజుడు ఆనందగజపతి—మల్లాది సత్యనారాయణ	—	26
మహాభారతం—	—	30
ఆత్మనందేశం—రమణశ్రీ	—	32
నక్షత్ర ఫలితాలు—బి. నరసింగరావు	—	36
బాలసాహితీ—తిప్పావరపుల వెంకటాచార్యులు	—	39
యుక్తిమంతుడు—వనంతరావు రామకృష్ణరావు	—	40
వనితాలోకం—బి. ఇందిరారాజ్	—	47
వంటలు	—	49
వనితావాణి—	—	52
సినిమా—	—	55





# రాజధాని కబుర్లు

## మాస్కోకి డిటో మార్షల్ డిటో

మీరు రాజధాని పొరులైతే—ఇక దైర్యంగా ఊపిరి విడవచ్చు మీరు ఆంధ్రప్రదేశ్ పొరులైతే తొమ్ము విరుచుకొని గర్వంగా నిలబడచ్చు. యుగోస్లావ్ రాజ్యాధినేత మార్షల్ డిటో హైదరాబాదు వచ్చాడు వెల్లిపోయాడు. అతడిక్కడ ఉండగా, ఎక్కడా, ఎప్పుడూ ఎలాటి ప్రమాదమూ రాలేదు.

మన రాజధాని నగరంలో అతిథిగా అతిశుంఛగా ఆసద వాటిల్ల గలదని నేనుకొని, మీరుకొని భయపడమని కాను. (ఈ వాక్యం పరిగాఢండా? ఇలా ఆనచ్చా? ఎలాంటి మాత్రమేమిటి—మీ కర్పించండికా? డిటో సింహాశం వనూస్సుండును, తుపాకి గుండు చొరని అద్దాలుగల కారును సింహాశ ప్రభుత్వం ప్రశ్నకం తెప్పించింది. మన రక్షక ధిబుకాళు కూడా వెయ్యికిల్లో మాసి అరిన్ని కాపాడింది.

అసలు డిటో క్రిందటిసారి భారతదేశం పర్యటించినప్పుడు, హైదరాబాదు అరిన్ని రానివ్వలేదు మన ప్రభుత్వం. బులెటిన, స్పెషల్ ఏవయంలో కూడా ఇంతే జరిగింది. కమ్యూనిస్టులెక్కాను స్పెషల్ స్పెషల్. కోర్ట్ వంటి వారు మనదేశం వచ్చివా, హైదరాబాదు రావడం జరిగింది.

ఇటువంటి లోపాలకు మనం కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని విమోచక తప్పదు. కాని ఆంధ్రప్రదేశ్ అంతరంగిక కాల, విద్యాకాల ఈ విషయంలో తమ బాధ్యతల్ని నిర్వర్తిస్తున్నాయంటారా? సమస్యలే లేకుంటే, పరిష్కార భారమే ఉండదు; మనములు పుటకపోతే, చచ్చిపోవడమే ప్రశ్న ఉండదు. ఏ రంగంలోనైనా పెంపొందించు. వి. వి. విలు—రాజధాని రాక నేపాతే, వాటిని కాపాడే బాధ్యతే మనకుండదు! అన్న దృక్పథం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం విడిచిపెట్టి.

మాడేముంది? ఇటువంటి కార్యక్రమాల్ని కేంద్రం నిర్వహిస్తుంది? అంటారు మీరు. నిజమే. కాని మనకి కూడా ఉత్సాహం ఉండాలిగా?

ఈ వి. వి విలు వచ్చినప్పుడల్లా పోలీసుకాల పత్రికా ప్రతి నిధులకి పాసులిస్తుంది. పాసులు ఎక్కడా, ముచ్చటగా చూడకొట్టాల్సి వల్లుగావుంటాయి. పాసు వైస ఒక ఉన్నతోద్యోగిసంతకంఉంటుంది. ఈ పాసు ఒకటి చేతిపట్టి జనవరి 16వ తేదీ సాయంత్రం నిజాం కళాశాలకు చెక్కుకున్నాం. మొదటి గేటువద్దకు వెళ్ళాం. పాసుకు రెడద పటించుకో దలచుకోలేదు పోలీస్ కన్స్టేబిల్. 'రెండో గేటు' అన్నాడు క్లుప్తంగా. రెండో గేటువద్ద మరో ఇన్స్పెక్టర్ ముగ్గురే ఉన్నాడు కింకరులు. వాళ్ళు 'మాడో గేటు' అన్నాడు. మాడో గేటువరకు వడిచివెళ్ళి, ముళ్ళపాదల మధ్యనుంచి మెలికలు తిరిగిన దారివెంట నడిచివచ్చాం. ఆ మాడుదారి దారి తిరిగి తిరిగి రెండో గేటు వెళ్ళి తెచ్చింది మమ్మల్ని. కొత్తిగా వచ్చిన వాళ్ళందరినీ ఇంకా మాడో గేటు దిగి చూపించడంలో నిమగ్నం ఉన్న పోలీ

సువాళ్ళు బీపులు మావైపు తిరిగి నవ్వాలు వేళాకోళంగా.

అనవసరంగా ఆరమెలు దూరం నడవడం పూర్తైంది. రక్షకధిబు కాల ఉన్నతాధికారి సంతకంపై పోలీస్ కన్స్టేబిల్స్ మరీకొంత గౌరవం ఉంటే బాగుండుననిపించింది.

నిజాం కళాశాల అవరణలోనుండి స్వీయ పెరియన్ వద్ద సమావేశం జరిగింది. డిటోను చూడాలన్న భూతాచలంతో ప్రజలు వేసకుంటే విచ్చేకారు. డిటోలు - భార్యాభర్తలు - వచ్చే మార్గం అంత అలంకరించబడింది. భారత యుగోస్లావ్ పతాకాలు అలంకరించాయి మార్గాన్ని. నిజాం కళాశాలకు వెళ్ళేదానికి అటూ ఇటూ ప్రజలు బాగుంటే నిలబడ్డారు.

స్వీయ పెరియన్ వద్ద జరిగిన సమావేశంలో మార్షల్ డిటోకి జంట నగరపాలక సంఘాలు సన్మానపత్రం సమర్పించాయి. వచ్చి రాని ఇంగ్లీషులో తిడబడుతూ సమాధానం ఇచ్చాడు మార్షల్. అతడు ఆ విధంగా తిడబడడం చాలా సహజంగాను, సమయోచితంగాను ఉంది. యుగోస్లావియాకి ఇంగ్లీషు రాజభాష కానప్పుడు, ఆ భాషలో మాటాడుతూ తిడబడడం సహజమే! అంతకుముందు పౌరసన్మానపత్రం చదివిన జంటనగరాల మేయర్లు క్రియనులు కృతజ్ఞతాను ముదిరాజ్, నారాయణస్వామి హిందీలో, తెలుగులో తిడబడుతూ చదివారు. అందువల్ల డిటో తిడబడడం సమయోచితం!

మార్షల్ డిటో చరిత్ర పరిశీలిస్తే, అతడు తిడబడే మనిషి కాదని తెలుస్తూంది. అరిన్నిగరించి తెలిసిందే అంత. 1892వ సంవత్సరం మేనల్లో జన్మించాడతడు—అంటారు. 13, 14 సంవత్సరాల క్రితం న్యూయార్క్ హైరల్ ట్రైబ్యూన్ పత్రిక ప్రశ్నక పత్రాధి ఒకడు వ్రాస్తూ—ఈ డిటో సంతాన వనరికి అంతుపండలేదు. ఇతివేత డిటో కాదు. జోసెఫ్ బ్రూక్ అయ్యుండవచ్చు—అని వ్రాశాడు. పత్రికావిశేషులు లండన్లో అతడు కొంచెం బాగా తెలుసున్నాడు అంటారు.

### డిటో ఏమిటిట?

అసలు డిటోకి ఈ పేరెందుకొచ్చింది? విడతయల ఊహగానాలు వివరించండి: (1) ఇంకో డిటో ఉన్నాడు, అతడు చచ్చిపోతే ఇతిదాపేత పెట్టకొన్నాడు. (2) అల్పేబే! లేదు. డిటో అన్నది ఒక అడవిలపేరు. రహస్యంగా యుద్ధం చేసేకోజులో ఆ అడవిల పెను పెట్టకొన్నాడు. (3) ఉహు! కాదు. డిటో అని నోమన్ దక్షత రై: ఆరిమె గౌరవంకోర్చి తనపేరు డిటో చెసుకున్నాడు (4) రోమన్ దక్షత రికాగు. వెయింటి డిటో అనే యోగి ఉండేవాడు. అతని వివాద గౌరవంతో ఈపేరు పెట్టబడ్డాయి. (5) 'నామాలు విను' అనడానికి అతని మాతృభాషలో ఉపయోగించే ధ్వనులు కొంచెం దగ్గరగా 'డిటో' లా పలుకుతాయి. అందుకొచ్చిందా పేరు.





పాలిస్ ఆఫీసు ఎంపికాల్పించి అందరికీ తెలుసు. కాని టిటో ఆఫీసు ఎలా వచ్చిందో ఈ వాటికి ఎవరూ గట్టిగా చెప్పలేరు. అదే పాలిస్ టిటోకి లేదు. రహస్యం యుగోస్లావియాకి లేదు. ఒకరినిగూర్చి. ఒకజేకాన్నిగూర్చి మనకేమీ తెలియదనుకుంటాం. కాని చాలా తెలుసు. రెండోవారినిగూర్చి, రెండోజేకాన్నిగూర్చి చాలా తెలుసుననుకుంటాం. కాని ఏమీ తెలియదు.

1948లో ప్రపంచయుద్ధం ముగియడం పాగుతున్న రోజులు. యుగోస్లావియా నాయకత్వం చీలింది. ఆ సమయంలో చర్చిల్ టిటోను బలపరిచాడు. యుగోస్లావియాని 'టిటోలాండు' అన్నాడు. అప్పట్లో కనిగొన్న జ్యూనియర్ బోటానుతానంటే, 'కని చాలా మంచివాడు' అనే పరిస్థితిలో ఉన్నాడు చర్చిల్. [అంటాడు వాన్ గంధర్] చర్చిల్ బలంతో వాతే టిటోపరినితి వేరుగా ఉండేది.

ఒకసారి చర్చిల్ కొడుకు రెండల్స్ చర్చిల్కి యుగోస్లావియాలో ఏదో సమాచారం కావలసి వచ్చింది. ఎవరూ సమాకరించలేదు. చివరికి టిటోకి తెలిగ్రామ్ ఇచ్చాట్ట. తెలిగ్రామ్లో చివర 'నే నెవరో నీకు తెలుసుగా? అని చెప్పాడు. వెంటనే టిటో తిరుగు తెలిగ్రామ్ ఇచ్చాట్ట: "ఓ. తప్పకుండాను. నిల్ ఆరివర్కి మాజీ బావన అది' అంటూ. ఈ కథ నిజమని గట్టిగా చెప్పలేం. కాని టిటో శీల పరిశీలనలో ఉపయోగపడుతుంది ఈ కథ.

టిటోకి మాస్కోకి ఉన్న కలహం అందరికీ తెలిసిన విషయమే. ఇటువంటి పరిస్థితిలో 'మాస్కోకి డిటో మార్చర్ టిటో' అంటే మీరందరూ నవ్వుకుంటారు. కాని ఎన్ని డెబ్బలాటలున్నా, టిటో కమ్యూనిస్టు. వ్యక్తి రాజకీయ ప్యాటర్న్ త్రావకి విలువనివ్వని కమ్యూనిస్టు సిద్ధాంతానికి ఒడబడినవాడు. రహస్య అడుగుబాడల్లో నడిచే యుగోస్లియన్ దేశాలన్నింటిలో 'ప్రజాస్వామ్య' ప్రభుత్వాలు అమల్లో వున్నాయి. రహస్య తిరుచో ప్రభుత్వం యుగోస్లావియాలో మాత్రమే అమల్లోవుంది.

'పాలిస్ ఒక గురు టిటో మరో ధను. ఇందులో ఒకరు మంచి ఒకరు చెడ అనడానికి వీలేదు' అన్నాడు కార్మికపక్ష ప్రభుత్వంలో విజ్ఞానగమంత్ర ఎర్లన్ టెవిన్ ఒకసారి. చర్చిల్ అలా అభిప్రాయపడలేదు. అలా అభిప్రాయపడ్డం దూరదృష్టికి చిహ్నం కాదు. కాని రహస్య ఎదిర్చాడు కదా అని టిటోను ప్రజాస్వామ్యవాది అనడంకూడా చాలాపాతే.

\* \* \*

## నాట్యసంఘం ఉత్సవాలు

ఈవారం నాట్యసంఘం ఉత్సవాలలో పేర్కొనదగిన అంశం శ్రమతి కమలాంక్షుణ్ భరతనాట్య ప్రదర్శన. అమె, తుమారి రాధ కలిసి, విడివిడిగాకూడ, రెండూరోజులు ప్రేక్షకులను తన్మయులను చేశారు.

ఈ ధరతి నాట్య కార్యక్రమంలో ప్రదర్శించబడిన అంశాలన్నీ బాగున్నాయి. కాని ముఖ్యంగా పేర్కొనదగింది శ్రమతి లక్ష్మణ్ నాగిని నృత్యం. 'కృష్ణలీలలు' కూడా బాగానే ఉంది. కాని— అమె నృత్యాన్ని ప్రశంసించడానికికూడా వాకు అర్హతలేదు. వాకు తెలిసింది ఒక్కటే: అమె తను మురిసి, ప్రేక్షకులను మురిపించింది. ఈ ప్రదర్శనలను నిర్వహించినందుకు నిర్వాహకులను అభినందించాలి.

నాట్యసంఘం వారిని అభినందించడం ప్రదర్శనం నల్లరాసు

మూర్తి బృందంవారి 'పామర సావిత్రి'. ఈ ప్రదర్శనను గూర్చి ఇంతకంటే ఎక్కువగా వ్రాయడంలేదు.

\* \* \*

## యూనివర్సిటీ బస్సులు:

ప్రభుత్వ కార్యనిర్వహణ కేంద్రానికి ఎంత దూరంలో ఉంటే అంత మంచిదని కాబోలు నగరానికి దూరంగా నిర్మించబడ్డాయి ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయ భవనాలు ఉస్మానియా బిల్లు విశ్వవిద్యాలయాన్ని ఎలాగు ప్రభుత్వకాళగా చేసేసింది చివరకు మిగిలింది విద్యార్థుల ఇక్కట్లు.

పూర్వం ఆర్. టి. డి. కొన్ని బస్సులను ప్రత్యేకంగా విశ్వవిద్యాలయ కేంద్రస్థానానికి నడిపేది. ఉదయం తిరిగి వచ్చేటప్పుడు, సాయంత్రం వెళ్ళేటప్పుడు బస్సులు ఖాళీగా తిరిగి రావలసి వచ్చేది. అందుకల్లా ఆర్. టి. డి. కి కలిగే సమస్య యూనివర్సిటీ భరించేది. కాని ఏ కారణం వల్లనో ఈ ఏర్పాటు ఉపసంహరించుకోబడింది.

తరువాతి మొన్న మొన్న టివరకు యూనివర్సిటీ యే బస్సులు నడిపింది. టిక్కెట్లు చౌకగా ఉండేవి. బస్సులు కూడా చౌకగానే ఉండేవి. ఆ బస్సులను ఎవరు తయారుచేశారో తెలియకుండా, అడవాళు కూడా దానికి వీలేకుండాను, మగవాళ్ళు నిలబడానికి వీలేకుండాను నిర్మించారు. విద్యార్థులందరినీ కూడా రోజు తీసుకున్నా, అధ్యాపకులనుండి రెజిస్ట్రేషన్ తీసుకునేవారు. లోపాలెన్ని ఉన్నా, సమయానికి విద్యార్థిబృందాన్ని కళాశాలలకు చేరవేసే అలవాటు ఈ బస్సుకుండేది.

ఆర్. టి. డి. ప్రభుత్వ కాళగా ఉండే రోజులో విమర్శల కల్లా ప్రయోజనం ఏమీనా ఉండేదేమో? కాని అది ఇప్పుడు కలుబాటేమీలేని వ్యతంత్ర సంస్థ. యూనివర్సిటీకి రెండు మూడు నెలలనుంచి బస్సులు నడుస్తున్నాయి. అంటే నడుస్తున్నాయన్నమాటే! కళాశాలల్లో విద్యార్థులకి కొన్ని గంటలు, వెళుతుంటాయి. ఆ వేళకి పిల్లల్ని అక్కడికి చేర్చాలనే కట్టబాటుకు ఆర్. టి. డి. సహించడం లేదు.

ఆర్. టి. డి. లో విద్యార్థులకు కన్వేషన్ పాసులిస్తారు. ఈ పాసులు విజ్ఞత పైన మార్గం మీద నిర్ణయించిన స్థలాల మధ్యనే చెల్లుతాయి. వారాయన కూడా తన నిలబడ విద్యార్థిని విద్యార్థులు ఒక గంట చాడావు నిలబడితేనేగాని బస్సు నిలబడి స్వీకరించదు. పాసులు నెల మొదట్లోనే కొనుక్కున్న విద్యార్థులు, విద్యార్థులు హాజరే బాగా నుంచి, హైదర్ నూడా నుంచి నడిచి, రిక్షాల పైన బస్సులో పురాచేరి అక్కడ మరో బస్సులో ఎక్కి పూర్తరైకం చేల్చించుకుంటున్నారు.

ఇది మన రవాణాసంస్థ ప్రజలకు చేకూరుస్తూన్న సౌకర్యాలు!

## 'నవ్యసాహితీ'

రచయితల సహకార ప్రచురణ సంస్థను నెలకొల్పాలని నవ్యసాహితీ సమితి నిర్ణయించిందిట కేరళలో తప్ప మరెక్కడా ఇటువంటి ప్రచురణ సంస్థలు లేవన్నారు సమితి కార్యదర్శి శ్రీ పోతుకూచి సాంబశివరావు.

ఉద్దేశ్యం వాంచినాకాని, ప్రాథమిక ఎంతవరకు ఆచరణ (54-వ పేజీ చూడండి)





## మత్తయీ వ్యవహారంలో “కుమారి” అమృత కార్

భారత రాజధానిలో ఈ వారం సంఖ్య మత్తయీ ఎం.ఓ. మత్తయీ మీ గు గా పోయాడు! ఎం. ఓ. మత్తయీ ప్రధాని నెహ్రూ ప్రైవేట్ సెక్రటరీ. కమ్యూనిస్ట్ వారపత్రిక “న్యూఏజ్” వారం ప్రారంభంలో మత్తయీ ని గుర్తుపడుతూ ఒక వ్యాసం ప్రకటించింది. ఉద్యోగం నుంచి విరమించడానికి అనుమతి ఇవ్వవలసిందిని ప్రధాని నెహ్రూకు అదివారం ఉదయం మత్తయీ ఒక విజ్ఞాపనదాఖలు చేసుకున్నాడు. మంగళవారం ఉదయానికిలా అతిథి రాజీనామాను ప్రధాని నెహ్రూ ఆమోదించడంకూడా జరిగింది. ఈ సంఘటనలన్నీ వరసవరసగా మెరుపులు మెరిసిపట్టు జరిగిపోయాయి.

ఈ మత్తయీ వ్యవహారంలోకూడా ఒక నుప్రసిద్ధి రాజకీయ వేత్త ప్రధాన ధూమిక నిర్వహించిందింటే కొంతమందికి ఆశ్చర్యం చేయవచ్చు. ఆ రాజకీయ వేత్త ఎంతో కాదు! మన కుమారి అమృతకార్. ఈ విషయ భారత ప్రభుత్వంలో మెన్నటి వరకు ఆశాగ్యతాను మంత్రి. మామూలుగా అందరూ ఈ విషయ “రాజకుమారి అమృతకార్” అనికదూ. పిలుస్తారు! మనదేశంలో పాతకాలపు చిరుగులన్నీ తుడిచివేళాం కాబట్టి, అనాలనే “కుమారి అమృతకార్” అంటున్నాను. ఇంతేగాక, ఈ విషయం “రాజా సర్ మార్క్సిస్ట్” వామధేయంలోని “రాజా” చిరుగుకూడా కేవలం కల్పితమైనది.

“కుమారి” మత్తయీ వ్యవహారంలో ఏమంటున్నా? తెలుసా?

(1) “నాకు చాలా ఏళ్లనుంచి తెలిసిన కొంతమంది ఆపమిత్రులు కొన్నేళ్ల క్రితం ఆరులక్షల వైచిలుకు ఆసి నాకు వ్యాధిని చేయడం జరిగింది. ఈ నిధి నిర్వహణకు ధర్మకర్తల సంఘం ఒకటి ఏర్పాటుచేయడం

మంచిదని తోచింది. ఎం. ఓ. మత్తయీ, కుమారి పద్మభావాయుజీ ధర్మకర్తలుగా వుండవలసిందిని ఆహ్వానించాను.

(2) ధర్మకర్తల సంఘం ఏర్పాటుచేసి నిధికి ఒక పేరు పెట్టడం లో బాధ్యత పూరిగా వాడేవని అంగీకరిస్తున్నాను. భారత స్త్రీత్వానికి ప్రాతినిధ్యం వహించగల ఒక అజ్ఞాతమహిళ తరఫున ఈ నిధికి నామకరణం చేయడం ఉత్తమమని తోచింది. ఈ విధంగా ఒక అజ్ఞాతమహిళ పేరుతోనే నిధిని స్థాపిస్తున్నందుకు భారతమహిళలైన నేను నిజంగా ఎంతో గర్విస్తున్నాను.

(3) నాకు చిరకాలంగా మేహితృలైన ఒక వ్యక్తి ధర్మకర్తల నిధికి ఒక గృహస్థి సమర్పించడం జరిగింది: ఇలు చాలా పాత దైవం నువ్వలా, కిథిలావస్తలో ఉన్నందునలా దీనిని ద ఆర్థికపరిపాలన చేయే నెలసరి రాబడిని 189 ల రి సమూహపెనుమంత్రి మే, పేరుకు పెట్టడం కాని, ఆర్థిక దృష్ట్యా చూసే దీనికి చెప్పకొదగిన పేటలుబడిలు వ ఏమీ లేదనే చెప్పాలి. ఈ కారణాలచేతివిమాత్రం సులభపర వచ్చినా ధర్మకర్తల సంఘం ఇల్లు అమృతేయమే ఉత్తమం. నా ఉద్దేశం కూడా అది.”

ఈ వ్యవహారానికి కంటికి కుమారి అమృతకార్ పూర్తి బాధ్యత వహిస్తున్నది కాబట్టి వ్యవహారాన్ని కొంతవరకు తిరచి చూడకుండా, కొంత వ్యాఖ్యానం చేయకుండా వదిలివేయడం సమంజసం కాదు. తన ఇషం వచ్చినట్లు నిర్వహించడానికి వీలుగా ఆరు లక్షల రూపాయల నిధిని కుమారి అమృతకార్ పరం చేసి ఆ ఉదాంబభావులెవరినీ మొదిటి ప్రశ్ని. కుమారి అమృతకార్ కేంద్ర ఆశాగ్యతామంత్రికిగా వుండగానే ఆ సీని ఆ మెసరం చేయడం జరిగిందా, లేక అపదని నుంచి విరమించిన తర్వాత జరిగిందా అన్నది

రెండో ప్రశ్న. ధర్మకర్తల సంఘం ఏర్పాటు చేయడానికి ముందు ఆ నిధికి మత్తయీ తల్లి పేరు పెట్టామన్నామే ఆ సీని తన పరం చేసిన చాతలతో సంప్రదించడం జరిగిందా? ఎవరినోట వివరాలు వా ఈ ప్రశ్నలే వివరమన్నాయి కాబట్టి నేను వాటిని ఇక్కడ ఉదహరిస్తున్నాను. బహుగా వచ్చే నెల పార్లమెంటులో కూడా ఇవే ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వవలసి అగత్యం ఏర్పడవచ్చు.

నిధికి మత్తయీ తల్లి పేరు ఎందుకు పెట్టవలసి వచ్చిందో కుమారి అమృతకార్ వివరిస్తూ ఒక ప్రకటన చేసింది. దీని వాచకరణ వ్యవహారమంతా యుద్ధంలో మరణించే ఒక అజ్ఞాత సైనికుడి పేరున యుద్ధ స్మారక మొదిదానికి వామకరణం చేసే ధోరణిలో జరిగి పోయింది. ఈ గౌరవస్థానానికి మత్తయీ తల్లి పేరే ఎందుకు నిర్ణయించడమే వచ్చింది?

**శ్రీ ఆరోగ్య సాభాగ్యములకు**




**లోధ**

**కేసరి కుటీరం**

ప్రైవేట్ లిమిటెడ్

రాబివేట మద్రాసు-14

అంధ్రప్రదేశ్ ఏజంట్స్  
మెదక్కు ఏటామ్ జనరల్ స్టోర్స్ ఎటెన్సిస్  
విజయవాడ, సికిందరాబాదు.

# న్యూ డిలైట్

అజాతశత్రు కే కావలసివస్తే, తన కొడుకైనా తండ్రిని చంపేస్తానో, తన ఇంట్లో కంటనాడి తరి పేరనో నిర్ణయిస్తే ఇంకా భాగంలేదే! ఇక్కడ చాలామంది అడిగే ఒక ముఖ్యమైన ప్రశ్న ప్రధాని నెహ్రూ ప్రైవేట్ సెక్టర్ టర్నిటీ పేరే ఎందుకు ఎన్నుకొననీ వచ్చింది.

తన పరమైన ఇంటి ఆ నియంత్రణయంతో మూరీ అమృతకార్ వాదన ఏమాత్రం సమర్థింపబడినా కొన్ని భారత రాజధానిలో ఇంటి అద్దెల కంట్రాక్ట్ చట్టం అమలులో వున్నదనే సంగతి సురచిహ్నమైనది కానన తీర్మా 1989 అదే ప్రాంతం ఆ చట్టం వ్యాప్తి అమలు జరిగింది. ఢిల్లీలో ఎవరైనా ఈ ఇంటిని 80 వేల రూపాయలకు కలిగి ఉన్నారని చెప్పారు అయితే తొందరపడి అమ్మకానికి వెళ్లారుగాని, కొంత నిలువూ నిదానంగా చూపితే, ఇదే ఇంటిని వారున్న రేటులకు ఎవరైనా నిక్షేపంలా కొనుక్కోనే వాళ్లేని ఇక్కడ చాలామంది అభిప్రాయ పడుతున్నారు.

ఏమైతేనేం, ఈ వివాదం సమసిపోయేలాగా మూరీ అమృతకార్ అనేక రకాల ప్రశ్నలను ఎగుర్తీచి వదిలి వచ్చేవాడు మాత్రం భావం.

\* \* \*

బ్రిటిష్ మాజీ ప్రధాని లార్డ్ ఆట్లీ మహాత్మాగారీ జిన్నామీద ఒక అభిప్రాయం ప్రకటించి ఒక చిన్న నుమారం లేవనెత్తాడు ఫిలుమార్ట్ చికాగోలో మోట్ గోమెత్ తన "మొమెంట్స్" ఆన్ గ్రంథంలో జిన్నా విజయమై ప్రకటించిన అభిప్రాయాలను ఇక్కడ పొందుపరుస్తున్నాను!

భారతదేశంలోని హిందూ ముస్లింల రాజకీయ అభివేరిల మన సత్వలను, భోంజీని తెలుసుకుందామనే గాథాభిలాష కలిగింది నాకు నేను అంతకు ముందప్పుడూ నెహ్రూను చూడలేదు. అది మొదటిసారి కలనకావడం అయినది చాలా ప్రకాంతమైన స్వభావం; ఆర్థిక విశ్వాసం కలిగిన వ్యక్తి; కొంచెం సేపు ముచ్చటిస్తే ఆయన చివరకు భారతదేశానికి అవకాశమవుతుంది మొత్తంమీద నెహ్రూతో వ్యవహరించడం తేలిక మాట అని కొద్దికాలంలోనే మేమిద్దరం ఆ ప్రశ్న మీకులుగా మారిపోయాయి నెహ్రూ లాంటి వ్యక్తిని అభిమానించడం వుండటం అసంభవం మహాత్మాగారీ జిన్నా మన సత్వం ఇంగుకు లాగా భిన్నమైంది ఎందుకొకటి నా సనకావడం వుండటం అయిన స్వభావం. హింసాత్మకం లేనిది అపారద్యమం జిన్నా ఎన్నడూ దాచలేదు, బహిరంగంగా

(-64 వ పేజీ చూడండి)



## ★ రాజకుమార్ ఫిలిప్ ★

“మౌంట్ స్వతంత్రత చేయటానికి కాస్త్ర విజ్ఞానం ఉపయోగపడాలిగాని కానిపని చేసేటానికి కాదు. మానవుడు కొత్తగా కనిపెట్టిన విజయవంతమైన, ఏ విషయంనైనా మంచిగాని చెడిగాని చేసేకైనా ఉపయోగించటానికి నిలుస్తూ కనిపించినది ఉపయోగించాలి అని నిర్ణయించేది ప్రజలే. అందుచేత కాస్త్ర మర్యాద ఫలితాలను ప్రజలలో రాహుటంగా ప్రచారం చెయ్యాలి అప్పుడే కాస్త్ర విజ్ఞానం సరైన పద్ధతిలో వినియోగ పడే ప్రవాళిప్రాయం బలీయంగా రూపొంది తే ప్రభావం చూపించగలదు” అని రాజకుమార్ ఫిలిప్ భారతీయ సైన్స్ కాంగ్రెసు వార్షిక సమావేశంలో ఉద్ఘాటించారు

రాజకుమార్ ఫిలిప్ భారతదేశంలో రెండు వారాలపాటు పర్యటిస్తున్న భారతదేశానికి ఇదివరలో బ్రిటిషు రాజకుటుంబీకులు రాకపోలేదు కాని స్వతంత్రత తర్వాత వచ్చిన మొదటి రాజకుటుంబీకుడు ఈయనే. కేవలం బ్రిటిష్ రాజధిర్ధిగా, ఎడింబర్గ్ ప్రభుత్వం కాక రాజకుమార్

ఫిలిప్ స్వయంగా బహుముఖ వ్యాపకాలు, అభిగమలు, ప్రజాపాఠశాలలు వ్యక్తిగా కూడా ప్రసిద్ధులయ్యారు ప్రజాహిత సంపాదకానికి రాజకుమార్ ఫిలిప్ ఎన్నో విధాలుగా సహాయంచేశారు. అనేక సంస్థల కార్యక్రమాల స్వయంగా పాల్గొని కష్టపడి పనిచేశారు. భారతీయ సైన్స్ కాంగ్రెసు సమావేశానికి ఆయన హాజరైంది బ్రిటిష్ కాస్త్రజ్ఞుల ప్రతినిధిగానే కాస్త్ర విజ్ఞానంలో ఆయనకుగల ఆసక్తిని గురించే ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం ‘డాక్టర్ ఆఫ్ సైన్స్’ అవార్డ్ డిగ్రీని బహూకరించింది. బ్రిటిష్ కాస్త్రజ్ఞుల పరిషత్తుకు ఈయన ఒక ఏడు అసభ్యుడుగా పనిచేశాడు. అయినా తాను కాస్త్రజ్ఞుడే కానీ, కేవలం ఆసక్తి మాత్రం ఉందని ఆయన చెప్పుకున్నాడు. అది ఆయన విషయాన్ని సూచిస్తుంది

భారతదేశంపై బ్రిటిష్ ఆధిపత్యం తొలగి పోవటంతో ఉభయదేశాల మధ్య స్నేహ సంబంధాలు లేవు. ప్రవర్తనాన ముఖ్యమైనది. రాజకుమార్ ఫిలిప్ ఈ దేశానికి రావటం ఆయనకు భారతీయులు అఖండ స్వాగతం ఇవ్వటం ఈ ఉభయదేశాల దృఢ ప్రేతి నిదర్శనం.

★



# —తప్పనిసరి అతిథి—

[నాటిక]

[క్రీరాములు: భరి; కారడ: భార్య; కుటుంబయ్య: అతిథి]

క: ఏమండీ, అఫీసునుంచి యింటికి వచ్చేటప్పుడు కాఫీపాడి వంచదార పలుకు వస్తానున్నాను, వాటి చేతులతోనే వచ్చారే?

క్రీ: యింటికి వచ్చే ర వడంతోనే గొడవ మొదలెట్టకు కారదా!

క: నీ నేం మాట్లాడినా మీకు గొడవ గానే వుంటుందిగాని, రేపు ఉదయం నిద్ర ముందంమించి లేచి లేవడంతోనే కాఫీ కాఫీ అని కలవరిస్తే ముటుకు నావల్ల కాదు యిప్పుడే చెబుతున్నాను.

క్రీ: కాస్త కొంతించు కారదా! నిద్ర నంగా ఆలోచించి చెప్ప, యివారే తరీకు ఎంత?

క: యరవై ఎనిమిది. అయితే?

క్రీ: అవునామరి! అంచితే నేను నువ్వు చెప్పిన వన్నీ తేలేకపోయాను. పోనీలే, ఈ నాలుగు రోజులూ కాఫీహానేదాం. మనకేం తినానా ప్రి రాదుగా!

క: యిప్పుడు ఆవగానే సరాయేమిటి? రేపు ఉదయం యీ విషయం మీకు గుర్తు వుండదా? అయినా, ఉదయం మీజేబులో రెండు రూపాయలనోటు వుండాలి. అది యేమయిపోయిందే?

క్రీ: అవును కారదా! ఆ రెండు రూపాయల నోటే యీ నెలకు చివరినోటనికూడా నీకు చెప్పానుగా. అయితే అనోటు మళ్ళీ కండుకు ఖర్చయిపోయింది.

క: యేమిటండీ మరి అంతవాత చెప్ప గూడనిఖర్చు.

క్రీ: నీతో చెప్పగూడదని కాదనుకో. ఒక స్నేహితుడు—

క: ఊ...చెబదులుగా ఆ రెండు రూపాయలూ కాకేకారన్నమాట. యింక వాటికి తినిపాకారేగా!

క్రీ: అరే. అలా ఎండు కవుతుంది? ఖనుకరీకున జీతం రావడంతోనే పువ్వులో పెట్టి మరి యిచ్చేస్తానన్నాడు. పాపం, చాలా యిబ్బందిలో వున్నాడురే. అందు కని యిచ్చేకాను.

క: అపర ధర్మరాజులు! మీ సామ్యం

పోయింది! అడగనివాడిది పాపంగా దాన ధర్మాలు—కన్నంతలో చేస్తూనేవుంటాడు. అయినా యీ నాలుగు రోజులూ మనం ఎలా గడుపుకోవాలనండీ మీ వుద్దేశం?

క్రీ: అతిని పరిస్థితి తెలిస్తే నువ్వలా ఆనవు కారదా!

క: యిప్పుడు మన పరిస్థితిమటుకు యే మంటాను? తినుకుమారిన ధర్మం చెసి తింటా రెమ్మకున్నాంగద. అదేం కర్మమేగాని యిలా చెబుకున్న అడిగేవాళ్ళేకాని తిరిగి యిచ్చేవాళ్ళుమాత్రం కనిపించదు. మీ కేమే వారేను ముఖామఖి అడగటానికి ముఖమాటం!

## ‘శ్రీ విరించి’

చెరిచిందా డబ్బువులపై మీరు ఎన్ని చెబుకు యిచ్చుకున్నా వాకేం అధిగం తరంలేకుగాని, మరి రేపు ఉదయమే కాఫీ మాట యే మంటాను?

క్రీ: ఊరికి నన్నిలా సాధిసావుగాని కారదా! నెల విండుగా రావడంకోసం తెచ్చిన పనుకులు నెల మధ్యలోనే ఎందు కయిపోయాయి? కాస్త వివరించు

క: నేను చెప్పింది చెప్పినట్లు తెస్తే ఆనలు యీ గొడవ వచ్చేనేకాదు. వీనకు వేస్తే అరవినడు, అరవినవేస్తే సవాసేరు ప్లకువచ్చాను అన్నీని. అక్కడికి అవే సరిపెటకోటానికి చూస్తున్నాను అందు లోనూ మీకు రోజుకు ఒకసారి కాఫీ చాం చాయెను! ఎలా చచ్చేది?

క్రీ: అంతంత లేసి మాటలేం ఆవకు కారదా. యిప్పుడు వచ్చిన ప్రమాదం యేమీ లేదురే. రేపటినించి కాఫీ మానేస్తా వంటూంటిని గదా!

క: ఆ బోధ్యంకూడా చూస్తాగా... (తలుపుతెరిచి చప్పుడు)

క్రీ: ఎవరు, కారదా?

క: ఏనా నాకు ముటుకేం తెలుసునండీ?

క్రీ: అలా కోప్పడకు కారదా, యిలా అర్థరాత్రిపూట ఎవరయి వుంటారా అని.

(తిరిగి తలుపు చప్పుడు)

క: తీసి కూడా పై తెలిసేపోతుందిగా. ముందే ఊహగానం ఎందుకు చెప్పండి.

క్రీ: ఎవరూ? (తలుపు తెరిచిన చప్పుడు.

ఒకవర్గం లోనివచ్చిన వర్గం.)

కొరివర్గం: అమ్మయ్య, యిలు కను క్కు నేటప్పటికి తలపాగం తోకకు వచ్చిందనుకో క్రీరాములు—

క్రీ: ఓహో. కుటుంబయ్య బాబాయా? ఎక్కడినించి బాబాయి రావడం? యింటి దగ్గర అంతా కులాసాగా వున్నారా?

కు: యింటి నమాచారం వచ్చేంత అడక్కు క్రీరాములు! నేను యిలు వాడిలి పెట్టి మూడు నెలలయింది. ఆ ఊరూ యీ వూరూ తిరిగి తిరిగి చివరకు యక్కడికి చెరుకున్నాను. ఆ కొద్దవర్గనహారం వుండి చూచావు, అది తెలిచిచావను, తెలి చావను. ఈ గొడవలో తిరిగి తిరిగి ఎముకలు పాకుం అయిపోతున్నా నునుకో. ఆ!

అమ్మయ్యా—గానెకు చలటి మంచినీకు పలుకురామ్మా. యక్కడ పంపునీళ్ళా, మాతినీళ్ళా అమ్మా!

క: పంపునీ లేనండీ. ఈ నేటలో ఎక్కడా నువ్వున్నావటే లేను.

కు: ధంపేకావునా. మాతినీళ్ళనుచి నువ్వు వెయ్యి చెప్ప లక్షి చెప్ప—పంపునీళ్ళు ధనీ రాదు. పోనీలే, యేదో నీకు, కాస్త గొంతు చల బడు చుకోటానికి.... అన్నట్లు,

అమ్మయ్యా—యీ రాత్రి పూట నువ్వు వాకోసం యేమీ ప్రయత్నం చెయ్యక్కరేను కాస్త మజ్జికావాం వుంటే యివ్వు, తాగి ఇడుకుంటాను.

క్రీ: అదిమిటి కాబాయి, పరాయవాడి లాగ మాట్లాడుతావు. పాపం, పులలా ఎక్కడెక్కడ తిరిగి వచ్చావో, యేమీ—

మా యింటికి వచ్చి రాత్రిపూట భోజనం మానివేయటమేమిటి? కారడ నిమిషంలో వంట చేసేవుంటి. ఈ లోపల నువ్వు యే వయినా కలుగూ వికేహలు చెప్ప.

కు: యేదో నామీద అధిహంకోర్కీ అలాగే అంటావనుకో క్రీరాములు, అయినా యిప్పుడు అమ్మయి చెయ్యి కాల్చుకోవడం...

క: ఘనాతేను మామగారూ. మామీద ప్రేమకొడి మాచిపోదామని వచ్చాను. ఆ మాత్రం మీకోసం కడపపెరమా? అయినా నిమిషంలో భోజనం తియ్యాకుచెసి పిలుస్తాను.

(63-వ పేజీ చూడండి)

# సమర్పణ

కందుకూరి వంగరాజు

(గతవంచిక తరువాయి)

“చలపతి! నీకు ఉత్తరం వచ్చిందిరా” అంటూ మేనల్లి రామలక్ష్మమ్మ సారిల్లోకి వచ్చింది. కనలు అందినా, “ఎవరిదిగర మందిరా! ఇంటిదగరమందా! అందరూ ఊహించుకోలేకపోయారు, ఒకటి ఉల్లాసం నుండి వచ్చేరా? ఏమనిచావో?.....” అనగానే ఉత్తరం కనిపించిందని వ్యవహరించాడు ఉన్నప్పటి ప్రశ్నలు మరి వింటేనేంది.

వ్యవహారం చలపతి. అప్పుడే ఉత్తరం ఇచ్చి, వెంటనే జవాబులు చెప్పమనడం రావండి! ఏ కర్మసిద్ధి అయినా వుండాలి అ తియ్యన సమాధానాలు ఇవ్వకపోయింది.

“ఎప్పుడో వెంటనే రావచ్చు ప్రశ్నలను చూచావా? అవునులే మాకొకటి తీరయా! ఇప్పటి వరకు మాకొకటి మేం తీరకపోయింది! అయితే ఇంకా ఎవరైనా వచ్చే ప్రశ్నలకు?”

“మరి అప్పుడే” అన్నాడు.

ఉత్తరం ఇచ్చింది ఒక్క సారి విరాళం. అది చాలా చాలా కాలం నుండి పోయినా చాలా కాలం నుండి ఉత్తరం వస్తుంది, అందులో మేనల్లి చాలా చిట్టమొనగానీ అది ఇది అడుగు తారని, దాంధ్రాధికారి ఎల్లాగా మేం పెద్ద కార్యక్రమం చేస్తున్నామని, చలపతి! మేనల్లికి వచ్చేనే కావునంబనీ, దాన్ని నరికి చూడమని ఏమి అలా చూడమన్నారనీ, మా కివరకునే త్వరలోనే ముహూర్తం పెట్టించి ఏర్పాటు చేపాడునీ వుంటుందని ఆశించింది. కానీ ఆ ఉత్తరం అది అన్న విరాళం ఎప్పుడో అయిపోవడంతో దిగాలు నడిపాయంది.

అంతగా ఇదామనివున్నా, ఆ అడవిలో వాళ్ళు వచ్చేమందిననీ, తనహందా నిలబడు నుండి, నేనా వాళ్ళు గత్యంతరం వరకే అక్కడ ఉన్నా, తనకు ఏ ప్రశ్నలకుం ఎప్పుడో అన్నది నిలబడు వుండేదంతలా ఆ లింగం నడిపించునని, ఎదురు వచ్చా

వంగా ముందుగా ఇచ్చాళ్ళనుండి అడవి లేదు. అదిగించునా లేదు-మనస్థానం చెలి.

ఇకనీ ఎల్లావున్నా, ఒక ధైర్యం మాత్రం రామలక్ష్మమ్మకు వుంది. దాన్ని బట్టి ఈ మొండి ధైర్యం కూడాను. వాలో కొను నుండి చల. తి తనవని వుండి పెద్ద కొనులోకి రావడం వరకే, ఆ ధైర్యం లక్ష్మి ఇంచుమించుగా తా మే ధైర్యం వరకే, నేనా కాంతతో కొనా వేలాకోలాలు చేస్తూ వుండేదంతలా చలపతి తన ఇంటివాడే అవుతాడు, ఆ అడవి కూడా వుండేదంతలా వేల కొరక తీర్చి ఇంటి అలాడు, ఇంకా ఉన్నప్పుడు అన్న ఆ భావాన్ని నిదురలో లేకపోయింది.

“మరి అప్పుడే, నీకు చూపుతున్న వస్తువులను చెప్పమన్నాను,” అన్నాడు చలపతి.

“క్షేమంగా వున్నారా? ఉద్యానంలో ఏమైనా ఏర్పాటు చేసివేళ్ళదా?” యధా లాపంగా అడిగింది.

“ఉద్యానంలోంచి భర్తరపు చేసేదలు.”

“ఎంతటి?”

“కొంకాను వాళ్ళలో కలసి మెలసి తిడుతున్నామని.”

“మరి ఏం చేపాడు?”

“సత్యం గానంలో చేపాడున్నామని, ఒకటి, కలిపాదాను.”

“కలిపి, అదేమిటి అక్కడకు? ఏం విధూరపు కోలాలు వాళ్ళరించేయి? మూల ప్రక్రియ పెనులా వుండేదంతలా అడిగినా ఇచ్చేదమే! ఇల్లాంటి మాటలున్నా! నీ కోరికలుగం మూలపువ్వులూ ఆగకొనలుగా విజృంభిస్తోంది!” అని మగ్గులు వాళ్ళకుంది.

“అత్తయ్యా! అప్పుడే నీ ఒక్క తాయాకో అక్కను ను మా పాగానే ఉండి పొమ్మన్నారా?”

“మరి?”

“స్వతంత్రం రాకపోతుందా? అప్పుడు అదృష్టం వుంటే తుంగ్రే అవుతాడేమో!”

“అయితే తుంగ్రే తనవం, ఈ విధ మనా

తుంగ్రేకి కావడమే! ఏం చెప్పిపోతుందిరా! అయినా కానీ, అదాళ్ళు ఏ సందర్భానికి కాంకెళ్ళిపోను కోవారికానీ, ఇలా బి దగించిపోలే. నీ రి వి య మా లు ఏమైనా వుంటాయా?”

విధానాల్లో చెప్పలతోళ్ళు విధునానే గంకాకా “ఎవరికి నీతివియనాలు ఉంటాయా అంటున్నావు?” అని అడిగేడు...

కందునా చిలకొయ్యకు చేస్తూ;

“కాంత! వాళ్ళు గానం వచ్చేను చెంబో? నీళ్ళు పలుకురా కాళ్ళు కడుక్కునేందుకు” అని ఏ పొలికికే పెట్టింది. కనాచీ బలమీద మాట్లాడి, కాల మలదీనుకు నేలావుగా వూళ్ళు వచ్చినలు ఏకగ్రు పెట్టింది రామలక్ష్మమ్మ వినడంతా.

ఒక్కసారి ఎక్కువ చెప్పేడు గంకాకా. చలపతికి వచ్చింది కానీ దాన్ని ముసీ ముసీగా లోలోపలే వింటేనేడు.

“అయితే భార్యభర్త రిద్దరూ కలిసి క్రిష్ణ జన్మపాదం ఆలంకరించారన్నమాట!” అన్నాడు గంకాకా.

“పోయినా లక్ష్మయ్యగారు ఈ వరుసులూ వుండేమని వచ్చే సంఘటనలన్నీ వస్తున్నాయి. నిత్యలాంటి మనిషికేదా దడ వట్టడం తప్పదు!”

“ఇంకా ఏరా చలపతి! మీ వాళ్ళకు కూడా ఈ విషయాలు వాసేదా?”

“లేదమంటూ.”

“అయితే వచ్చే వాయి తం కొడుకుల ప్రభావాలు విని మురిసిపోతాన!”

“ఏం తప్ప చేసేదని అన్నయ్యని అలా అంటావు?”

“తప్ప! తప్పవ్వరా? కడుపులో గంకె కడంకుడా, రావళ్ళు అంటూ ప్రతికే వాడికి, వాళ్ళరింద్రం, కొంకానీ అంటూ ఈ అవలక్షణాలు ఏమిటి? పానీ తన ఇళ్ళేడు సరే అనుకుందాం. దాంతో పాటు ఆ రమణమ్మ! పానీ అది తిండి వోలించి ఉడిపడదీ కానీ సరే అయిన లక్షణాలే వచ్చేయమందాం! మరి ఈ కలి



మంజుని తినుకువల్లి ఇదిగూ గంగలో ముం  
చడం ఎందుకంటే ఇంతకంటే పరిపా  
ఏమైనా వుందా? బావో తంకాయ తీసివేత  
పరార్థం కాదులరా?

“ఎంత తలకాయ వంతుకొన నక్క  
లేకు బాన్సి చదివించి, పెద్దదాన్ని చేసి  
పెళ్ళి - దాను నీ తినుకువల్లి అంగులా  
దాంతు మహా ఎత్తిపాడిచే తిప్పే వుండో  
తెలియటం లేదు”

జెబ్బిలిచ్చులు ఉరిక్కి పడి గంగరా  
“దానికే పెళ్ళా?”

“చెప్తే తప్పా!”  
మీగం తన తోబుట్టువును ఎనిమిదోయేలే  
వైద్యం (ప్రాప్తింపడం లేనితాంకిం శరీ  
రాన్ని కార్చి, నుసిచేసి పోబుచ్చిన ఆ సం  
వర్షాలు, ఆఖరి ఘడియలో దాని ఆ నీ  
కోసం తను వీలనామా వ్రాయించుకోవడం  
జ్ఞాతుల దావాలు—అన్నీ జరిగి వచ్చేయి  
దాంతో అవధానికూడా అలాంటి చతురంగ  
పెటె విడిచా నేనున్నాదా అన్న సంగత్యం  
లేంది

“మంచి ఎలే నేనే దిప్పమాట! మొత్తం  
మీది పీడలు వెంట్రామయ్యి అల్లుడు అని  
పించెను!” అని తక్కువ వస్త్రోపేతు గంగ  
రాజు

చలపతి, రామలక్ష్మమ్మ కూడా ఏమిటో,  
అంత తెలియక ఒక్క మొఖం ఒగు మాను  
కున్నాడు

“వెరిమొఖం అల్లా చూస్తూ వేమిటే? కది  
మొగుడిపేరి పాతిపెంకుటి కోంప, రెండు  
పుల్ల ధూమి వున్నాయి కొడులే!” అని ఎత్తు  
రీకరించెను

“జైపండ్లాయ!” అంటూ విచారం  
నర్మబాసింది రామలక్ష్మమ్మ  
చలపతికి నవ్వాలి అంటింది. కోపం పుటి  
మునిగిపోయింది. తను వచ్చివచ్చినుండి  
ఈ దంపతుల్ని చూస్తూ నేవున్నాడు ఉద  
యంలేచి ఎర్రనెరిమిద చెరులు పెడదామా  
అన్నదొక్కటి నా ఇనప్పైలో ఎన్ని  
యావాలు పడవేసే అన్న ర్యాసే.  
ఆఖరుకు ఏ నాడోండిన కొకరకాయ  
కోనో, ‘గంగారావోనో’ కాలంగపుడుకూ  
కడుపు మాడ్చుకోవడం, కట్టు బట్టయినా  
ఉత్తర - టు వెయ్యిలేసంత దటంగా కోవ  
కులు, చీరలు ఉండడం, ఎదిగేసిల కొంత  
అన్న జ్ఞానమేకారేసండా చిరిగిన చీరల  
ముక్కులు పానదాలక్రింది తయారుచేయిం  
చడం మానూనే వున్నాడు. అది కంట్రా  
కలికం పెట్టినట్లు వుండేది ఒక్కొక్కరొక  
నానావంగామా చేసేయ్యాలన్న ఉద్ధృతిం  
దుయ్యగలిగే ముగ్ధులన్నంత కోపంవచ్చింది.  
ఈనాడు వాళ్ళిద్దరికీవచ్చిన ఆనదాన్నే  
బుద్ధి అన్నయ్యకు ఆపాదించడం, ఒక్కో  
లేచి అయ్యింది

“దాంతు పెద్దబూరువాలు” అన్నాడు



“నిలు తేబోతుంటే నీతోడే నోలమ్మి -  
నాయంట యెవరోను నడిసినట్టుంటాడే!”

—చిత్రం చీకటి అయ్యురెచ్చా

“ఏమిటి! చీరవాలా!” అంది పరిగా  
వినపడని తత్వంలో. గంగరాజుకు ఛెన్నుక  
తగిలింది.  
“ఏమిటి మానున్నావో?”  
“ఉన్నాడే. అంతకంటే ఏముంది?” అని  
చలపతి శున్నంపెట్టు దిగేసేకు ఇద్దరికీ  
కూడా పీక నోక్కకున్నంత సవయ్యింది  
దాంతో ఇలాంటివాడికి వీనిచే ఉరితాడు  
కొనక్కోవక్కలేదు అన్న భావంలో  
నుండి, పిల్ల కొడుకలన్నీ ఏమను  
కుంటే ఏమిటి భారతం ఎందుకు  
చెయ్యాలన్న భీమాలోంచి చలపతి  
ఏకమూర్తివిషేషా అవుతున్నాదా అన్న  
ఆనురాగాక వెళ్ళిపోయేడు గంగరాజు.  
అలాచలలోంచి తేగకోలేపోయేడు  
చీరవిపదాడు అన్న పేరకాని చలపతి

అవతసరంగా అత్తా నీ మోసని మధన  
పడ్డాడు ఇంగీషు తెలియని మానుయ్యకు  
తర్వాత అర్థం చెప్పేయ్యకమ్మవన్న ఆలో  
చనతో బుద్ధి అన్నయ్య ఆఖరున వ్రాసి,  
ఒదిప వ్రాయించిన విషయాన్ని సరించిన  
ఆలోచనలో మునిగిపోయేడు... ఆ విషయం  
మిది:

“నీకమ్మ మీ పుళ్ళో ఏదో వ్యాపారం  
చేస్తున్నట్లు విన్నాం దాన్ని పేదారి తెచ్చి  
వాళ్ళ నాన్న చినరెడ్డి ఇంట్లో చేర్చిస్తే,  
నాన్నగారు చేసిన తప్పు పరిధి నవాళ్ళం  
అవుతాం కనుక, అది ఎక్కడవుందీ, ఎక్కా  
వుందీ, పరిపా అయిపోయిందా ఈ విష  
యం అన్న విపులంగా వ్రాసే  
నే ను వచ్చి దాన్ని తీసుకు



జలేవతాను, ఇది ముఖ్యంగా మీ ఒదిప  
కూడా వ్రాయమంది. . .

అక్షరం అక్షరంతో పాటు మాట మాట  
క్రిందనూ ఉన్న బాధ వ్యక్త మనవంకో  
అవ్యాజంగా సీరియమైన అదరణ లింకి  
జాలిపొందేను. చూచాయగా ఆకె వులకు  
వెళ్ళివచ్చుదు, అది ఇంటాంచి బాధను పడలేక  
వెళ్ళిపోయిందని, అవెళ్ళిపోవడం ఆసరా  
తీసుకుని నాన్న గారు ఏదో ఏదో ప్రతిదాకొసం  
చెనేని ఉల్లో అందరూ పాలేరువాడితో  
లేచిపోయిందని ప్రచారంచేసి రెడ్డిని తరే  
తుకొనివ్వకుండా చెనేరేసివచ్చాడు. మనస్సు  
నొమరుకుందికూడా.

ఆ చిన్న తినంలో కావాలి సీతమ్మని విడి  
బడిలో చూచేడు. చామనచాయగా వూదలూ,  
తినన్న మూడేళ్ళు చిన్నది అయినా తినంతే  
ఎత్తువున్నదాన్ని "ఏమే కొంగా!" అని ఏడి  
రింగించుకుకు వచ్చింది

ఉక్కుకోసం పట్టలేక అది "ఏం కొక్కి  
రాయా!" అనడం తెలిపుకుచు ఇప్పుడు పిగ్గు  
వడి పోయేడు.

అది, ఈ వూళ్ళో ఏ మానయూలో జీవి  
పోంది. స్వర్ణం, తిండా పొట్టపోసుకుం  
టాంది అన్న విషయం అన్నగారు చెప్పే  
వరకూ తనకు తెలియకపోవడానికి ఎంతో  
కుమిలిపోయేను

ఆ ప్రాగు అంత బ సీకాకపోయినా అన్ని  
పేటలు, బజార్లు తిరిగినాడే చలపతి చూచి  
మాడబటుగావున్న విధున్నీ మళ్ళీ తిరిగి  
వచ్చాడు. మసీదువిధిలోంచి కిరస్తానీవాడ  
మీదుగా కోమల్లపండులోకివచ్చి, తెలగాల  
బజార్ వరదాడు మాడిగమాలవాడల పొలి

మేర వరకూ తిరిగేడు

ఒక శిల్పదళ ఎరుగున్న వాళ్ళు కనపడితే,  
అకురుదామన్న ఉ దేకింకలి నా, అవహేళ  
నకు గురిఅయిపోతానేమో అన్న భయంతో  
మా నేనేను. తీరా ధైర్యంతో అడిగినా ఏమని  
అడగాలి అన్నది ఎదిగడం అయ్యింది

కూర మార్కెట్టు దగర ముగ్గురు తిరుగు  
తూంటే ఎరుగుగా ఓ పెంకుటిలు పందలో  
చిన్న గ్యాసుమానె పబ్బా, అగి పెటెలు,  
నీరెలులు, బీడీలు వగైరా అందలాల్లో  
ఉంటే, ఉప్పు, పప్పు, రైం త్రాసుమర్న  
ఉరుతూవుండడం చూచేను గల్లపెట్టి  
అంటూ లేనేలేదు. మనిషి ఎవరూ కన్పిం  
చకపోవడంతో, అదే అయివుంటుందా  
అన్న భ్రాంతిలో అదురు ముంగుకు  
నేనేను

"ఏం కావాలి?" లోపలినుండి ప్రశ్న.  
"ఎవరిది కొట్టి?"

ఏం కావాలంటే, ఎవరిది కొట్టు అంటూ  
నేనుయ్యా! ఏమేనా పోలిసుకోశనా?"  
అంటూ ఓ చేత్తో పప్పుపులుసుకులుపుకున్న  
తెను ఆవింతో నమా ఆయనంగా చేసుకొని  
కొలుగుమ్మంవాటించింది ఒక్కమాపు  
లోనే అంతా అనగానూన ఆయనబు

"మీరా! చలపతి గారూ!" అంటూ  
ద్వార బంధానికి చేర్చా బడి బోయిం ది  
సీతమ్మ

వలు వింటింటై, అంతే అన్నట్లు సీతమ్మను  
ఆ చిన్న వాటినుండి ఊహించుకుంటూ,  
పోల్చుకుంటూ చలపతి నోగుమలేసు  
కున్నాడు కళ్ళప్పగించి యవ్వనం వాటి

దాటని కయస్సులోని విగింపులో వుంకి  
పోయింది సీతమ్మ

"వ్యాపారం బాగా పాగుతోందా?"  
కొంగయ్యా!

"ఏదో ఈ కాలం కొక్కిరాయ గారూ"  
అంది ఫక్కినే నవ్వుతూ.

ఇదిరూ పిగుపడి పోయేను భావుకతలో.  
ఉప్పుతోటిమీక బల్ల చేసి కూర్చోమంది

"నేను ఇక్కడవున్నానని మీకు ఎల్లా  
తెలుసూ?" అంది ఓ పెంకుతుంతో నే.

"అన్నయ్య వ్రాసేడు"  
"అతనిగారా?"

తయోచేను.

"రమణమ్మ గారు కులాపాగా వున్నారా?  
అవివేషమాచి చాలా నోజులేంది. ఎంత  
మంచారిదో! మా ఇంటా నా పాటువిని,  
సీతమ్మ ఏ రోజునెవా నెన్ను నాదగర  
పెనుచుని ఈ కనలన్ను మర్చిపోయేట్లు చేస్తా  
అంటూ వుండేది మాతలి.."

ఉండబట్టలేక "వాడేదీ?" అన్నాడు  
చలపతి

"ఎవరూ?"

"ఇంకెవరూ? మహా తెలియనట్లు అశుకు  
తావేం?"

తీణం మెగవు కొటివట్టయి!

"అయితే ఊరిందరూ అనుకున్నట్లు  
మీరు న మేగననూటా?"

"ఆ రోజునుండి వాడూ కన్పించటం  
లేదుగా ఉల్లో!"

కళ్ళనీళ్ళపర్యంతం అయింది సీతమ్మకు,  
తన బ్రతుకు ఇలా బండ్లలెంగుకు

సవతితిల్లిపోను సడలేక లేచివచ్చింది  
దారిలోనే వాడూ, విలిపిలో చెరాలని

బయలేరి వచ్చివరాన తారసేలేను. ఆ ప్రాగు  
ఈ ప్రాగు ఆనమాళ్ళు తెలియనివ్వకుండా

తిరిగి ఆఖరుకు ఈ ప్రాగు చేరిపోయి నానల్ల

# ఎటువంటి నొప్పులైనా బాధలైనా సరే, తగ్గలంటే

## అమృతాంజనమ్మ వాడండి



హాని ఏమాత్రము  
కలిగించదు

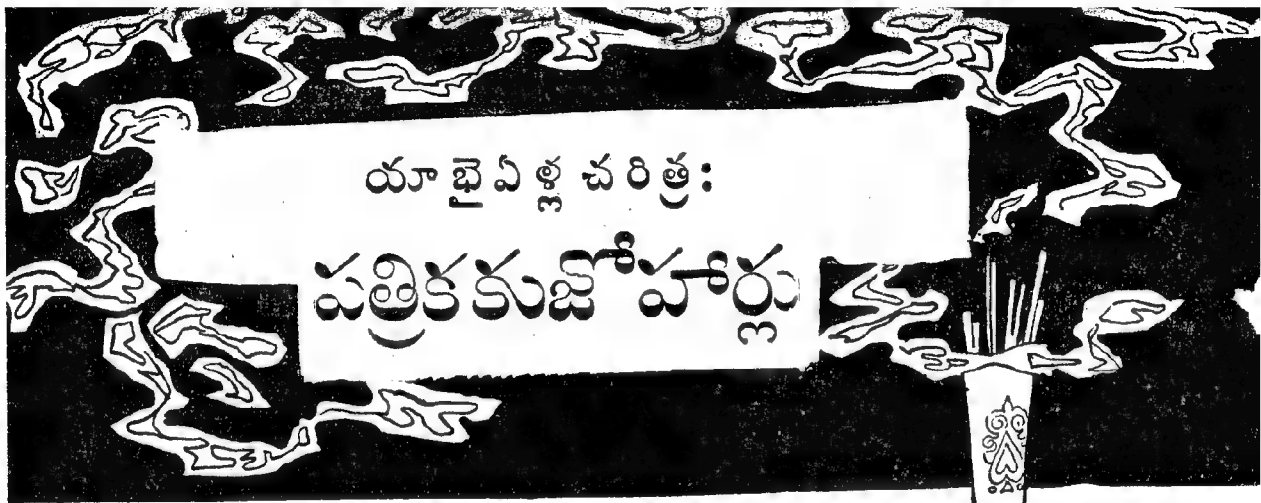
అమృతాంజన్ రిమిడెన్  
మద్రాసు-4  
కోణయి-1 - 5000

EVEREST

అంధ్ర - వారపత్రిక



భారతదేశమునకు ఏజెంట్లు: వ్యాధి అండ్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.



యాభై ఏళ్ల చరిత్ర:
పత్రిక కుజోహార్లు

జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తి

కీలక నామ సంవత్సర భాద్రపదశుద్ధ చతుర్దశినాడు (1908, పెప్టెంబరు)బొంబాయిలో దేశోద్ధారక నాగేశ్వరరావు పంతులు గారు ఆంధ్ర వారపత్రికను ప్రారంభించారు. నాటి ఆంధ్రపత్రికోదయశుభసమయం వాస్తవంగా ఆంధ్రులసా లిటికీ మహోదయ సమయం. స్వర్లోత్సవం జరుపుకున్న ఆంధ్ర వారపత్రిక సేవను అభినందిస్తూ శ్రీ జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు వ్రాసిన ప్రత్యేక వ్యాసాన్ని ఇక్కడ ప్రచురిస్తున్నాము. ప్రస్తుతం ఉద్యోగరీత్యా రష్యా రాజధాని మాస్కోలోవున్న శ్రీ సత్యనారాయణమూర్తి విద్యాధికులుగా, సాహితీ ప్రియులుగా, ఉత్తమరచయితగా తెలుగు పాఠకులకు చిరవరిచితులు. వీరు తమవ్యాసంలో ఆంధ్ర స్రుతికావతరణం మొదలు ఇప్పటివరకూ గత యాభై యేళ్లలో జరిగిన వివిధ రాజకీయ సాంఘికోద్యమాలను ఈ సంక్షిప్త వ్యాసంలో సమీక్షించారు.

ఆంధ్రపత్రిక స్వర్లోత్సవము జరిపుకొనుచున్నది. ఈ మహోత్సవమును కన్సులర్ జూరు భాగ్యము వారు కలుగులరేను. కీరము యూరపులో మన్నప్పటికి, మనస్సు పవిత్ర పత్రికలయ ముందే కలదు.
వివిధ సంవత్సరముల పత్రికా జీవితమును సెంహకలోకన మొనరించుటకై మిక్కిలి ముక్కువ పనుచున్నాను. అర్హతాబుధు సాంస్కృతిక చరిత్ర ఇందుగలదు. ప్రపంచ చరిత్రకు పత్రికా ముఖము దర్శనముగంటిది. ఈ దర్శనముందలి బింబమును పమృగముగ చిత్రించుట కిందు కావులేదు. పత్రికలో చాచిని స్థాపించిన మహనీయుని జీవనముకలిసియే యున్నది; సంపాదకుల జీవనములను అందిమిడియున్నది. వీరి మాధుర్యభవముంచే పత్రిక పుట్టివది.
1908 మొదలు 1958 వరకు భారతీయ చరిత్రలో అశేష విషయములు సాగివాయివని. 1885 లో కాంగ్రెసు యుద్ధమును బొంబాయిలో ఆరంభమైనను జనసామాన్యమును సందిలపము కలుగలేదు. 1906 రష్యా చరిత్రలో వరె, భారత దేశచరిత్రలో మిగుల ముఖ్యమైనది. కాంగ్రెసభుతు కాకిలో సమావేశమైంది; గోపాలకృష్ణగోఖలే అగ్యుత్తిండు కాకిలోని గంగోదకమును తాగి అతిని మానసము. అది యొకడుకడు ఎరుగనిది. కరసురాజు ప్రతిఘటన నుండి, సెంహమువరె గర్హించి వంగదేశమును చీల్చుటకై సిద్ధపడెను! భారతాంతరంగముందలి మహాజ్వల శిఖులపుకు వ్యక్తి మైనది. లాల్ బాల్, పాల్ మహాశియుల సంయుక్త ప్రజ్వలిల్లి వది. లాల్ (బాలా లజపతిరాయి) పంజాబుకేసరి, బాల్ (బాల గంగాధర తిలకు) మహారాష్ట్రకేసరి; పాల్ (లివిక్ చంద్రపాల్) ... వీరి కుటులకు బరెన్ ఘోష్, అరవిందఘోష్ ల కుటుల వోడి పడినవి. అందును కలముడు ముత్రికై యుండెను.

1906 లో కాంగ్రెసు కలకత్తాలో సమావేశమైనది. అంతమున్నే "అనందమతిము" ముప్పదేండు అడగియున్న "వందమాతిం" గీతిక కవి స్వప్నమున తలయెత్తు ఉదాత్తిభావమువరె. కాత్తికుని వది: కాశిలమున వెల్లాగు భాషబహ్మోదేశమువరె భారతి జన యిత్రీ రసమునుండివెడలి దిదిలిలండు నూరిన జీవితమును, అతూర్వోత్సాహమును బుటించినది. గీరికాలాపనకేయుదు వంగ బాటికలు దాదాబాయి నాగేశ్వరి కాంగ్రెసు గద్దెబాది కాన్వోనించిరి; అతినిపై మునువర్తము గురిపించిరి. భారత జీవిత్యుడు (The Grand Old Man of India) యొక్క చ్యవినడై "స్వరాజ్యము" మా మాక్కినిచాటెను. స్వరాజ్య కలమప్పడై భారతి రాజకీయ గణనమున ప్రతిస్థాపించినది. తిరువతి (1907) లో కాంగ్రెసు నూరత్ లో సమావేశమైనది. ధర్మక్షేత్రము కాని కురుక్షేత్రముందు గోచరించినది! తిపతి జలమున తాపమున్నది కాబోలు! కాంగ్రెసులో రంకు చీలిక తేర్చడివది. మితివాదుల వాయుకుడు గోఖలే, అతివాదుల వరె బాల గంగాధర తిలకు శివాజీవరె ఈతిడు భివానీభుకు. జీవి చరిణములపై నీతిడు తిం మ సకమును పంచెను. తన చరిణముల క్రింది దోష్యము నగలుటకై ఈతిడు సమకైతెను. ఈతిని శిరముపై ఎత్తి యున్నీమము వెలసినది. ఇది కంటకముకుటమైనది; కాని, యుందలి నిర్భుత మహిమ తిలకు లోకమాన్యుడని దికాంగన విమలం దూడెను. భీషణ నిర్వాసనమున భారతాంధ్ర పవిత్ర నామాక్షరమును పునశ్చరణ మొనరించుచు, "గీతరహస్యము" "అగ్నియ అదిమనివాసము" "Orion" మున్నగు గ్రంథములను రచించెను. మాంపరె కారాగృహమునుండిగా అరాంశలక్షిని గోల్పోయెను; కాని భారత స్వరాజ్యలక్ష్య మాప్త త్కరమునై ఈతిడు తిపించెను.

1908లో భారత రాజకీయములందు తీవ్ర ప్రతిఘటనలు తలచి ఆంధ్ర ప్రదేశ్ "ఆంధ్రపత్రిక" ఉదయించినది! నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు ఈ మహోద్యమ రథముపై పూలజరిగి; రథమునది భారతంబు వారాధించిరి. శ్వేందనము నుండి వెడలిన కంభారవము వారి హృదయమునందు ముఖరితమైనది. జీవీ సేవకై నడుముగట్టి నిశ్చయించిరి. భారత వాతావరణమును తమ పరికృతరములందు కేంద్రీకరింప నెంచియే కాంగ్రెసు పుట్టిన తావున బొంబాయివారముగానే ఆంధ్రపత్రికను వెలకొనిరి.

నాగేశ్వరరావు పంతులుగారు సహజ ప్రతిభగల మహనీయుడు, కృషాజిల్లాలో ఎక్కడో ఎలకలుగావుట్టి, ఒక యంజలో బొంబాయిజేగు కొనిన పాపాపాపేతుడు, రెండుగురు బంగారు తూగుటయ్యలలో వీరిబాల్యముట్టార లాగలేదు. జీవితచారణ పరిస్థితులు ఇది సెనుక్కొనినవి. కలక, క్రుంగక, కూలక ప్రతికూల పరిస్థితులలోవారి వీరు తమ కంభమును పూరించిరి. విలువ భిక్షదాదురంధ్రుడు శ్రీ రెంటుల వెంకట సుబ్బారావుగారి యుత్సాహమున తొలుతి వీగు విశేష బోత్సాహమునందిరి. బొంబాయిలో నిలిచున్నప్పుడే వారి వీరు ప్రవేశము తరువాతి సముజ్జ్వల జీవితము నకు ఆవేశకొమొసగిన నాంది మ్రలేసే.

విశాలదృష్టి, విజ్ఞానదృష్టి, దూరదృష్టి, అంతర్దృష్టి పంతులుగారికి సహజములైనవి. వారు విశేషించి కృషిచేసినది కాంగ్రెసు ఉద్యమాంగణములోనే. అలయుత్తి కిక్కిన రాజకీయపక్షములపై వీరికి ద్వేషములేదు. ఏ కుముపెగాని, ఏ శాఖమీదగాని ఏ వాతిపెగాని వీరినెన్నడు కొది మాపుసారించి యెఱుగరు. రాజకీయ పాంథిక సారస్వతోద్యమములలో వీరు సమన్వయ పంథానే అనుసరించిరి. సర్వరాష్ట్రములవారు, సర్వవత్సములవారు, సర్వజాతులవారు వీరిసహకారము నందుటవలననే వీరు విశ్వదాతలైరి. కలకత్తాలో, నీయల్లా ప్రాంతములో హుజూరులు సందులో నెండోయందైన క్యామసుందర చక్రవర్తిగారికి వీరి ఆర్థిక సహాయ్యము లభించెడిది. క్రైస్తవులు తోడ్పాటు వర్తించినను, వారు త్రోసి రాజనలేదు. వీరి దృష్టమే వీరి ప్రతీయందు వ్యక్తమైనది. వివిధోద్యమాల కది పిత భూమియైనది. సకలసదుగు నిమగ్నబయ్యెను భారతంబు "ఇనినా పూజావిలయ" మని ప్రతీయందు ప్రవేశించినది! ఆమె వీణా తిండుకునుండి వెడలిన మాధుర్యము ఆంధ్ర ప్రతికృత పంతులంబు భావజలతయైనది!

పంతులుగారు ఆంధ్రపత్రికను స్థాపించిన యనంతరమే "మింటా మారే రిఫారములు" మాం చెప్పరు తిరు పూలగుడ్డలు దిగుమతియైనట్లే 1909 లో దిగుమతియైనది. భారతీయ వాంఛల సంస్కారములగు హుళుక్కియైనవి. ఏటేట కాంగ్రెసు-తన యాశయములను వ్యక్తీకరించుచున్నది. 1915 లో దురదృష్టవశాత్తూ సామ్యమూర్తయైన గొఖలే ఆ ప్రమించెను. మామవులంబు పానలదీరిన జాతిల్నిము రాలిపోయెనని లోకమాన్యుడు విలపించెను. చాకరు వీని దినెంటు హోంరూల్ ఉద్యమమును వదిలెను. 1917 లో కలకత్తాలో జరిగిన కాంగ్రెసు కధ్యక్షురాలగ నెన్నుకొనబడి పదునారు హయముల కెటమున మహా-రాజహడ్డీచని సగర మహా వీధులందు సుమవృష్టించెను. కామస్వల్లు ఆఫ్ ఇండియా బిల్లులో తన యగ్గుతేకిని వ్యక్తీకరించి, రాజకీయరంగములలో మీసములు వడియిద్దిప్పువారిచే "నోహా!" అనిపించుకొనెను.

అనంతరము గాంధీజీ భారతరాజకీయ దిగ్విజయమున గొడరించెను. కాలేజీ బిల్లులు తలనూపినవి. భారతీయులు తమ యనంతర్దృష్టి వ్యక్తీకరించిరి. జలియన్ వాలాబాగ్ లో ఘోర-హత్యలు జరిగినవి. పిన్నలూ, పెద్దలూ, ప్రిలూ, పురుషులూ జనరల్ డెయర్ గుండ్ల చెట్టులకు గుట్టియై 'జననీ జన్మభూమిశ్చి స్వరాధనీ గరియసీ' అను మహావాక్కునుచ్చరించి దేశస్వతంత్రమునకై ఆసువులు వాసెరి. నెదును ఈశోకము ఆతావులొని బావి గొడపై గోపరించు

చున్నది. వారి క్రము బావిలో ప్రవేశించినది. జనరల్ డెయర్ జనక పంథాలు కక్కగు మెళిరే ఓడ్డెనుగు. ఆతని జనక గాజ ప్రతినిధి షెమన్ థర్ ఉండెరి. కలకత్తా బొను హోలూ నువన్య పించుచు రాజప్రతినిధి భారతదేశమునుండి కదలి పోవలెనని చిత్ర రంజనదాసు ఎలుగల్లి తెలిపెను.

మాంటెగు షెమ్ఫోర్ రిఫారములవలన కొంత మెల్లబడియంతి పదవులు స్వీకరించిన వారు నైకము జలియన్ వాలాబాగ్ హత్యను తీవ్రముగా ఖండించిరి. కలకత్తా బొను హోలూ జరిగిన మోదరేల్ యొక్క మహాసభకు సర్ శివస్వామి అయ్యలు అధ్యక్షుడై, సర్ ప్రవాన్ చంద్ మిట్టర్ ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుడై తమ యనంతర్దృష్టి వ్యక్తీకరించిరి. తేజ్ నహుమార్ సప్రభా, సురేంద్రనాథ్, సి.ఎ.సి.ంతా మణి, రెట్ ఆనర్ బుక్ కాస్ట్రీ, సి.పి. రామాస్వామి అయ్యలు, మోదరల్ భూపతిరాజు, పాల్తో ప్రధ్యక్షులును తమ యారాటమును ప్రకటించిరి. తే ఎక. రాయ్ హత్యాకాండను వివరిస్తూ ఆదానివలె నేడ్చుట నేను చూచితిని.

బోయర్ యుద్ధమునాటినుండి సహకారీయై యుండిన గాంధీజీ (బ్రిటిష్ సేంహము నెనుక్కొనెను. అమృతిసర్ నుండి రాజకీయమైన వేండ్రము పుట్టినది. పాంచాలనాయకులు బాలాహరి కిషకల్, లాలా దునిచెండ్ ప్రధ్యక్షులు కలకత్తా వచ్చివత్తును వ్యోమ కేళి చక్రవర్తి అధ్యక్షుడై జగ్గియా పాల్కు (ఇప్పుడు ముమయ్ దాల్ పాల్కు) లోని మహాసభయందు వారి హాజ్యనించెను. కలకత్తాలోనే వెలింగ్ క స్కేల్ గుల్లో 1920 నెవ్వెం బరులో అవసర కాంగ్రెసు సమావేశమయ్యెను. ఆమెరికొనుండి మరలివచ్చిన లాలాజీ అధ్యక్షుడాయెను. గాంధీజీ తన పాంచజన్యమును పూరించెను. మోతీలాల్ నెహ్రూ, చిత్రరంజనదాసు, పటేలు పోదరులు, అభయంకర్, పట్టాభి, నాగేశ్వర ప్రధ్యక్షులు మహాత్ముని అంజీజేరిరి. సహకార నిరాకరణ మహోద్యమము భారతదేశముండే కాక విగు ఖండములందును అగ్నుతిసందిలసమును పుట్టించినది. చరిత్ర ఎన్నడూ కనీవీని యెఱుగని కాంతిసమరము ఆరంభమైనది. పల్యురు తమ మణిట్టులకు దీక్షానూత్రములు కట్టకొని, దీక్షానూత్రములు కట్టకొని యజ్ఞవాటికలో ప్రవేశించిరి. కిక్కుగుమునకై ఆత్యాచారమునకు తలయొగిరి. అసిధారావతమున జడదీక్షితులైరి. అగ్ని పరీక్షల నెనుక్కొనిరి. స్వేతముఖులై కారాగారములందు ప్రవేశించిరి.

వారపత్రికీయయుండిన ఆంధ్రపత్రిక మద్రాసుచేరి దినపత్రిక యగుటచే అప్పటి ఆంధ్రుల ఏకైక దినపత్రికీయై దైనందిన రాజకీయాంశములను తెలుపుచు, ఆంధ్రదేశముండేకాక, ఆంధ్రులకనించిన సమస్త వనంధరలో (దక్షిణాఫ్రికా, బర్మా మున్నగు సీమలందు) ఆంధ్రులకు చెలియై, చుట్టమై యుండెను.

కాంగ్రెసు మహోద్యమములో పాల్గొని జోధాదారులు కారాగృహమున ప్రవేశించి; త్యాగమూర్తియై ఉదారలక్ష్యసిద్ధికి పాటుపడిరి.

కాంగ్రెసు మహోద్యమమునందు శ్రద్ధ చూపినట్లే ఆంధ్ర ప్రతిక ఆంధ్రోద్యమమున ముక్కున చూపెను. 1911 లో బయ్యా వరసేం హేల్వెర్కెర్ గారు అధ్యక్షులై యుండగా కొండా వెంకటప్రయ్య పంతులుగారూ, నాగేశ్వరరావు పంతులుగారూ, రామదాసు పంతులుగారూ, మోదర్ల, భూపతిరాజు ప్రధ్యక్షులు ఆంధ్రోద్యమమునకై పాటుపడిరి.

గాంధీజీ కారాగృహమున ప్రవేశించెను. 1922 నవంబరు మాసమున 20 వ తేదీనాడు (All India Congress Committee) రిఫార్మిస్టులూ చిత్రరంజనుని యింట సమావేశమైనది. తమ ఆశయములను కాంగ్రెసునాదులు ముక్కుకంఠములతో తెలిపిరి. కొంత కాలము ఆంధ్రోద్యమమును వెనుక నిలిపి, ఆంధ్రనాయకులు భారత (54-వ పేజీ చూడండి)



# దానవం

ఇంటివారి గోడగదియారం "తంగ తంగ" మని విరుగంటలుకొట్టింది. అదంతయును నిలబడ వరలక్ష్మి మళ్ళీ ఒక్కసారి మునిగి వెళ్ళిపోతున్నంతగా కురుల్చి చక్కదిద్దుమని, తన సౌందర్యాన్ని తనివిదిరా చూసుకుంది.

గదియారం కొట్టిన గంటలువిని ఎడమ చేత్తో పాదాలమీద జీరాడుతున్న మునిగుళ్ళెన్ని ఒక్కప్రక్కకి తీసిపట్టుకుని రాజు హంపలా విధిరమ్మంలోకి వచ్చి నిలబడ్డది.

నిలబడి ద్వారం రెండువెళ్ళలా రెండు చేతులూ చాచిపట్టుకుని ఒంగి పిధిపాడుకున దృష్టి పారించింది; ఆకర్షణకర వికార స్వేదాలు మరీ పెప్పిగాచేసి.

ప్రవాహరావు వసున్నజాడ కనబడలేదు. "ఈయనెప్పుడూ ఇంటే... ఆదివారం కాదేనా పెండరాళే ఇంటికివచ్చేయ్య మంటే రాత..." అనుకుంది మనసులో;

సినిమా! ఆలస్యం అయిపోతోంది అన్న ఆశ్చర్యం అమెని తొందరపెట్టగా. వెనక్కి వెళ్ళిపోయి హాలోనే వాల్చీవున్న మడత మంచంమీదకుగొప్పింది పిధిలోకి దృష్టినిపెట్టి ఎర్ర ఎర్రగా జాకెటూ... నీలి చరలూ... పువ్వులాంటి కెల్లెటి చీరలూ కలుకుని ఎందరో సినిమాకి గబగబా వెళ్ళిపోతున్నారు.

## “మధుశ్రీ”

చెయ్యో చెయ్యో కలుపుకుని కొందరూ వస్తూతూ క్రుకుతూ కొందరూ, కమ్మగా కబురు చెప్పుకుంటూ హాయిగా సినిమాకి పోతున్నారు. వాళ్ళనిచూస్తూంటే అమెకి భాగ మరీ ఎక్కువ అయింది.

అయినా రావడం ఎప్పుడు? తనవి సినిమాకి తీసికొని వెళ్ళడం ఎప్పుడు? రావాలి... బట్టలు మార్చుకోవాలి

భోజనం అవ్వాలి... అన్నదు బయలు దేరాలి! ఏదైనా ఆలోచన! సినిమాకి తిడ అనుకుంది వరలక్ష్మి... అనుకున్న పని జరక్కపోలే అమెకి మనస్థిమితం ఉండదు. మడతమంచంమీదా కుక్కోలేక హాలోనే ఆటూ ఇటూ పచార్లు పారంభించింది.

ఉండబట్టనూ లేక పోయింది. గుమ్మంలోకి వెళ్ళి మరీ ఒక్కసారి పిధి పాకుచనా దృష్టి పారించింది! కాని అయిన రావడం లేదు...

అమెకి ఒక్కసారి అరికొలిమంట నెరి కెక్కిపోయింది హెచ్చు గుమాస్తాని లెబ్బుకో గానే! తన మొగుడు మెల్లినివాడని చెప్పి అయిన చేతే చాకిరీ అంతా ఆదివారాలూ; అవూరాక్రతులూ చేయిస్తాడు.

ఇంతకీ అయన్న నేం లాభం... ఈయన మెల్లిదనమే కాదా! దీని కంటకీ కారణం.

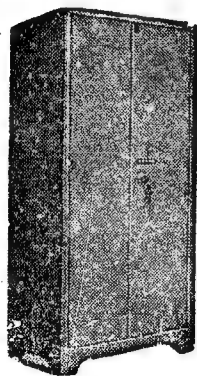
తోటి గుమాస్తా కుందరం పనిఉన్న రోజు లోనే ఆఫీస్ కి పనిగా వెళ్ళు.

అయినేమి అనడం? మెల్లినివాణి చూసే మొర బుద్ధి! ఈయనమాత్రం గట్టిగా ఎందుకు సమాధానం చెప్పకూడదు.

నోరున్న వాళ్ళకే రోజులు ఇవి. భాతన ఎరంపరలు అమె మనసులో పక్కసాచి బాడాలా చక చక సాగిపోతున్నాయి!

అయ... అయకూడా కొట్టింది... “ఎందుకొట్టిందా— ఏమకూడా కొడుకుంది—”

విసుక్కుంది వరలక్ష్మి అమె అనుకున్నట్లుగా ఏడు కొట్టలేదు



అనేక సంవత్సరముల అనుభవముతో వసిన పద్ధతు లలో మాచే తయారుచేయబడిన యినుప పెట్టెలు, ఉక్కు బీరువాలు, క్వెష్ బాక్సులు, మరియు ఆఫీసు రాకులు సరసమైన ధరలకు సకాలములో తయారుచేసి యివ్వగలము.

ఆంధ్రదేశపు ఈ పరిశ్రమను ప్రోత్సహించండి.

**ఆంధ్ర సేఫ్ కంపెనీ,**

హైదరాబాద్ :	వరకు మాత్రం!
నరసరావుపేట రోడ్,	మునిసిపల్ ఆఫీసురోడ్,
విజయవాడ-1.	విజయవాడ-1.

బ్రాంచి: ప్రకాశంరోడ్ - విజయవాడ-2.

ఆంధ్ర సేఫ్ ముఖ్యపట్టణములలో నేలనువిజంట్లు కావలెను. వివరములకు వ్రాయండి

కానీ, ఈ లోపులోనే బండను పైకి తో  
ఇంటికి వచ్చాడు ప్రసాదరావు, ఉమాకు  
మని నిట్టూరుస్తూ.

అతను రవడం గమనించినా గానీ, ఆమె  
వచ్చుతూ విడుదు వెళ్లితూ లేదు, కనీసం పలక  
రించనూ లేదు.

వస్తూనే అతను వాకటా ఉన్న కవాలీ  
బల్లమీద కాగితాలు పడవేసి పెరట్లోకి వెళ్లి  
వాలు కుర్చీలో వాలిపోయాడు; వీరసంగా  
ఆమెకీ ఆటకీ వచ్చిందో ఆలోచించు  
కునే స్థితిలో లే దిరను.

లేకపోతే - "పేరలుకం జెందిన యెట్టి  
కాంత లుచిత వ్యాపారములే నేర్తుర!"  
అన్న ఆలోచన తిట్టుకుని పాద పక్కాల్ని  
చక్క నొత్తడానికి కేవాడేమా!

అతడు—మనవుడు - నింత ప్రకృతి...  
ఆలోచిస్తూ ఆపైవే వేదాంతంలోకి వెళ్లి  
బోయి లోతుగా ఆలోచిస్తున్నాడు.

ఎప్పుడైతే ధీరవచ్చి తనని పలుకరించ  
లేదా-ఆమెగచ్చి వసారా సంతభావి కాను  
కుని నిలబడింది.

సమయంరాగానే జోర్ను "యూజ్" లాడిం  
చేద్దామన్నట్లుగా వుంది.

మనసులో విమనుషంవో వివిటో అతిని  
ముఖంలోకి చూసింది. చిరుగాలికి ముంగురులు  
ముఖంమీదికి ఎగురుతున్నాయి.

కొత్త క్లౌడండ్లకు ఇల్లగా వుండవు  
న్నాయి.

ఆ దండగల్ని ఆనందించే అద్భుతం  
అప్పుడు ప్రసాదరావుకీ లేదు.

అతను అల్పజీవి!...

"వంశీ..." అనబచ్చాడు.

సంభించాటునంచి ఎదురుగుండా  
వచ్చింది!

"కాఫీలేదా?"

"ఉంది" ముఖంగా అని వెలుగుతుంటే  
నిండా కప్పుకుని బొడ్డుపగ్గర వోపుకుని  
తుంటింటివైపు వెళ్లింది.

ఆమె సిగలో పువ్వులు తెల్లగా  
నవ్వాల్సి!

కానీ అతిని మనసుమాత్రం ఆ వచ్చుని  
చూసి పరవళ్ళు తొక్కిలేదు.

ఆమె గజాలపక్కలు విపంచి తంత్ర  
స్వనాల్లా అనిపించలేను.

అప్పటికీ అతినికనిపించింది, సైరిక  
జీతాన్ని గడుపుచామనుకున్న వాడు లోకం  
ద్వీపిలో వట్టివైరివాడు. అనూయకుడు.  
బ్రతుకు భాగులు తెలుసుకోలేని ముందుడు.

ఎంత కృత్రిమంగా జీవించి గడిచితే అంత  
తెలివైనవాడు.

కనక కే నుండరం శుభాస్తాల్లోకి తెలివైన  
వాడూ. ఘటికదూను.

తను ఒక అనూయకుడు.

కొందరిద్వీపిలో "అనఫీట్"

కాఫీకినివించివున్న వరలక్ష్మి అక్కడ  
నిలబడ్డది. అది అతను గమనించలేదు.

"కాఫీ ఇదిగో" అంది ముఖంగా.

"అక్కడ వెలు."

కుర్చీపక్కనే కాఫీగ్లాసు ఉంచింది.

"విజంగా వరలక్ష్మి ఇప్పటికీ తెలుసుకో  
గలిగావనుకో—!" ఆ స్నాడు కాఫీ  
చప్పగా చప్పరిస్తూ.

ఆమెకీధోరణికి పూర్వార్థాలు తెలియ  
లేదు కానీ ధీరముఖంలోకి తను పరీక్షగా  
చూస్తుంటే తను కోపగించడం ఎంత అస  
మంజనమో తెలిసికొన్నది. అతినివాడ వారి  
లాంటి భావంకూడా ఏర్పడింది!

ఏది బుట్టుట్లుగా చూసింది; చెంకల  
మీదికి నడుకున్న కురుల్ని చక్కనొత్తు  
కుంటూ, "వ్యాయంగా వని చేద్దామకునే  
వాడికి రోజులు కావు..."

ఇదివాక్యం అతిని నోటివెంట విసడం  
ఆమెకీ కొత్తకాదు.

అందులోఉన్న భావంకూడా ఆమెకీ  
భాగా తెలుసును.

"ఇప్పటికేనా మీ కా విషయం తెలిసి  
వందుకు పంతోవం..."

"ఇంతకీ అసలుదోషం ఎక్కడ వస్తూం  
డంటే అవసరాలు ఉండడాన్ని బట్టి ఎంతటి  
వాడూ దాసోహం అనకతప్పదు. వసుదేవుడు  
గాడిదకాళ్ళు వట్టుకున్నాడు. అవసరం  
ఎన్నెనా చేయిస్తుంది."

"నిజమే..." అంటూ వెళ్లి వస్తూరా  
సంభావికి వారిగిలబడి నిలబడింది. అప్పటికీ  
ఆమెలోని కోపమంతా పటాపంచలైంది.

"మనకీ ఆ హెడ్ గుమాస్తా అవసరం ఏం  
లేదనుకో, కానీ ఆయనమాట మనం విశ్వాలి

బాధ పడుతున్నారా?



ఆ బాధ నివ్వ దగ్గునకు  
తప్పక విరామ మిచ్చు

టస్సనాల్

కాఫీ సిరప్లను  
పుచ్చుకొనండి





ఫిలడెల్ఫియా (అమెరికా) ప్రాచీన వస్తుప్రదర్శనశాలలో భద్రపరిచిన పదవతతాబ్జంనాటి జైన తీర్థంకరుని విగ్రహం. అనేకమంది ప్రేక్షకులు అనుదినం ఈ విగ్రహాన్ని శ్రద్ధానక్తులతో సందర్శిస్తుంటారు.

## ★ దా సో హం ★

కేజా ఆయనకింద కేవల చెవువ్వుందుకు అతి మన కివసరమేదా! అందుని ఆయనాడింది అట, పొడింది పాట!..

ఇంత సావకాళంగా తనతో భర్త ఏవ్వదూ తనగోడు విప్పించుకోలేదు.

ఆలోచన ఏదో విశేషంఉంది అనుకుంది.

“రెంటికి చెడ్డవాడు మగ్గుతిరగతివాడు.

ఉన్నవాడికి ఉద్యోగం అప్పులేదు. ఉద్యోగంలేనివా ఎవ్వడికి చెవిరవలిన అవసరం ఉండదు. భయపడడు కూడాను. లేనివాడు కూలి చేసుకుని తోయిగా బ్రతుకుతాడు. మగ్గుతిరగతివాడికి ఉన్నన్ని అవసరాలు కూలివాడికి వుండవు. మగ్గుతిరగతివాడికిలా అవసరపు దర్జాల బోవలిన అవసరాలు ఉండవు మగ్గుతిరగతి వాడనడమేకాని మగ్గురకంగా జీవించలేడు. సైలెంట్లలోవ్యాపించి యానీ వ్యాపారసమాఖ్యగా ఉండడానికి ప్రయత్నించి బాధపడ

తాడు. లేనిపోని అవసరాలు కల్పించుకొని అలవసరాలు సమకూర్చుకోడానికి నానా పాటుపడతాడు. అలాగని కూలివాడినీటికి దిగిరావడానికి అభివార్యం అడ్డుతస్తుంది. తన కేజా ప్రతివాణ్ణి లెక్కచెయ్యవలసిన అవసరం దాసోహం అనవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడు తుంది.

కూలివాడికి ఉద్యోగం ఉంటుందని ఊహించుకుని లెక్కలేదు ఎక్కడో ఒకచోట కూలిచేసుకుని అత్యంతదన చేసుకోవడా బ్రతుకుక్కతస్తున్నాడు. అధీపతీకానీ, కలెక్టరీకానీ వాడికి లెక్కలేదు వాడిపనివాడు చేస్తాడు. వాణికిందపరిపే వాడు సహించు ఒకల్పింతుకు రెండు తిడతాడు వాడికి దాసోహం అనవలసిన అవసరమూలేదు.

వాళ్ళ ఈఉద్యోగం ఊహించుకుంటే, నేను మరొకపని చేయ్యలేను. కూలిపని చెయ్యడం సిగ్గుకాదు. కష్టమైతే అది కే

ఏదన్నా ఆత్మగౌరవాన్ని దంపుకుని నాకరి చెయ్యాలి-ఏమన్నా పదాలి! తేక చా నే “బాడ్ రిమార్క్స్” ప్రాస్తాడు. దానితో జీవితమంతా పాడయిపోతుంది.

జీవితంలో పెకిరావసం కోసం నేను దాల్చికనబడ్డ ప్రతి సెలఫీసర్ కి కంగి పలాములు చెయ్యాలి-లేకపోతే నామీదమాడ్చో కన్ను తెరుస్తారు.

అక్కడికి నేను కేకెందన లేకుండా ఉండయాది అప్రమయపర్యంతమూ గొడ్డూ రాకరి చేసునేఉన్నాను. అందువల్ల నీపని చాలు తీర్చలేక పోతున్నాను - నేను సుఖించునాలేకపోతున్నాను.

పాడెనమాస్తా చెప్పేపని తిరస్కరించ లేకపోతూనూ ఉన్నాను.

తన పనికూడా వాళ్ళ అప్పగిస్తున్నాడు మాట్లాడకుండా చేసుకువస్తున్నాను. అయి నప్పటికీ నాకుపూజ్యులెదు. వాపనికిసంతోషించేవాడులేను.

(53-వ పేజీ చూడండి)





# జీవనవిల

## మానసి బిందెపాద్యం

### అనువాదం

## మద్దిపట్ల సూరి

[గతవారం తరువాయి]

క్రమం ఈ క్రొత్తయింటికి వచ్చాక నాటకాలకి వెళ్ళటం మానేశాడు పుస్తకాలు చదవటం—విగ్రహాలకు తలవేయటంతోనే కాలం గడుపుతున్నాడు. “నాటకాలకి వెళ్ళటం లేదంటున్నావా?” అని అడిగింది మరి ఒకరోజున.

“అలాంటివి మానేశానుమీ.”

“ఎంతటి?”

“నాటకాలు సరిగా పడటంలేదు. అదేమిటంటే తీరం తగ్గించుకోవటంలేదు. అందుకని అసలు మానేశాను. నాటకాలు ఏర్పాటుచెయ్యటం వెళ్ళటం. తప్పతూ మాత్రం నటించింది క్రొత్తగా. ఈ నాటకాలంటే నీ భాగ్యంలే చాలా నయం మీటి!”

మరి కలిగి రెండు పెద్దవి చేసుకుని, “మీ నేనం రక్తి కలుపులేదన్నారా వాళ్ళు?” అని అడిగింది.

“అలా ఇంచుమించు ఆఖరికి ఆలాగే వచ్చింది నేనం. నాటకం విజయవంతం గా లేదంటే తప్పకుండా నటించి అవుతుంది లోపం. రెండుమాడు నాటకాలు విజయవంతం కాకపోయినా గౌరవం నిలవటానికి ప్రసిద్ధులైన నటనలేవంటే. నుంచిన అయిందేలే మీటి! నాటకం కంటేమిటో నవలచెయ్యటం నాకనలేం యివ్వలేదు కూడా”

“ఇక నీవు నేమిటి చెయ్యటం?” అని వక్కాగ్నహిణిలా ముహూపేటి అడిగింది మరి.

కుమార్ నవ్వుతూ— “చేస్తానులే ఏదో ఒకటి. దాన్ని గురించి తెలగ ఎందుకు? అంత అవసరమేలే ఒకటోరెండో నీ నగలు ఇవ్వనా?” అన్నాడు.

‘తీసుకోండి’ అన్నది మరి

ముఖం ఏమీ చిన్న పువ్వుకోకుండా విస్మయంగా అన్నది మరి ఈ మాటలు. పరలూరిపిల్ల అయిన మరి. కుమార్ ఉద్యోగం వదిలేశానన్నా కళ్ళవేషలేదు. కలిస్తూ అని అడిగినా ముఖం ఏమీ చిన్న పువ్వుకోలేదు. మరిలో ఎలా వచ్చిందిత మాత్రం! కుమార్ ముత్యం గాడినాడే. ఎంత కళాకళలుగల మంచునా, ఎంత విశ్వంఖలంగా తిరిగే వాడైనా ఎదుటివారిని నకిలీమనోగలిగిన విచిత్రమైనకత్తె ఉండలేదే. ప్రాపంచిక నీతి నియమాలు, నీతి రివాజుల్ని అతడు పాటించకపోవచ్చు. కాని తన నియమాలను మాత్రం తు. చ. తప్పకుండా అనుసరిస్తాడు. చురుకులేంతక్కున కాదు మనిషి. దుర్గాంతమైన మనః ప్రకృతి అతడిది. తన బ్రతికే ప్రపంచాన్ని స్వయంగా సృష్టించుకోగలగటం కూడా మాటలుకాదు. కుమారుడి ముందు తన మనోవ్యవస్థ అంతా యిచ్చి పోతుంది. అమె ఏమీ దిగులుపడదు, విడవదు. దుర్గానీ దుఃఖాన్ని కూడా లెక్కచెయ్యదు. వెనకొముందు ఆలోచనలతో ఎప్పుడూ హెచ్చరికగా ఉండే అమె మనస్సుకి కూడా విక్రమం లభించిందేదేదగ్గర...

రోజులు దొరికిపోతున్నాయి. వకనాటకం వచ్చింది. గదికిటికి ప్రక్కనే కలకటాల ఉన్న పన్నటి వరాందాలో నిలబడితే— ఒక గోడనా అని కనపడుతుంటాయి మరికి. వాటిల్లో కూడా గానాడియా స్వరూపం కన్నకు కుంటుందామే. కుడినీ పుక ఉన్న చాలా మిడుగా అతల యొక్క ఉన్న యెవరోతోల కన్నకుంటుంది. అక్కడి తాటిచెట్టు మరికేవో గానాడియా తాటితోపును జుక్కి తేస్తున్నట్లుండేవి. క్రిందపండులో ఒరియా

## జరిగిన కథ

కలకటూరి కాకదు. అతని తండ్రి గోపాల్ కరవంపన కృత్రిగాపెట్టుకుని డబ్బు గడించాడు. ఉన్నతాయాలు ఉత్తమ సంస్కారం కలిగిన కళికి తండ్రితో వడదు. అతనికి ఆ పరలూరిలో పన్ని హేతులయిన వాడు చాలా కొద్దిమంది. వీరుగల వడి మరణించిన హరూహూన్ కుటుంబంలో హరూహూను పరాన్, అతనిభార్య కుమమ, పెరికానికూతురు మరి, నాలుగు నైక్యుడు యామినీ కవిరాజుపడుతు భార్య నేనడి—నీ. అతడు కలకటలో వదువుకుంటూండగా సహాధ్యాయిగావున్నకుమార్ ఇవ్వకు నీ భాగవతులజుట్టులో చేరి తోరూరా తిరుగుతూ కళివాల్లి గానాడియా గ్రామంవచ్చి నాటకాలునేమి మరిని నుంచి నూటలతో వలలోనేనుకున్నాడు. నేనడినీ మహాశివం వడి కళి నైక్యుతో చావు తప్పి కన్ను లాట్టుపోగోలుకుంది. కళి చెల్లెలు విందూసు తండ్రిగోపాల్ కలకటలో పెద్దవ్యాపారముడయిన నందలూర్ కిచ్చి బలవంతపు పెళ్ళిచేశాడు. ఒకసారి కళి ఏదో పని మీద కలకట వెళ్ళాడు. అక్కడ కళి తన చెల్లెలు విందూ భర్తచేరవకున్న అగవాట్లు చూడలేక అమెను నందలూర్ తెలియకుండా స్వగ్రామం తీసుకు వచ్చేశాడు. అతరవాత ఒకసాడు కళి మిక్కుడుకుమార్ గానాడియా వచ్చాడు. కళి ఇవ్వవడకపోయినా అతన్ని ఒప్పించి మరిని పెళ్ళిచెసుకున్నాడు. తరవాత భార్యతో ‘హామూన్’కి వెళ్ళిపోయాడు. ఆ తరవాత ఇక అతనిపతా ఎలాగే తెలియలేదు. చెల్లెలు విందూసుమళ్ళీ భర్తవద్ద వదిలిరావటానికి కలకట వెళ్ళిన కళి ఎంతవాళ్ళు చేసినా అతనివాడ కనుక్కోలేకపోయాడు. కుమార్ కలకటలోనే ఒక యింటలో భార్యతో సహా కౌపరంపెట్టాడు. స్వచ్ఛాచారి అయిన అతని జీవిత విధానం పరలూరిపిల్ల మరికి ఆటే నరపడలేదు. ఇకచదవండి:



# జీవనలీల



మితాయి దుకొనం చూసినపుడల్లా గాఢాదియాలోని వివేచనంగ్ మితాయికొంటు గురుకొస్తుంటుంది. ముక్కు మొహం ఎరుగని పల్లెటూరి వాళ్ళెరైనా బహారే వెడుతూంటే— గాఢాదియాలోని ఎరిగిన వాళ్ళి ముఖాలన్నీ గురుకొస్తుంటాయి. ఇక్కడ పైన ఆకాశంలో ఎగిరే గ్రహలుకూడా గాఢాదియాలోని గ్రహులాగానే కనిపిస్తుంటాయి. ముట్టుపట్టి వాన కురవలంకూడా—అమెరిచిరపరిచిరమైన గాఢాదియాలో వాన కురవలంలాగానే ఉంటుంది అచ్చగా.

కుముద్ ఓనాడు నిజంగానే మురితగని అమ్మటానికి వట్టు కుని వెళ్ళాడు. మురికి కానేపు మనస్సుకి కషంగా ఉండకపోలేదు, ఏమయినా అతడు మొదట చోరాన్ని అమ్మినప్పుడంతగా దుఃఖించలేదు ఇప్పుడు. కుముద్ ముళ్ళి తిరిగివచ్చేసరికి అమె కదివరకున్న రవంత చింతకూడా మాయమైపోయింది. “నా నగ తీసుకెళ్ళి అమ్మారుకా, మురి ముళ్ళి నాకేం తీసుకువచ్చాడు?” అని అడిగింది గోముగా.

“ఏమీ తీసుకురాలేదు” అన్నాడు కుముద్.

“అవున్నాండి ఎందుకు తీసుకురావటం! తీసుకురాకపోతే కాక పోయారు.”

మురి ఆధిపతంతో కుముద్ కంఠం కొనిలించుకుని, అతడి వక్షస్సులో ముఖాన్ని చాచుకుని, ముసీముసీ వత్సలు నవ్వించి, మహానగరానికి కొన్ని అడుగులు దూరంలోఉన్న—ఈ గదిలో భర్తని కొనిలించుకునిఉన్న మురిని చూసే—ఈమె గాఢాదియాలో పుట్టి పెరిగిన అమ్మాయి అని ఎవ్వరూ అనుకోరు. అపాయకరమైనవాడే కుముద్. అతడు ఒంధాలన్నీ (తెంచితీసుకుని తిరుగుతూ) బ్రతికాడిస్తూంటాడు. మమకారాన్ని, బాధ్యతని ఎరుగనివాడతడు. అలాంటివాడిమీద ఆధారపడి, మురి నిశ్చింతగా ఉండటం చూస్తే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది.

“నీకోసం నేనొక వస్త్రపు తీసుకువచ్చాను మురి!” అన్నాడు కుముద్.

“ఏది? ఇలా ఇవ్వండి.”

కుముద్ తన కేబులోంచి ఆ నగనే తీసి అమె కిచ్చాడు. అతడివాళ్ళ అమ్మటానికి తీసుకువెళ్ళిన నగనే తిరిగి ఇచ్చాడన్న మాట: నాలుకొలు వేయటంమూలంగా ఎంత నాటకం ఆడటం

నేర్చుకున్నాడు కుముద్. ఏమయినా న హాజంగా—మామూలు ధోరణిలో కెయ్యటం—నేది అతడి జాతకంలో లేదు. ఆపందంతో ఉబ్బి తబ్బిబ్బయింది మురి. ఇది కేవలం నగ తిరిగి యివ్వటమేకాదు, అమానుకులైన తన భార్యకి దీంతో పాటు ఇంకెంతో యిచ్చాడు కుముద్.

“డబ్బెక్కడిది?”

“ఓ డబ్బున్న నేనేమీతుడిదగ్గర అప్పుచేశాను.”

“అప్పు సొప్పొ—అది మారెంత తీర్చేదీ తెలుసు నాకు” అంటూ మురి కిలకల నవ్వించి.

కుముద్ నవ్వుతూ. “అతడు చాలా డబ్బున్నవాడు. నేనె ముళ్ళి తీర్చినా తీర్చకపోయినా అతడి కిద్ పెద్దలెళ్ళలోని కాదు.” అన్నాడు.

\* \* \* \*

వినోదిన భాగోత సమాజం యజమాని దగ్గరికి కుముద్ ఓ మనిషిని పంపించాడు. మూడోనాటికల్లా అతడు కుముద్ యింటికి వచ్చాడు. అతడు లోపలికి వచ్చానే “ఏమయినా మొలకానికి నువ్వు భరేవాడివి కుముద్. ఎందు కిలా పారిపోయావో చెప్ప అయినా? ఎక్కడా అయితూ—అనవలూ లేకుండా పోయావే?” అన్నాడు.

కుముద్ నవ్వుతూ—“కుక్కొండి ఘోషగారూ! కూర్చొండి కులాసా? సమాజం సాగుతోందా?” అని అడిగాడు.

“దివ్యంగా సాగుతోంది. నువ్వు వెళ్ళిపోయాక సమాజం చాలా కృద్ధిలోకి వచ్చింది.”

“భేష్. చాలా సంతోషం. వామీద చాలాకోపం వచ్చి ఉంటుంది మీకు. అవుతా?”

“ఘోషంవశంధో రాద్ నువ్వే ఆలోచించువోసి. అంత డబ్బు అడ్వాన్సుగా తీసుకుని అయితేలేకుండా పారిపో?” అంటూ కుముదుడే మధ్యక ర్తిగాచేసి మాట్లాడటం మొదలెళ్ళి డేసు.

“పారిపోవటమేమిటండీ! పారిపోలేదు. కొన్ని నెలలు నెలవు తీసుకున్నాను—పెళ్ళి—గిళ్ళి చేసుకున్నానుగా మిరి! ఈమధ్య మీ దగ్గరికి ఓపారివద్దామనికూడా అనుకున్నాను.”

యజమాని విసుపోతూ—“పెళ్ళిచేసుకున్నావా? ఊ! అయితే ఇంతకీ చేసేనుకున్నావన్న మాట పెళ్ళి?” అన్నాడు. ఆ మాటమీద

మీరు  
దగ్గుతే  
బాదవడుతున్నారా?

*Almbic*  
**గ్లెకోడిన్**  
**టెర్ప్-వనాకాను**  
తప్పక వాడండి.

—ఎది మీకు చెంటనే  
ఉపశమనము నిచ్చును.  
అలెంబిక్ కెమికల్ వర్క్సు  
కంపెనీ లిమిటెడ్,  
బొంబే-3

1907 నంబి  
రసాయనిక వర్కసుంబు,  
మండుల  
తయారుచేయుచున్న వంశ.



GTV. 58.10 TL

EVEREST

తర్వాత కొంచెం గంభీరంగా "హానీ చేసుకునేవాడివి మా అమ్మాయి నే ఎదురు చేసుకోక పోయావ్, బాబూ! మా అమ్మాయి చేసిన తప్పుమంది చెప్పి?" అన్నాడు.

కుమార్ మెదలకుండా ఊరుకున్నాడు. యజమాని కొంత నీళ్లు విడో పరధ్యానంగా కూర్చున్నాడు.

"ఇలాంటి పిల దొంగడు కుమార్; నవ్వు చూశావుగా బాబ్బి. అలాంటి పిల సాధారణంగా దొంగకుతుంటావా? నవ్వే చెప్పి పోనీ... అప్పు డది నీకంత నచ్చలేదు. ఇంతకంటే సిచ్చి ఎక్కడైనా ఉంటుందా?"

యజమాని చాలానీళ్లు కూర్చుని, చాలా సంతులం కూడా వాడు. కుమారుడితో ఓ ఒడంబడిక కూడా వదిలింది. కుమార్ మళ్ళీ కాళ్ళ పదజంబలో చేరితలు—అడ్డావన్నుగా తీసుకన్న డబ్బుని పెరికి కానుకగా యిచ్చినట్లు కొట్టేసేట్లు ఒడంబడిక... కుమారుడితో నెగలం కష్టం. యజమానిని నిలుపుతూ ముంచుండే విడిచిపెన తాడా అరిచి:

"సమాజాన్ని మళ్ళీ మంచి కట్టడిల్లం చేయాలి బాబూ; ఊరికే వేదం మాత్రం వేసే సాగుడు."

"కుమార్ నవ్వుతూ"—అదెలాపాగుతుంది? సమాజం కట్టడిల్లంగా లేకపోతే మా వేదాలు మాత్రం రండిస్తాయా?" అన్నాడు.

యజమాని నోటినిండా నవ్వి, ఆనాటికే వెలిపోయాడు.

కుమార్ మళ్ళీ యక్షగాన సమాజంలో చేరుతాడు, ఊరూరా లిగుతూ మళ్ళీ ప్రవీర రాసుమానని వేదాలు వేస్తాడు. మరి ఏమవుతుంది? ఎక్కడుంటుంది ఆమె? ఎవరిదగ్గి ఉంటుంది? ఇది సులభ సమస్యకాదు. కానీ మరికా వెంగేమీ ఉన్నట్లు తోచదనలు. అనందంలో—మెకంలో ఉక్కిరిబిక్కిరవుతోందామె. వెంగపెట్టుకునే సంతకూడా క్రమంగా లోపించినట్లుంది ఆమెలో.

కుమార్ చివరి కీప్రస్తావన తేచ్చాడు. "వేద జటతో కలసి లిరుగుతుంటే నవ్వేక్కడుంటావ్ ముతీ?" అని అడిగాడు.

మరి తలవంచకు "మీరే చెప్పండి" అన్నది.

"గావాడియా వెడతావా?"

"గావాడియాకా" మరి గతుక్కుమంది. గావాడియా సంగతి మనసులోంచి తుడిచేసుకోమని అడిగించిన వ్యక్తి—తనం తల తానే అక్కడికి వెళ్ళిమని చెప్పుకున్నాడు మళ్ళీ. కుమారుడి కళ్ళ తో ఆమెకు కలికాయి.

కుమారుడి కళ్ళలో ఏమిటి వెతుకుతోంది మరి? కుమార్ తీగ ఓ కానీకే రంగు ఫీరాయిసూంటాడు. ఇవాళ చెప్పింది రేపు ఎవర కొట్టేస్తాడు. అయినా మరిలాంటి పిల్లని ముగురాలి చేసేటంత కూర్చుండని ప్రత్యేకత ఏదయినా ఉండి ఉంటుందా?

"గావాడియా వె? మంటారా?"

"వె? కొన్ని నెలలపాటు అక్కడ ఉండు. నేనిక్కడ కొన్ని సర్దుబాటూ అని చేసుకుంటాను."

"ఏం సర్దుబాట్లు చేసుకుంటావా?"

కుమార్ గంభీరంగా—"సమాజాన్ని ఓదారికి తీసుకువస్తాను. కాస్త డబ్బూ అది కూడపెడతాను. అన్ని సర్దుబాట్లూ అలాగే ఉండి పోయాయి కదా!" అన్నాడు.

చాలా నివక్షణతో అన్నమాటే. అయినా ఆ మాట మరికే కడుగానే తోచింది. కుమార్ ఇలా మాట్లాటం నవ్వుడు. మూడు మాసాలక్రిం కుమార్ ఈమాత్రం నివక్షణ చూసే అప్పట్లులే మరి చాలా సంతోషించేది. కానీ ఇప్పుడామె అలాంటివాన్ని కొరటండేను. ప్రతిదానికే కోతలుకోనూ; పనిఅంటే పనికింది పడుకుంటూ, తనచేత కాళ్ళు పిసికించుకుంటూ ఉండే కుమార్ అంటేనే ఇదం ఇవ్వడామెకి.

"నచ్చి తీసుకువెళ్ళమని మీ అన్నయ్యకి ఓ ఉత్తరం

రాయి."

"మీరు రావాలామా?"

"ఆహా నవ్వేరాయి."

మరి గంభీరంగా "అయితే పోనీ మీరు అడ్డవ రాసి పెట్టండి" అన్నది.

మరి రాసిన ఈ ఉత్తరం చూసుకుని—పరాన్, || ఇదహా కలకతా వచ్చాను. || ఊరికే మరిని చూడమని కాను, వేరవని ఉండి వచ్చాను. || కుమార్ కి ఎన్నో విషయాలు చెప్తామనుకున్నాడు. కానీ ఏమీ చెప్పటం పడలేదు. || మరినిచూసి తెల్ల తోయిడు. గావాడియాలో తన కళ్ళిముందు పెరిగి పెదదయన పిలేవా ఈ ముతీ తానేదో ఎన్నడూ చూసియొరగని యుగతి, ఇన్నాకూ యొక్కడో ఉండి, ఇవాళే మొదటిసారిగా తన యెసుటికే వచ్చి నుంచున్నట్లుంది ఈమె. అయితే కంకా కళ్ళు అప్పగించిచూసే ఆమె దృష్టి ఎంత స్నిగ్ధోవ్వలంగా మారిందిప్పుడు! ఆమె ఎడక, || తీగ ఎంత అందింగా మారిందిప్పుడు! ఆమెలోని ప్రతి కదలిక ఇప్పుడెంతో మనోహరంగా కనిపిస్తున్నట్లుంది. ఆమె కేరం, మనస్సు కూడా అవార చామూ ఎవరి ఆకంఠకో, ఆహ్వానానికో అత్యాతులతో ఎదురు చూస్తున్నట్లు తోచిందరదీ.

"మరి ఇప్పుడెలా కనిపిస్తోంది కి?" అని అడిగాడు కుమార్ ఎవరూ లేదప్పుడు.

"నవ్వు ఆమెని ఏంచేశావ్ కుమార్ ?"

"ఏమీ చెవ్వలేదు. మాట్లాడినప్పుడు మాట్లాడుతూ లేక పువ్వు మెదలకుండా ఊరుకుంటూంటాను"

విందులోనూ వచ్చింది కూర్చు—ఈ మెలోనూ వచ్చింది. కికి ఆలోచనలోపడి, "గావాడియా పంపుకున్నావ్ కానీ, అక్కడ ఉండగలదో లేదో ఆలోచిస్తున్నాను కుమార్ " అన్నాడు.

"ఆనెమిటలా అంటావ్ కి? గావాడియాలో పుట్టి పెరిగి నది అక్కడికి వదిలే ఉండలేదా ?"

విందుకూడా గావాడియాలో పెరిగినదే. అక్కడికి వసి ఉండలేకపోయింది. కానీ || ఇంక ఏమీ మాట్లాడలేదు. గోజల్లా అరిడి కెలాగో ఉంది మనస్సు. మరి కళ్ళలో కనిపించే మెగులు కుసుమ కళ్ళలో కనిపిస్తూఉంటుందా అని ఆలోచించాడు. ఉమా. ఆమె కళ్ళలో ఈ మెగులులేదు. కుమార్ ముందు తాను తిక్కునవాడినే అన్న భావం మళ్ళీ కికి తీనాడూ కలిగింది.

అనందంలో, సోఖ్యంలో కళకళలాడుతూన్న మరి ముఖం, గగుర్పాటు కలిగించే ఆమె మందగమవల్ల తీగ చూడటంతో మనస్సు మధ్య కుమార్ విషయమై అరిడికి కలుగుతూండే అగజ్ఞాభావం అంతా ఇప్పుడు తుడుచుకుపోయిఉంటుంది. కుమార్ జీవితపు మూల మంత్రి మేదో అరిడికప్పుటికి అంతుపట్టలేదు || ఇవాళ అజ్ఞ ఆలోచిస్తున్నాడు. కుమార్ లో ఏమింది? అరిడి జీవితం మొదట్నుంచి అంతా మౌనపుచ్చటమే అయినా ఆమె జీవితాన్నింత విశ్వేర్య వంతం చెయ్యగలిగిన రహస్యమేన సందేహ ఏమింది అరదీ?

ఇన్నాకూ ఒక ఉత్తరముక్కలువా రాయకపోయినందుకు మరి మొదటో కికి-పరాన్ ల యెసుటికే కాటూనికే కొంచెం సంగోచించింది. కానీ ఈ విషయాన్ని చార్పింత నేరంకింద ఎలిచూపక పోవటంతో ఆమెకా సంగోచం కాసేపట్లోనే మాయమయింది. పరాన్ బాగా చిక్కిపోయాడు. పిక్కుపోయినట్లున్న అరిడి ముఖం చూసేసరికి ఆమెకి లోపల చాలా జాలేసింది. అరిడి కేదెనా ముస్తే చేసిందా అని గుచ్చి గుచ్చి అడిగింది. తర్వాత ఊలో సంగతులు, మోక్షదా కుసుమల సంగతులు తిరిచి తిరిచి అడిగి తెలుసుకుంది. మరి కొంచెం సిగ్గతి, రవంత తేంపరి! ఒక యింటికొడలై అన్న యెగుట, కికియెగుట ఇది తొలిసారిగా నిలువటం. ఆమె తన యింటో, తన సంతారంలో పుట్టింటి పంగతుల తెలుసుకుంటూ



కొంచెం గృహిణిలా గాంధీరాష్ట్రాన్ని వ్యక్తపరచటం అనేది ఆమెకి వ్యాయమేనని అధికారమే. భాగ్యవదనమనపు ఉబ్బు : మతి వివేకాగ్రతీసుమనీ వారికి విసుగుతూ కూర్చుని, చాచానికి చలచీసీలు తెచ్చి ఇచ్చింది. ఆమె ప్రతిపదీ ఎంతో ఒత్తికగా ఉన్నాయి ఇప్పుడు. మతి ఆరోజున ఎంతో క్రోధంగా కంటచేసింది. భోజనం ముందు కూర్చుని || ఆమెకంటను చాలా మెచ్చుకున్నాడు. కాని పరాన్ అంత ఇదిగా భోంచేయలేదు. మతి బ్రతిమాలగా బ్రతిమాలగా "గొంతు పచ్చివుండులా ఉంది మతి! ఇంతకారం తినలేదు" అన్నాడు ఫరాన్.

"గొంతు వుండు అయిందా? ఎందుకని?"

మతి అంత కంగారుగా అడగటంచూసి తెలవోతూ కలికవ్వటం మరచిపోయాడు. అంత మనస్సు ఉప్పొంగిపోతున్న నీతిలో ఉన్న వాళ్ళింకూడా ఎవరిగొంతో వుండయిందన్నా ఇంత వ్యాకుల పడుతుందా మనస్సు పరాక్ ఇవన్నీ తెలిసినవాడుకాదు. అంచేత అతడు నవ్వుతూ "గొంతు ఎందుకు వుండు అయిందో నాకేం తెలుస్తుంది? చింతాబుగాదు చాక్కడు. వారిని అడుగు" అన్నాడు.

మతి మరంత కలికపడుతూ "అయితే మతి నువ్వలా భోంచే మన్నావ? ముందు ఎందుకు చెప్పలేదు? మారలో కారం తగ్గించే దాన్నిగా!" అన్నది.

"కారం తక్కువ చేసి నా మారలే తినలేను అసలు."

"అయితే పాలుత్రాగు, పంపదారచేసి ఇస్తాను."

ఈసారి ఫరాన్ కి కుప్ప చెయ్యగలిగాయి. అతడేదోవ్యవసాయం చేసుకు బ్రతికే మోటునుపిసి. జీవితంలో ఎన్నడూ ఎవరూ అతణ్ణి కిగా అడరించి యెరుగరు.

మతి మనస్సును గాఢాదీయావై పుకే తరానే ఎక్కువగా ఆకరిస్తూన్నాడు. గొంతు వుండు అవటంవల అతడేమీ తినలేక పోయాడు. || తినలేకపోవడం మూలం నానే ఆలాశించే అన్నియ్య ఇలా చిక్కిపోయాడు. గాఢాదీయా వల్లక అన్నియ్య భోజనం నివయ మె ఎక్కువక్రొద్ద తీసుకోవాలి తాను; తన సుఖ-సౌకర్యాల నివయం ఏమీ పట్టించుకోనే పట్టించుకోడు అన్నియ్య. ఎన్ని

పనులు, ఎన్ని ఉపచారాలు చెయ్యటం చేర్చుకుంది తాను; ఎంత చూడకా, ఎంత చేర్చుకొని తయారయింది తాను; తన సత్రాంతా అందరికీ చూపాలనే ఆరాటంకూడా కలగటం ప్రారంభమైందిమతికి. అందరూ తనని చూసి తెలచావారి. కుసును ఏమంటుందో ఏమో చూడాలి. ఊళ్ళో అడవాళ్ళంతా వచ్చి "ఇన్నాకూర్కా ఎక్కడున్నావ? ఏమిటి సంగతులు?" ఎంతో ఆదురాగా అడుగుతారు. రెండురోజులు పోయాక కుసుద్ వెలిపాతాడు. చాలా దూరంనుంచి వివోదినీ భాగవతి సమాజానికి ఆహ్వానం వచ్చింది. కుసుద్ ఏం చేడం చేస్తాడు? అతనిరరాజపుత్రుని చేపమేనా?

"అయ్యో, మతి ఇవా ప్రవీర రాకుమారుని చేపంలో కుసుదుణ్ణి చూడలేదు. ఒళ్ళు పులకరింపజేసే అతడి "జైలాగ్స్"ని వివరెడు. దిగులుతో మంగమెహం పెట్టుకు కూర్చోడంకంటే చెయ్యకలిగిం చేసుంది? మతి అడవి—ఇల్లాలు! మానవులు ఇవ్వంకచ్చివట్లు మారగలిగే అవకాశం ఉంటేనా! అవసరం అయినపుడు అడవాళ్ళు మగవాళ్ళుగా—మగవాళ్ళు అడవాళ్ళుగా మారగలిగితేనా!...

"మాతతామతీ: ఈ రోజుల్లో అంతే" అన్నాడు కుసుద్. కుసుదుణ్ణి గట్టిగా కొవలించుకుని "సోండి!" అన్నది మతి. కుసుద్ నవ్వాడు. "అడవిమిటి: నువ్వు స్వయంగా చూసే ఉన్నావగా! జయ మగవాడు, కనివివోరి అడవి. కొదూ?"

మతి నవ్వలేదు.

"జయాదీదినీ ఒకసారి వెలి చూసి రాకూడదా?"

"వెడతా, వెడతా. వొండరేముంది?"

అంటూ కుసుద్ అనలించాడు.

రానున్న విరహచ్చాయ, గాఢాదీయా వెడుతున్నాకదా అతే అనందరెఖ మతిముఖంలో రెండురోజులు వోడికిసలాడాయి. తిర్వాత కుసుదుకు వెలిపాయేరోజు వచ్చింది.

సాయంత్రంరైలు. కుసుద్ వెళ్ళేసమయం దగ్గర పడుతున్న కొద్దీ మతిమనస్సులో కంగారు బయలుపడింది. ఇంత కష్టంగా ఉండటం మతికి ఆశ్చర్యం చేసింది. తనడూతు వదిలి వచ్చేప్పుడూ

[46-వ పేజీ చూడండి]



## పూవు మీ అదృష్టం చెప్పగలదు

మీ భవిష్యత్తులో ఏమి జరుగబోతున్నదిన్నీ, మీ సరియైన వర్తననుగురించినీ మీరు తెలుసుకోవగోరినట్లయితే ఒక పోస్ట్ కార్డుపై మీకు యిష్టమగు ఒక పువ్వును పేరున్నూ, మీరు వ్రాయు లేదీ, వేళి వివరములున్నూ, మీ సరియైన చిరునామా యున్నూ వెంటనే వ్రాసి పంపండి.

జ్యోతిష శాస్త్రములోని రహస్య గణితము మూలముగా మేము గుణించి, మీరు కార్డువ్రాసిన లేదీలగాయతు12మాసములలోను మీయొక్క అదృష్టము, లాభనష్టములు, జీవితమార్గము, ఏ వ్యవహారములో మీకు జయముకలుగునో, మీ ఉద్యోగం విషయంలో మంచిచెడ్డలు, కూర్పులు, ఆరోగ్యవిషయము, పరదేశిగమనము, తీర్థయాత్రలు, వివాహము, స్త్రీసఖము, సంతానము, విధిని జేపములు, లాటరీ, అకస్మాద్యవ్యలాభము మొదలగు వానివిగురించి పువ్వుమగా మాసవారీగా వ్రాసి రు. 1-4-0 లకు మాత్రము ఏ. పి. గా పంపగలము. (ఏ. పి. చార్జీలు ప్రత్యేకం) దుష్ప్రగమాను లేవయినా పున్న యెడల కాంతిచెయు విధానంకూడా తెలుపగలము. వివరములు మా పూచీపై పంప బడును. మేము పంపిన భోగల్లా మీకు తృప్తిగా నుండవియెడల వెళుము వాపసు చేయబడును. ఒక సారి పరీక్షించి చూడుడు. మీ అడ్రసు ఇంగ్లీషులో వ్రాయండి.

Pt. DevDutt Shastri, Raj Iyotishi (WP-13) Jullundur City.

## అద్వైత్యపడవద్దు

కాస్టియమైన, నిజమైన SEX—ADVICE పొందినప్పుడు. మీకు ఉండుకొన్న లక్షణములు వ్రాయుచూ, యింకా వివరాలకు కను పంపేడి. డాక్టర్ రత్నంనెన్ (Estd 1904) మలకపేటబిలింగ్స్, ఆలంపూరానా రెడ్ బ్రిడ్జి, హైదరాబాద్ (దక్కన్) 2. A. P.



## నారసింహ లేహ్యము

సంగతుతో చేరినది. పేహము: ౩ క్లాక్, విప్లవకృతవర్గరా హుందింలమె రక్తవృద్ధికల్గించును. 20 కు కట్టి. 1-4-0. పోస్టికరు. 1-1-0 ఏ. ఏ. ఎ అంకితంపెనీ ఆయుర్వేద సమాజం, పెండి (PO) నెల్లూరుజిల్లా

# బంగారయ్య చచ్చాడు!

“బంగారయ్య చచ్చిపోయాడు.... కనం దొరికింది” తెలవాతేపాటికి పుసులూరంత గొలు మంది వారి!

“ఆ...నిజంగానా?” కొంపన ఆశ్చర్యపోయాడు. “చచ్చాడా?... పీడ వదిలింది” మృదువుగా అన్నాడు మరి కొందరు;

“ఆ...బంగారయ్య, ఏమిటి చావటం ఏమిటి” అనుమానాన్ని ప్రకటించిన వారూ లేక వారేదు.

ఎవ రేమనుకుంటే నేం బంగారయ్య చచ్చాడు; బంగారయ్య కొడుకు సత్యం కేవాన్ని కాదమీద పుసులూరు, తీసికొని వచ్చాడు; తండ్రిప తిండాలుగా జనం చూచిస్తున్నాడు బంగారయ్య కేవాన్ని.

కానీ, ఒక్కరు కాకపోతే, ఒక్కరైనా ‘పాపం’ అన్న మాటన పోలేదు.

ప్రక్కంటే అబ్బాయికి పడకేం పట్టించుకొని, ఎగురింటి అమ్మాయికి ఆ కోరికలు బాగులేదన్నా, 600 సం॥ క్రిందట భూకంపంలో, 6 వేల మంది మరణించారన్నా ఆటంబాంబు ప్రేలితే, బహుశ ప్రజానీకం విస్మయపడ్డా కళ్ళ వెంట నీరు జల జలారాల్ని, చిరున చీక బడిపంతులు జోగయ్య గారి భార్య పొమ్మదేమిట నైతం ‘అయ్యో పాపం’ అనకపోగా, ‘పోయాడా! పీడ విరగడయింది—’ అంది.

ఎన్ని కొంపలుముంచి, ఎంత పాపాన్ని తెచ్చుకొన్నాడో.... ఇలాంటి దిక్కులేని చావు ఇచ్చాడు” అన్నారంత

అక్షాధికారి బంగారయ్య దిక్కులేని చావే చచ్చాడు...; కనం నీటిలో నాని, నాని, చివరికి గుర్తుపట్టలేని స్థితిలో మూడు కోజులకు చిక్కింది.

దిక్కు మొక్కులేకుండా, నైతిక గుడ్డతో పుసులూరు చేరిన బంగారయ్య... చివరి గుర్తుపట్టలేని చావే చచ్చాడు...

\* \* \*

సరిగ్గా 111 సం॥ రాల నాటి మాట. బంగారయ్య నైతిక గుడ్డ వేసికొని వెళుతుంటే సహా పుసులూరు చేరాడు. పుసులూరు చేరిన రెండు మూడు కోజులలోనే కరణం, మునసబుగాతో సంప్రదించి, పెంకాపు గారితో మాట్లాడి, ఒక పూరిలడినలో కాఫీ యిడీల వ్యాపారం నాగించాడు, పొట్టకూరకి. క్రొత్తలో భుక్తికి కడవైనా,

సరిగ్గా తి నాగరికత విశ్వాస విలాస భంగిమలతో పెంపొందతూ, పట్టాపు పోలికలను తనలో పులుముకొంటున్న ‘పుసులూరు’లో బంగారయ్య వ్యాపారం బాగానే సాగింది. గిరున సంవత్సరం తిరిగేపాటికి బంగారయ్య కాఫీనుడినైతే కొస్త పెంకుటిలు ఆకృతిచాల్చి బంగాడువిలాసగా మారింది. ఆ సంవత్సరమే బంగారయ్య రూపాయికి, అలావడీ వ్యాపారం, చిన్న చిన్న నగలు కుదిన పెట్టుకొని పైకం యిచ్చే వ్యవహారం మొదలెట్టాడు. మరోసంవత్సరం చాళేపాటికి, కాఫీహోటలు మనివేసే బోకువ్యాపారం, ఇడీవ్యాపారం, కొంట్లాట్టులు, కమిషన్ వ్యాపారాలలోకి దిగింది బంగారయ్యుని. పట్టించులా బంగారమయింది, కమిషన్ వ్యాపారంలో రాబడి పెరిగిపోయింది.

## గంధం యాజ్ఞపల్క్యశర్మ

వడీవ్యాపారం సహాయంతో... కొన్ని పేదల కొంపలను కూల్చేసి పెద్ద “బంగాడు నిలయాన్నే” కట్టించాడు బంగారయ్య.

పుసులూరు చేరిన నాలుగు సం॥ రాల్లో అద్భుతదేవత బంగారయ్యను అతహించి పుసులూరు అక్షాధికారిగా నిలవపెట్టింది.

బంగారయ్య పెద్ద పలుకుబడిదాడు; పెరిందాడు. చివసాదలను ఇడీతో పీల్చి పిప్పి చేసివేశాడు. దానధర్మాలు చెయటం కానీ, ఇంట్లో వ్రతాలు, పండుగలు చెయటం కానీ, లాంటి అలవాటులేని బంగారయ్య అక్షాధికారి కాక మరేమాత్రాడు?

ఎంగిలికెత్తో కాకిని తోలటంవలన, కొన్ని మెతుకులు ఎలా వపమాతయో! ఒక మెతుకే, ఒక బ్రతుకు కెలా సమమవుతుందో బంగారయ్యకు బాగా తెలుసు.

పిసికం...కొక్కటమడు; దయ, కరుణ అనేవి కంఠకొగడాలతో వడకినా పూరపాలు నైనా కనిపించవు—గడుపు దివానికి వడీతో పైకం చెరించకపోతే, ఆ, అభిగృహ్ణి కోర్టుమట్టా (తప్పి శర్యులతో సహా రోజునాగు నిద్రించేవాడు కాదు. రావలసినదాంట్లో దమ్మిడి, అయినా

వనూలు కొకుండా వుండటానికీ విలులేదు; ఎవరైనా “దయచూపండి” అన్నారా! వాళ్ళకు మూడుకోజులపాటు ఉపవ్యాస మిచ్చి మహాపవ్యాసంలో, తనెంత కష్టపడి ‘దమ్మిడిలను’ సంపాదించింది, తెలియచెప్పేవాడు.

బంగారయ్యకొడుకు, సత్యం నైతం ఎన్ని విశాల భావాలు వున్నవాడైనా తండ్రిని చూచేపాటికి నోరెత్తలేక పోయేవాడు.

“కానీ వదలమనంగానే సరికాదు, ఆ “కానీ” సంపాదించు తెలుసుంది కష్టం. నేనాడు సత్యాన్ని బంగారయ్య ఎప్పుడైనా, ఏ సందర్భంలోనైనా, “కానీ,” “అవు” దగిర సత్యం కొడిగా తాత్పరంగా మూడితే. అంతేకాదు, “కోజుల బంగారయ్య, కొంపమునిగిన్నా తనలో తనే ఆరమకొంటూ, గుండెలు బాగుకొంటూ, తన తివనంతిరం సత్యం గన మెలా గుర్తించియోగ పనుపాడో, ఊహించుకొంటూ, అలా వూహించుకొని ‘అయ్యో’ అనుకొంటూ గడిచేవాడు.

అవకాశం చిక్కినప్పుడలా సత్యాన్ని పిలిచి. వాయివా! సత్యం!, “గనం” “మనవుడు” “విలువలు” అంటూ ఉపవ్యాసం మొదలెట్టి చివరకు ‘గనం’ గొప్పదీ! అంటూ ముగించేవాడు. సత్యం మాత్రం, తనకుతిండి పడ్డకులు నచ్చకపోయినా, మాట మీరలేక, నోరుమాసికొని వూరుకోవలసి వచ్చేది.

‘బంగారయ్య’ అంటే చాలు, అందరి హృదయాలలోను, “పిసికారి” బంగారయ్యే ప్రతిస్పృహమయ్యేవాడు.

ఇంతకూ.... ప్రాపంచిక మేన నకత వసురాసులలోను, అతిప్రధానమైన ‘గనం’ అనబడే వస్తువుతో తన జీవితాన్ని గట్టిగా బంధించుకొన్న బంగారయ్య అంతి గనాన్ని వదిలి చనిపోతాడని ఎవరనుకొన్నాడు?

అయినా “పాపీ చిరాయుః” అని బంగారయ్యకు చావేమిటి?

కానీ బంగారయ్య చచ్చాడు.

\* \* \* మూడుకోజులు ఒకటే వ్వం; పడమర కొండలమీద కుంప పోతపోసింది. తెలవాతే పాటికి నాగులేరు నురుగులు కక్కింది; పుసులూరులోకి నీళ్ళువచ్చాయి; పుసులూరులోకి

# ★ బంగారయ్య చచ్చాడు! ★

నీళ్ళు కచ్చాయం చే దిగదుల 'పాలెం' యోగిపోయింది అన్నారంతా!

ఇంకొక్కడే 'పాలెం' అంతా వరదలపాలు 50 సం. రాల క్రిందటి వరదలో పోయింటే వర్యం కాకనమయింది" అన్నారు. 6, 7 పుష్కరాలు గడిచిన పెద్దలంతా.

"బంగారయ్య గుండెల్లో రాయిపడింది" పాలెంలో రైతు 'రంగయ్య' యివ్వవలసిన ప్రైం 4 వేల రూపాయలు ఖాళీ అప్పు మాట వాడు కాస్త "హరీ" అంటే తిప్పి పివరం, బంగారయ్య వలువరయిదుగురినీ సలహా అడిగాడు. "ఇంకొక్కడే రంగయ్య... పాలెం మే, దక్కటం కష్టం" అన్నారు.

చివరకి బంగారయ్య 'పాలెం' వెళ్ళటానికి నిశ్చయించాడు.

వాగులేరు "ఉ న న లు" "పగలల" మీదుంటే బ్రహ్మజీవుడుకూడె వెళ్ళటం కష్టం.

పాడు 4 వేల పోలే పోయా యి. వడ్డు అన్నాడు బంగారయ్య ఇంట్లో!

కాని బంగారయ్య కళ్ళలో 4 వేల, రూపాయల నోటు నీళ్ళలోపడి కొట్టకొని పోతున్నట్లు కనిపించాయ; ఆనీటిలో కొట్టుకొనిపోతున్న నోట్లు తినెలాగైతే పాథిం చాలనిపించింది; బయలుదేరాడు... అతనిని ఆపటానికి జరిపిన ప్రయత్నం విఫలమయింది.

"నేను వెళ్ళేవాటికి రంగయ్య కొప్పాణాలతో వున్నా ప్రైం పట్టకొస్తాను" అంటూ బయలుదేరాడు బంగారయ్య.

కనుమాపుమేర అంతా నీళ్ళ!

వాగులేరు దాటిం దటానికి ఎరమా ముంగురులేరు. చివరకు తినే, ఒక చిన్న పడవలో, బయలుదేరాడు పాలెం కేసి; అంతా ఆశ్చర్యంగా చూచారు. ఒడ్డుమండి 'వర్యం' 'వడ్డు' అని కాల్లా వేళ్ళపడితే తి మాటాడు;

"పిచ్చివాడా! నాలుగువేలకన్నా వా ప్రాణం గొప్పదా" అని ప్రశ్నించాడు బంగారయ్య.

ఆచిన్న 'డింగి' బయలుదేరింది; కను మాపుమేరవరకు చూచారంతా... పడవను; పడవ పాలెంకేసి ములుపు తిరిగింది;

అంతే! ఒకటి, రెండు, మూడు... రోజులు గడిచిపోయాయి; వరద తిగుముఖం పడింది. కాని బంగారయ్య రాలేదు; ఆప్యటికే రనారాధ బాగుపడాయి. పాలెం, పుసు బారుముగ్గ ప్రయాణా పానయి; పాలెం వరదకు కొడిగా కనుపడా, అంతగా పడ పడలేదు, మురుగుకొలవలాలగా;

ఇంతమా బంగారయ్య పాలెం చేరలేదట. సత్యం 'హరి'ను రిహా' యిచ్చాడు; వెలికించాడు. నాలకనాడు ■ వూరికి తి మైలో మునిగిపోయిన పడవ కనిపించింది. ఆ పడవకు, అరమెలు పైన కేవల దొరికింది. గుడ్డపట్టలేని నీటిలో వుంది, కెంక; బంగారయ్య కట్టకొన్న నీరు కానిరంప పంచె వలన గుర్తించాడు; కెవాన్ని. సత్యం కాదు లోతగుకొని కచ్చాడు. ఉ తరక్రితలు జరి పాడు. పెద్ద పెట్టుక దినవారాలు నెర వేర్చాడు... తీసి దిక్కి అన్నదానం జరి గింది;

తన తండ్రి బ్రతికివుండగా చేసిన పాపాలన్నీ కడిగివేయాలని సంకల్పించాడు సత్యం; తండ్రికి చేసిన కర్మలకే 4 వేల రూపాయలు ఖర్చుచేసాడు; చాలమంది ప్రాణోల్లా బ్రతిక్కి యిచ్చివేసాడు; వదల

పెట్టబడి తిమిదగరవున్న సామ్యులను, ఎవరిని వారికి యిచ్చివేసాడు. తండ్రిపేరుతో మూల పెట్టానికి 16 వేల రూపాయలు ఐందా ప్రకటించాడు.

బంగారయ్య కనిపోయిన 12 దినాలకల్లా సత్యం 20 వేల రూపాయలు ఖర్చుచేసాడు. ప్రవాహకర్మాగారం, మరికొంత ధనాన్ని విని యోగిపానని పెద్దలముందు ప్రకటించాడు.

"బంగారయ్య చచ్చాడు, పోయి వాన పడునోంది" అన్నారు.

కాని 'విధి' దృష్టిగా, ఎలాంటి విచిత్ర సంఘటనలు జరుగుతాయో చెప్పలేం! విధి విలాస విశ్వాసభంగిమల మాటలలో, ఎంతటి ఆశ్చర్యాన్ని గొలిపే సంఘటనలు మాట ముగివుంటాయో?

చచ్చాడన్న బంగారయ్య, సకేతంగా తిరిగి, 18 రోజు, పునలూరు, గుండెలు బాదుకొంటూ వచ్చాడు; అందరి గుండెలు ఒక్కచారి ఆగి మళ్ళీ కొట్టకొన్నాయి.

ఇంతమా, చచ్చిన బంగారయ్య చాకలే దట. ■ పడవ తల్లెక్కిండు లవ్వగానే, నీటి వాలు కూదుతూ, కొట్టకొనిపోయాట. చాకవలసిన బంగారయ్య, అద్భుతం బాగుండి, ఒక తాటిదూలం దొరికింది; దాని వహాయంతో, పరిగా 10 మైళ్ళ దూరంలో వున్న ఊరికట్టు చేరాడు బంగారయ్య. తిరా విచారి నే, అది రామాపురమని, ■ రామాపురంలో, 200 రూపాయలు ఇవ్వవలసినవాడు ఒకడున్నట్లు తెలిసింది; ఈ 18 రోజులు వాడి గుంపలెంచి ■ పెకం వనూలు చెసి కొని మరీ, తిరిగి కొంపచేరాడు బంగారయ్య ■ ఈలోగా పుసుబాగులో, కాని రంగు పంచెగల కెవాన్ని బంగారయ్య కేకమని తగల పెట్టటం జరిగింది—” 20 వేల రూపాయలు నామరూపాలు లేకుండా చూించిపోయాయి. బ్రతికి వున్న బంగారయ్యకు కర్మలు జరిగాయి.

చచ్చిన బంగారయ్య 18 రోజు వచ్చి, సత్యం చెసిన 20 వేల రూపాయల ఖర్చు చూచి, గుండెకి మళ్ళీ చచ్చాడు;

ఇంతమా, బంగారయ్య చచ్చాడు !! ★



**పెద్ద నైజు గోడ్రెజ్ నం.1**

మొదటి కూరగాయల మానె తాయిలెట్ నబ్బు - మరి యివ్వు టికె అన్నిటిలోనూ శ్రేష్ఠమైనది.



అసాధారణమైన గులాబీల పరిమళము.

**గోడ్రెజ్** నైజులలో అత్యుత్తమ నాణ్యము

## శతమూలకాదిలెహ్యము

5 ధన్యములు 100 మూలకలు చేరినవి పెగవయి మున్నగు సుఖవ్యాధులు. మేహ పాద, మచ్చలు, ముండ్లు మాన్పి రక్షించుటవరది విలము సరమల నలుకర్క కర్పించును. శ్రీ ఋతునాదల అమిల నొప్పి నవ్వనంతానము నివారింది నంతానం కర్పించు కేటలాగు, నలహా ఉచితము.

శ్రీ ధుజంగరాడైద్యశాల తాళ్ళలేపు - తూర్పుగోదావరి.



# గుండె గొంతుక వోన

**‘బ్రహ్మచారి నమ్మకము’—ఇది మురారి ఆఖరుగా అచ్చురూటలు.**

అవును నమ్మకములేదు. వాళ్ళకి నమ్మకం చటం చేతికాదు. తాను మనసా నమ్మకము ప్రకటించటం తన హృదయ నిశ్చయమేనని నా సవాన్ని బయలుపెట్టి, తాను నిశ్చయించిందాన్ని విప్పి చెప్పటం అందరి మానవులపట్ల సహజమైనా అజలమైనా ముఖ్యంగా తనకు సాహసం. ‘నా మనసులోని మాట ఇది’ అని చెప్పటానికి ఏదో సిగ్గు, భయం సిగ్గు భయంకం చే బలవత్ తిరమైనది. ముప్పిరి మైనదే ఏదో అంతర్భూతి మేనకే అడుగుతుంటుంది. తాను నమ్మకదాన్ని పొడిపాడిగా అక్షర రూపంలో చెప్పలేని కొంతాన, తాను చీకటి ముసుగులో తన్నుకోబోతున్నానని తెలిసినా సరే, తన జీవన భారక అసమీచితమైన విషయం స్వయమైనా సరే, తన విషయం ‘నీ గొయ్యి నువ్వే తప్పుకొంటున్నావే’ అని నచ్చ చెప్పినా సరే—తన మాటాడను. తన హృదయ గూర్చి కంఠా విశ్వసించిన భావానికి అక్షరరూపం ఇవ్వలేదు. తన నోటితో బయటపెట్టలేదు. దానిక్కరణం స్త్రీత్వానికి అంటిపెట్టుకున్న అశక్తికే. అయితే మురారి మాటలు అక్షరాలా నిజం.

తన హృదయకాటం మురారికి, శ్రీపతికి సర్వకాలాల్లోనూ స్వాగతం పలికింది. ఇద్దరూ తన గుండెలో అడుగులు పెట్టారు. అవి చెప్పగలిగే ముద్రలు. వాటిని తన భద్రంగా దాచుకుంటుంది.

మురారి తన హృదయ ద్వారానికీ మును కాకుల తోరణం కట్టి మురిసిపోతే, శ్రీపతి తన గుండెలో మల్లెలు పూయించాడు.

మురారి సామాన్య మానవుడు. మానవుడి కంటే కష్టమూ సుఖమూ, అందులోని ఆనందం విచారం సమ్యక్రీతించేసిన జీవితానికి ప్రతిమూర్తి.

శ్రీపతి కవి. భావుకుడు. ఊహతో మునిగి గత ప్రతుకు తే ఆధిగమించి, అకాలం వాటివాయి, లోకాన్ని విస్మరించి, భావనా తీతమైనదానికి ప్రాణంపోయిన మధుర నవ్వు—అతని భావనతో బోడుకలిపి గుండె శ్రుతిచేసేకొంటే ‘విమల గాంధర్వం’ వినిపిస్తుంది.

‘లోకాల కావల, అంతరిమైన సముద్రాల

కవరీబిడ్డను, చిన్న పడి పెళ్ళాకుని అందులో నేనూ శ్రీపతి అయితే—

జననంవారంలేని ఆ ప్రశ్నలో ఎటు చూసినా జలమయమే పాగగుడు పొంగులెత్తుతుంటే సురాలంటి అలలు తలుచుకొనుంటే—నేనూ శ్రీపతి ఆనల్లకి నీళ్ళలో తనమే తిలమునకలుగా ఈ గులాడి ప్లానాలుచేస్తే—పచ్చటి ఇసుకలో కాళ్ళు దూర్చి, అలచిప్పలో నేనాడుకుంటుంటే, ఇసుక పారలోంచి ఎండకొయ బుసబుర్రే ముగిచి. పచ్చ మనసి ఒక్కచారికొండే లతో మూలిసింది నిలవని సాగిపోతుంటే తడకంగా చూపున్న నేను. నాకు తెలియకుండా వెనకగా వచ్చి ఆగోజు సముద్రంలో దోరిన ముత్యాలు హాసంగా మార్చి శ్రీపతి నామెళ్ళో అలంకరించితే—అతని చేతివల్లు

## సత్యం శంకరమంచి

గిరిగిరిల పెట్టగా, మనసు మురిసిపోయి తనవు సిగ్గుపోయి, శ్రీపతి కళ్ళల్లోకి చూస్తూ నాయంసంధ్యని చూట్టంకూడా మర్చిపోతే—

ఇది వట్టి భావన. అపారమైన దాన్ని సాగ్యమైన భావించటం వెర్రి అని తెలిసినా తన ఊహచేయకుండా ఉండి లేదు. ఎంతటి ఊహచేసినా ఎన్నెన్నో ఆనందంలో కాలు విహరించి వచ్చినా, ఎంతటి మహావాసందార్ని పొందినా, ఆ అనుభూతి తీసికొంటే అది తాత్కాలికమని తెలిసినా దాని మీదనే మనసు పీకు తోంది. ఊహతో ఎంతెంత ఎత్తులకు పోగలిగినా తన కాళ్ళు నేలమీద ఉన్నాయని మర్చిపోలేక పోవటం చిత్రం. శ్రీపతి తన్ను పచ్చదాల కవరీకి తీసుకుపోయినా తన మనసు అలిచివులు పాయం సంధ్యని వాటివారై పోయింది. అంతటి ఊహాచింత కడుపులో ఆలికడి రింది. ఏమయినా ఆ భావనానందంలో మనసు కుప్పింతులు తేస్తుంది. అలా క్వరమైతే నేం అనిమయమైతే నేం—అదికావాలి.

మురారినిగూర్చిన ఆలోచనలు నేను. శ్రీపతితో పాన్చి హిత్యాన్ని వారిస్తే కాళ్ళతీమని పిసుంది. మానవులుగా బతుకుతూ అందులో ఉండే ఆనందం పంపాకోవటం, కష్టమొచ్చి నవ్వుకు బాధపడుతూ, సుఖం వచ్చినప్పుడు

కులాసాగా ఉంటూ చెయ్యి చెయ్యి కలుపుకు తీగించటం.

మురారితో సంసారం ముచ్చటగా ఉంటుంది. అదే ఇంటి చాలీ చాలని శీతంతో గడుపుతూ—వాటికి తోడుగా ఓ పాపాయి పెరుగోనం ఇద్దరం పోట్లాడుకుంటాం. తనమాట నెగలేవని మురారి చిన్న బుచ్చుకుంటే నేను లాలించి బుజ్జగిస్తే, చిన్న పిల్లాడిలా అయిపోయి కూరముచేస్తే పాప తన్ని తచ్చిరానిమాటలో ‘అమ్మా’ అని పిలిస్తే ఒక్కోసారి పాపని గట్టిగా ముక్కు పెట్టుకుంటున్నాను, పాపకి కోపమొచ్చి నీకు గొళ్ళిలో నా మొహమంతా రక్క, బుగలన్నీ పీకి, నాలు రక్తపాతం నేను మళ్ళీ మళ్ళీ ముద్దాడితే కోపం పెరిగిపోయి, ఏం చేయలేక, అసహాయంగా బావులుంటే నా గుండె తిగుక్కుపోయి ‘నానున్నీ’ హృదయ హతుకుని పారిస్తే—

తనకోసం విచారిస్తూ. ఆ విచారంలో ఒక్కో కోరికలం ధ్యానం చెప్పకుంటూ, తన కోణావాటి అనుభవం గర్భావ తన్ను వాటి సుఖాన్ని పూర్తిగా అనుభవిస్తూ, కోపం చిరాకు, కాంతి సహసం, విరాళ విప్లవం, ఆకర్షణం, కమం సుఖం, దుఃఖం పంతోమం ఆనందం విచారాలమధ్య నలుగుతూ, మెలుకుతూ మెలి తిరిగిపోతూ, లేరుకుంటూ, తియ్యగా, బాగా మునిగి ఈ గడ్డమీది జీవితానికి—

శ్రీపతి కవిత్యం వింటే తన కరిగి పోతుంది. మురారినిచూస్తే తనలో తియ్యటి బాగా మూలుగుంది. బాగాలోని మాధుర్యం చూపిస్తాడు మురారి. భావంలోని అనందం అందిస్తాడు శ్రీపతి. శ్రీపతి ఆనందంలో కాలు తే. మురారి ఈ లోకపు తియ్యటిమాయను

తనకు రెండు కావాలి రెంటికి తన కావాలి. ఆలోచన తే అనందంకంటా ఈ లోకంలో తియ్యగా మూలాలి. ఆ లోకాల భావనలో ప్రవేశం చెందినా ఈ లోకం సుఖసూక్ష్మాల మధ్య నిలిచి, అలిసి పోయి, బాగాగా పోయిగా కంటి నిర్మూలం పోవాలి.

కాని రెంటిలో ఒకదాన్నే ఎంచుకోవాలి. తప్పదు. తన ఊహ చేయి తన మునుగా పుట్టే బావుంటేది. (43 = పేజీ చూచుము)

# చిడచెట్టన నావ్వం



బ్రిటాన్ యేరి మెంటరీ స్కూలు. హెడ్మాస్టరు అయిన తిరుగి పిల్లలకి దిక్పన్ చెబుతున్నాడు. ఇంతలో మెంటరుగారి పోలేరువచ్చి హెడ్మాస్టరిని మెంటరుగారు రమ్మంటున్నాడు అని చెప్పాడు. ఎండుకని అడిగాడు హెడ్మాస్టరు. ఏమో నాకేం తెలుసునంటే అన్నాడు పోలేరు.

హెడ్మాస్టరు పిల్లలనొక తిరిగి ఎన్ని పేర్లయ్యాయిరా అన్నాడు. మా నేటలు ఎనిమిది పేర్లయ్యాయి అన్నాడు. ఒక్క పలకలు ఒక్క పూర్వుకుని దిద్దుకోండి అని చెప్పి హెడ్మాస్టరు మెంటరుగారింటికి వెళ్ళాడు.

మా నేటలు ప్రకాశరావు అనూరి పెరిం బాగుగారి కొడుకు. ప్రకాశరావు చెప్పగా పిల్లలంత పలకలు మాట్లాడిన దిద్దు తున్నాడు. మెంటరుగారి అబ్బాయి రంగారావునా అయిన తిరుగి తే చదువు తున్నాడు. రంగారావు పలక బ్రహ్మయ్య అనే కుమారుడు దిద్దుతున్నాడు. రంగారావు తినడగడం పలక దిద్దటం బ్రహ్మయ్య తంకే చూస్తున్నాడు. ఎన్ని తప్పులు చేస్తున్నాడో అని కనిపెట్టుతున్నాడు. అన్ని పేరుకొట్టేస్తున్నాడు బ్రహ్మయ్య. కొట్టేయ్యడం చూస్తే అన్నాడు రంగారావు. తప్పు తుంటిపోతోంది. తప్పు తటపట బాడిస్తున్నాడు. తనకంటే బ్రహ్మయ్య మాస్తాడేమో కపడారీ అని చెబుతామని రంగారావు పకరిస్తున్నాడు. దగ్గుతున్నాడు. ఏదై వానిని యివేసి పట్టించుకోకుండా పలకదేసి క్రిందపెట్టేవాడు బ్రహ్మయ్య. క్రిందపెట్టేవాడు రంగారావునొక చూకాడు. బుర్రం ఊపుతూ కొపంగా చూస్తున్నాడు రంగారావు. కొంచెం ధిమమేనేసింది బ్రహ్మయ్యకు. అయివానికే యేం చేస్తాడు. రంగారావు పలకలో ఒక్క పేరునాడా రెబులేను. అన్నీ తప్పులే. తలనంచుకు మాట్లాడుతున్నాడు బ్రహ్మయ్య. ఇంతలో పెట్టకపోలేదు మా నేటలు ప్రకాశరావు.

ఇంతలో హెడ్మాస్టరు వచ్చాడు. పలక

లు దిద్దడం అయిందిరా అన్నాడు. అయింది అన్నాడు మా నేటలు. పలకలు మా నేటలు తిరిగి చూడడానికి తీసుబడియొక్కడే! రైలు యివే నాళ్ళునుంచోండిరా అన్నాడు మా నేటలు. బ్రహ్మయ్య ఒక్కతే నుంచున్నాడు. ఒకతప్పు నాళ్ళునుంచోండి. రెండు తప్పులనాళ్ళు. అంటూ అబ్బి నువ్వు వచ్చిన నాళ్ళు నుంచోండి అనేవరికి రంగారావు ఒక్కతే నుంచున్నాడు. చచ్చేటంత సిగ్గే సోంది రంగారావుకి. అంతకన్న రెట్టించు కొపం బ్రహ్మయ్యమీద వస్తోంది. కొంచెం పాలు ఉడుకుమో తనంకూడావచ్చి ఒక్క కళ్ళు తిరిగాయి. నుంచున్నవాడు ఊరుకో

తగుకు తక్కునా బడాయి యెక్కునా అన్నాడు రంగారావు. వానికీ బ్రహ్మయ్య మాట్లాడలేదు.

పీరయ్ కొట్టయ్య, మున్నా...తుక బల్లోకి...వాడెవడో నర్మకు పనులు చేసే వాడొచ్చినప్పుడు...అందరినీ తలో అణా తెచ్చుకొనున్నారూ...ఎవరూ? మా నేటలు అప్పుడు డబ్బులు లేవని యేడిస్తేను బానిసే అని ఒక వానికి అబాయచ్చాడు. = బెనక

## యం.యన్.సుందరమ్మ

వచ్చా. హెడ్మాస్టరినొక చూడడానికి పిగులయితే పోనీ తలకాయనంతుకో వచ్చుగా. బ్రహ్మయ్యతంకే మామా కళ్ళు ఎర్రనేసిపళ్ళుకొరుకుతున్నాడు. బ్రహ్మయ్య హెడ్మాస్టరినొక ధియంతో చూస్తున్నాడు మధ్య మధ్య రంగారావు తంకమానూ. హెడ్మాస్టరు రంగారావుని చూచి మెంటరుగారి అబ్బాయి అనడంచేత ఏమి అనలేక తలతిప్పకున్నాడు. తుమనరి భావాల కనిపెట్టక పోలేదు మా నేటలు ప్రకాశరావు.

ఒక్కొక్క తప్పు అయిదేసినారు రాసి రేపుబాద్దన్న చూపించండి అన్నాడు హెడ్మాస్టరు.

మ్మలు వదిలేశారు. పిల్లలంత పెరు తున్నాడు. ముందు బ్రహ్మయ్య పెరు తున్నాడు. వినకాలరంగారావు వెనుక న్నాడు. రంగారావు పరుగుతున్నప్పుడు బ్రహ్మయ్య మీదపడాడు. తడి తన్నే తన్నే బ్రహ్మయ్య మీదకు తో సెట్టుగా నెవకు తిరిగి ఏమిటా అలాగోనావు అన్నాడు. అక్కడికి మాట్లాడకుండా నెట్టుదులుతుకుని వెళుతున్నాడు బ్రహ్మయ్య.



విశ్వాసం ఉండదు కంటున్నా వాడేమిటి? అన్నాడు ప్రక్కవాడితో రంగారావు.

అమాటలు కూలాలా ప్రమ్మకున్నాయి బ్రహ్మయ్యకి. అయితే తనేమీ అజ్ఞాయున్నాని రంగారావుని బ్రతివారలేక. తనే గొప్పకి నేని ప్రాత మ్మని బలవంతం కా లాక్కర్లాడు. ఏమీ యేవడిమ్మని యేడిగాడు. ఏడు అజ్ఞాయున్నానా అని అన్నీ కేసు కుద రివ్వలు అయితే. రెలు బెయ్యునూ విడి ఉద్దేశం! అని బ్రహ్మయ్య మనస్సులో అనుకున్నా నే గాని పెక పలెకు మాట అనలేను. అంటే బ్రతికినా దా రంగారావు. రంగారావు మెంబరుగారి అబ్బాయి. బ్రహ్మయ్య ఒక దిక్కుమారివాడు. తిండిని చిన్న తనంలోనే బాగోలుకన్నాడు. తల్లి గొప్పవారిలో చిన్నపని పెదపని చేసి వాడు దయలో యిచ్చిన విద్యుం అన్నీ తెచ్చుకుని తిని చదివేస్తోంది.

ఇదంతా వింటూనే ఉన్నాను వెనకాల నున్న మా గేటరు ప్రకారావు.

బ్రహ్మయ్య మాట్లాడకపోవడంలో మరింత రచ్చపోతున్నాడు రంగారావు.

ఒకరేయ్ ఒక వెనకే చొక్కాలు తవని



వాళ్ళి అమ్మవచ్చి అడిగితేను మా అమ్మవా చొక్కాలు రండిచ్చింది. అన్నీ తోడు క్కునే బోర్లోకి వస్తాడు అబ్బడి వెనక. ఆ మాత్రం విశ్వాసంకూడా లేదు వెనకే. మేలం అన్నీ మమ్మలు చుట్టేకాదు! అన్నాడు మళ్ళీ ప్రక్కవాడితో రంగారావు బ్రహ్మయ్య వంక చూస్తూనే.

బ్రహ్మయ్యకి కళ్ళు నీళ్ళు తిరిగాయి. చొక్కావంక చూడుకున్నాడు. అప్పటి కప్పుడే చొక్కాని చింపేదామా అన్నంత కోపం వచ్చింది చొక్కామీద. కాని యేమీ బెయ్యులేకపోయాడు. కను కుడుచుకున్నాడు బ్రహ్మయ్య. ఇదంతా చూస్తూనే ఉన్నాడు ప్రకారావు.

మందుగా రంగారావు యిలు వచ్చింది. బ్రహ్మయ్య వంక చూస్తూ కొండగింతి ఉమ్మేసి బోవంకి వెళ్ళిపోయాడు రంగారావు.

మళ్ళీ యింకోసారి కళ్ళు కీళ్ళు తిరిగాయి బ్రహ్మయ్యకు. మళ్ళీ కుడుచుకున్నాడు. కొంతం దూరం వెళ్ళి పుస్తకాలు అనుకునిదా పెట్టుకుని ఆ చిరునవ్వు చొక్కా విప్పి ముక్కలుముక్కలు కింద చింపేకాదు పళ్ళు కొడుకుతూ మరీ చింపుతున్నాడు చొక్కాని బ్రహ్మయ్య. ఇదంతా చూస్తూ ప్రకారావు వృద్ధులం లో యేవో బాధోచ్చి కళ్ళ నీళ్ళు తిరిగాయి. అయితే రంగారావు నోటికి జడిసి ఎవ్వరూ వాడితోలికపోదు. ప్రకారావు కూడా మన కంకళ్ళులు ఊరుకున్నాడు. కాని బ్రహ్మయ్య బాధ చూస్తూంటే తంకి బాధ గానే వుంది. బ్రహ్మయ్య దగ్గరకు వచ్చాడు. బ్రహ్మయ్య కిటికీ ఆ చీరిన చొక్కా పీలికర్చి క్రింద నుమ్మలో పడేసి కారితో తొక్కుతున్నాడు, చూచాడు ప్రకారావు.

“బ్రహ్మయ్య! మా యింటికి రా, నేరిస్తాను నా చొక్కా తోడుక్కుండువు గాని” అన్నాడు.

“ఎందుకులే, రేపు యెప్పుడేనా నీవల దిద్దివలసినవివస్థకు అన్నీ తప్పులయి నేను నున్న చుడికే మళ్ళీ వస్తూ చొక్కా యిచ్చానని కప్పుడానికా” అన్నాడు బ్రహ్మయ్య కళ్ళ నీళ్ళతో.

ప్రకారావు కూడా మాట్లాడలేక పోయాడు. ఏమీ వాడిన్న మాటలో తప్పు ముంది అనుకున్నాడు.

ఎవరి యిళ్ళకు వాడు వెళ్ళిపోయాడు.

బ్రహ్మయ్యని తల్లి అడిగింది చొక్కా యేమి. జరిగిన సంగతంతా చెప్పాడు బ్రహ్మయ్య. తల్లి కంగారు పడి “నువ్వు చొక్కా చింపెయ్యడం ఆ రంగారావు యాడలేదుకదా అంది.

మా పేయే? ఎందుకంత భయం? అనుకున్నాడు బ్రహ్మయ్య.

అధ్యక్షుల వినిలో అందరి దయాకార్యాల మీద ఆధారపడి బ్రతుకున్న ఆరోగి తెలుసుందిగాని బ్రహ్మయ్యకేం తెలుసుంది.

“మరి రేపు యేం తోడుక్కువడతావు న్నూలుకు” అంది తల్లి.

చొక్కా లేమందానే వెడతావన్నాడు బ్రహ్మయ్య.

ఆరాత్రి తెలవాల్సా నిద్ర పట్టలేదు బ్రహ్మయ్యకు. ఇండులో తన తిప్పేముంది. రంగారావుకు తనమీద యెందుకంత కోపం? తాను అన్నీ తప్పులరా నీ రైలు బెయ్యి మన వాడి ఉద్దేశం? రేపు న్నూలుకు వెళ్ళి మోద్యాస్తానో జరిగిన సంగతంతా చెబితే ... చెబితేమాత్రం ఏంటాధిం?... మోద్యా ప్తానికి మెంబరుగారన్నా మెంబరుగారి అబ్బాయిన్నా ధయమే... తనతల్లి వెళ్ళి మా అబ్బాయికి చొక్కాలులేవని అడిగితేబట్టి గదా వాడిపై మొచ్చినట్లు మాకాదు రంగారావు.

అని మనస్సులో బాధ పడుతున్న బ్రహ్మయ్య ఆ చొక్కా తుగా లేచి తల్లికి లేపాడు. కంగారుపడుతూ తల్లి లేచింది. ఏ ఇంకప్పుడూ వాకోపం ఎవరినీ బలలు అదే గొప్పయ్యో అన్నాడు కన్నీళ్ళతో.

కొడుకు ఆ చేదన ను అంటేనేమిన్న ఆ తల్లి ఆలాగేలే, అడగనులే, పడుకో! అని బుజుగించింది.

అక్కడ ప్రకారావుకి యెండుగో నిద్ర పట్టలేదు. బ్రహ్మయ్య చొక్కా చింపెయ్యడం తాను చొక్కాయిస్తాననిదం రేపొచ్చు నువ్వుకూడా యలానే దెప్పరా వని యెంత బాధో బ్రహ్మయ్య అనడం యివే జనీతి వస్తున్నాయి.

తేలవారింది.

ఏడుగంటలకే న్నూలు. అందరు న్నూలుకు వెళ్ళిపోయాడు. చొక్కా లేమందానే వెళ్ళాడు బ్రహ్మయ్య. అదేమోచి రంగారావు తన ప్రక్కనున్న వాడితో ఒకటి పొగమంచచ్చిందిరా. ఆ పొగమంచంతా చొక్కామీద చూపించాట్ట. ఎందుకోచ్చిన పొగమంచం. జతకేరనివాడికి పొగమంచం యెక్కువో అన్నాడు; బ్రహ్మయ్యకు ఆ మాటలు గింబడకపోలేదు. అయితేమాత్రం యేంమాట్లాడతాడు.

రాత్రి నిద్రపట్టక అలస్థంగా లేచిన ప్రకారావు బెంటయిపోయిందని కంగారు గానే వస్తున్నాడు.

అయిదవతరగతి ప్యాసయి ఆ శంకర్చి రమే న్నూలు మానేసిన రంగారావు అక్క పద్మ వయ్యారంగా జడ ముందుకు నేనుకుని నుమ్మంలో నిలబడి ప్రకారావుతో “మా తమ్ముడు యందానే న్నూలుకు వెళ్ళి (45-వ పేజీ చూడండి)

ప్రతి పదునెనిమిది శతాబ్దపు కలకడపటి  
లోకాలు. అనాడు చరిత్రలో విజయనగర  
సంపాదన అన్ని విధముల అగ్రస్థానములకు  
తెలిసింది. ఇందునుగా యానాటి విశాఖ  
పట్టణంబలా, గంజాంబలాలో కొంతభాగము  
తెలిసిన అనాటి విజయనగర సంపాదనను దేశా  
లయ్యెను 2140 చంద్రపు మైళ్ళు. 1800 గ్రామ  
ములు. 9,00,000 జనసంఖ్య, 80 లక్షల  
యోధామూల అనాడును తెలిసి సంపాదనయి.

ఈ సంపాదనను పాలించిన రాజులు  
ప్రాంతాధిపతులైనారు. ఈ సంఘములోని  
భూమినివాసులచేత రచించబడిన కృష్ణవిజ  
యము, ఉపాధ్యక్షులము, విప్రుల క్షేమధా  
తంను అను నానాడు పద్మగ్రంథములనుండి  
తెలియజేయబడి విషయములనుబట్టి కృష్ణాదలా  
లోని ప్రాంతాధిపతి అను గ్రామమునుబట్టి వీరి

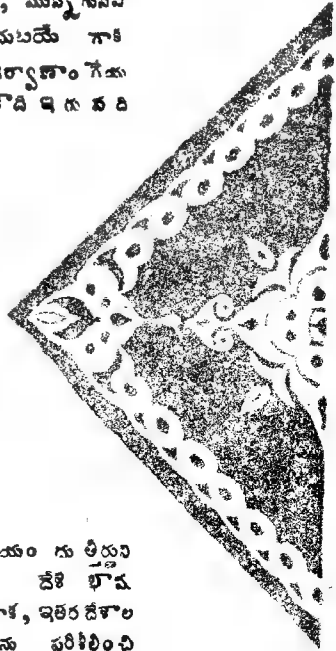
పతులలో వాకవి భూతును వివాహమాడి  
కట్టుముగా భోగాపురం, పొట్నూరు పరగ  
ణాలను గ్రహించెననియు అవికముముగా  
వీతారామచంద్రుని పాస్త్రుతముయ్యెననియు  
వారినుండి వారినది తమకును తమ  
రాజునకు సంక్రమించెననియు చెప్ప  
కొనెనది.

తమిళరాజా (క్రీ. శ. 1699 లో ఆనంద  
రాజును తిరిచివేసికొనెను. ఆ ఆనందరాజా  
కుమారుడే ఆచార్యగోపాలమునకు తెలిసిన  
బొబ్బిలి యుద్ధమునందలి విజయరామరాజా.  
విజయరామరాజు (క్రీ. శ. 1718 లో  
ఈనాడు విజయనగరమునందున్న కొలను  
విర్మించి తన కార్యస్థానముగా చేసికొని  
వట్టు చరిత్రవలన తెలియుచున్నది.  
పిమ్మట విజయనగరమువారికి బొబ్బిలి

వీరిలో పెద్దవాడైన ఆనంద  
గజపతియే రెండవ ఆనంద గజపతియై ఆంధ్ర  
భోజాధిపి ప్రఖ్యాతి గాంచిన మహాపురు  
షుడు.

ఆనంద గజపతి (క్రీ. శ. 18౬౦ లో జన్మించెను. ఇతడు క్రీ. శ. 1879 లో రాజ్యమునకు వచ్చి 1897 వరకు రాజ్యమును పాలించెను.

ఈతని తండ్రియగు రెండవ విజయరామ  
గజపతి మంచి బలశాలియు బుద్ధిశాలియు  
అగుటచే తన కుమారుడగు ఆనందగజపతికి  
బాల్యమునందే కఠిన వ్యాయామము, అభ్యా  
సోహలా, మున్నగునవి  
జేర్చించుటయే గాక  
ఆంధ్ర గీర్వాణాం గేతు  
పాలనకాది ఇతరులది



# ఆంధ్ర భార్యుడు ఆనంద గజపతి

## మల్లది సత్యనారాయణ

తండ్రిమునకు ప్రాంతాధిపతియను పేరవచ్చె  
ననియు, వీరిసంఘములోని తమిళరాజా  
అమ్మకు నంద్రపురమును పరిపాలించుచున్న  
గజపతిరాజులను ఓడించుటచేత అనాటినుండి  
వీరికి గజపతి పిరుదును వచ్చినదియు తెలియు  
చున్నది.

మరియు (క్రీ. శ. ౧91 ప్రాంతమున విజయ  
నాధిపతి ముఖ్యపక్షముగా చేసికొని విశాల  
రాజ్యమును పాలించిన మాధవరెడ్డి వీరి మూల  
పురముననియు, అయిన కనకదుర్గధికుడనియు  
ఆ ఆచారములనుబట్టి ఆ సంఘమువారికి కనక  
దుర్గ పురధేవతయనియు తెలియుచున్నది.

మొదట ఈ ప్రాంతాధిపతి సంఘము కృష్ణా  
జిల్లావారనియు, వారిలో కృష్ణవిజయము  
అను గ్రంథమును రచించిన తమిళరాజా (క్రీ.  
శ. 1862 లో, విజయనగరమునకు పదిమైళ్ళ  
మారములోనున్న భోగాపురం, పుదులి అను  
పరగణాలను క్రీ.శ.౧౬౯౦ నానాదారయిన  
దేశీయసామ్రాజ్యధానుర్వారాజుకు తీసి  
కొనెనని తెలియుచున్నది. కాని యీ విష  
యమునే మరియొకవిధముగనూడె చెప్పెదను.  
ప్రాంతాధిపతి వీతారామచంద్రుడు తమిళరాజును  
దత్తత చేసికొనెననియు, వీతారామ  
చంద్రుడు బంధకరాజునకు బంధుననియు,  
బంధకరాజు పిరికొన్నను పాలించుచున్న గజ

పాలికి మనస్సులు నానాటికి పెరిగి (క్రీ. శ.  
1787 లో బొబ్బిలి యుద్ధమునకు కొరత  
వాయెను. విజయరామరాజా శ్రేణించి గవర్న  
రగు బుస్సెనో యొక్క మై బొబ్బిలిపై యుద్ధము  
చేసెను. కాని విజయరామరాజా అనుభ  
వించినది లేక బొబ్బిలి ఓడిపోయిన మూడవ  
నాటిరాత్రే కేళువులచెలిలో చిత్రితపడెయ  
బడిన.

పిమ్మట విజయరామరాజు దత్తపుత్రుడైన  
ఆనందగజపతి రాజ్యమునకువచ్చెను. విష్ణు  
భక్తిసుధాకర మహాగ్రంథమున ఆనందగజపతి  
యొక్క బొబ్బిలి త్వము వర్ణింపబడినది.  
ఆనందగజపతి ఇంగ్లీషువారితో స్నేహముగా  
ఉండి వారికి సమద్రపు కేవుపటణములను  
తర్జము నిమిత్తము యిచ్చెననియు, ప్రాంత  
ముండి విజయనాధినకు, వింధ్యపర్వతముల  
నుండి సమద్రమువరకుగల భూభాగమును  
వీకర్చుకొనెననియుగా పాలించెననియు  
తెలియుచున్నది.

ఆనందగజపతి తరువాత పుత్రుడు నారా  
యణగజపతి, అయినతిరువారీ వారికుమారుడు  
రెండవ విజయరామగజపతి రాజ్యమేరి.

ఈ విజయరామగజపతికి ఆనందగజపతి,  
వీతారామరాజా అను యిరువురు పుత్రు  
లను, ఒక పుత్రికయు జన్మించిరి.

భావలయం ను తీర్చు  
జేసెను. దేశీ భావ  
లందేగాక, ఇతరదేశాల  
భావలను పరిశీలించి  
తేర్చుకొనుటలో కూడ ఆనందగజపతి  
యొక్కత ఉత్సాహమును, శ్రద్ధను  
చూపెను.

నాటి ఆంధ్రదేశమున పండితాగ్రణ్యు  
లని ప్రఖ్యాతి కడపిన మారకాస్త్రీగారు  
ఆనంద గజపతికి గీర్వాణ విద్య జేర్చుటను,  
అనేక భావలయం ను తీర్చుడైన లింగం  
లయ్యడి పండితుడు ఆంగ్లవిద్య జేర్చుటకును  
ఆనందగజపతి తండ్రిచే నియమితులై తమ  
తమ కర్తవ్యముల నిర్వహించుచును నిర్వ  
ర్తించి రెండవ విజయరామ గజపతిచే బహు  
మతుల పంపిరి.

భామభిమానియు భామ పోషకుడు  
మారకమేగాక, సంగీతాభిమానియు రెండవ  
విజయరామగజపతి తన కుమారుడగు ఆనంద  
గజపతికి ప్రఖ్యాతి సంగీత విద్యాంశులనై  
తెప్పించి సంగీతము జేర్పించెను.

ఒకప్పుడు వ్యాయామము ను జంతునై  
నానాత్వమునను, మరియొక ప్రక్క  
సంగీతమునందును పరిపూర్ణ విజ్ఞానమున  
బడసిన ఆనందగజపతి తన తండ్రితోడ



మంత్రియ పర్యటనచేసి యెంకో లోకాను  
ధివము గడించెను.

అజానుభావపు స్వర్ణ రుద్రాపి యగు  
అనందగజపతికి పదునెనిమిదవ యేట ఉపని  
యనము, ఇరునదివయేట వివాహము జరిగెను.  
సకలభావలయందు, సకలకాస్త్రముల  
యందు అనునది వాణుగు కళలయందు అరి  
తేరిన అనందగజపతి తండ్రి. తదనంతరము  
క్రీ. శ. 1879 లో రాజ్యాభిషిక్తుడాయెను.

చిన్నతనమునుండియు ఈ పద్ధతులందూ  
కనువలె కొటగొడల ముగ్ధునుండి  
బయటికి రాక భిన్నమానవ ప్రవృత్తుల  
తెలుంగక సకలభాగభాగ్య  
ముల కులదూరము భూమిపై రెబానక  
తెంపబడి అధికార గర్వమున కన్నుగానః  
వృద్ధియము నెనలు నోతోకలుపెట్టి ప్రతి  
రిందు రాజులవలెగాక, అనేక భావల  
నానునస్వమును గమనించుచు, వివిధ కాస్త్ర  
సంప్రదాయములను గుర్తించుచు, సమస్త  
కళల సౌకుమార్యమును స్వీకరించుచు  
జ్ఞానము నచ్చిన పిదప తండ్రితో జకాటనము  
చేయునపుడు భిన్నప్రవృత్తులుగల మాన  
వులను వారివారి ఆర్థిక సాంఘిక పరిస్థితులను  
అవగాహించుచు నేసికొనుచు, దేశకాల పరిస్థితు  
లతో సమన్వయము చేసికొనుచు స్వామిభవ  
మున హృదయ వైకల్యమును గడించిన  
అనందగజపతి తన పరిపాలనమున, అఖండ  
ఖ్యాతిగాంచిన తన తండ్రికిన్న మిమ్మయని  
అనిపించుకొనుచు అఖిల రాజ్యమందలికి  
అగ్రస్థానమును వహించుటలో ఆశ్చర్య  
మొందుచున్నాడే!

అనందగజపతి రసహృదయము ఆశ్చర్యల  
కొటపట ; దీనులకు పట్టగొమ్మ. మనోగత  
మును గుర్రెంగి అడిగించుకొనకయే అదరిం  
చెడి పరమ ధార్మికుడు, సర్వకళాభిరుచుడు.  
సమస్త విద్యాప్రవీణుడగు నీ రాజు తన సభను  
సంగీతకళాభిరులతోను, సకలకాస్త్ర  
పారంగతులగు పండితులతోను అలంకరించు  
కొని బహుపండిత బావకుడయ్యెను. పండిత  
బృందం జరి వేషితుడై సర్వదా విద్యాగోష్ఠి  
యందు కాలము గడుపు నీ ప్రభువు విద్యా  
వ్యాప్తికి పాకాలల సభివృద్ధిని అచి బోషిం  
చెను. తన ఆస్థానమున పండితులను బోషిం  
చుచు వారిచే మడవరసములకు తెలుగున  
వ్యాఖ్యానములు రచించు నట్లు చేసెను.  
అంగభాషలోని తిర్గుమా చేతుబడిన సవ్యా  
ఖ్యానము స్వద సంహితములుగై మేకృ  
ముల్లకు విరాళ మొసంగి ఇతర దేశముల  
వృద్ధిలో హిందూదేశి చాత్మర్యమును చాటిన  
మహానుభావుడు అనందగజపతి. వాదస్పర్ధి  
నిఘంటు రచన విని తిమ్మ తారావారింగ్గ  
వాదస్పర్ధికి, "విజయనగర సంస్కృతి సీరిస్" అను  
అనుగ్రహిగంధ కేటిని ముద్రించుటకు  
విరాళము నొసంగి భానుసేవకు



అనంద గజ పతి

నకముకట్టిన పరమయోగ్యుడు అనంద  
గజపతి.

విజయనగరమున వీరి తండ్రిగారిచే నెల  
కొల్పబడిన అంగకళాకాల ఈయన బావగా  
యందు ఘట్టుగేతు కళాకాలగా అభివృద్ధి  
గాంచినది. అందలి విద్యార్థుల కన్ని విధముల  
సహాయ పడి విద్యాబావగాను దానాద  
మొసంగిన దీ అనందగజపతియే. సంఘము  
నందు విద్య పురుషుల కెంత అవసరమో  
స్త్రీలకును అంత అవసరమున భావ ముద  
యించిన నీగజపతి స్త్రీలకు ప్రత్యేక పాక  
కాలల నేర్పించి బోషించుటలో గొప్ప  
సంస్కర్త అనిపించుకొనెను.

ఇంతయేగాక తెలుగుజాతీయులకు ప్రత్యేక  
ముగా విశ్వవిద్యాలయ మొందియేని ఆశక్తిక  
మని గుర్తించి విజయనగరమున విశ్వవిద్యాల  
యమును స్థాపించుట కెంతయేని కృషి  
సలెను. 47 వ యేట నీ వీరిని తృత్యుదీంత  
తనబాట పెట్టుకొనుటచే కృతకృత్యుడు  
కాశాబాయెను.

ఈ మహారాజు యింగ్లీషులో, ఫ్రాన్సి  
యలో రెజినేటివ్ కాన్సిల్స్ కు సభ్యుడుగా  
నాటి కేట్ చేయబడి సాంఘికభివృద్ధికి  
తనకే క్షణతీరము ఉపయోగించి అనేక విల్లలను

యాపొందించి సభ్యుడుగా తన కార్య  
నిర్వహణమునందు కృతకృత్యుడాయెను.  
అసమయమునందే బ్రాహ్మణులను పిడించు  
చున్న కన్యాశుల్కమును దురాచారమును,  
చాని ప్రాబల్యమును, దిరిగి దురై అడిచెయ్య  
అధికారమును కమలారగాంచిన అనంద  
గజపతి చాని నిర్మూలనకు నడుముటి  
కానసభియందు ఒకనటమును ప్రదేశి  
కెట్టుటకు ప్రయత్నించెను. కాని హృదయ  
వైకల్యము కలిగి అనందగజపతికి మానవ  
హృదయ పరివర్తనకు కానములు సహా  
రిందక మురితి మొరటు పడునట్లు తెలు  
నను తలంపు కలిగినది. చానిపలికి మే కి నుర  
బాడ అప్పారావుగారి కన్యాశుల్కమును  
నాటకరూపమున వెలసినది. ప్రజలలో  
పరివర్తనకు కన్యాశుల్కములోని కష్టము  
ములను చిత్రించి వారయెడుట తెటిక కొంత  
కాలమునకైనను పరివర్తన కలుగునను నమ్మ  
కను కన్యాశుల్కమును దృక్పథకాన్యా  
విమర్శనకు కారణభూతి మైనది.

క్రీ. శ. 1886 లో అనందగజపతి కి నుర  
బాడ అప్పారావుగారిని బ్రాహ్మహింద  
సామాన్యప్రజానీకాని కందు బాటలలో  
నందు వాడుకభాషలో ఈ కళాకుల్ల

# ఆంధ్రభోజుడు ఆనంద గజపతి

కును నాటకమును వ్రాయించెను. ఈ నాటకముతో అదివరకున్న అనువాద నాటకరచనాచారం కొత్త పోకడలతో నిలదీల్చి వారంభించినది.

కాగ్రసుల్తానాటకము ఆనాటి ప్రతి తోని ఆనందగజపతి పొమ్మయ్య, దానిక్రింద వ్రాయబడిన అప్సారాపుగారి పసిడి పలుకులును దీనికి నిదర్శనములు. ఈనాటి నాటక ప్రతియందు ఆచిత్రమును ఆ పసిడి పలుకులు మృగ్యమగుట ఆంధ్రుల ఆభాగ్యము!

ఆంధ్ర గీర్వాణభావలయం దారితీసిన కవనము నలగలిగిన శ్రీ ఆనందగజపతి పండిత గొప్పిలో సదాకాలము గడుపుదు, కీర్వాణ రియోగాని కావనసభకు గాని మదరాసు పోవు జపుడు గూడ పండిత బృందమును విడువలేక వెంటనిడుకొని పోవువాడన్న వారి విద్యా పక్షి నెల్లడి యగునున్నది.

ఈ వివాదముని సభియందు ఆ గ్ర గణ్యుడు ముకుందే నరసింహాచార్యస్వామి. ఈయన భగవత్కవిత్వంగవుడు, ఇంకను వ్యాకరణ శాస్త్రమునం దారితీసిన పేరి కౌశి కాభశాస్త్రీ, వారికథా పితామహుడు అది భట్ట నారాయణదాసు వీరి ఆపావమందు ఈ మహారాజాచే పొషింపబడి అఖండ ప్రఖ్యాతిని గాంచినవారిలో ఆ గ్ర గణ్యులు. ఇంకను కొల్లూరి కామశాస్త్రీ, ముండా చిటి కామశాస్త్రీ, ఈయన కుమారుడు లక్ష్మీకామశాస్త్రీ గాడుకూడా వీరి సభియం దుండెడివారు. ఈ పండిత బృందములయొక్క పరస్పరి ఉన్నచోట లక్ష్మీ ఉండవనే అప వాదులేకుండా ఆనందగజపతి పోషణలో నిశ్చింతగా కాలము గడిచెడివారు.

మరియును ఆనందగజపతి గొప్పదాత యనుటకు ఆనేక తార్కాణములు నేటికని

గలవు. ఆలహాబాదు విశ్వ విద్యాలయము తోని పెనేటు హాలు, ముద్రాసులోని విశ్వి రియా మెమోరియల్ భవనము, కలకత్తా జా బజారులోని 'ఇండియన్ ఆసోసియేషన్' ఫరీది ఆధ్యాప్తమెంటు ఆఫ్ సైన్సు' అను సంస్థయన్న భవనమును, ఆనంద గజపతి యొసగిన విరాళములచే వెలసినవన్న, విజయ నగరరాజులకేకాక ఆంధ్రులకీ గర్వకౌర ణము.

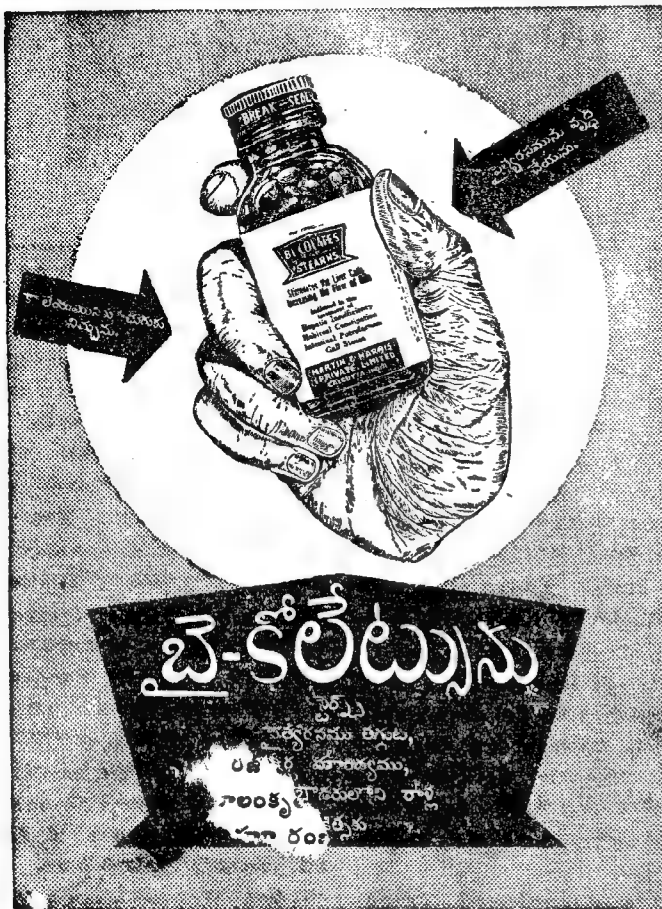
ఆనందగజపతి తాను యువరాజుగా నున్నప్పుడే గొట్టముకల్లల కృష్ణంరాజు సహాయమున తనవద్ద కలుదెంచిన ముకుందే నరసింహాచార్యస్వామియొక్క అఖండ ప్రతిభావంతముల కవిత్వపాటలను నకు, వ్యాకరణ భండో లక్షణముల ప్రతిభకు జన్మిగవొంది, బహుశకరించి తన తండ్రి ఆస్థానమున నొక స్థానమును కల్పింపజేసెను. వారు ఆ సభాస్థానము నలంకరించినది కృష్ణ లీలా మహోత్సవ సమయము. తన తండ్రి అయిన విజయరామగజపతి ఆస్థానమున ఈ కవినీ ఆనందగజపతి ప్రవేశ పెట్టగా, నరసిం హాచార్యస్వామి ఈ క్రింది పద్యమును చది వెను:

ఈ జగసుండు నిండు నలు  
తెలగుకా గనువిందోసగ్గు మై యోజగ  
నంక రాజులకులము సందియ మొంద  
దెంగునా రాజునుమాట మా విజయ  
రామ నరేంద్రులనేపాసించుచు  
రాజులు కోకవిగ్నా మది  
రాజులరాజులనంగ జెలిడికా.

అప్పుడు ఆనందపరమమైన ఆనందగజపతి ఆ పద్యమునందలి స్వారస్యమును వివర్ణించి తండ్రికి చూపి ఆ కవిత్వసభిను నెల్లడి చెసెను.

అట్టి నరసింహాచార్యస్వామి విజయరామ గజపతి తనవంతరము ఆనందగజపతి ఆస్థాన ముందలి విద్యత్పరిషత్తునందు ఆ గ్ర నాన మలంకరించుకొనుటలో అబ్బుర మేమున్నదికి ఈయనయందు ఆనందగజపతికి అమితమైన గౌరవాదరాభిమానము లుండెడిది. ఆనంద గజపతి ఆస్థానమున నీ నరసింహాచార్యస్వామి వారు వేదవ్యాసునికూర్చి నలుబదికోలాలు పంచాగ్ని సుగ్ర్యమున తపం బొసరి వి వ్యాససాక్షాత్కారమున అన్ని ప్రతిభను సంపాదించి దిర్ఘము లన్నిటికీని వ్యాఖ్యా నములను రచించినాడన్న ఆనాటి వి పుంగవులనాయి, చిత్రస్వాస్థ్యము నెల్లడి అయి యానాటి పోషణ కూర్చున్న కవిత్వ స్థాయి మునును కలచితే నుదా!

విజయనగరం మహారాజావారి కళాశాలలో కొన్నాళ్ళు హూణ విద్యాభ్యాసము చెసి గీర్వాణాంధ్రభావలయో వారితీరి కొన్ని యక్షి గానములు, వారికథా ప్రబంధ ములు రచించి, తన జీవితమునంతయు వారి కథల కంకితముచెసి చల్ల పల్లె గా వా



REGISTERED USERS OF TRADE MARK AND SOLE AGENTS  
MARTIN & HARRIS (PRIVATE) LTD.  
CALCUTTA - BOMBAY - MADRAS - DELHI

వారిచే, గజయూవ, గండపెండేర సత్కారముల బొంది అనేక సంస్థానముల రాజులచే సత్కరింపబడుచు చేరివర్తలు నమ గావించి, మెమూరు మహారాజుచేత నున్న సత్కారములను పొందుట అంద్రజాతి ఆచారగోపాలము జోల మరీకా పితామహుడనిపించుకున్న ఆదిభట్ట వారాయదాసుగారిని ఆనంద గజపతి తన ఆస్థాన పండితునిగా తీసికొని ఆ మహారాజు రస వృందమును కవితాపాఠము పెల్లడియకు చున్నది.

అమలాపురముతాలాక అయిన వరి గ్రామములో (క్రీ. శ. 1815 లో జన్మించిన బులుసు పాపయ్యకాశ్రమిగారు చతుర్వేదములను మీమాంసలను, పురాణములను నేర్పిన మహాపండితులు. వీరు మెమూరునందు విద్యా రణ్య వేదభాష్యమును, అభ్యుదయముచేసిరి. వీరు ఆంధ్రజాతి మంత్రులను సభలో విజ్ఞాన గోషూజరిపి సత్కారముల పొందిరి. మెమూరు మహారాజుచేతను, పితాపురముమహారాజు చేతను ఆధీనసత్కారముల బడసిరి. ఆనంద గజపతి మహారాజు దివిద్యాభివృద్ధియగుమనించి ప్రతి సంవత్సరము వారికి కొనుక నెయ్యిన్నూట పదిహేను రూపాయలు యిచ్చునందెడివారు. ఒకప్పుడు ఆనందగజపతి తన సభలో రెండువందల మంది పండితులుండగా ఏకాంఠమునందెను యజుర్వేదముతో ఆశీర్వాదమును (పారంభించుటకు కారణ మేమని ప్రశ్నింప యెవ్వ యను చెప్పలేకపోయిరట. అప్పుడు పాపయ్య కాశ్రమిగారుతనచేత 'తస్యయజురేవ శిరః' అని ఒక్క వేదవాక్యముతోనే సమాధాన మిచ్చి రట. అలాటి నుండి ఆనందగజపతి పాపయ్య కాశ్రమిగారిని ప్రతి సంవత్సరము సత్కరించు నుండెడివారట.

బొబ్బిలి తాలూకా పాలకేరు గ్రామము నందు (క్రీ. శ. 1838 లో జన్మించిన మండ పాక పార్వతీశ్వర కాశ్రమిగారు కూడా సంస్కృతాంధ్రములలో పాండిత్యమును సంపాదించి యయాతి చరిత్ర, బొబ్బిలి మహారాజుకంఠావళి, రాధాకృష్ణ సంవాదము, కాంచీ నూహాత్మ్యము, మున్నగు గ్రంథముల రచించి సమస్తాపురాణమున సాటిలేని ప్రతిభను సంపాదించి ఆనంద గజపతి ఆదరణను సత్కారములను పొందిరి.

తూర్పుగోదావరిజిల్లా నరసాపురం తాలూకా నుమ్మలూరు గ్రామమునందు (క్రీ. శ. 1846 లో జన్మించిన క్రీపాద రామకాశ్రమిగారు కాక, బకోడా మున్నగు రాజాధానముల దర్శించి కాశ్రమి చర్చలలో గలిచి విరుదుప్రతిభలను బడసిరి. అట్టి వీరు కూడ ఆనందగజపతి బొమ్మలలో విజయనగరమున నివసించి అనేకులకు కాశ్రమిపాఠములు చెప్పి నవీనతర్క విద్యను ఆంధ్రజాతిమున ప్రవేశ పెట్టిన ఖ్యాతిని గడించిరి. నవీన గౌరము ధను విరుదు సంపాదించిరి.

ఆంధ్రులలో ఎం. వి. పట్టము పొందిన మొట్ట మొదటి కొద్ది మందిలో కదాంచి రామ నూచాచార్యులు గారు ఒకరు. వీరు ఆనందగజపతిగారి ఆదరణమున విజయనగరము హైస్కూలులో (క్రీ. శ. 1874 లో ప్రవేశపరీక్షలో ఉత్తీర్ణుడై, తర్వాత మహారాజుచ్చిన వేతనముతో చెన్నపురి వెని డెన్సికళాశాలలో చదివి ఎం. వి. పట్టము పొందెను. యువరాజుగా నున్న స్వతః ఆనందగజపతిలో యాదిద్యాబోషణ బీజము మొలకెత్తియున్న దన్నుకుట, పట్టలరామాను జాచార్యులుగారు ఆనందగజపతి మహారాజుగారి ఆదర్శమున విద్యాభ్యాసము పూర్తికాగానే తిరిగి విజయనగరమున కరుదెంచి (క్రీ. శ. 1874 లో) వైస్ ప్రెసిడెన్సీపాఠశాల నియమకులై కొద్ది గోజుల్లోనే కళాశాల ప్రధానాచార్యులైరి.

ఇటు ఆశ్రమకండయై, కవి పండిత బోషకుడై విద్యాభివృద్ధి కృషిచేసిన ఆనంద గజపతి మహారాజునకు ఆంధ్రభాషాదేవునిరుదు ఎంతెను తగియున్నది.

ఆనందగజపతి ఆస్థానమున గాత్రపాటలో ప్రఖ్యాతి గాంచిన వష్య వెంకన్నగారు, ధారావతి మాధవరావుగారు, వీణ వాయిద్యమున గజులికెక్కన దూర్యాకుల సూర్య వారాయణ కాశ్రమిగారు, గురురాయాచార్యుల వెంకటరమణ దాసుగారు, కరి పద్మాభాషాచార్యులవారు, చిత్రాను వాద్యములో మెహతాబ్ ఖాన్ అను మహమ్మదీయుడు ఉండెడివారు.

అన్నిటికన్న మనకెంతో ఆకర్షణమును కలిగించు విషయమొకటి కలదు. అదియేదన, శ్రీవారి ఆస్థాన మందున్న గురురాయాచార్యుల రమణదాసు గారికి వివాద్యమున ఆనందగజపతి మహారాజే గురువు అన్న విషయము విన్న మనకెంతో వింతగా నుండును. దీనినిబట్టి విజావాద్యమున ఆ మహారాజెంత పండితుడో స్పష్టమగుచున్నది.

గోజులలో సంగీతమునకు పుటినిలు తఃకావూగ; అల్లివారిల్లు విజయనగరము అని చెప్పెడి వాడుకనుబట్టి ఆనందగజ పతిగల సంగీతప్రియత్వము, బోషణ, నేత, వెర్రిడి యగుచున్నది.

(క్రీ. శ. 1858 లో బొబ్బిలిలో పండితావళి వారి వంశములో జన్మించిన వెంకయ్య గాన విద్యనే కులవిద్యగా నభ్యసించి యిటు గాత్రములోను అటు వీణవాద్యమునను అపార కృషిచేసి గాత్రమున విద్యనాన అయ్యెను అను మహావిద్యాంకుని శిష్యుడై అఖండప్రఖ్యాతి గాంచి ఆనందగజపతికి తన పాండిత్యమును చూపవలెనని కుతూహలము గలిగెను. వివేదమునకై ఆనంద గజ పతితో చదువగమాడెడు వెలిదండి జోగారావు అనువాని సహాయమున ఆనందగజపతి సభలో ప్రవేశించెను. ఈయన గానమును విన్న ఆనందగజపతి ఈయనను తన సభకు వచ్చుచుండుమని చెప్పెను. వెంకయ్యగారు

బొబ్బిలి యాస్థాన పండితు డగుటచే వీరికొలువున కురురలేదు. కాని తీరిక సమయమున విజయనగరము వారి సభకు వచ్చుచుండెడి వాడు.

ఆనందగజపతి సభకు అభిరాంపిత అను దాక్షిణాత్య వాయుకుడు వచ్చి తన శేర్షరి తనమును రాజుముందు చూపించెను. అంత నీమహారాజు తన ఆస్థాన గానకళాకోవిదుల ఒకరి తరువాతి నొకరిని కచ్చేరి చేయవలసి నదిగా ఆజ్ఞాపించెను. ఆ సమయమున ఆస్థానములో ఉన్న నందిగానం వెంకయ్య కూడా తన విద్యను ప్రదర్శింప అభిరాంపిత నందిగానం వెంకయ్య ను మాత్రమే మెచ్చుకొనెను.

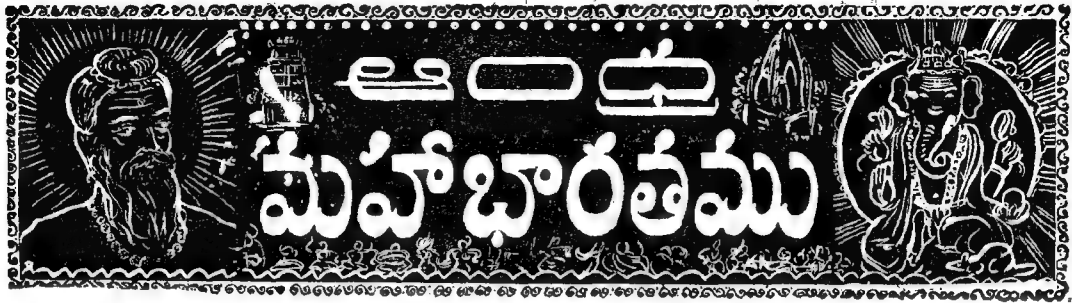
ఎట్టి పండితుడువచ్చినను ఆనంద గజపతి ఆస్థానమునందలి పండితులతో వ్యాకరణమున గలుకలేకపోయెడివారను ఒక వదంతి కూడ కలదు.

ఈ ప్రభువు తన సంస్థాన వ్యవహారముల నన్నిటిని దివానువైన నే విడిచిపెట్టి తాను పండితులతోను, కాశ్రమిచర్చలతోను, కవితా గోష్టితోను కాలము గడిపెనువాడు. సామంత రాజులకుకూడా శిష్యముగాని ఆయన దర్శనము పండితులకు సులభముగ లభించెనని చెప్పకొనెను. దర్శించిన పండితులు కవులు వటిచేతులతోగాక సర్వదా పారితోషికములతో బావుచుండెడివారు.

మహారాజువారు సంస్కృతపాటక సమాజమునొకదానిని స్థాపించి బోషించెడివారు. దీనినిబట్టి మాడె గీర్వాణాభివృద్ధికై మహారాజు మనస్సెంత ఉప్పొక్కురనే మనము ఊహించవచ్చును. ఆనందగజపతి చరిత్రతో ఆవాడు విద్యకుగల ఉన్నతస్థాయి, కవి పండితుల ఆదరణ, సమర్థనీయులకు కవితా పటిమ, కవులస్థాయి, మనకు గోచర నుగులయేగాక ఆంధ్రజాతిమున కఖండప్రఖ్యాతిని చేకూర్చెనుటలో సందేహములేదు.

పరిపాలనా విధానమునందు కూడా ఆనంద గజపతి మంచిచేరు సంపాదించెను. సమర్థి, గౌరవము, అనుభవము కలిగిన కొందరిని తనకు సలహాదారుగా నియమించుకొని పరిపాలనా విధానమున ప్రజల కష్టసుఖముల గమనించుటయందు వారి సలహాలను గ్రహించెడివాడు. అట్టి మహామభావుడు ఆంధ్రభాషాదేవుడు తన 47 వ సంవత్సరమున అనగా (క్రీ. శ. 1897) స్వర్గముడాయెను. ★

**కడిసెన్సెంసెంట్**  
కుసుమ బహిష్టనోప్సలకు  
అద్వైతముగావనిచెయును  
వివరములకు - AGENTS  
**P. K. BROTHERS**  
4/27 RAJAHMUNDR



ఆదిపర్వము — పంచమాశ్వాసము

క. వ్యసనవివర్జిత మాన, వ్యసనోతపవిత్ర విష్ణు వర్ధననృప న  
ప్రసముద్రముదితాఖిల, వసుధాజనగీతకీర్తి వాసవమూర్తి.

వసమమూరము. రాజకులశేఖర ప రంతప వివేక

భ్రాత జగద్వలయ భాసురసముద్య

త్రేజ నిరవద్య యువతిమదన వీరో

గౌజవిజయా త్రిభువనాంకుశ నరేంద్రా.

గద్యము. ఇది నకలనుకవిజనవినుత నన్నయభట్టప్రణీతం బైనశ్రీమహాభారతంబునం  
దాదిపర్వంబున ధృతరాష్ట్రపాండురాజుల వివాహంబును బాండురాజ దిగ్విజయం  
బును బాండవధార్తరాష్ట్ర సంభవంబును బాండురాజనిర్యాణంబును గృహ్యద్రోణ  
జన్మకథనంబును గుమారాశ్రువిద్యాగ్రహణంబును నన్నది పంచమాశ్వాసము.

ఆదిపర్వము షష్ఠాశ్వాసము

శ్రీజయవిభాసి వినయ

దాజన్యకీరీటమణి విరాజితపాదాం

భోజ భువనైకసుందర

రాజాన్యయతిలక రాజరాజనరేంద్రా.

క. అక్కతకుండు శౌనకాది మహామునుకుం జెప్పె నట్లు కృతాత్మకస్త్రిలయిన రాజకుమారుల విద్యాకౌశలంబు వ్యావ  
గాంగేయవిదురకృపకల్యాణకునిసోమదత్తాదుల సమక్షంబునం జూప సమకట్టి యొక్కనాడు ద్రోణుండు ధృత  
రాష్ట్రుని కిట్లవెయి.

సుమారాష్ట్ర విద్యాసందర్శనకథాప్రారంభము

క. ఘోరాశ్రుశత్రువిద్యుల, నారూఢములందు నిపుణు లైరి కుమారుల్  
వీరలయవిరలవిద్యాపారము నను లెఱుంగవలయు భవదీయనభన్.

క. అనిన నట్లచేయుదు నవి ధృతరాష్ట్రుండు గుమారుల విద్యాసందర్శన రంగంబు రమ్యంబుగా జేయింపు మని విదురుం  
బందిన నతండు వల్లెయవి శాస్త్రవిహిత ప్రమాణోపేత వృత్తాయామంబును నపాకృతవృక్షగుల్మవర్జితవర్జకంబును  
నంగీకృతపూర్వోత్తరప్రశ్నంబును నమీకృతవిష్నోన్నత ప్రదేశంబును దూరీకృతకంటకపాషాణకల్యాణకలంబును  
విరజిత శుభ్రసంస్థంబును విరచిత విహవిధ ప్రేక్షగారమంచక ప్రవచంబును వానాద్యజనపవల్లవతోరణ  
భండనమా ధ్వారదేశంబును బ్రతిదిగవిర్యరీత శాంతిజలినిధానంబునుంగా జేయించినం బంచాగంకుద్ద  
దిన కుభము. . . ధృతరాష్ట్రుండు గాంధారిపురస్కృత దేవీకథపరివృతుండై వివిధభూషణభూషితానేక  
విలాసివీనినహంబుతో జనుదెంచి విలంబిత కదంబకస్థూలముక్తాఫలదామరమణీయంబై యాచర్షమరకత వజ్ర  
నైదూర్య వర్షరాగ ప్రవాళప్రభావకరవృత్తికర విరచితాపూర్వ మురదావ గౌరవంబై యతిమనోహరంబైన శత  
కుంభమయప్రేక్షగారంబున నున్న.

తే. అందుఁ గర మొప్పి సుందరీ బృంద మఖిల, రత్న రాజితకనకధరాధరేంద్ర  
కందరాంతరమున నున్న సుందరామృతాశనాంగనాబృందంబు ననుకరించె.



తే. సుతులవిద్యాప్రవీణతః జూచువేడ్క, నెంతయును సంతనంబునఁ గుంతి దేవి  
రాజనన్నిధి గాంధారరాజపుత్రి, కెలన నుండె నున్మీలిత నలిననేత.

సీ. వ్యాసపురస్కృతాపనిదేవనివహంబుఁ, గృహశల్యశకునిగాంగేయవిదుర  
సోమదత్తాదిభాసురగురుబాంధవ, మిత్రవర్గంబు నమేయమంత్ర  
సామంతమండలేశ్వరనమూహంబును, గాయక వైతాళిక్రవరులుఁ  
దమతమనియమిత స్థానంబులం దోలి, నుండిరి బోరన నులిసె భయ

ఆ. లక్ష్మదర్శనాగతాఖిలత్త్రియ, వైశ్యశూద్రవివిధ వర్ణజనుల  
కలకలంబు ప్రళయకాలసంక్షోభితాం, భోనిధిన్వనంబుఁ బోలెఁ జెలఁగ,

వ. అట్టియవసరంబున నాదార్యుండు కుక్లాంబరాభరణమాల్యామలేవనయజ్ఞోపవీతవలె కేశశృంగశాభితదెహిందై రంగ  
మధ్యంబున నశ్వత్థామవహితుండై విముక్తజలదజాలవియన్మధ్యంబున వంగారకనహితుండైన యాదిత్యుండునుం  
దోరె నున్న నగణ్యభూసురవరేణ్య పుణ్యాహవాచశానంతరంబున.

కా. ద్రోణాచార్యుపిఱుండ నొప్పి కృతహస్తుల్ బద్ధగోధాంగుళి  
త్రాణుల్ మార్గణపూర్ణ తూణులు మహాధన్యుల్ కుమారుల్ తను  
త్రాణోపేతులు రంగమధ్యమున సంతక నిల్చి రుద్యద్గుణ  
శ్రేణీరములు ధర్మజ్ఞములు లై జ్యేష్ఠానుపూర్వంబుగాన్.

వ. అట్లు నిలిచి యాదార్యు సమమతంబున.

సీ. అసీచర్యకౌశలం బమరంగఁ జూపెడు, వారును దృఢసౌష్ఠ్యవంబు లొప్పఁ  
దమతమనామాంకతము లైన శరముల, నేర్పడ లక్ష్మ్యంబు లేయువారు  
హయమదద్విరదరథారూఢదక్షతఁ, బ్రకటించువారును బ్రాసశక్తి  
కుంతతోమరగదా కుశఃత్వ మెఱిఁగించు, వారును గా నిట్లు వసుధలోన

ఆ. రాజసుతులతోడ రమణఁ బాండవధృత, రాష్ట్రసుతులు వృద్ధ రాజులొద్దఁ  
దద్దయు మదమునఁ దమతమవిద్యల, మెఱసి రెల్లజనులు మెచ్చివొగడ.

బీమదుర్యోధనులు దమగదాకౌశలంబు సూపుట

వ. అంత ననంతజలవరాక్రము లగు బీమదుర్యోధను యద్యద్దదహస్తులయి మహామత్సరంబుతో నేకశృంగసముతుంగ  
శైలద్యయంబు ననుకరించుచు వశానిమిత్తక్రుద్ధగంధసింధురంజులుండోరె నొందొరులం దాకి నవ్యాపనవ్యమండఁ  
మార్గంబుల గదా కౌశలంబు మెఱయునెడ.

మ. అవసీచక్రము పాదఘాతహాతి న ల్లాడంగ నత్యుచ్చై  
రవహుంకారరవంబునక వియదగారం బెల్ల భేదిల్లఁ బాం  
డవకౌరవ్యగదావిఘట్టన మకాండప్రోథ మై భావిపాం  
డవకౌరవ్యరణాభినూచనపటిష్ఠం బయ్యె ఘోరాకృతిక్.

క. రాజసుతులవిద్యాపారగవటుచేష్టితములఁ బరువడి నగ్గం  
ధారీధృతరాష్ట్రుల కలి,ధీరుండు విదురుండు సెప్పి తెలుపుచు నుండెన్.

వ. అంత బీమదుర్యోధనుల గదాకౌశలంబు సూచుజనుల వక్షపాతజవిత పరస్పరక్రోధవచనంబులు విని ద్రోణుండ  
రంగభంగభయంబున నశ్వత్థామం బించి వారినిర్లబ వారింపి వారాశయింబోరె బోరన మోయుచున్నవాదిత్రకబ్ధం  
బుడిచి నాపియశిష్టం బయిన యర్జును ధనుఃకౌశలంబుఁ జూడందనిన నయ్యాదార్యునవనానంతరంబున.

ఉ. హరివిద్రితహేమకవచావృతఁ డున్నతచాపచారుడి  
ర్థోరుభుజుండు భాన్వదసితోతృలవర్ణుండు సేంద్రచాపశం  
పారుచిమేఘమో యనఁగఁ బాండవమధ్యముఁ జొప్పి బద్ధతూ  
ణీరుండు రంగమధ్యమున నిల్చె జనంబులు దన్నుఁ జూడఁగన్.

క. నరు నింద్రదాతృజ నింద్రా,వరజనఖుక వీరుఁ బాండవప్రవరు ధను  
ర్ధరుఁ జూచి చూప తెల్లం, బరమాద్భుతచిత్తు లగుచుఁ బలికిరి దమలోన్.



# ఆత్మ సంహారం

రమణానంద



“బ్రహ్మకే మహాపాపి అపర్యక్తేదం... అపర్యక్తే చిత్తం చిత్త్యంతా దేహియా, మేరకలూ ఏరుతూ గోణిగింది రాఘవమ్మ. పడకపర్వీలో మేనువాల్సి అంజనేయులలో ఆత్మకాం ఉన్నారనుంటూ నైతికాడు.

‘ఈ కాశ్యపు ఉరుగోహదహా? ఇనుక్కావా రే ఉనురుతుని...’ అనుకొన్నాడు. (మొక్కుకున్న గడం విపురుకొన్నాడు బావురుతుంటూన్న ఆత్మరాముణి అనునయనూ.

‘ఏవింటండీ! పొద్దున్నుంచి అదోరా

వున్నాను? ఏం కొంప మునగ లేదుగదా!’ చిత్త్యం చెప్పడం అని రాఘవమ్మరెట్టించింది.

‘అమ్మ! గుండెలు తెరగడం పూర్తయింది...’ అనుకొని, కేలకలు వేసిమోతాడు. భార్యచెంపు... పిచ్చివల్ల పెదవుల్ని ముదులాడుతోంది.

‘ఏమిటాడదా!

కోపం... అలాంటిదిగా తయారవుతుంది. ఆత్మకే మేరకలూ తయారై మరీ భీష్మంగా బూడిదా అవుతున్నాను. పిసిల్ వాలకం... పొద్దున నాకంటెలాగూ పోయి... మధ్య ఈ గుండెలు బలవంతమెందుకు?’

ఆత్మరాణి ఆలోచన పాలుపోక, అంజనేయులు గుండె గూడులో వరంలో తడిసి పక్షిలా రక్కలు తవేతపట్టాకున్నాడు.

‘...కంత నేవు ఎగిరిపోదువుగాని... ఉండ... ఈ సంహారం ఇంకెలాగూ చేయలేను.’

అంజనేయులు చిప్పిదవడిలు లోతుకు పీక్కుపోయాయి. ఉద్యోగం తొడిపోయింది ఎలా తొడిపోయిందో అది అనవసరం. మరుగువోళ్ళ కళ్ళు కళ్ళెక్కానకున్నాయి మెంకో! ఎందుకు బరికడం? ఇక్కాళ్ళు ఆత్మకే చిచ్చి అక్కడా యిక్కడా, సంహారంలో సారం మళ్ళీ పెట్టి కాలం వెళ్ళిపోయి ఇలాలు.

‘అనునకేం తెలిగొట్టి అమాదకులు. ఎడో కక్కురిపడి లంచం పుచ్చుకొన్నారే అనుకోండి! ఆ పైవాళ్ళ ముఖం దక్కరే! అనీ. బి. డి. అభీషరయితే మూకం ఎన్ని అంచాలు కొర్రెయ్యడంలేదు కళ్ళు మానుకుని... ఏంపోచ్చిపడిందో రోష... దిగమింగేసివవాడు బాగానే వున్నాట... వానమావేసివాడికి తచ్చిపడింది రోగం... కర్మకావోతే, ఈ జడకాలంలోనే కావాలా మా బతుక్కు... ఇంటికి ప్రారంభం... కాకపోతే...’

‘ఏమిటి దిక్కుమాలిన పోడి? వివరక దిస్తున్నా. ఆపమని చెప్ప’ అని గొలుతున్నాడు ఆత్మరాముడు అంజనేయుల్ని అపాదను సకంబావురుముని కొగిరింతుకొని...

‘పానం! ఆయిలాలు గోడు విని మరీ చచ్చి పోదువుగాని... కోశ్యపు అంతిమ సందేశం ఇది.’

అనుకొని మాసివ మాసివ చొక్కానకట్టి నెట్టి తక్కువలం నిమగ్నకొన్నాడు.

‘అయిన్ని వెళ్ళిమాలోకం చెసి అభీషవాళ్ళు అడింది, తరిమి తరిమి కొట్టారు. మా ఉనుడు బానుకుని వాళ్ళు వెళ్ళం పిల్లలో అమర్థ

దిస్తున్నాను.’ రాఘవమ్మ ఇంజలుకటి పోరింది. వాళ్ళకే అమ్మ. తుడిచారు.

‘ఏనండీ! అపా అమ్మ పొరెయ్యక వాళ్ళు ముఖావల ముడింది అంజనే: ‘మర్రిలాంటివే

వోడిరెడ! ఇలా ఆత్మరాముడు నేయులు చిక్కా సేవారకే పెట్టింది.

గాడు. మందం కలంకన్నా? ఎమిడ దుప్పటిలో వారికలు పడ అలాంటి మదం నేయులు నిట్టూర ‘మారమ్మకలారే నేనే తెగవమ్మ మీరు పూనుకొంటు ఉండేడిరెడు.’

‘ఏమైతే అననీ ఎటన? ఎలాగూ కొన్న పుకు?’...

‘అత్తనూ ‘అంజనేయులు

ఎన్నాళ్ళు? ఒక్క ఏడి నేగా? ఏడికే రిండి... ఒక్కనా ‘ఈసారికి అగు

‘ఒక్క కుణం కొట్టి మరీ పాయింట్లలో తేక్కుంటా’

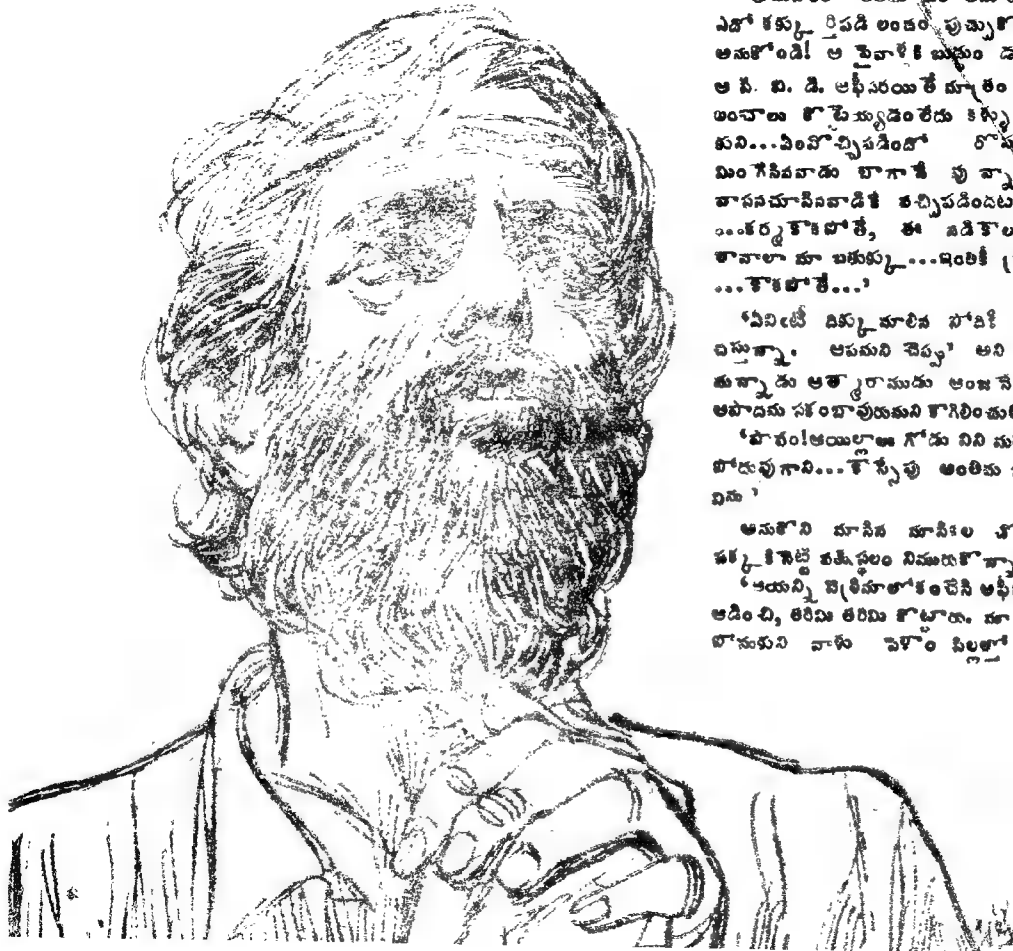
అంజనేయులు పగలు ఒక టైనిడ

‘ఏదో బరిక్కే

తెలుకొని, ఆఫీస గిం చెకాడుగాని కలూ, ఏదో గ

వాగు పోసివవారే రాఘవమ్మ కళ్ళు తోన్న ఎనగులో

‘అవిడ నేవ నింటున్నావా? నీ పురుషత్వం... ఆత్మరాముడు లాంచి తొంగి: పెక్కు తున్నాయి విరిగి పడిపోయే



శుభానందవాళ్ళు చెప్తూ  
అయ్యో! పాపం! చేడ  
... అని కన్నీళ్ళు

క పందిరిమందం కాస్తా  
నదూ! మరొకరికొకటా  
. అని ప్రకృతికంగా  
యలువెత్తు!

చెట్లకోమాట... అన్నీ  
నిన్ను నాల్గు వచ్చివరకడం  
గొరికించాడు. అంజ  
న్య, 'అయ్యో! అది  
దమ్మెయ్యడమే? కాకల్ల  
ద పడుకొని ఎన్ని ఎన్ని  
వేల ముఖాలు మందం  
మాకోవోయాయి? ఎన్ని  
... ఇగిరిపోయాయి?  
మొయ్యడమే?' అంజ  
న్య.

ఈనాడు పాపం! అన్నాడు అందరూ.  
ఆ పానుభూతిలో బరికగలవని, ధైర్యంతో  
ఇంటికి తిరిగివచ్చేవాడు అంతే!

... ఇంకెందుకీ దొంగ  
వృత్తి చేసుకోవలెను  
రాముడు.

అంజన్యలు.  
... ఎముకలకొళ్ళో  
గనున్నా అనుభవించి  
నుఖం... కీకల మునిగే  
నా పదియే నాగా!  
... ఇంకొకటి...  
గడి లేదు. తల బడి  
... ఏ జమిందారు  
ల వొక్కా తోడు

అవులించాడు రాతి  
ని అవులించి...

'రే? నాడిబుని బయలు  
ఉద్యోగంనంచి తొల  
గించి పిల్లలు, పిల్ల  
' కామకు తాగకపోంకీ  
రూ పోస్తాడు.'  
నికుంది. సలసల మరుగు  
య్యం కడిగిపోయింది.  
దాని! అంతింలేదా? కి  
మరుగు పడుతోందో

అంజన్యలు కలి  
తాడు. అప్పులు బరు  
మదిత కుర్చీ ఫేరే ఫేరే  
వుంది. అత్తారాముడి

అంతరాళంలో అక్రందించే తొందర అరి  
కట్టా!

'నీవు చావాలనుకొంటున్నావు! ఈ  
బయటికి వడు...' అత్తారాముడు అరి  
చాడు.

'పెళ్ళాం... పిల్లలు... పంపారం ఇవన్నీ  
నిడిచి నేమరాలేను. నన్ను విడు. ఉన్నాన్నా పు  
ఇన్నీ గంజి నీకు పోస్తా...'

అంజన్యలు కళ్ళు తడిచేసుకుని, చేత్తో  
కుడిచేసుకున్నాడు. బడుగు జీవితాల ఉద్ధర  
ణకీ ప్రభుత్వం అక్కర్లేను నురించి ఆలోచిస్తు  
న్నాడు. తలంటి వాళ్ళనిలకే!!

'ఇలాంటి లంచగొండ్లల్లనే ప్రభుత్వ  
య్యం తాంగం చెప్పారంటోంది... చేతగాక  
పోగే, నోరుకునుకుడు కోవారి! మానంటి  
వాళ్ళకంత చెప్పి!' అని ఆరోజు ఆసీను  
ఉంటే కాలిమిది లేచాడు కన్నుమని.

'నీవవాడు పాపం! అన్నాడు అందరూ.  
ఆ పానుభూతిలో బరికగలవని, ధైర్యంతో  
ఇంటికి తిరిగివచ్చేవాడు అంతే!

ఇంటి ఉంటున్న చెంబూ, మంతా  
పురాతన కాలంకాటి పడుకుంటూ అన్నీ  
బూనా దులిపాడు. పదిరానిది తిరిగి పనికి  
వచ్చేవి... అన్నీ బయలుపడి, అంజన్యలుకీ  
ఇన్నాళ్ళూ సంపాదించి నిండుకు కృతజ్ఞత  
చెప్పకొని విష్కరించాయెడకటాడిగా.  
ఇకమిగిలింది పందిరి మందం...

కళ్ళలో నీళ్ళు తిరుగుతున్నాయి. అత్తా  
రాముడు అలసటాల్ని, తీరంకల్ని పడు  
న్నాడు.

'అదమ్మే నే పిల్లలంతా నేలమీద పడుకో  
వారి పాపం!' అన్నాడు పానుభూతిగా  
తేలి!

'ఏడిసిపట్టే వుంది! ఇలా ఆలోచిస్తూ  
కుపోండి! పనులు పడుకొందురు గాని...  
మీ సంగతేం అంటుపట్టటం లేదు. ఎన్నాళ్ళనీ  
అరుగుపాతులల మీదపడి తింటాం? మీరు  
మరో ఉద్యోగానికి ప్రయత్నించినా పనివరక  
వచ్చును ఏది కారి! ఎప్పుడో ఏకా పనులందని  
కుమంటే, అడుక్కరిస్తా!'

'ఆరే కాగా జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఇన్న  
డనుక్కురిస్తా వాళ్ళంతా బరికచెడినాకో'

'ఆరే అంతివరికూ వచ్చింది! ఇంతివరికూ  
బరిక ఇంటివెనకాల వచ్చిపట్టా అదొకటి  
తిక్కువంది మనకి!'

అంజన్యలు నోరు కట్టడమోయింది.  
అత్తారాముడు అలసటగా నుండేవాడులో  
అక్కలు కప్పకుని నిద్రిపోతున్నాడు.  
మధ్యాహ్నం కూడా చెల్లిపోతోంది. ఇక  
పానుభూతి కాదాని కంటిపేపు?

పానుభూతి, అత్త అత్తలారేదు తేగ  
నూరు. ఎన్నో నూరిపోయింది! ఈ  
నూరు వదిలి పరిగెతానంటుంది! తనోడ  
కుపానూలు లేవకుంది. వేధిస్తుంది. వర్ణ  
పడుతుంది. భార్య కింక పట్టటం లేదు. తమా  
యించుకోలేక వాగుతుంది.

'రేంటి భోజనానికి'  
'చివరి మెతుకులు' అనకొని మాకు



## అందోళన

—చిత్రం: వి. అచ్యుతరా-

న్నాడు భావాల మరణం. పక్క మెతుకు  
గొంతు దిగడం లేదు. బలంతంగా వాలుగు  
ముద్దులు...

'మరి తిండి తివడం మానేకాదు ఈమధ్య!  
ఏదేనా కోకనా ఏదో!' అని ఇల్లాలు  
గొనిగింది.

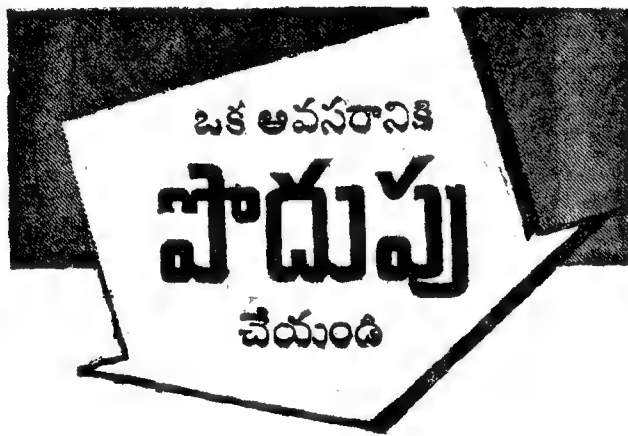
'ఇక ఈకోనా అన్నీ కోగాలు వదులు  
తాయి' అత్తా 'ఈ కోనా విరుచుకొంటూ  
లేచాడు. అంజన్యలు పడక కుర్చీమీద  
కుర్చున్నాడో. ఫేరే ఫేరే విరిగిపడి  
నేలరిలిది కవుగలిం చుకొండు. తగ పక  
నవ్వాడు ఫేరే ఫేరే విరుగుతోంటే...

'అడవిబండ! నిక్షేపంలాంటి కుర్చీగ  
గొట్టి పక పక నవ్వుతాను. పిచ్చా ఏను  
న్నావో మీ నేడం ఏదో' నా కర్ణం  
కపటం లేదు'

కోకునమ్మే గొంతు  
వూడుకోయింది.

'ఇప్పుడేం చే, నవ్వు  
తివడం మొదలెడతావు.  
నవ్వుపోగానే, పిల్లా  
జూని మీ అత్తగారు  
తీసుకుపోతారు. వాళ్ళే  
సాకుతారు. నాకే చిం  
తా లేదు. పోయిన లేదు.  
అవరిల పిక్టి పకు  
తోంది!..... ఆ తా  
రాముడు ఆడకొచ్చాడు.

'చివరి పారి పిల్లలు  
మొహంచూసి వస్తా.  
ఇల్లాలో ఒక్కసారి,  
మంతిపూడి వచ్చేస్తా!



మీ పిల్లలకు చదువులకు



వారి పెళ్లిళ్లకు



మరి చాలిందుకుమీకు మీ మిత్రులకు



మీ ముందుకొకటి ఇట్లు కట్టుకోవడానికి

అలాగే ఎక్కడ ఒక అవసరానికిగాను ప్రభుత్వం ప్రచోదిస్తున్న

**కొత్త గడుపు దిపాజిటు పాదుపు వధకం తో**

ప్రతి నెల మీ పాదుపు రవాణా మదుపు పెట్టండి.

నెలసరి

దిపాజిటు

ప్రతి నెల రు 5 నుండి

రు 200 వరకు

అయిదేళ్ల తర్వాత రు 650; పదేళ్ల

తర్వాత రు 1,450 లు లభిస్తాయి.

నెలసరి రు 10 ల

దిపాజిటుపై లభించేది

దిపాజిటు పరిమితి

ఒక్కరు రు 12,000 లు; ఇద్దరు వ్యక్తులు కలిసి అయితే రు 24,000 ల వరకు దిపాజిటు చేయవచ్చును.

పోస్టాఫీసు వేలింగు బ్యాంకు వారు గాని



**జాతీయ పాదుపు ఉద్యమ సంస్థ**

దాని ద్వారా ఈ పెట్టుబడిని పొందవచ్చు. పొందిన తర్వాత ముందస్తుగా ఆదాయం పొందవచ్చు.

54/364

## ఆత్మ సం దేశం

అంజనేయులు అంజలిఘటించాడు.

‘పిల్ల శరీర!’

‘ఇంకా బడినించిరాతే! ఏం వాళేందు క్కలని వచ్చారు! పుణ్యమా? పుణ్య పాదాభిషేకం?’

‘ఏమీలేదు! కన్నీళ్లు తుడుచుకోవ్వచ్చు. ‘మాదు రాఘవా’ ఇప్పట్నుంచే నువ్వు ముఖపడతావు? ఏ ఏ నీ చేతులు?... పాదం వదిలిపోయిన చిక్కినీళ్లు? నీ కళ్ళలో చానీడ చూచుకో నివ్వవు?... పందిరి మంచంమీద ఒక్క వారి...’

‘అయ్యో! అయ్యో! ఏనిలండీ కర్మ! మీకు మతిపోయింది, అక్కడగంపాయి. నాకు భయం చేస్తోంది.’

తనవరం చేసుకోలేదు తన రాఘవ... కొన్ని ఘడియలవరకే తనకి ప్రపంచంతో సంబంధం... అనిలేదునుకోలేదు మారుతాల... అజేతేశ్వర! ‘పిన్ని గారూ! పిన్ని గారు! అంటూ పక్కంటి వాళిమ్యాయి వచ్చింది. మంచి కేసుల. చక్కగా ఇదే నేనుకొని జపగంటలు పెట్టుకొంది. ఒక పక్క చెంప పిన్ను... తలలో చే మం తి పూలదండ ... కాటుక కళ్ళతో కలిసిగా పుకరిస్తోంది. ఏదో ఆ వియనులో ఎవరికో అందనలసిన అందిం తోలుకు లాడుతోంది.

ఇలాంటి కుభిమహారపు లంతరాత్మ పెట్టుకోవ్వ ఘడియలు. కన్నె పిల్లకేసులం...

అంజనేయులు ఆవులు ఆవులు మని చూపులతో మింగేసేలా చూశాడు.

ఆ మావుల ఆకలికి తట్టుకోలేక, ‘పిన్ని గారూ! పిన్ని గారూ! అంటూ అమ్మాయి రాఘవమ్మ వతో దూరింది.

‘అంజనేయులు బాబాయి కళ్ళలో ఏదో భయంగావుంది’ అని గొణిగింది.

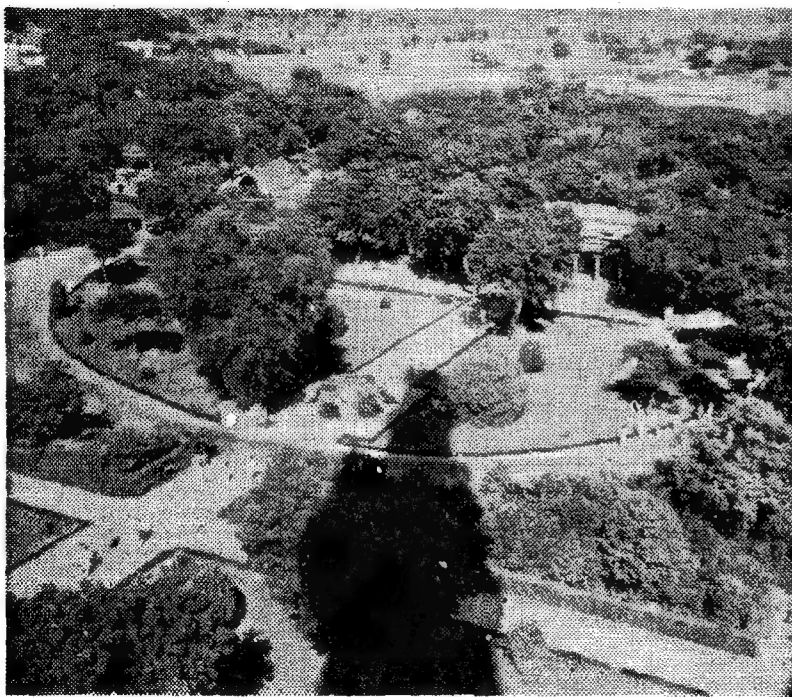
అంజనేయులు ప్రసన్నంగా మారిపోయి, ‘అమ్మదూ! ఇలారా తల్లి! నిన్ను చూస్తే ఏదో ఆకలిగావుంది.’ అని ఆహ్వాయంగా పిలిచాడు.

‘వచ్చు అమ్మదూ! ఏం ఆశకు’ అంది రాఘవమ్మ.

తెరుగు తెరుగుగా లేచి, లేచి పిల్లా వదిలింది అంజనేయులు దగ్గరి! ఆహ్వాయంగా దగ్గరికి తీసుకోవ్వచ్చు. బుగలు పుణికాడు. తల నిమిశాడు. ‘అమ్మదూ! వచ్చి నీ కడుపున పుడితా’ అని గొణుకువ్వచ్చు లోలాపల...

కళ్ళలో గూడుకలుకోవ్వచ్చు కేసులు కన్నీళ్లు వర్షించాలని తొందరిస్తున్నయే! చెంబనే లేచాడు. ముందుకు వడిచాడు. రాఘవమ్మ తేలి తేలి చూసింది, గుమ్మం





గుతుబ్ మీనార్ ప్రాంగణం ఢిల్లీలో ఒకదృశ్యం

—ఫోటో: డి. రామచంద్రరావు.

చాటడం...

...లోకమంతా తన వెంటబడుతున్నట్లుంది. చరిత్రకారులు, స్నేహితులు ఎరిగిన ముహూర్తా అంతా తిన్ని సాధించడానికి వెంటబడుతోన్నట్లుంది! తనకుడా పర్యటన కొచ్చి, తన చేనేది తోనిచూడాలన్నట్లుంది!

ఇకమందు ఈ బజారు... ఈ లోకం... ఈ తాగుగోధు తన మాడక, తన నడవక వెల వెల బోతోయి. అంతా తన అడుగుల వెనక అగాధిపోతోయి. అందరికీ తుది దర్శనం... అందరినీ చీకట్లలో...

వనంకిలన్ కాఫీహాలుకు, కిక్కిరింపు రాజా మరణసందేశం... లైబ్రరీ వేపలు తుది పలకరింపు... అన్నింటినీ, బాటుకొంటూ తిలకించి ప్రవర్తిస్తాన్న నవ్వు బహారంతా మారుమోగుతోంది. తన కై నే మాస్తాన్నట్లు లోకం నడిస్తోంది. తన మనస్సు ప్రతిబింబిస్తోంది.

వగిరిన అదంలాంటి మనస్సు... ఆత్మరాముడి అంతరింతరంగ తరంగ తాపం...

రక్తనించి మోటాకాకాదు మానుకు పోయింది. నెంట్లో పోరీసు మెడబట్టి టక్కుకు వెళుతు.

సంస్కృత వల్లగా చేబారిపోతోంది. గుంపులు గుంపులుగా కూడుకొంటాన్న లోకం... తెప్పతెప్ప వెలుగుతోన్న దీపాలు...

తెలిలో మానుకుపోతోన్న రహస్యం

తన పెదవుల్ని పలకరించడం లేదు.

జనం ఆకాశంమీదికి చూస్తోంది.

“వివేచింపఁగి చివరిపారి చూసిపోతా! అదేదో చూసి వాక్యం చెనుకుంటా! అన్నాడు ఆత్మరాముడు.

“అంజనేయులూ; చివరిపారి వాకింత మేలి పడెయ్యవు?” అని కోరుకోన్నాడు ఆత్మరాముడు.

“ఇక నీకు నాకు సంబంధంలేదుపో? ఉండదుంటే ఉరకలేకున్నావు... వాకం?”

కడుపునిండా నవ్వుకోన్నాడు అంజనేయులు. జనం విరగబడి, తిలకింపించి ఆకాశంలోకి కళ్ళు దూర్చి చూస్తున్నాడు. చావడాని కేదెదారికి ఎలా విముక్తికి కాలవలో పడితే, పడవవాళ్ళు రక్షిస్తారు. రైలుకండ తిలపెడితే... అమ్మా! భయం కరమైనా చావు! కలలెగి ఏమామల తుల్యమోదో బంటిలా ఎగిరి పడుతుంది.

రకరకాల చావులు హింసించుకు చూశాడు. తిల పగలగొట్టాకోడానికి, ఏ రాయితే నేం ఎలాగో, ఓలాగ ఆర్తి తిలవించి నేరుపడాలని చూస్తోంది. ఈ ఎముకల సంజరంలోంచి చిలకగిరిపోతే చాలు... ఏ మహారాజు కడుపులోనో దూరొచ్చు.

గుంపులో కలకలం చెలరేగింది. మెడలు విరగబడి చూస్తున్నాయి.

అదిగో! తోకమక్కలా... ఎఱి అగ్ని గోళంలా... మొదటి దాన్నింటి నీ వాటికి మన తుల్యం పండి. సాధారణంగానే కని

విస్తోంది.

అంజనేయులు కలవర పడ్డాడు.

“ఏమిటది?” అనడిగాడు.

“సుత్తిక్కు. సెకండుకి 8000 మీటర్ వేగంతో భూమిమట్టా ప్రవేశించి చేనే ఉపగ్రహం. రహస్యవాళ్ళు ప్రపంచ చరిత్రలో కొత్త అధ్యాయాన్ని ప్రవేశించాడు?”

అని జవాబొచ్చింది. మరి కొంత ముందుకు సాగాడు. అక్కడా జనం విరగబడి చూస్తున్నాయి.

దీనితో చంద్ర లోకం కూడా వెళ్ళిపోతారంటే ఇంకా కొన్ని సంవత్సరాలలో.

“ఇది రెండోదశిగంటన్న రహస్యభూమంతా గిర గిర తిరిగి వచ్చేస్తుందంటే!”

మానవుడు సాధించలేని మహా తేజీలేదు. ప్రకృతి ప్రతీక్షణం మానవుని పాదాలముందు ఓటమిని ఒప్పుకోని కూలబడుతోంది.

“రహస్యనోడు ఆకాశంలో దీపం యెలిగించి తిప్పుకున్నాడంట... ఇదే నీత్రం? అందులో ఓ కుక్కకూడా వంట?”

పల్లెటివాడి గొంతుచెవిలో దూసుకుపోయింది.

ఇంత చచ్చేచావులోనూ పక్కమని నవ్వాడు. ఆచిత్రం అందరికీ అన్నిరకాలుగా కనిపిస్తోంది.

“ఆకాశంలో వికసింపిన పవ్వ పసుపు బంతి తుఫాను...”

“ఎవరుతోన్న ఎఱిని దివ్యక్షిలా...”

తనకి మాత్రం ఈలోకంలో ఈగృహంలో సాధించలేనిదే వుంది! అంతా భ్రమ... అంతా నటన ఈ నాటకం పూర్తికాగానే, రంభ కోటాడిగోను కున్న తే... జీవితం...

ఆత్మరాముడు ఆలోచనలో పడి పోయాడు. చావో బ్రతుకా?

“ఇక చావనక్కరలేదు బతికుంటే చంద్రలోకం పోవచ్చు నకు.”

అన్నాడు ఆత్మరాముడు.

అంజనేయులు చుక్కలలో చూశాడు.

చుక్కనున్న పెదమునీడలో రేలిపోవు చూశాడు. తనకేమిందు కుక్క ఛెంపున దూకి పరుగెడుతోన్నట్లుంది.

“అమ్మయ్య” అనుకుని నిల్చున్నాడు.

“అత్తే! కన్నెపిల కిక్కునం నుంచిదికొడు. చారిలోనే దగా జరిగింది. చావలసింది బతికి పోయాను!”

అమకొన్నాడు అంజనేయులు. అమ్మకు రాఘవమ్మ బల్లో చెనురుగా వాలినవృత్తికి కన్నీటి తెరమీద ప్రవర్తించింది.

ఆత్మరాముడు గుండె గూడులో ముడుచుకు పోయాడు ఎవరైనా ఏం లాభం? రాఘవమ్మ జీవితరాజ్యం పాలించడానికి ఆకారజాతుతో బంధించబడి, ఇలా నెడుకుట్టంటూ వెనక్కు తిరిగాడు. చూడడం మెంతో తేలికపడి, ఏదో సాధించాలనే ఆశ ఆపాదమ సకం విద్యుత్తరంగా లావలాలో ప్రవహిస్తోంది.



# నక్షత్ర ఫలితాలు

[ 4-2-59 మొదలు 10-2-59 వరకు ]

( గ హ స్థి తి .

1	2	3	4
గు	ధనుర్వృశ్చర కుంభ		
ర ము	మీనములలో		
	చంద్రుడు.		
5	6	7	8

\* అశ్వని [ చూ, చే, చో, లా ] \*

ఈవారము అనుకూలత కల్పా ప్రతి కాలత యొక్క ధనుర్వృశ్చర కుంభ శ్రమధికముతో ఫలిం చు ను. కొద్ది చావాలు అనుకూలత పడి. పరోపకారానికి యత్నపడి సాగక నిందలు పొందుతారు. భార్య ఆరోగ్యము సరిగాయింపదు. ఇచ్చి పుచ్చుకునే పట్ల వివాదాలు ఉద్యోగస్థులకు అధికాయల ఇల్లడి వున్నా తోటివారి సహకారము లభిస్తుంది. వర్తకులకు వారముతో నిరాశి. విద్యార్థులకు చదువు బాగా పొగుడు.

\* భరణి [ రీ, లూ, లే, లో ] \*

ఈవారము ఎన్ని అవాంతరములు కల్పిన క్షుద్రలతో ప్రయత్నించి కార్యలాభమును పొందుతారు. ఆశించిన దెబ్బ సహాయానికి అందక అప్రచేస్తారు. పోదన సహాయము కలుగుతుంది. ఆత్మీయులవల్ల నిందలు పొందుతారు. చెప్పలు తగిలి ప్రమాదము జాగ్రత్తివల్ల తప్పకదూరు. గనుల యజమానులకు భూస్వాములకు ఇంజనీరింగు శాఖ ఉద్యోగులకు, రెండు లావావుసావాన క్యాపారస్థులకు కష్టముతో కూడిన లాభము. 7 వ ప్రమాదభయం.

\* కృత్తిక [ ఆ, ఈ, డి, ఏ ] \*

ఈవారము మీకు యోగ ప్రదము. బంధువుల సహాయముతోనూ, అధికాయల సహాయముతోనూ ఆటంకములను గడిచి ఫలం పొందుతారు. ఆదాయము వృద్ధి అవుతుంది. వైద్య కీర్తిమ కాస్త్ర ప్రసంగాలు చేస్తారు ఈశాస్వ దిక్కునుండే కుళింపార్త తెలుస్తుంది. విద్యార్థులకు మంచికాలము,

కవులకు. కలులకు వట్టివలులకు యోగకాలం 5, 8, 9, 10 ధనలాభము కార్యసిద్ధి.

\* రోహిణి [ ఓ, వా, వీ, వూ ] \*

ఈవారము మీకు యోగదాయకముగా వుంటుంది. ఆశించినసామ్య చేతికి వస్తుంది. నూతన కార్యములు ప్రారంభిస్తారు. కొద్ది చావాలు అనుకూలత వుంటుంది. పండిత గోష్ఠివర్తి మారినవయలు తెలుసుకుంటారు. వారముతో శుభయోగములున్నా కొంతలందోళితో కూడివుంటుంది. 5, 8, 9, 10 ధనలాభము, కార్యసిద్ధి. పుత్రుల లాభాభివృద్ధి. 7, 8 అధిక ఖర్చులు. విద్యార్థులకు చదువు బాగాపొగుడుతుంది. వ్యాపార వాడులకు, వ్యాపార సహాయులకు, పండితులకు, ఉపాధ్యాయులకు మేలుగా వుంటుంది.

బి. నరసింగరావు

\* మృగశిర [ వే, వో, కా, కి ] \*

ఈవారము విశోదములలో పాలానుట, దధి-క్షీర, మధురపదార్థ యుక్త సుభోజనము రజితపాత్రలలో భుజించుట, కలచిన కార్యములలో జయము, నీటిమాద ప్రయాణము, కెల్లటికస్త్రములు కొనుట మొదలగు యోగములు కలుగును. ప్రతి, దూది, నాలు, బట్టలు, వెంకె, బియ్యము, ద్రవ పదార్థ జన్యముల క్రయ విక్రయములలో వర్తకులకు లాభము. కవులకు, గాయకులకు, కళాకారులకు, నటీనటులకు మేలుకాలము. విద్యార్థులకు మంచికాలము. 7, 8 అధిక ఖర్చులు, అందోళన.

\* ఆరుద్ర [ కూ, ఖ, జి, చ ] \*

ఈవారము ధనధాన్యవృద్ధి, కృషిమూలకముగా లాభము, వివాహాది శుభకార్యములలో పాల్గొనుట, ఇవకన్నులాభము. పరోపకారమువల్ల కీర్తనం జీ రాజయోగములు కలుగును. విద్యార్థులు విశోదములలో పాల్గొన్నా చదువు బాగాపొగుడుతుంది. విలంబగల వస్తువుల క్రయవిక్రయములలో వర్తకులకు కెట్టింపులాభము కలుగును. కవులకు, గాయకులకు, కళాకారులకు, నటీ

నటులకు, యోగకాలము. ఆవులతో ర్థద విశోదము.

\* పునర్వసు [ కే. కో. హా. హీ ] \*

ఈ వారము మీకు కార్య భారము ఎక్కువ. రాబడి తక్కువ. గృహోపసరములు తీరనందున కలతలు. ఆరోగ్యము సరిగాలేని నూచనలు కపటసాగి జొరవ చికిత్స పొందినమే కాకుండా గ్రహరాశిని రవికి కొంత చెయించుట మేలు. ఉద్యోగస్థులకు కొంతపశ్యలు. వర్తకులకు ఆందోళన. విద్యార్థులకు చదువు సరిగా పొగుడు. రాజకీయవాదులకు అందోళన. 7, 8 ఆరోగ్య భంగము, అధిక ఖర్చులు. 9, 10 పితృవర్త సహాయము, ధనలాభము. ప్రయాణము.

\* పుష్యమి [ హూ. హే. హో. డా. ] \*

ఈ వారము మీకు మిశ్రమయోగము. మొనల్లో నిరాశిగా వున్నా మిశ్రసహాయము వల్ల కార్యలాభమును పొందుతారు. ధనలోపమువల్ల ఆందోళన. ఉద్యోగస్థులకు ఏమంత బాగుంపదు. విద్యార్థులకు బద్ధకము వల్ల చదువు పొగుడు. ఆవుల ఆరోగ్యము ఆందోళన కలిగిస్తుంది. వారములో అవయోగములు వున్నా మిశ్రసహాయము, కార్యసిద్ధి, విదేశీయుల పరిచయము, విచిత్ర వస్తు సంపాదనకంటే శుభయోగములు కూడా వుంటుంది.

\* ఆశ్లేష [ డి. డూ. డే. డో ] \*

ఈ వారము మీకు సహాయము పొంద దలచుకున్న వ్యక్తిమాలముగా కార్యహాని అవుతుంది. ధనాభావంకూడా ఎక్కువ. ఇంబోవారి ఆరోగ్యము అందోళన కలిగిస్తుంది. అధ్యాత్మిక చింతలల చెవిము పై భారమువేసి కార్యలాభము పొందుతారు. ఉద్యోగస్థులకు ఒత్తిడి. వ్యాపారస్థులకు పరాశి. విద్యార్థులకు మంచికాలము కాదు. పురాణ శ్రేణి సంచారము, దేశతాదీర్ఘము, విచిత్రములను చూచుట జరుగును. వారముతో అవయోగ, శుభయోగ మిశ్రమముగా వుంటుంది.

\* మఖ [ మా మీ మూ మే ] \*

ఈ వారము మీకు అనుకూలత కన్న ప్రతి కాలత ఎక్కువ. యశ్చి కార్యములు ఎక్కువ శ్రమతో ఫలిస్తాయి. కొద్ది చావాలు అనుకూలత పడి. ఇతరులకు సహాయము చెయ్యబాని ఫలింపక నిందలు పొందుతారు. ఇచ్చిపుచ్చుకోవడాలలో వివాదాలు ఏర్పడతాయి. ఉద్యోగస్థులకు అధికాయల అవాదరణ, తోటివారి సహకారము వుంటాయి. వర్తకులకు వారముతో నిరాశి, వారాంతమున మేలు. 7, 8 భార్య అనారోగ్యముచే అందోళన. విద్యార్థులకు చదువు బాగా పొగుడు.

**దరలు:**

నూనె రుక్తములు: సమస్యలో  
వుండును.  
నూనె: నునులు: ముద్దులేను.  
అహారధాన్యములు: విలకడగా  
వుండును.  
చెల్లము, పంచదార: ముద్దులేను.  
చింతిపండు: స్వల్పముగాతిగును.  
పప్పుదినుసులు: సమస్యలో  
వుండును.  
వెండి, బంగారము: స్వల్ప రేదాలో  
వుండును.

\* \* \*

జన్మపక్షత్రమునుబట్టిగాని, జన్మ  
పక్షత్రము నెక్కనివారు కాదు పక్ష  
త్రము (వారివారి పేర్లనుబట్టి పేరు  
మొదటియక్షరము)ను బట్టిగాని ఫలి  
తాలు తెలుసుకొనునది. కృష్ణపక్ష పేరు  
పక్ష ముగిసిపోతే త్రమును, మృష్య  
పక్ష పేరునకు స్థాయియు, శ్రీరుద్రుడను  
పేరునకు చిరియును, శ్రీత్రపాలకుడను  
పేరునకు హస్తయును, భీముడు, భైరవుడు  
అనే పేర్లకు పూర్వపాదయున్నా  
మామకొనునది.

**\* పూర్వఫలణి (పుబ్బ) \***  
(మో, టా, టీ, టూ)

ఈ వారము ఎన్ని ఆచారములు  
వచ్చినా పూర్వఫలలో ప్రముఖింపదమునల్ల  
కార్మిసిద్ధి అవుతుంది. ఆశించిన సామ్య  
సమయానికి అందిక ఆప్తమేస్తారు. చెప్పబ  
రిగితే ప్రమాదము జాగ్రత్తవల్ల తప్పుకమునూ  
రసాయనకాన్త్రజ్ఞులకు, లోహరంగుల  
వ్యాపారస్తులకు కష్టములే కూడిన లాభము.  
గమన యజ్ఞానులకు, యంత్రములు నడుపు  
నిపుణులకు ఇంజనీరింగుకాఖ ఉద్యోగులకు  
మేలుకాలము.

**\* ఉత్తరఫలణి (ఉత్తర) \***  
(టే, టో, పా, పీ)

ఈ వారము మిగులయోగకాలము. బంధు  
సహాయము, అధికారుల సహాయము కలుగుట  
చేరి అబంఘములు గడిచి కార్మిసిద్ధి పొందు  
తారు. ఆదాయము వృద్ధి అవుతుంది.  
కాన్త్రసహకారలో పాల్గొంటారు. కవులు  
నూతన రచనలు చేస్తారు. బంధువులక్షేమ  
వారితేసి సంతోషిస్తారు. విద్యార్థులకు  
ఉత్సాహముగా వుంటుంది. గడిచికాన్త్ర  
జ్ఞులు, కవులకు, కవిత్వలకు, నటీనటులకు  
మేలుకాలము.

ఆంధ్ర - వారపత్రిక

**\* హస్త [పూ, ప, టా, ర] \***

ఈ వారము మిగుల మంచి భాగ్యయో  
గము. అనుకున్నట్లు చేసికి వస్తుంది. ఇబ్బం  
దులు తీసుకొని దావాలలో గలుపు పొందు  
తారు. విద్య అభివృద్ధి చేసే ప్రయత్నాలు  
ఫలిస్తవి. విజ్ఞానాభివృద్ధి కలుగుతుంది. విద్యార్థులకు  
చదువు బాగా పోగుతుంది. వ్యాపారులకు  
సాగు ఉద్యోగులకు, వ్యాపారులకు, పండి  
తులకు, ఉపాధ్యాయులకు మేలుకాలము.

**\* చిత్త [వే, పో, రా, రీ] \***

ఈ వారము మిగుల యోగదాయకము. ధన  
యోగము వుంటుంది. సంగీత సభలు, కవిత్వ  
గోష్ఠివంటి విశ్రాంతి పాఠాని ముష్టాన్న  
భోజనము వెండి పాత్రలలో చేస్తారు. శుభ  
కార్యాలలో పాల్గొంటారు. నూలు,  
ఖలులు, బియ్యము, వెండి వర్తింతులలాభము.  
విద్యార్థులు ఉత్సాహముగా చదువుకుం  
టారు. కవులకు, గాయకులకు, కళాకారు  
లకు, నటీనటులకు మేలుగా వుంటుంది.

**\* స్వాతి [రూ, రే, రో, రా] \***

ఈ వారముకూడా గత వారమువలెనే  
మిగుల యోగదాయకముగా వుంటుంది. ఆసం  
పూరిగా వుండిపోయిన పనులు లాభదాయ  
కముగా ముగుస్తవి. శుభ పుణ్యకార్యాలలో  
పాల్గొంటారు. నూతన గృహవిరూపము  
నకు ప్రయత్నిస్తారు. ఉద్యోగస్తులకు హోదా  
పెరుగుతుంది. వర్తింతులకు విలువగల వస్తువుల  
క్రయ విక్రయములలో ఎక్కువ లాభము.  
వారముతో శుభయోగములతో కూడివున్నా  
కుటుంబకలహముచే ఆందోళన కలుగుతుంది.  
వారాంతమున స్త్రీలలో నూ, మి, తులలో నూ  
విందు, వినోదము.

**\* విశాఖ [తీ, తూ, తే, తో] \***

ఈ వారము రాబడి తక్కువ. ఖర్చులు  
ఎక్కువ గృహసమయలు తీరక స్వర్గిలు  
వస్తవి. అనారోగ్యహాదము కనబడగానే  
జాగ్రత్తచేసి పొందడం, రవికి కాంతి  
చేయించడము మంచిది. ఉద్యోగస్తులకు  
కొత్తపనుస్థలు. వర్తింతులకు ఆందోళన.  
విద్యార్థులకు చదువు సరిగా జరగదు. వార  
ముతో భయందోళనలతో కూడివున్నా  
పిత్రికరమునుండి సహాయము, కార్యలాభము  
కలుగుతది.

**అనూరాధ [నా, నీ, నూ, నే] \***

ఈ వారము విరాళగావున్నా విశ్రేష్ఠ  
యమువల్ల కార్యలాభము అవుతుంది. ఇంట్లో  
వున్నవారి అనారోగ్యమువల్ల ఆందోళన  
కలుగుతుంది. ఉద్యోగస్తులకు స్వల్ప అను  
భూలతి. వర్తింతులకు వారాంతమున లాభము.  
వారముతో వుండకముగా వుంటుంది. విజ్ఞ  
తీయాలపరిచయము, అప్రమాదమునుపాదన.  
7, 8 ఎక్కువఖర్చు, మనోవ్యధ.

**\* జ్యేష్ఠ [నో, యా, యీ, యూ] \***


ఈ వారము మిగుల విశ్రేష్ఠయోగము. ఆశం  
చినసహాయము లభించక, ఆనందములతీరక  
ఆందోళన కలుగుతుంది. అయినప్పటికీ  
దేవానుగ్రహమువల్ల కష్టములు గడిచి కార్య  
సిద్ధి పొందుతారు. ఉద్యోగస్తులకు అధి  
కారుల అవాదరణ. వర్తింతులకుచందల్యము,  
పుణ్యపురుషుల పొంగకత్తమువల్ల మనోవికా  
సము కలుగుతుంది. వారముతో ఆకాంతిగా  
వున్నా సమద్రవ్యలాభము పొందుతారు.  
7, 8 అధిక ఖర్చులు.

# కాలేట్ టూత్ పౌడర్

## మీకు ఈ మూడింటినిస్తుంది!

- ✓ కమ్మని వాసన!
- ✓ దంతక్షయం తగ్గుదల!
- ✓ తెల్లని పళ్లు!

కొలుపుకోవడానికి వాడండి దీన్ని అలాచేసుకోండి!



1959/16

కేర్ సెక్

- ఇండియామాన్

మోటారులు

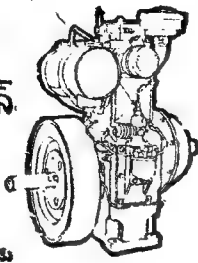
ఇంజనులు

పంపులు

చెరకుగనుగులు

విశాఖ నౌకాశ్రమం బెల్లంపల్లి

విశ్రాంతి



GRAMS

రేడియో అండ్ ఎలక్ట్రీకల్స్

PHONE: III

విజయనగరం

GRAMS, RADELECT

## తరచుగా మూత్ర విసర్జన

తరచుగా మూత్రము వెలువడటం మిక్కిలి ప్రమాదకరమైనదిగా ముందు. కరీరాన్ని గుర్తించే మేకాకాంతం యీ వ్యాధి, తనవందలలో దిక్కి పారవి అరోజాకారోజా మృత్యువుకు ఆపన్నుచేయును. ఎదమదలలో కారీంక మానసికతలకు యెక్కిందిమిడి, వరుసులో నొప్పి నూపు మాంద్యము. తొడల్లో తిమ్మరి, పరమలంబహి-వరతో యీ వ్యాధి పొడచూపును. ప్రైంక్షియంహోకూడిన వ్యాధికి వెంటనే తగిన చికిత్స చేయించుకొన్నచో, అధికదాహం, ఆకలి, గొంతు, నోరు యొడుగు, దురదలు, కాళ్ళలో వరుగు తూకంకొరం, కరీంమంతా పోట్లు, క్షీణతలు, కంటిపొరలు, కీడు, గడ్డలు, రాని ఉండ్లు, యిట్టి లీయంకర బాధాకరమైన వ్యాధులు మున్నో రంబవింపవచ్చును.

"పిన్సెరామ్" మూత్రం వాడి, అనేక వేలమంది తమదాదం నుండివివరణపొంది మృత్యుకదాకమునుండి రక్షించబడిరి. "పిన్సెరామ్" కొత్తయి వర్తకులమిడి, ప్రాచీన యూనానివైద్య విధానప్రకారం అమూల్య ఖిషణం కాకదాముల, ర్యాదానిక జింముల పొరముతో తయారుచేసినది. "అమిలిక దాహం తగ్గి... నలమూడు మూత్రవిసర్జనచేయు అవసరము. 2 రోజు 3 రోజులలోనే మీకు బాలాదాకము వివరణగును కొద్ది రోజులలోనే మీకు వగానికిపైగా వ్యర్జిత చేతానినల్లనిపించును. "పిన్సెరామ్" కొద్ది వ్యయముతో, ముఖముగా, తేలికగా నేపించవచ్చును. దీనికి ప్రత్యేకవధ్యము లేదు. విరాహరముతో నుండే అవసరంలేదు. రోగులు పుష్టికరమైన ఆహారము తీసికొని రోగులు యిదివరకటికంటే యెక్కువరకం ఆహారవివరములు తినికొనవచ్చును. వివరములు గల ఇంగ్లీషు కరి ప్రత్రములు అడిగినచో ఉచితముగా నంపబడును.

తర: 50 మాత్రం వీచాడు. 6-75

విశ్రాంతి పోస్టేజీ ఉచితము.

రిలీండు ఫలము:

Venus Research Laboratory (A.P.W)  
P. O. Box No. 587, Calcutta.



## నక్షత్ర ఫలితాలు



### \* మూల [యే, యో, బా, బీ] \*

ఈ వారము అనుకూలకన్న ప్రతికూలక యొక్కది. ఇచ్చి పుచ్చుకునేపట్ల వివాదాలు వచ్చి మకోవ్యవహారముంది. కొద్ది వ్యవహారములు అనుకూలించినా అమిత ఖర్చులపై సంతోషము వుండదు. భార్యకు అనారోగ్యము కలిగే నూదన లాన్నిచి. మినుములు, కొర్రలు, రాగులు, ఉప్పు, నువ్వులు, నూనె వ్యాపారములకు లాభియోగము. ఇతర జాతులవారిపై గౌరవము కలుగుతుంది. 7, 8, భార్యకు అనారోగ్యము, బంధువుల రాక, అధిక ఖర్చులు.

### \* పూర్వాషాఢ [బూ, ద, భా, దా] \*

ఈ వారము ఎంత ప్రయత్నించినా యెక్కి కార్యములకు అటంకములు కలుగుతున్న వుంటవి. అయిననూ పట్టుదలపల కార్యలాభము పొందుతారు. పోదర సహాయమువల్ల ఓడిదుడుకులు పరుగుంటాయి. దెబ్బలతిగిలే ప్రమాదము జాగ్రత్తపై తప్పవచ్చును. గమల-యజమానులకు, లోహ, ఖనిజ వ్యాపారులకు, పోలీసుకాని ఉద్యోగులకు మేలుకొలను. 7 న ప్రమాదభీతింక న అధిక ఖర్చులు.

### \* ఉత్తరాషాఢ [బే, బో, జా, జీ] \*

ఈ వారము మిగు యోగదాయకము. ప్రయత్నించినపనులు నెరవేరుతవి. ధన లాభము కలుగుతుంది. తాగవ్యదిక్కునుండి శ్రేయవార్త తెలుస్తుంది. కుభి కార్యములలో పాల్గొంటారు. బంధుదర్శనము, గణిత జ్యోతిష శాస్త్రవిద్యలు జరుపుతారు. ప్రతి, దూది, నూలు, బట్టలు, ఇల్లిడి, కండు వర్తకులకు లాభదాయకము. కవులకు, కల్పలకు, నటీనటులకు మేలుకొలను. 8 అధిక ఖర్చులు. 9, 10 కార్యసిద్ధి.

### \* శ్రవణము [జూ, జే, జో, యూ] \*

ఈ రము మిగు కుభియోగము. ఆశించినదబ్బు చేతికి వస్తుంది. ఇంట్లో కుభి కార్యాలకు ప్రయత్నిములు చేస్తారు. పుణ్యకార్య చరణ, ప్రభుత్వ సన్మానము, శాస్త్రచర్చలు వంటివి జరుగుతవి. విద్యార్థులు నూతనాంకాలను నేర్చుకొంటారు. వ్యాయవాదులకు, వ్యాయవాద ఉద్యోగులకు, పండితులకు, ఉపాధ్యాయులకు మేలుగా వుంటుంది. ఇంట్లోవున్న వారి అనారోగ్యంవల కలిగిన ఆందోళన తొలుగుతుంది. పిల్లల శ్రేయ లాభములకొరకు కొన్నియేర్పాట్లు చేస్తారు.

### \* ధన్వంతరీ [గా, గీ, గూ, గే] \*

ఈ వారము మిగు కుభియోగము. అశాస్త్రము పొందుతారు. బంధుమిత్రులతో

మృత్యువృక్షజంతు చేస్తారు. వివాదములలో పాల్గొంటారు. విద్యార్థులకు చదువు ఉత్సాహముగా సాగుతుంది. ప్రతి, దూది, నూలు, బట్టలు, వెండి, బియ్యము, దిబ్బ పదార్థజీత వస్తువుల వర్తకులకు లాభదాయకము. కవులకు, గాయకులకు, కళాకారులకు నటీనటులకు మేలుకొలను.

### \* శతభిషం [గో, సా, సీ, సూ] \*

ఈ వారము మిగు యోగప్రదము. ధన దాన్యవృద్ధి వుంటుంది. వివాహాది కార్యాలచినలు ఫలప్రాప్తి పొందుతాయి. ఇష్ట కనులాభము, పరోపకారమువల్ల కీర్తి గలుగుతవి. విద్యార్థులకు చదువు ముగిసుగా సాగుతుంది. ఓరీదిన వస్తువుల క్రయవిక్రయములలో వర్తకులకు ఎక్కువలాభము, వాహన యోగము కలుగుతుంది. కవులకు గాయకులకు కళాకారులకు, నటీనటులకు యోగకొలను.

### \* పూర్వాభాద్ర [సే, సో, దా, దీ] \*

ఈ వారము కార్యభాంసు ఎక్కువ. వింతనటలు వినుట, పరాక్రమములకు ఫలప్రదము. ప్రమాదము, ధనలాభము ఉండును. ఆకాల భోజనమువల అనారోగ్యము కనబడగానే జాగ్రత్తపట్ట మంచిది. ఉద్యోగములకు స్వల్ప అనుకూలత. విద్యార్థులకు చదువు పగ సాగును. రాజకీయవాదులకు వారముతో అలజడితోపాటు అనుకూలత. 7, 8 అనారోగ్యము. 9, 10 పిల్లలకు సహాయము, కార్యలాభము.

### \* ఉత్తరాభాద్ర [దూ, శం, ఛా, ఛా] \*

ఈ వారము యెక్కి కార్యములకు అలస్యము. వర్తకులకు లాభముతక్కువ. ఆత్మీయుల ఆరోగ్యము చికాకు కలిగిస్తుంది. ఉద్యోగములకు వనపర్వత ప్రాంతములకు బదిలీ అయే నూదన లాన్నిచి. రహస్యములను కనిపెట్టుటకు వియోగించి బడుతారు. వారముతో చికాకుగా వున్న వారాంతముగల అజాతమిత్రుని సహాయమువల్ల కార్యసిద్ధి జరుగుతుంది.

### \* రేవతి [దే, దో, దా, దీ] \*

ఈ వారము ధనాభావము ఎక్కువ. ఎవరిసహాయమువల్ల కార్యసాధన చేదామును కన్నాలో వారిపైనే అటంకములు కలుగుతవి. అయినా దైవబలమువల్ల క్రమేణా కార్యములకు అవుతుంది. ఇంట్లో వారి ఆరోగ్యము బాగుండును. ఉద్యోగములకు ఓర్పిడి. వర్తకులకు విరాళి. విద్యార్థులకు మంచిరోజులు కావు. వారముతో ఆందోళనవున్న సాధు సాంకర్తము, పుణ్యక్షేత్ర సందారము, దివతాదర్శనము, నిష్ప్రదిష్ట లాభము కలుగును.





# సృష్టి మర్మము



హ్రాం ఘోషాకడు పనిమీదను  
ప్రక్కఱు జేరదలచి  
కాలినడక నేగుచుండ  
కాళ్లుగాలి నెండవడికి.

చెంతనున్న గొప్పమట్టి  
చెంత జేరి వంతదీర  
కొంత నేపు విశ్రమించి  
నేడదీటి యేగదలచె;

మట్టిచెట్టు కల్లంతన  
మట్టిగుట్ట; దానివైన  
దట్టముగా నల్లుకొన్న  
దొక గుమ్మడి, కాయలతో;

చల్లగాలి మేనుసోక  
మెల్లగనట మేనువార్చి  
పైకిజూచి, ప్రక్కనున్న  
పాదుజూచి తలయూచెను;

“నృష్టికర్త యవివేకముఁ  
జూడఁజూడ నవ్వువచ్చు.  
తెల్లవాతె నతని తెలివి  
దేవుం డవివేకి నిజము;

కానంత గుమ్మడికిని  
కడవలంత కాయలుంచె,  
ఊరంత మట్టికి మరి  
ఉస్తికాయ లంతలొర!

వ్యత్యస్తము జేసెనొర  
నత్యతిశయముగ వీనిని;  
ఇంతచెద్ద మట్టికి దగి  
నంతకాయ లుండవలదె?”  
అని తలచుచు నిద్రించెను.

పక్షుల కలకలములతో  
నాక్షణమున మేలుకాంచి  
వైన ప్రక్క చుట్టుపట్ల  
వడిన మట్టిపండ్ల జూచి:

“నిజముగ దేవుడె వివేకి  
నేనె తెలివి లేనివాడ  
అని నృష్టి మర్మమెఱుగ  
కాక్షేపించితి నకటా!

ఈ మట్టికి నిజముగ నా  
గుమ్మడి వలె కాయలున్న  
ఒక్కకాయతో నా తల  
ప్రక్కలు గాకుండునా?”

భగవంతుడు బాగుగ,  
నాలోచించియె నృశయించెను  
నీడనిచ్చు నీ మట్టికి  
నింత చిన్నకాయలు.”

అని తలపోయుచు నాతడు  
భక్తి భావ మెడనుసోక  
భగవంతుని స్తుతించుచు  
నచట జూసి యేగెను.



తిస్సానరుని వెంకటాచార్య



# యుక్తి పరుడు

చౌకాలంకిందట శ్రుతకీర్తి అనే రాజు అవంతిదేశాన్ని పాలిస్తూ ఉండేవాడు. ఆ మహారాజు ధైర్య సాహసాలలోనే గాకుండా విద్యా విజ్ఞానాలలోకూడా అపారమైన పేరు ప్రఖ్యాతులు గడించుకొన్నవాడు. అతడు గొప్పకళాభిమానియై ఎంతోమంది కవులనూ, గాయకులనూ, పండితులనూ ఆదరించి వారికి అగ్రహారాదిదానాలు పరిత్యజిగా ఇచ్చేవాడు. ప్రజలందరూ శ్రుతకీర్తి పరిపాలనలో హాయిగా జీవించేవారు.

పర్యవసాయాలలో, ముఖ్యంగా దనరా పండుగలలో ఆ రాజు అనేక విద్యాంసుల సభలనూ, పండిత గోష్ఠాలనూ ఏర్పాటుచేసి అందరికీ మణిమయాదులు కానుకలుగా ఇచ్చేవాడు. ఆ కారణంచేత దేశంలోని పలుతావులనుండి కవిపండితగాయక వైతాళికులు వచ్చి, శ్రుతకీర్తి దానధర్మాలను బడసిపోతూ ఉండేవారు.

రాజు ఈ విధంగా దానధర్మాలు చేయడం, అతని ప్రధాన మంత్రి అయిన కృతవర్మకు సచ్చలేదు. అతడు రాజుగారితో ఇలా విన్నవించుకొన్నాడు: “ప్రభూ! తమరి వదాన్యత సాటిలేనిది. కాని ఇంత విస్తారంగా దానాలు చేసేట్లయితే కొలది కాలంలోనే మన ధనాగారంలో ఉన్న సంపదలంతా హరించుకొనిపోతుంది. అప్పుడు ప్రజలమీద పన్నులు వేయూల్సిఉంటుంది. ప్రజల

[వసంతరావు రావంకృష్ణరావు]

లకు పన్నుల బాధ లేకుండా కయ్యాలి అంటే ఒక్కటే మార్గం. కవులకు మీరిచ్చే కానుకలు బహు



చి|| భమిడిపాటి సుబ్బలక్ష్మి బాల సంఘం మొదటి పోటీలో ప్రథమ బహుమతి గెలుచుకున్న బాలిక; [Bవర్గం; 1892] రచన: వచ్చిన పండుగ: “దీపావళి” వయస్సు: ఏడు సంవత్సరం రెండు సంవత్సరాల వయస్సులో వచ్చిన పండుగం.

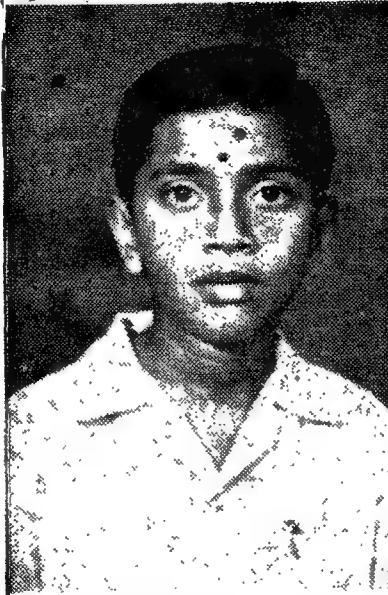
స్వల్పంగా ఉండాలి. కవులందరూ ఏవో పొగడుతూ క్లోకాలు వ్రాసేవారే. వారిలో పాండిత్య ప్రకర్ష లేదనే చెప్పాలి. కాబట్టి వారికి వారు వ్రాసిన గంటమూ తాళవలెమూ ఎంత బరువు ఉంటే అంత ఎత్తు బంగారు ఇవ్వండి. వారు వ్రాసేది ఎంత బరువు తూగితే అంత బంగారు ఇస్తామని చాటింపు వేయిస్తాను. ఈ ప్రకారం చేస్తే దేశంలోని ఆర్థిక స్థితికి భంగమూరాదు; ప్రభువు వారి వదాన్యతకు లోటూ ఉండదు.”

శ్రుతకీర్తికి కృతవర్మ చెప్పిన దానితో ఏకీభవించక తప్పలేదు. ఇంతలో దనరాపండుగ వచ్చింది. శ్రుతకీర్తి వైభవోపేతంగా ఉత్సవాదులు జరిపించి, కవులనూ, పండితులనూ యథాశక్తిని సత్కరించ సాగాడు. కవులందరికీ వారు వ్రాసిన తాళవలెతాలూ గంటమూ ఎంత బరువుతూగితే అంత బంగారం మాత్రమే లభించింది. వారికి సంతృప్తి కలగలేదు. అయినప్పటికీ ప్రభువు కరుణాకలాపవీక్షణము అంటే కదా అని సమాధాన పరుచుకొని ఎవరి ఇళ్లకు వారు వెళ్లి పోయారు.

ఆ రాజ్యంలో రామచంద్ర కవి ఒక్కడే ఇంకా రాజుగారి ఆస్థానానికి వెళ్లలేదు. తనసాటి కవిపండిత మిత్రులు దనరాపండుగ సందర్భంలో అల్ప పారితోషికాలతో రావడం, అంతకుముందు కవులు

క్రాసిక దానిబరువును బట్టి పాఠ తోపేకం ఇవ్వబడుతుంది అనే చాటింపు వివరం జరిగింది. రామ చంద్ర కవి ఒక యుక్తిపన్నాడు. తను మాత్రం చిన్న కానుకతో శృతిపదరాధని అతని నిశ్చయం.

ఆనాడు విజయదశమి-శ్రుతకీర్తి హితులూ, పురోహితులూ, మంత్రులూ, సామంతులూ, గాయక శైలాధికులూ -- వీరందరితో కలసి నిండునభలో కొలువులేర్పడినాడు. కృతవర్మ ఉచితాననం మీద కూర్చోని ఉన్నాడు. అనమయంలో రామచంద్ర కవి శ్రుతికీర్తి కొలువు లోనికి ప్రవేశించి, ఛారాపాతంగా పది శ్లోకాలు చదివేడు. ఆ శ్లోకాలు చాలా భావగంభీరతతో, అలంకార మూలతో నిండిఉండడంతో, నభలో హర్షధ్వనాలు చెలరేగాయి. శ్రుత



చి! అమరవాది అనంతపద్మనాభం బాలనంఘం మొదటి పోటీలో ప్రథమ బహుమతి గెలుచుకున్న సభ్యుడు: [A వర్గం: 789] రచన గండికోటయ్య: పయస్సు పన్నెడునంపవ్వరాం వాల్ల నెలలు: కడవజిల్లా ప్రొద్దుటూరు మునిసి పల్ తామ్మూరులో గీ.ప పాఠం చదువుతున్నాడు.

1 ర్థి ఆ కవి తగిన గూడిదలు ఇచ్చి ఖుసంగా నర్తకించాలని తోచింది. అతడు కృతవర్మకేసి చూసాడు. కృతవర్మ రాజాజ్ఞ పాటించి రామచంద్ర కవితో ఇలా అన్నాడు:

“కవీంద్ర! ప్రభువులు రాము రచించిన శ్లోకాలకు తగిన కానుక ఇచ్చి నర్తకించవలసినదని నన్ను ఆజ్ఞాపించారు. మీరుక్రాసిక తాళ వ్రతాలూ, గంటమూ తెప్పించండి. అవి ఎంతబరువు తూగితే అంత బంగారు మీకు కాన్కగా లభిస్తుంది.” శ్రుతకీర్తి నిర్లిప్తతతో కృత వర్మకేసి చూడసాగాడు. అప్పుడు రామచంద్ర కవి రెండు చేతులూ జోడించి ప్రభువులకు నమస్కారం చేసి వినయంగా ఇలా విన్నవించు కొన్నాడు—” ప్రభువుల కృపా

## ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక బాలల సంఘం [నవ్యత్వపు దరఖాస్తు]

GROUP  
A లేదా B

నక్కుని (నక్కురారి) వూర్తిపేరు (విడివిడి అక్షరాలలో)

....

పుట్టినతేదీ, నెల, సంవత్సరం: జూలై 1 నాటికి వయస్సు

....

తండ్రి, లేక, సంరక్షకుని వూర్తిపేరు:

....

మరిపేరు, జిల్లా, తాలూకా, పోస్టు [వీటి నెంబరు]

....

\* చదువుతున్న తరగతి, లేక, పాఠము:

....

పాఠశాల పేరు:

....

(వదానోపాధ్యాయునిపేరు (తెలిస్తే):

అర్హుడు:

ఆంధ్ర సచిత్ర వారపత్రిక కాలం సంఘములో నక్కుని నక్కురారిగా చేర్చుకోవ (ప్రార్థన, సైత క్రాసిక వివరాలన్నీ యదార్థములు.

ఇట్లు

[తేదీ: -1958]

(చుక్కలు)

\* నర: ఏ పాఠశాలలోనూగ ఇంటివద్దనే ట్యూషన్ చెప్పించుకోనే కాలశాలికలు చూడా వ్యభిచారిగా చేరవచ్చు. 'చదువుతున్న తరగతి' అనే వివరమునికి ఎదురుగా 'తై' పేజీ పైత' అని వ్రాయాలి.

సంచిక: 4-2-59]

ఈ దరఖాస్తు 7-2-59 నాటికి మాకు చేరాలి |



## కృషి ప లి తం

—ఫోటో: సోమయాజులు]

### యుక్తి ద రు ను

దృష్టికి ఇనే నా శ్రద్ధాంజలులు. తెప్పించి, ఆ బండరాయి ఎంత నేను చదివిన పదిళ్లొకాలూ బరువు తూగితే అంత బంగారు మా గ్రామంలోనే ఉన్న పెద్ద బండ మీరు ప్రసాదించండి. ఇదిగో గున పాం ఇక్కడే ఉంది. ముందు దీని రాతి పలకమీద, గునపాం నహా పాం ఎత్తు బంగారు నాకు ప్రసాదించండి యంతో వ్రాసాను. మా గ్రామంలో ప్రభువుల కరుణాకటాక్ష వీక్షణాలు ఎక్కడా తాళ పత్రాలు లభించ చూస్తే నాకు పరవశంగా ఉన్నది.” లేదు. గంట మూకనిపించలేదు. ఈ వాక్యాలు వినేసరికి కృత అందువల్ల బండరాతిమీద పలక వర్మకు ఆశ్చర్యమూ, కొంచెము చేసి ఆ పదిళ్లొకాలు చెక్కాను. ప్రభు కోపమూ కలిగాయి. శ్రుతికీర్తి వులు నన్ను కటాక్షించి, నేనకుల మూలంగా బండరాతిని కొలువుకి రామచంద్ర కవి యుక్తిపరుడని

గ్రహించుకొని మెల్లిగా చిరునవ్వు నవ్వాడు. కొలువులోని వారందరూ రామచంద్ర కవి యుక్తికి ఎంతో మెచ్చుకొన్నారు. శ్రుతికీర్తి నేనకు లను పంపి, బండరాయిని తెప్పించి, ఆ బండరాయి బరువుకి సమానంగా, తన ధనాగారంలోని బంగారం తెప్పించి, రామచంద్ర కవికి ప్రసాదించి, ఆతనిని పలువిధాలు నత్కరించి సాగనంపాడు. రాజ్యంలోని ప్రజలందరూ రామచంద్ర కవి యుక్తి సంపదకూ, శ్రుతికీర్తియొక్క వదాన్య సంపత్తికీ, ఎంతో ఆనందించేరు.

★



# ★ గుండె గొంతుకలోన... ★

(23-వేద తరువాయి)

తెగవోలే భావనానంద మధురీమలో విశ్వాసరూపంగా ఆమవులు నిడిచిపెట్టగల నిలకడమైన తీవిగా పుట్టితా చాయగా ఉండేది. తను ఏదీ కాదు. రెండూ కాక తానేను.

అలోక తన పుట్టింకోజు. మురారి శ్రీపతి ఇద్దరూ నిండుకోవచ్చును. ఇద్దరిలోని వైవిధ్యం స్పష్టంగా కనిపించింది. ఇద్దరూ కోమలకల తెచ్చారు. శ్రీపతి అందంగా గీతం చాచుకోవచ్చును. ఈ పద్యం నైవేద్యంగా అర్పిస్తున్నానన్నాడు. మురారి టూయిలెట్ వెలుతురు తీరినప్పుడు పెద్దఅద్దం కొనిచ్చాడు. అది ముచ్చటగా ఉంది.

శ్రీపతి తన భావనకు చిహ్నంగా గీతం వ్రాస్తే, మురారిగీతము, ప్రాపంచిక మైన విషయాల్ని ప్రతిబింబింప చేసే అద్దాన్నిచ్చాడు. ఇంటికి భిన్న తీర్మానాలను తిన్నగురించిన విశ్లేషణ కనిపిస్తోంది.

అలోక ఉదయం అలంకరించుకుంటూ లక్ష్మీ శ్రీపతి గీతం రెలుచుకు మైమరిచిపోయింది. వనసు సరివకీ మైవాయి ఆనందించుచు ముయింది. మరుగా కళ్ళు విప్పి చూస్తే ఎరుగుగా తన ప్రతిబింబం - మురారి బహుమతి చేసిన అద్దంలో - మూలగా అలసిన కళ్ళు, సిగుతో ఎగువకిన్న చెక్కిళ్ళు. శ్రీపతి గీతంద్వారా చూచిన తన తల్లియ్యింలా ఈ ప్రతిబింబాల్ని చూడలేకపోయింది. తిన్న అద్దంలో చూసుకుంటున్నప్పుడు ఆ ఆకేళం అంకురాలేకపోయింది. కలలో వా సవరి కనిపించదు. వా సవరికల కాదు. రెంటిలో ఏదో ఒకటి కేల్చుకోవాలి. రెంటికీ మనస్థి జరిగే ఘనతలోతనా నరిగిపోతోంది. బక్కచిక్కి తూరిపోతోంది.

యితరలోక మురారి వచ్చాడు.  
‘శ్రీపతి! జ్వరం తగిలించటంగా!’  
‘ఏమో నాకు తెలియదు’  
‘చూసే చూసేరాకపోయినావా?’  
‘నేనెందుకు చూసే రావటం?’  
‘అదేమిటి మురారి! నేనే హితుకుకదా!’  
‘నీకు నేనే హితుకేమో. వా కేంకాదు...  
లక్ష్మీ ఒక్కసారి నెప్పవా...?’ తలవలూయించాడు.

‘నువ్వు శ్రీపతిని గురించి ఆలోచించటం వాకేవాక్రిం ఇష్టంలేదు. శ్రీపతి నీలోక చూసూ ఈ ప్రదేశే నా గుండెకు కోతలం పెట్టినట్లుంటుంది. ఇది వాలోని తుర్లక అనూయనల కావచ్చు. నేను మనిషిని. అనూయనలతోనూ. వా సర్వస్వంగా చూసుకునే వస్తువు మీద ఇంకోకరి ప్రభావాన్ని

వహించేంత వృద్ధులం వాకు లేదు. ఇది సంకుచితత్వం కానీ, మరేవన్నా కానీ, నువ్వు వాచానిది కావాలి. ఇది వా ఆకే. చాన్ని పేరావ అను. ఏమన్నా అను. ఆయాది పద్ధాదు మురారి.

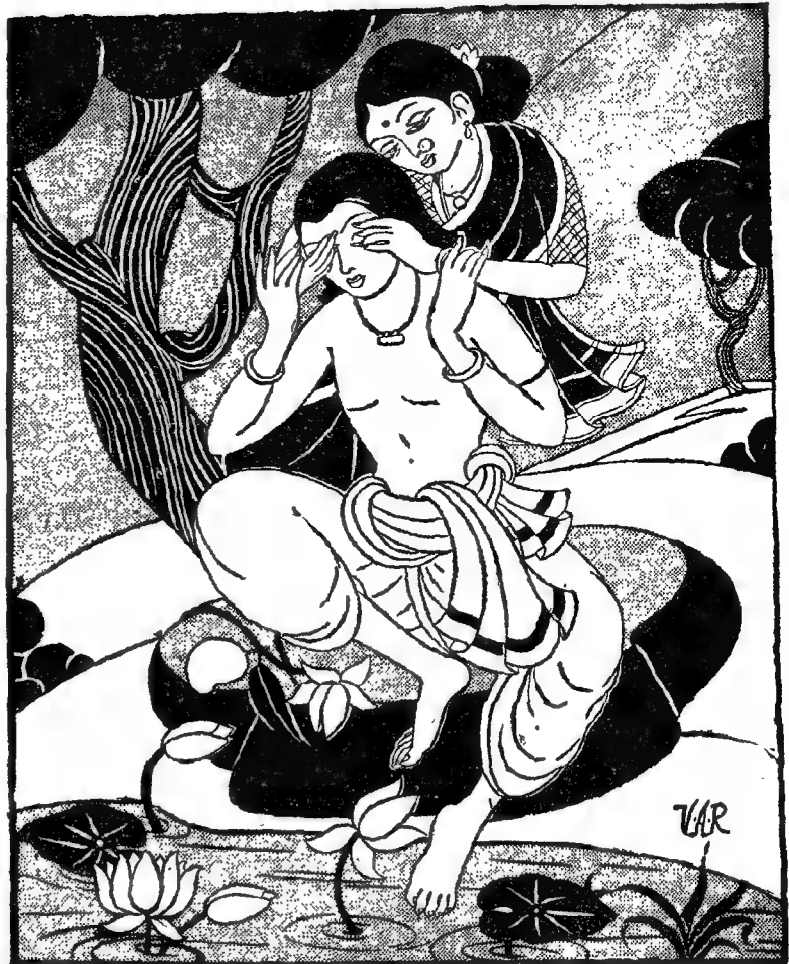
లక్ష్మీ కారిగా పడుదాయించింది.  
‘శ్రీపతి నన్ను చూస్తే నవ్వుకోలేవు. పరే! నేనింకోకర్ని చూస్తేనో...?’ (నక్కీ చేసింది.

మురారి నివ్వరపోయాడు. అనుచూసంగా లక్ష్మీ కళ్ళల్లో చూచాడు. చిన్నబుచ్చుకున్నాడు.

‘అది నువ్వే చెప్పాలి. ఎంత త్వరగా వాసే అంత మంచిది’ గొణుక్కుంటూ తేచి వెళ్ళిపోయాడు. లక్ష్మీ ఏమీగా నవ్వుకుంది. ఇది మురారి. అందుకే అరవంటే నువ్వర. శ్రీపతి ఈ భావాలకు అరీతుకు. అరీతే వాదూ అనూయనలలేదు. తను అరీని కావ్యకవ్యక. తిన్నుంచికేలం చూడుతాడు భావనచేస్తాడు.

శ్రీపతిని చూసినప్పుడుని బయలుదేరింది లక్ష్మీ. మేడ మెట్లు ఎక్కుతుండగానే, శ్రీకంఠం కిలకల నవ్వులం, చాని ముగ్ధం జరికల్పుటం వినిపించింది. ఎందుకో తనగుండె కలుపుకుంది.

‘రా లక్ష్మీ! అక్కడే నిల్చున్నా కేం? శ్రీపతి ఆవ్వనించాడు.



యెంకి రాలేదాని యేటా సూత్రావుంటే  
యెనకాలగావచ్చి ‘యెవునువో’ రంటాది!

—చిత్రం: వీరకటి అమృతరావు

# ★ గుండె గొంతుకలోన... ★

‘ఈమె జానకి. కొత్త కిక్కురాయి’ పరిచయం చేశాడు.

ఎర్రగా వాణాగా ఉన్న ముఖం. అందం కొట్టొచ్చినట్లు కనిపించే రెండు కళ్లు.

‘నమస్కారం’

‘నమస్’

‘జ్వరం తగ్గిపోయిందా’ తన పరామర్శ చేసింది.

‘కన్పించటంలా. మలాసాగా మాట్లాడుతున్నాగా’

‘మరయితే నేనింక వెళ్తున్నా’

‘కాఫీ తాగి బాదువుగాని’

కాఫీ తాగి దిగివచ్చేసింది. మేడ మెట్లు దిగుతుంటే మళ్ళీ నవ్వులు విప్పిస్తున్నాయి. ఇంటికొచ్చి ఆలోచించటం మొదలైంది. తననునా ముగిసోయింది. జానకిని చూసి అనూయ పడింది. శ్రీపతి జానకిని ‘మేమిస్తున్నాడేమో! గుండె తొక్కి నింపుకుంది.

తనకు ప్రియమైనవస్తువు లాక్కొనిపోవకు తున్నట్లు తోచింది. తావునమంది.

నిన్న మురారి శ్రీపతి వాతో మాట్లాడతాడని తొక్కిపడ్డాడు. తను ఈరోజు జానకి శ్రీపతితో మాట్లాడుతుంది అనూయ చెండు తోంది. తొక్కిపడటంవ్వారా లేకమాత్రం మాటా పరాధనం కావటం సహించలేమని స్పష్టమౌతోంది. ఈర్ష్య సమన్వితమైన ప్రేమ నమగ్రమనడాకే తను శ్రీపతి విషయంలో అనూయ చెందింది. మురారి విషయంలో కాదు. అతని విషయంలో పరాధీ:త ప్రసక్తిలేదు. తన విషయంలో మురారి తొక్కిపడిన కారణంకూడా అదే. అయితే శ్రీపతి వీటికి అతీతుడు. తనది తొక్కిపడకల స్వభావం. మురారిదీ అంతే — మురారిని చెప్పకొంటే—మరి శ్రీపతి కావ్యవస్తువుగా జన్మపూర్వకాన్ని తలపోసినతన — సందిగ్ధంలో పడింది. తల పగిలిపోతోంది.

ఆమర్నాడు శ్రీపతి నవ్వుతూ వచ్చాడు. వీరూ జరిగవట్లు చేయగా మాట్లాడాడు. కొల్లగీతం వినిపించాడు. మనోలోకంలోకి వెయ్యిపట్టి లాక్కొన్నాడు. మహతీవిస్మయాలు పలికించాడు. హృదయనందినంలో ఎన్నో వందలపుష్పాలు పూయించాడు.

‘ఈ శ్రీపతివా చేతులారా వారవిడుచుకోవటం’ దిగులుగా చూసింది లక్ష్మి.

పెళ్ళిసంబంధాలవారవచ్చి మాస్తున్నాడు. పెళ్ళిన్నాడు. తన సమాధానం చెప్పాడు. తను మురారికి, శ్రీపతికి మధ్య నలిగిపోతోంది. ఇండులాంచి బతుకుపడాలి. ఇద్దరూ తనవైపు చేతులు చాచారు. తను అందరే గెంతు చేతులు అందివ్వాలి. తనకు వాలుగు చేతులు లేవు.

మురారిని కాదనలేను. శ్రీపతిని ఒగులుకోలేదు. తన ఇద్దరిపట్ల మానంవహించింది. గుండె రావీడిపడి పోతోంది. చిక్కె శిల్పమైపోతోంది. తను ఏ ఒకరి పర్యవసంగం అందీ ఇంకోకర్ని చూడలేను. ఒకేమారం—ఇదరికి కావడా పోవటం. ఈ వైవిధ్యం మధ్య వుధించబడే తన హృదయానికి కాంతి లేదు. ఆ నుభవజేగీతంపై తనలో ఇంతటి నిలత్తుగత్యం ఉండేదికాదు. ఒక నిర్ణయానికి రాగల మనస్సైర్వం కలిగేది. ఒకరి జీవిత భాగస్వామిగా ఇంకోకర్ని చూటంకంటే ఇద్దరికీ కొకుండా ఇలా ఉండిపోమే మేలు. తనలో ఇద్దరు విశేషించుకున్న భావాలు అంతరావ మెనా తన — ఇద్దరిలో నిల్చుకున్నవి కాళ్ళెరిగగా ఉంటాయి. చెక్కుచెరిపు.

‘అమరావతి సంబంధం భావం చేస్తా

నమ్మో’ నాన్న.

పెళ్ళిపయత్నాలు పాగుతున్నాయి. తోండాలు కట్టున్నాడు.

‘తన దౌర్బల్యం కారణంగా వాళ్ళ జీవితాలు పొడవవుడను’ నునకులో భవం తున్నీ పూంించింది.

శ్రీపతి వచ్చాడు. తను ముఖం ఎట్లా చూపిస్తుంది. కాని చూడాలి. కరుగా ఉండాలి. తన పరావ్యం మూలంగా శ్రీపతి తన్నించి వేర గుఖపడాలి.

ముఖంలో నవ్వు తెచ్చిపెట్టుకుంది లక్ష్మి.

కాని శ్రీపతి నేల చూస్తున్నాడు. లక్ష్మి కాళ్ళకు తీర్చిన పాగాజీ చూస్తున్నాడు.

‘రేపు కాంతి నికేతనం పెళ్ళిన్నాను’

‘ఉపకాంతి కోసమా?’

తల పైకెగిరి తనలోకి చూశాడు. కళ్ళు చూడలేకపోయింది. శ్రీపతి తన కళ్ళలో సముద్రాలు ఇంకింపచేసి కోన్నాడు. లక్ష్మి కళ్ళు మూసుకుంది.

కళ్ళు తెచ్చేసరికి శ్రీపతి వెళ్ళిపోయాడు. తన మీద రావీన కవిత్వం అంతా బల్లమీద ఉంది. వలుకుతున్న చేతుల్లో చాన్ని అందుకుని గుండెకు హతుకుంది. తం గుండె గెంతుగాకోసి ఇద్దరికీ పంచింది. ■ కొంతలో పొందిన బాధ, ఆ బాసలో ప్రసించిన కన్నీరు తనకు మిగిలాయి.

తనకుతనగా మురారిని చూటానికి ప్రయత్నమైంది. మురారిని దిగులుపడ్డాడు. లక్ష్మికి తెలుసు దిగులుపడతాడని. కాని పట్టులేదు. ఏదో దిగమింగుకుని లక్ష్మిని పలకరించాడు. వివాహపు కాన్ఫరెన్స్ అందించాడు. లక్ష్మి ప్రూప్యడివ్వాయింది. చె న్యం పోయింది. మురారిని చూడలేక పోయింది. అతడు కరుడుగట్టిన దుఖంలా సిద్ధిపొందిన విగ్రహంలా కన్పించాడు.

‘మురారి వామీద కోసమా?’

‘లేను’ దిగులుగా నవ్వాడు.

‘పెళ్ళికి రావా?’

‘నేను శ్రీపతినికాదు. ఉయిడిది పెళ్ళి పోవటానికి’

‘శ్రీపతి నేరూ అనకు మురారి! నేను బాధ పడతాను’

ప్రశ్నచేసివాడిలా చూశాడు మురారి.

‘నాకు ఒక్కకోరికే తీరుస్తావా?’ అకిగా చూస్తూ అడిగింది లక్ష్మి.

‘చెప్ప.’

‘మురారి నన్ను ముద్దుపెట్టుకో—!’

మురారి దిగ్భ్రాంతుడయ్యాడు. కంకా భావంతా చూశాడు. లేచిపోబోయాడు.

లక్ష్మి కాళ్ళకు చుట్టేసుకుంది.

‘నా జీవితంలో మనసా ముద్దుపెట్టకోవటం ఇదే తొలిసారి. ఇంక జరిగను.’ మురారిపాదాలు ఆ ప్యాయం గా ముద్దు పెట్టుకుంది. నేలకిగిరింది. ★



**మరియు గుండె బిళ్లలను రొమ్ము పడితేము**

త్వరితంగా నివారించ బడినది గొంతు వొప్ప, రామ్మ కడిగేము, రసూలు, జలయలు, గొంతు మరియు గుంటి కీళ్లరైత పెప్పర్ త్వరితంగా నివారించుకును. ఒక పెప్పర్ కప్పురింది... వ్యాధికారక శ్రమ అను రంబ, వొప్పని పోగొట్టకరమ్ జరిపే అందరి కమనకరఅనిదం అప్యాదించంది.



**పెప్పర్ గొంతు మరియు గుండె బిళ్లలు**  
కుండుం వ్యాపాతి అందరి వర్తమా రోగము

పి.ఇ.పుల్ పార్ట్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లి

PFY-54-TEL

సొల ఎ జెంటు : దాదాది కో, 86, సైన్స్ నాయక నవీధి మద్రాసు-8

# ★ జడ చెప్పిన సాక్ష్యం ★

(25-వ పేజీ తరువాయి)

పోతే నువ్వు యిప్పుడు వెడుతున్నావేం ప్రకాశరావు అంది.

ప్రకాశరావు పద్మవంక చూచాడు. అలస్యమైంది అంటూ తొందరగానే వెళ్లిపోయాడు.

స్కూలులో హెడ్మాస్టరు రాగానే ముందు యింపోజిషన్ తీసుకు రమ్మన్నాడు. చూపించిన నాళ్ళు చూపించాడు. రాయలేదన్న వాళ్ళని వండసిస్తాడు రానీ శత్రు తీసుకురమ్మన్నాడు. అలా తీసుకురాకపోతే తోజలా వెంచుమీద నుంచోవాలన్నాడు. ఇంతలో రంగారావు వంతు వచ్చింది. 'రాకాసుగానండి మా నాన్నగారికి పలకకొనలసినచ్చి నేను చెబుతానులే మాస్టారిలో' అని చెరిపేకొండి అన్నాడు.

'పోనీలే కూర్చో' అన్నాడు మాస్టారు. ఇంతలో స్కూలు బంట్రోతు వచ్చి రాత్రి యెవరో తోపులో గులాబీ పువ్వులన్నీ కోసుకు పోయారండి అని చెప్పాడు. మనబల్లో పిల్లలపనే అయి ఉంటుంది. అందరు మాస్టర్ తో కనుక్కొనుని చెప్పా అని అయిదోతరగతి పిల్లలవంక తీరిగి 'విజం చెప్పండి. మీలో యెవరోనా కోకారా? విజం వచ్చుకొండి. ఏలాగూ తెలియక మానదు' అని గద్దెస్తున్నాడు మాస్టారు.

ఇంతలో రంగారావు లేచి నుంచుని నిన్ను సాయంత్రం నేను బజారుకు వెళ్ళి వస్తున్నానండి.

ఊ వస్తూంటే అన్నాడు మాస్టారు. 'బ్రహ్మయ్య ఒడిసిందా గులాబీపువ్వులు పోసుకుని తోటలోనుండి ఆచారం గా బయటికి గోడ దూకొడిండి' అన్నాడు రంగారావు.

'నుంచో బ్రహ్మయ్య' అన్నాడు హెడ్మాస్టరు.

బ్రహ్మయ్య చిక్కు చిక్కు మంటూ నుంచుని 'నేనా' అన్నాడు రంగారావు వంక తీరిగి.

'ఎన్ను దబాయించకు. ఏం పనియింది. గులాబీపువ్వులు కోసుకు పోతున్నావా అని నేను నిన్ను అడగలే' అని రంగారావు బ్రహ్మయ్య ముఖంమీద ముఖంపెట్టి అడుగు తున్నాడు.

బ్రహ్మయ్య కళ్ళలో నీళ్ళు తిరిగాయి. మాట్లాడలేక పోతున్నాడు.

'విజం చెప్ప బ్రహ్మయ్య' అంటూ న్నాడు హెడ్మాస్టరు బెం ఊపుతూ.

'మాస్టారు! బాబ్బాయి మాస్టారిలో చెప్పకు అని నా కాళ్ళు పట్టుకున్నాడు. మాస్టారు! ఇంకా నామాట అబద్ధమేలే నాతో కోటయ్యకూడా ఉన్నాడు. వాడి

అడగండి' అని అన్నాడు రంగారావు.

ఆ! నేనా! అని కంగారుపడుతున్నాడు కోటయ్య.

రంగారావు కోటయ్యవంక తిరిగి కన్ను గీటి 'అవును అల్లా జడుస్తావేం. నాతో పాటు నువ్వుకూడా ఉన్నావుగా. అది కాదు మాస్టారు. బయటికి వెళ్ళాక బ్రహ్మయ్య తింతాజేమా నని కోటయ్య జడుస్తున్నాడు మాస్టారు' అన్నాడు రంగారావు.

'విజం చెప్పకోటయ్య భయం లేదు' అన్నాడు మాస్టారు.

తెల్లముఖం వేస్తున్నాడు కోటయ్య. రంగారావు కోటయ్యవంక చూస్తూ కళ్ళు పెప్పి చేసి పళ్ళు కొరుకుతున్నాడు.

కోటయ్య జడకూడా 'అవును మాస్టారు! బ్రహ్మయ్య ఒడిసిందా పువ్వులు పోసుకుని గోడ దూకొడిండి' అన్నాడు జడుస్తూనే రంగారావు ముఖంవంక చూస్తూ.

హెడ్మాస్టారికి కోపంవచ్చింది. బ్రహ్మయ్యని చెయ్యిపట్టుని త్రంతో కొడుతూ 'గాడిసి, స్కూలు తోటలో గోడదూకి పువ్వులు కోసుకుపోతావురా' అని ఒక్క తరదని బాదుతున్నాడు. చెయ్యి పట్టకపోతే పిల్చుమీద కొడుకున్నాడు.

బ్రహ్మయ్య నే నే మీ యె ర గ నం డి మాస్టారు! అని యేడ్చేస్తున్నాడు.

ప్రకాశరావుకు, బాధ, కోపం కలిసే వచ్చాయి. వెంటనేలేచాడు, క్రాసులోంచి బయటికివచ్చాడు. తిన్నగా మెంబరుగారింట్లోకి వెళ్ళాడు. నువ్వులోనే కనిపించింది పద్మ.

పద్మా! నువ్వొకసారి నుంచున్న పళంగా మూలుకురావాలి అన్నాడు ప్రకాశరావు.

'ఎందుకూ?' అంది పద్మ.

ఎందుకేటి? మాస్టారికి పిచ్చుకోవంవచ్చి మీ తమ్ముడు రంగారావుని పట్టుకొని చాక గొట్టేసున్నాను.

'ఎందుకూ కొటండి?'

'ఇంపోజిషన్ రాసుకు రాలేదని'

'రాసుకు రాక పోతే కొట్టెయ్యకమో అంటూ పద్మ పరుగుతుంటూ మూలుకు వచ్చింది. వెనకారే ప్రకాశరావు వచ్చాడు. పద్మ వస్తూ 'ఏవండి మా సారూ! మా తమ్ముడు యిం పో జి షన్ రాయకపోతే కొట్టెయ్యండి' అంది.

తెల్లతోయారు హెడ్ మాస్టారు.

తెల్లముఖం పద్మా! మీ తమ్ముడేం దుకు కొడతానమ్మా అన్నాడు.

పద్మ ప్రకాశరావు వంక చూచింది.

ప్రకాశరావు 'పద్మా! ఒక్కసారి నీ జడ మాస్టారికి చూపిస్తావా? అన్నాడు.

'ఎందుకూ?' అంది పద్మ.

'అనా! ఆ గులాబీ పువ్వులు యొక్కడివో పని'


'మా రంగారావు ఎక్కడో కొనుక్కు వచ్చావని నాకిచ్చాడు' అంది.

'ఆ డి లే కావలసింది. ఇంక నువ్వు వెళ్ళొచ్చు పద్మా' అన్నాడు ప్రకాశరావు. 'ఇప్పుడే నా తెలిసిందా మాస్టారు! గులాబీ పువ్వులు యెవరు కోసింది' అన్నాడు ప్రకాశరావు.

ఎవ్వరూ మాట్లాడలేదు. అంతలో రంగారావు లేచాడు.

'వెళ్ళ బడి నే నసలు చదువుకోనే చదువు కోను. అందిరు కలిసి నన్ను దొంగకింద కడితారా! ఉండండి మా నాన్నతో చెప్పి మీ పని మీ మేస్టారి పని పట్టకపోతే అప్పు డివెండి. బడి వదిలిపెట్టే బయటికి రండి ఒక్కొక్కడిపని చెబుతాను' అంటూ తిట్టుకుంటూ వెళ్ళిపోతున్నాడు రంగారావు.

కాళ్ళు చేతులు వదులుతున్నాయి హెడ్మాస్టారికి. కోపంగా ఒక్కసారి ప్రకాశరావువంక చూచి 'స్కూలు వదిలి నువ్వెందుకు బయటికి వెళ్ళాలి' అని కొటి వంతి పనిచేసి రంగారావు రంగారావు అంటూ వెనకారే పరుగుతున్నాడు కంగారుగా. అంతలో హెడ్మాస్టరు గొచి ఊడిపోయింది. గొలుతున్నాడు పిల్లలంతా. కాని చీవంతి చిరునవ్వునా ప్రకాశరావుముఖం మీదకు రాలేదు సరికదా బ్రహ్మయ్యని చూచేసరికి గుండె ను భేలుమంది. కళ్ళనీళ్ళు తిరిగాయి.



**సుఖజీవిత సేవ**

భారత "సిద్ధి వైద్య మహిమ" మన జీవ సిద్ధుల పాలేదని  
 టి. రిక్తి ఒక తార్కాణము.

**"మేల్ మాయుల్ మందు"**

ప్రపంచములో ప్రఖ్యాతి గాంచిన మేనా, కుమార్తెగివారిణి  
 భయంకరమైన మేనా వ్యాధివల్ల కష్టపడువారలకు పునరప్యయి అద్భుత సంతోష  
 మేనాగోగి వివరణ మానె, లేవ్యాము.

**డా॥ కే. టి. కృష్ణమూర్తి ఆచారి & సన్యు,**

5/22, మేల్ మాయల్. (P. O.) (N. A. Dt.) S. India.

(20 = పేజీ తరువాయి)

మరి మనసుకి కడుం వేసింది అయితే కడుం ఇలాంటిదికాదు. కడుం ఎందుకు? తా నేమయినా కుముదుణ్ణి పూర్తిగా పోగొట్టుకుంటాడా? ఓ పదిహేనురోజులు, లేదా ఓ నెలాళు కుముదుడు కనిపించడు. ఈ భాగ్యని కింత కంఠాన దివికి? అయినా మరి మనస్సు కుదబవడంలేదు. కి-కుముద్ కూర్చుని చూడడు కుంటున్నాడు. జారిగా కుముదుడికి చూసింది మరి. ఆమె గుండెలు గుబుగుబాడి పోతున్నాయి.

“రా, మరి: మనం బిల్లి కుముదుణ్ణి రైల్వేస్టేషన్ వద్దాం. ఏం?” అన్నాడు కి.

“వస్తాను, రాను” అని మరి ఏమీ అవలేదు. వెళ్ళోయేముందు చీరకట్టుకుని, జోళ్ళు తో కుక్కుని ప్రయాణమే ముగిసింది. కికి దీక్షతో దిగులుగాడిన్న ఆమె ముఖంపై చూడసాగాడు కి. అపూర్వమే ఓ భావోద్వేగంతో అతిదూ క్రిందుమీద అవుతున్నాడు. ప్రపంచంలో ఇలాంటివాళ్ళ చాలామంది ఉండొచ్చు. హుళా. మరిలాగా ప్రేమించివారే అయిఉండొచ్చు వారంతా కాని మరి ఈ ప్రేమించటం ఎక్కడ నేర్చుకుంది? ఇంత సభి రాసుధూరి ఎలా అలవడింది చామెకి?

వాళ్ళు సేవనకి వెళ్ళిరికి అప్పటికింకా ఎండ్ బాగా ఉంది. రైలు బయలుదేరటానికింకా చాలా వ్యవధిఉంది. రైల్ జనం అంతి మరి ఎక్కువగా లేరు. కాసేపు రైల్ కుముదుడితో మాట్లాడుతూ కూర్చుని, || పరామని కూడా రమ్మని ఇద్దరూ పెటెలోంచి దిగారు. “చూడు కూర్చోండి. మేము కొసేపు అలా తిరిగి వస్తాం” అన్నాడు కి.

వాళ్ళు వెలిపోయాక మరి వెలవెలపోతున్న ముఖంతో— “మీరు వెళ్ళొద్దు. నేను ఉండలేను. చచ్చిపోతాను” అన్నది కుముద్ తో.

“స్టేషన్ దాకా సాగవంపటానికి వస్తే మనసుకి అలాగే ఉంటుంది మరి!” అన్నాడు కుముద్.

“ఉహూ! నిన్నునుంచి ఇలాగే ఉంది.”

“నిన్నునుంచి ఉందా? నిన్ను ఏమీ అవలేనం ఈ సంగతి? ఉంటే ఉందిలే బోనీ. ఇది ఓ రకమైన ఆనందమే.”

ఆనందమే ఆమెకి ప్రపంచమంతా చీకటి క్రమ్యకు వసాంది. అన్నీ తెలిసిన కుముద్ ఇది తెలుసుకొలేదా ఏమిటి? కుముద్ లాని కాకిన్నాన్ని మరి ప్రేమించటం నేర్చుకుంది అయినా ఆమె || ఆసూరిమే అయిందివారే. ప్రక్కలైనుమీద యాత్రికులతో నిండిన రైలు అప్పుడే బయలుదేరి వెలింది. మరి మనస్సు ఆ చక్కలక్రింద నరిగి పోతున్నట్లుంది. ఇంక వ్యవధిలేదు, వేరు ఉపాయమూ లేదు. కుముద్ ఇవా ఇనక్కి తిరిగివచ్చేవార్లం లేదు. ఈ రైలు కదిలి వెళ్ళగానే తపకుండై ప్రక్కలైపోతుంది. అయినా తానీ ప్రయాణాన్ని ఆపు చేయలేకపోయింది. ఇప్పుడు తన మనసులోని వ్యాకులపాలు నంత అతిడికి వ్య కిపరచటం ఎలా? ప్రయాణమే రైల్లో కూర్చున్న వాళ్ళెవరైనా వెంక్కిరిగి వస్తారా?

కుముదుడి కాళ్ళు రెండూ పటకుని ఏకదామన్నా విల్లేదు. రైల్ జనమంతా గుడ్లెప్పగించి తంకేసే చూస్తారు.

కుముద్ ఎప్పటిలాగానే నిబ్బరంతో అని యిని చూడడు కున్నాడు. మరికి గొంతు తలుపుపోతోంది దుఃఖంతో. అయినా ఎలాగో అతిడికి సమాధానం ఇస్తూనేఉంది. నిమిషాలు దొడ్డపోతున్నాయి. రైలు ఇవారంతరి సేపట్లో బయలుదేరుతుందనగా. కి-పరాన్ తిరిగివచ్చారు. మరి ఏ దుర్మహారంలా వాళ్ళని కలకలై రమ్మనిగానిందో!

“రా, మరి ఇవా మనం దిగుదాం” అన్నాడు కి.

“మీరు దిగండి. నేనొక్కమాట మాట్లాడి వస్తాను” అన్నది మరి.

అస్సాభావికమైన మరిలాని ఈ నిరజి కి పరాన్ నిర్వణు అయినాడు. కి కొంచెం కోపంతో నే దిగాడు రైల్లోంచి. ఎంత ప్రేమిస్తే చూడతం ఇంత ఉందో లేదో చామె కప్పుడే అంత ఇవా?

కుముద్ చిరువత్సనవ్వి, “వక్కాగృహిణిలా చేరావే మరి! చెప్ప ఆమాట ఏమిటో!” అన్నాడు.

“చెవుతా ఉండండి, వస్తున్నా.”

అంటూ కుముదుణ్ణికూడా తెలుపోయేట్లు చేచా ‘లావేలోకి వెళ్ళింది మరి. రైలుగంట కొలలు. గారు వచ్చబండా ఎత్తడు. పాట్ ఫాం మీద కి పరాన్ కంఠాన పడిపోతున్నాడు. అయినా మరి పెటెలోంచి ఇనతలికి రాలేదు. రైలుకదిలి వెళుతూంటే దాని వెంటే నడిచివస్తూ “మేము కూడా ఎక్కడూ ఏం కుముద్? ప్రక్క స్టేషన్ లో కయినా దింపి తీసుకువెడతం మరిని” అన్నాడు కి.

“వదు. అంత అవసరంలేదులే! నెనే ఏదో ఏర్పాలు చేస్తాను కి!” అన్నాడు కుముద్.

రైలు పాట్ ఫాం దాటిపోయాక మరి బయటికివచ్చింది “ఇదేమిటి? చివరికి దిగలేకపోయావే నేను!” అన్నది మరి.

“ఇంకలా దిగుతావే?”

“అయితే ఏమిటిచాచెయ్యటం?”

“ఏమీ చెయ్యక్కర్లేదులే, కూర్చో. ఇలా చూయపుచ్చటం దేవికో! వస్తానని మాటిగాచెప్పే పోయేదిగా”

“వాళ్ళంత ఉన్నారగా! గొడవచేస్తారని...” అన్నది మరి పెటెలో జనం అంత వారికేసే కుతూహలంగా చూడసాగాడు. వారిదరికి చూడతం అధ్యాస లేనేలేదు. రైలు వేగం పెచ్చివ కొద్ది మరి ముఖంలోని విస్మయం చూయంకాసాగింది. ఆమె కదిలి దిగా కొన్ని నిమిషాలు నిట్టూర్చింది.

“వెంటనస్తున్నావే సరే, కాని ఎక్కడ ఉండటమో, ఏమి చెయ్యటమో అదేమయినా ఆలోచించావా?” అని అడిగాడు కుముద్.

కుముద్ లాగానే తే ఫర్వాలా “దాన్ని గురించి దిగురెండుకు? అన్నది.

గృహవిముఖుడు-చెక్కిరియ్యరి అయిన భర్తతోపాలు మరి మన వల్లెబూరి పీల్ అయిన మరి-కూడా || ప్రత్య సజీవితా స్మేతరించింది. బహుళా ఏవాటికయినా ఆ ప్రేమ వత్తులు ఓ చూటికి చేరుకోవచ్చు. బహుళా వారికి కలగతోయే సంతానం కొనమయినా ఓకూడు ఆ నేది కుదుర్చుకోవటం తప్పనిసరి కావచ్చు. మామూలు జీవిత మర్యాదలూ, నీతి-నియమాలు వారికి విడిచిపెట్టడానికి రిలుకాకోవచ్చు-అసంగతు లన్నీ ఇప్పుడేం చెప్పటానికి లేదు. వారికథ ప్రస్తుతానికి ఇక్కడితోనే సరి...

[ఇంకా ఉంది.]





# వనితాల్పకం

కృ.టుంబ నియంత్రణంలో -

## ‘పెద్ద’ వాళ్ళూ, ప్రతిబంధకాలూ

బ్రహ్మారకాలంటూ ప్రభుత్వం వారు నెత్తిన నోరుపెట్టకుని ఎంత మొత్తుకున్నా—మన ఆడవారికి మాత్రం ఇప్పుడు కష్టంలేదు. కారణం మన యోగోపుష్ప ఆడపెద్దలు—అది అన్యాయం అంటారు, లేదా శిశుహత్య అంటారు.

ఓ అంటి కోడలు ఆగునర్చి కన్నతల్లి వారి ఏడవకొన్న కాసకష్టం కావడంవల్ల ఆగునర్చికి వెళ్ళిందంటే అక్కడున్న డాక్టర్లు “ఏమో ఆగునర్చి పిల్లలున్నారంటున్నావు. యీసారెలా చిన్న ఆపరేషన్ చేయించుకోమో! బానిసల్లో ఆరోగ్యం బాగుంటుంది, మీ భర్తకూ ఎంతో ముఖం కావుంటుంది. నేగాదానికీ కూడా మేలుచేసే దానవోతావు” అంటే అతడు ఒప్పుకోవటాని కిష్టపడవా అమె ఆ రోగుని మాత్రం ఒప్పుకోనంటుంది. ఎంత మాత్రం నీలు లేదంటుంది. అలా ఒక్క కోడల చుట్టూ కోడలికి నయాన్నో, భయాన్నో కూడిన వచ్చుతుంటుంది. ఒక్కో అమ్మకు తొమ్మిది—పదుగురు పిల్లలున్నా, యింకా కావాలనే ఆకామాత్రం దూరంకొకుండా కూసారు. యిలా అతిగా పిల్లలు పుడుతుంటే దేగానికీ, తమ భర్తలకూ ఎంత భారమో కొంచెంకూడా ఆలోచించుకో నీయిధు.

ఏదో కాస్త వదులుకున్నా మే ఓయిద్దరు పిల్లలైతర్యాకే, ఆ పిల్లలక్షేమం భర్త ఆరికపరిసిరివిగుర్చించి, తన ఆరోగ్యము కోరకు యిక మర్చి పిల్లల కలుగకుండా ఏదో మందు తివటం లేక ఆపరేషన్ లాంటిది చేయించుకుంటానంటే యింట్లో వున్న ముసలివారు ఎంత మాత్రం ఒప్పుకోరు. ఒక వేళ పెద్దలులేని సంసారమైతే భర్త అడుగుపాడు వీరందరకూ ఎదిరించి ఆమె గర్భ నిరోధం చేయించుకున్నదే అను

కోంది. అప్పుడు ఆమెను ఎంతోమంది ఎన్నో విధాలుగా ఆడి బోసుకుంటారు. ఆమె తది మంది కలిసే చోటుకు వెళ్ళిందంటే అందరి చూపులు ఆమెమీదే. అందరూ ఆమెను వేరెరి చూపుతుంటారు. ముసలివాళ్ళు ఆమెను ఒక వింత జంతువులా చూస్తారు. ఆమెతో తమ తమ కోడళ్ళను చూట్లాడ

### బి. ఇందిరరాజ్ (ఇస్కూలు)

నివ్వరు—వరిగదా అమె దగ్గరకి “ఏమమ్మయ్యా! ఆలా చేయించుకున్నావు అలా చేయించటంవల్ల ఎంత పాతం తెలుసో? శిశు హత్య పాపానికి ఒడికట్టావు గదా!” అంటారు తాము వెళ్ళి ఆమె చూపా పాన్ని చూచిచచ్చివట్టు. అయిల్లా “యేదోలే పిన్నీ వదిలుండి పిల్లలెందుకు. తరచుకుండా రక్తస్రావంవు చాలయ్యా!” అనేసరికి ఏమో నమ్మకం అంతా మాయదారికాలం. అడ కానికి వదులు రెప్పలయిం తర్వాత మరీ చిత్రంగా మారిపోయింది లోకం. భగవంతుడు భలం యిచ్చేటప్పుడు ఎంత మంది పిల్లలయితే మాత్రం తప్పేయింది. తరన్న వారికీస్తావా? వద్దన్నవారికీ మాస్తావా? అంతా అయిక తీరి. అయివా వేదో మాటడిగితే నీకేమీ కో పగించుకోవచ్చుయ్యా! నీలా చదువుకున్న వాళ్ళంతా ఒక రిద్దరు పిల్లలు పుట్టగానే డాక్టర్ల దగ్గరకు పరుగు తియికపిల్లలనడంపే ఒక వేళ ఆ యిద్దరూ చనిపోతేనో?” అని అర్పించే ప్రశ్నలు వేసి ఎడటివారి శ్వాస యాల్చి గాయపరుస్తారు—యీ ముసలి ఆ రిగాయి. వారి ఉదేశంలో ఎంత ఎక్కువ మంది పిల్లలుంటే అంతమంచిది ఎందుకంటే కొందరు చనిపోయివా కొందరు మిగులుతారని కావాలి.

కోడలు కాపురానికొచ్చిన రెండుమాతే క్షణాపల పిల్లలు పుట్టకపోతే యిక ఆ

అమానుకుల్ని పాధించటానికి మొరలు పెడతారు. “దీని కింకమి పిల్లలేలేతారనీ—” ఆ యెడటింటి ప్రమాద సీన్లో నరిగానే కాక రానికొచ్చి అప్పుడే యిద్దరు పిల్లల తలెండానీ— “నీవేమో గొడుపోయిన చింత మొద్దువ”నీ అంటూ ఏదోదో దీవనరిస్తారు. అప్పుడు ఆ అమ్మాయి శ్వాసయం ఎంతబాధ పడుకుందో ఆలోచించరు. తాము కూడా ఇప్పుడు ఒక అంటికోడలేకదా అన్న పంగతిమరుస్తారు. ఆ అమ్మాయి కూడా వాకడు పునపుట్టిక విడలాంటిదేకదా అనుకోరు. తమ విడలకు పిల్లలకేవలనే అంతా దాని అర్థం అని నమ్మించి పూసుకుంటారు. కోడళ్ళకు మాత్రం కర్మ అప్పురాను. కోడళ్ళకు సంతానంగలిగితే నొమ్మకొని, కూతుళ్ళకేలే సంతానంవచ్చదు కూడా వుంటాడు ఎక్కువమంది పిల్లలుపుడుతుంటే “దానకం! వందకన్నట్టు సంతకర్పరాని కొకటివొప్పుక కంటూ వుంటుంద”నే ఆ రిగాయి కూడా తేకపోలేదు. యీ కోడలలో కూడా యిలాంటి అతిగాయంటారా! అని ఎంత మాత్రం అనుమానపడకండి కావలసినంత మంది వున్నార.

కోరింత దగ్గు అనే కక్తాయదగ్గుకు

స్థాపు వారి కొం

ప్రొదానమిచ్చుక

తరత రంతవిందు

మాదు మందు

వండి పిల్లలకు

కోరింత దగ్గుకు

నిరపాయమైన మందు. కి అమావాక్యం పోవం యువని మేమారవద్ద కి కోరింతో తప్పక గుణము విచ్చును. అందరేకమందో అన్ని మందుపావులలో దొరకును.

జె.యన్.స్పియర్ ప్రెస్, మద్రాసు-1

# ★ పెద్దవాళ్ళూ, ప్రతిబంధక లూ ★

కాకు తెలిసిన ఓ అత్తగారు కొడలి కుండాకా కలుగలేదని కొడుకుతో రెండో వివాహం చేసుకోమని చెప్పి యిల్లకలుకుని పోరింది. ఆ కొడుకు తల్లిమాటలను చెవి నేను కొడుకా 15 సంవత్సరాలు గడిచాడు. పాతం ఆ కొడలికిమాత్రం సంతతి కలుగ లేదు. ఇక ఆతల్లి ఎంతమాత్రమ ఆగలేదు. "ఇప్పుటికైతే నా మాట విసకా! కాని ఈ పిల్లలు పుట్టకు. అది గొడ్డుది, నీ పేరూ, నంకం పేరూ నిలవటానికి ఓ మొలక లేకపోలేయేం లాభం— నీ పేరుకా ముసలివాడై కబాయాకా! మహా పుంజే నలభై సంవత్సరాలుంటాయి— త్వరగా ఇంకో పెళ్ళి చెసుకోరా!" అంటూ బలవంతం చేయసాగింది. సూరగా సూరగా రాయిలాంటిది నమసిపోతుంది. ఇక మనసు మారటంలో అట్టే వింతేమీలేదు. తల్లి యివ ప్రకారం ఆ నలభైయేళ్ళ పెళ్ళికొడుకు— బంధువులకు కాని, స్నేహితులకు కాని ఎవ్వరికీ తెలియకుండా ఓ బీదయింటి అమ్మాయిని చూచి దూరంగా ఏదో దేవస్థానానికి వెళ్ళి

చేసుకుని వచ్చాడు. ఆ కొత్త పెళ్ళి మామలు పెళ్ళియిన ఓక సంవత్సరానికి రజస్వల అయింది. ఎంత బాగుంది మాడండి జంట, పాతమా అత్తగారి ఆశయ ఆ అమ్మాయివల మాతా ఫలించలేదు. అడవిడల ఎలివొడవుల వల ఆత్రిగారి సాధించువల ఆ అమ్మాయి దిగివారికి కృతించి కల్యమైపోతూ వుంది. రెండో కొడలికిమాతా సంతతి కాలేదని— కొడుకు యాభైయేళ్ళ వాడైవనూ ఇంకో పెళ్ళి మాతా చేయుటకు సిద్ధంగావుంది ఆ తల్లి.

ఈ పెద్దలదృష్టిలో ప్రేమ కలలా పిల్లల్ని కనే యింతరిం. ప్రేమ పిల్లలు కలుగకపోతే మోక్షం లేదంటారు.

అవనినుండి వస్తున్న యీ అత్తగారి ఆశ్చర్యం యెప్పుటి కంతమాకుందో! యిలాంటి ఆశ్చర్యాలగుల ఆత్రిగార్ల ఆశ్చర్యంజుండి—దివదివానికి దగ్గిదగ్గత కిబిరించి నేయాలని చూస్తున్న మనశ్శేం ఎప్పుడు వాశుడుకుందో!

మనది స్వతంత్రదేశం. కేవలం పుగవులకేకక మన ప్రభులకుమాది కొన్ని బాధ్యత

అన్నవని మరువకూడదు. ఈ పురోగమ కాని! మనం మాడ పాశ్వర్యవంత వరకు తోడ్పడాలి. నేను మనదేశంలో నివసి తింగా జవాబు పెరిగిపోతున్నది. జవాబుకు కలిగిన ఆచారాల్ని చేయలేక పోతున్నాం. ఎంతోమంది తమ పిల్లలకు ఆచారం నమకూర్చలేక పిల్లలను ఆకలి చావులకు గురిచేసున్నారు. యిటు పిల్లల అటు పెద్దల మాతా యిబ్బందులకు నోనా తున్నాడు. ముఖ్యంగా మధ్యతరగతి కుటుంబాల వాళ్ళు పిల్లలకు పోషించుటకు ఎన్నో తంటాలు పడటం మనం రోజూ మన చుట్టూ పట చూస్తూనే వున్నాము. కాబట్టి పాటి సోషలిస్టులకు నా విజ్ఞప్తి యేమనగా పాశ్వర్యమనంతరకు మనం "కుటుంబ నియంత్రణ" అవలంబించడం చాలా మంచిది. దీనివల వన ఆరోగ్యం బాగుండు కుంది—భరిలకు యిబ్బంది తగ్గుతుంది. అన్నిటికంటే ఎక్కువ సంఘానికి—దేశానికి ఎంతోపేక చేసినవారమాతము.

సోదరీమణులకు యింకో చిన్న సలహా:

యీ మధ్య పంతానం వలదనుకునే వారు—భరిల ఆపరేషన్ చేయించుకుంటున్నాడు. మొగవాగు అలా చేయించుకో తటంకం ఒక్కొక్కసారి మనం తీరని ప్రమాదానికి గురికొనవలసి వస్తుంది. ఉదాహరణకు నేను విన్న ఓచిన్న సంఘటన కనపడు. నా స్నేహితురాలి కాకావిడకు నలాగురు పిల్లలున్నాడు. యిక పిల్లలు చాలానీ—ఆపరేషన్ చేయించుకోవాలనుకుంది. సంకతి భర్త మాతా చెప్పింది. సరే వూరూచున్నాడు. యీలాగా అతినితో తివ స్నేహితు లేవరో అడవాళ్ళింక ఆపరేషను చేయించటానికి—మొగవాళ్ళేఆపరేషన్ చేయించుకోవటం నులభం అన్నారట. అది విని అతిడు ఎక్కువ తేలియాడుండా ఆనసుత్రి కల్గి ఆపరేషన్ చేయించుకున్నాడు. ఆ తివ వారి అతిడి తల్లి కీ విషయం తెలిసి చాలా చివాట్లు పెట్టింది. ఆయన ఆపరేషన్ చేయించుకున్న సంవత్సరానికి అతినిభార్య మరీ గర్భవతి అయింది. నిష్కళంకయైన ఆమెపై ఆత్రిగారు తనివోని అభూతికల్పవ లన్నీ కల్పించింది. ఎంతో ప్రేమించే ఆమె భరి అనరానిమాటలని ఇష్టం కచ్చివట్టు ఆమెను కొట్టి సపు పరితిని ఎప్పుటికీ నా ఇంటికిదేవ ప్రోక్క తదివి పుట్టింటికి పంపే వాడు. ఆమె తల్లితండ్రులు ఆమె నుణం తెలిసివారు గాబట్టి ఓ డాక్టరుదగ్గరకెళ్ళి సంగ తంతా విన్నవించుకున్నాడు. ఆ ప్పడు డాక్టరు ఆమె పట మొగవారికి ఆపరేషన్ చేస్తే ఒక్కొక్కసారి ఆపరేషన్ విఫల మాతుందనీ, మళ్ళీ పిల్లలు పుట్టవచ్చుననీ, కాని ఆమె ఆత్రిగారూ, భర్త గారు ఆటాలు ఎమ్మిలేగా.

ఇలాంటి ఆపరాలు రాకుండా ఆ ఆపరేషన్ ఏదో అడవారే చేయించుకోటం మంచిదంటారు. ★



రీటా హదుక్లకు సంఘానిచ్చి, విగవిగలాడు నిడు పాటి వెండుకలను పెండుటకు అద్భుతమైన హెయిర్ టానిక్ కల వెండుకల రావడం, నెర యుట, దుండు. ఇథతల, సేనుకొడకు ఇంకను తం వెండుకలకు సంఘానిచ్చిన వమన్ వ్యాధు లకు రీటా ఆమెచుముగ పనిచేయును. నేనకు చేయ వాది గుణమును పొందియున్నారు. మీరు కూడ నేటినుండిమీ రీటా వాడుకు

రీటా హెయిర్ డేజ్ మంత్రబాదోరకును  
**కేశ సంపదకు రీటా**



## కాలిప్లవర్తో...

కాలిఫలను చాలా తొందరగా పుడుకుతుంది. కాలిఫలన, కేరళ, బొమబాయి, ఈ కురగాయలు దొరికినవాళ్ళు మనకు చెప్పారితోటి కుర వర్తకాన్ని ఆవుసరము లేదు. కాలిఫలను మనము కొనుక్కోనే బట్టకు రెల్లగా ఉన్నది, పచ్చది, కాస్త కుళ్ళిముగా వుండేటటు చూసి కొనుక్కోవాలి ఒక వేసినలో నీళ్ళుపోసి పురుగులు అదిలేకుండా కుళ్ళిముగా కడిగి ముక్కలు చేసుకోవాలి. మరీ చిన్నముక్కలు చేయకూడదు. కూర ఎనిసి పోయి ముదతలు పోతుంది.

### కాలిప్లవర్ కొబ్బరితో

కొబ్బరి తురుము కొవ్వు వుంచుకోవాలి. గిన్నెలో నేయి మరిగివరియవారి, మిరపకాయలు, ఆవాలు, మిసపప్పు, ఇంగువ, జీలకర్ర, కొద్దిగా కెనగపప్పు, బొపువేసి కాస్త వేగివరియవారి కి వేపాకు, పచ్చిమిరప ముక్కలు వేసి పేరు వాసవరాగానే, కాలిఫలన, కొబ్బరి వేసి నీళ్ళుచల్ల మూతపెట్టాలి. ఇవి రెండు వుడికివరియవారి తిగివరి ఆప్పు వేసి కలియపెట్టి క్రిందకు దించవలెను.

### కాలిప్లవర్ పచ్చిబల్బాణి

కాలిఫలను, పచ్చి బల్బాణి గింజలు, బొమబాయి, పంగాళాదుంప, జీవకడి కుళ్ళి పుంచుకోవాలి. గిన్నెలో నేయి మరిగివరియవారి, ఆవాలు మిరపకాయలు, మిసపప్పు, బొపువేసి కాస్త వేగివరియవారి వైరి పచ్చి

మిరపముక్కలు వేసి పేరు వాసవరాగానే ఈ కూరలు వేసి నీళ్ళుపోసి మూతపెట్టాలి. ఇవి అన్నీ కలిసి మెత్తగా వుడికివరియవారి, రెండు టెస్సానులు మసాలా, కొత్తిమీర, చిన్న అలంముక్క, తిగివరి ఆప్పు, వేసి రెండు నిముషములు పోయివరియవారి. కొద్దిగా కెనగపిండి నీళ్ళలోకలిసి వేసుకొంటే కూర జాగగావుంటుంది. పదినిమిషములు పోయిన తరువాత క్రిందకు దించుకోవాలి.

### కాలిప్లవర్ కారెట్ కూర.

కాలిఫలను, కేరళ, జీవకడి కుళ్ళిపరుదు కొవి వుంచుకోవాలి. పొయ్యి మీద గిన్నెలో నేయి, మిసపప్పు, మిరపకాయలు ఆవాలు, జీవపప్పు, జీలకర్ర, బొపువేసి, కాస్త వేగివరియవారి, పచ్చిమిరప ముక్కలు వేసి కమ్మవివాపన వచ్చివరియవారి కాల్పు వేసి నీళ్ళుపోయ్యాలి. కాస్త వుడికివరియవారి కాలిఫలను కాస్త కొత్తిమీర వర్తకాలి. ఇవి రెండు మెత్తగా వుడికివరియవారి ఆప్పు వేసి క్రిందకు దించుకోవాలి. ఇదేవిముగా కాలిఫలను బీరీయాలుకూడ చేసుకోవచ్చును. కాలిఫలనుకూడా ఇదేవిముగా చేసుకోవచ్చును. ఈ ఇంట్లో ఇంకా ఆనే రకాలుగా చేసువుంటాము. కాలిఫలను అంత ముఖపుగా వుడికి కూర మరొకటి లేదేమో అనిపిస్తుంది.

### బోండా

చైవెప్పివకూర చెప్పారితోటి బాగుంటుంది. ఈ కూరతో మనము సోమానీ, బోండా, కూడ చేసుకోవచ్చును. అరకేగు

వకటాకు శివగిండి తీసుకొని నిమ్మకాయ అంత పెన్న, చిటికెడు ఆప్పు, నీళ్ళు వేసి బజల పిండికంటే కాస్త చిక్కగా కలియపెట్టి, వండివుంచుకున్న కూర నిమ్మకాయ అంత వుండలు చేసుకొని, ఈ పిండిలో ముంచి చాలాలోకానీ నూనెలోకానీ చేపుకుంటే బాగుంటాయి.

### సోమానీ

సోమానీలకు అన్నేరియా గొధునుపిండే బాగుంటుంది. సమానము గొధునుపిండి జల్లించుకొని కొద్దిగా ఆప్పు, నేయి, తీసి నీళ్ళలో చెప్పారితోటి చూద్దిగా కలియపెట్టాలి. పిండి రెండుగంటలు వారివ తరువాత, ఆప్పుదలకర్ర, పిల్ల, తీసుకొని పూరీల చూద్దిగాకరి, చెప్పించుకొన్న కూర చెప్పివచ్చుకాయలంత వుండలుచేసి పూరీలో పెట్టి తిరువాకారముగ మడుచుకొని నెంగడాకట్ చేసివ చెక్కంతో కట్ చేసి, చాలాలోకానీ నూనెలోకానీ చేపుకోవాలి. ఇవి రెండు మధ్యాహ్నపుల వేడివేడిగా తింటే చాలా బాగుంటుంది. తీసికొవలసినవారు కూరకు బదులుగా కొబ్బరికొరు పంచదార పోకంటే ఇదే విధంగా చేసుకోవచ్చును.

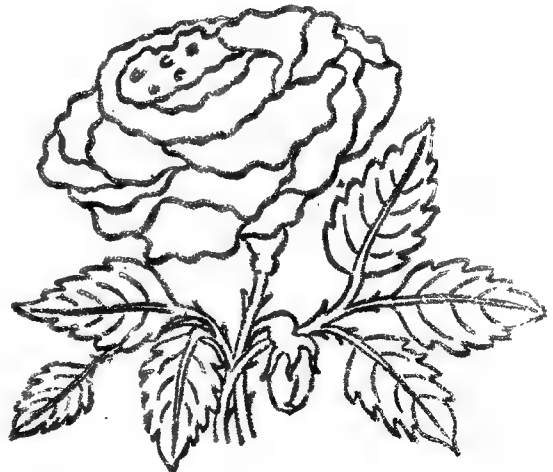
### పకోడి

కాలిఫలను, పులివాయిలు, పచ్చిమిరపకాయలు, జీవకడి కుళ్ళిపరుదుకొని చిన్న ముక్కలు తిరుక్కోవాలి. మనకు కావలసివరి కెనగపిండి జల్లించుకొని పకోడీల పిండిచూద్దిగా సోడా, ఆప్పు, కాంము, నీళ్ళు వేసి కలియపెట్టాలి. నూనెలోకానీ చాలాలోకానీ పకోడీలకు మలే చేతిలో వకుతున్నట్లు వేయాలి. ఎరగావేగాక తీసుకొని తింటే కరకరలాడుతు చాలా బుచ్చిగా వుంటాయి. కావలసినవాళ్ళు రెండు వెలులిపలుకులు, కొద్దిగా జీలకర్ర, మెత్తగా



తలగడ గల్లెబులమీదికి దిజైనులు

—పి. జయలక్ష్మి, కడప



మరి ఈ పిండిలో వేసి కలుపుకొంటే మరీ తాగుంటుంది.

### కాలీఫ్లవర్ తో పప్పు

పెసరపప్పు రాయలేకుండా బాగుచేసి, తగినన్ని నీళ్ళుపోసి పొయ్యిమీద పెట్టాలి. ఒక పొంగురానిచ్చి కాలీఫ్లవరు వేయాలి. ఇది రెండు మెత్తపడితిరువారే, నూనె, ఆవాలు, మిరపకాయలు, మిశపప్పు, తలకర్ర, ఇంగువ, పొపుచేసి పుడుకుచున్న పప్పులో వేసి, ఉప్పువేసి కలియపెట్టి యాత్ర పెట్టి రెండు నిమిషములుబోయిన తరువాత క్రిందకు దించాలి. కావలసినవారు కరికే పాకు, పచ్చిమిరపకాయలు కూడ పొపులో తీసుకొనవచ్చును.

### కూటు

కాలీఫ్లవరు, టొమాటో, బంగాళిదుంప, ఇవి కనికరి తుధిముగా తరిగి కడుగుకొని పుండుకొవాలి. కేసరపప్పు కాస్త నీళ్ళలో నానవేసుకొవాలి, వేరొకగిన్నెలో కొద్దిగా నీరుపోసి మరియూలు, ధనియాలు, కొబ్బరి, ఇంగువ, తలకర్ర నానపెట్టి మెత్తగా రబ్బు కొవాలి. ఒక గిన్నెలో ఈ కూరిగాయలు కేసరపప్పు మురిపుండున్న ముద్దకొద్ద కరికేపాకువేసి నీళ్ళు పోసి పొయ్యిమీద పెట్టాలి. ఇది అన్నీ మెత్తగా పుడికిన తరువాత, తగినంత ఉప్పు, పసుపువేసి కలియపెట్టి, నూనె, మిరపకాయలు, ఆవాలు, మినపప్పు, ఇంగువ, తలకర్ర పొపుచేసి, కాస్త కేసరతరువారే పచ్చిమిరప ముక్కలువేసి, పుడుకుచున్న కూరలో ఈపొపువేసి యాత్ర పెట్టి క్రిందకు దించుకొవాలి

### న్యాయపతి అమ్మాజీ (ఏలూరు)

\* \* \*

## గెనుసుగడ్డలతో కొన్ని

### వంటలు

ఇది గెనుసు గడ్డలు విరిచి గా దొరికే తోజాలు. పిల్లలున్న ప్రతి యింట్లో ఇవి ఎక్కువగా వాడుతుంటారు; పిల్లలు ఇవి తింటానికి యెక్కువగా యిచ్చవడతాగ; పచ్చికే తీసేసుంటారు గూడ కొందిరు. వీటిలో రెండు రకాల గడ్డలుంటాయి--(1) తెలగడ్డలు (2) ఎత్తగడ్డలు. ఎర్రని ఎక్కువ తీసిగా పుంటాయి వీటినే కొన్ని ప్రాంతాల్లో "చిలకడదుంపలు" అంటారు. ఈ చిలకడదుంపలతో కొన్ని రకాల వంటలు చేయటం చెప్పుకొన్నాను.

### పచ్చి పచ్చడి

కావలసిన పామానులు: రెండు పెద్దనెజా గెనుసుగడ్డలు, పదిహేను ఎండు మిరపకాయలు, చిన్న నిమ్మకాయంత చింతపండు, మూడు టేబిల్ స్పూన్స్ పువ్వు, రెండు చిటికెల పసుపు, తగినంత పొపుపామాను.

చేయువిధము: గెనుసుగడ్డలు బాగా కడిగి పెచ్చెస్కు తీసేయాలి. తర్వాత ఎండు కొబ్బరి తురుము పిటమీడ ఈ రెండు గడ్డలను పాడుగా చీలికొచ్చేలా పన్నగా తురవాలి. చింతపండును ఓ నెయిన్ లెస్ సీల్ గిన్నెలో కొంచెం నీళ్ళువేసి నానబెట్టాలి. ఇప్పుడు మిరపకాయలు, బాండోగో కొంచెం నూనె వేసి వేయించి, జొట్టోవేసి మెత్తగా దంచి తడివిన చింతపండు, తురుము, పసుపు పువ్వు గూరువేసి, బాగా కలిపేలా మారే, గిన్నెలోకి తీసుకొవాలి. ఓ గరిటలో కొంచెం నూనెవేసి, ఆవాలు, తలకర్ర, మిశపప్పు, రెండు ఎండు మిరపకాయలు కుంచీవేసి, చిటపటలాదిచ్చి, పచ్చడిలో వేసి బాగా కలిపేయాలి.

## వేపుడు పచ్చడి

పెద్దగానే గెనుసుగడ్డలు బాగా కడిగి పెచ్చెస్కు తీసి తురవాలి. తర్వాత బాండోగో నాలుగు టేబిల్ స్పూన్స్ నూనెవేసి, తురుమును దొరగా వేయించాలి -- పదినిమిషాలపాటు. మిరపకాయలుకూడా కొంచెం నూనె వేసి వేయించి, జొట్టోవేసి మెత్తగా దంచి, వేయించిన తురుము, చిన్న నిమ్మకాయంత కొంచెం పండు, తగినంత పువ్వు, పసుపువేసి, బాగా కలిపేలా మారే, గిన్నెలోకి తీసి పెద్దగానే పొపుపెట్టాలి. ఇది తడిచెయ్యి తగలకుండా వాడుకుంటే రెండురోజులకంటే చెడిపోదు.

### పులుసు పచ్చడి

నాలుగు పెద్దనెజా గడ్డలుతీసుకొని పెద్దగానే కడిగి తురుముకొవాలి. బాణ్డోగో కొంచెం నూనెవేసి కేసరపప్పు, మిశపప్పు, ఆవాలువేసి నాలుగు నిమిషాలపాటు వేయించి, తర్వాత తురుముకూడ అందులో వేచేసి పదినిమిషాలపాటు దొరగా వేయించాలి. ఇప్పుడు చిన్నవారింజకాయ పైజాలో చింతపండు తీసుకొని నీళ్ళుపోసి నెజాగావీకి, ఈ నెజు, గింజలు, పిప్పి తీసి పోరేసి, నూనె బాండోగోని తురుములో పోసి, అప్పుడే ఓ చిటికెడు పసుపు, నాలుగు టేబిల్ స్పూన్స్ కొరం, తగినంత పువ్వు వేసి మూతి బెట్టి పదిహేనునిమిషాలపాటు తేల్చి విచ్చించి వేరే నీలుగిన్నెలోకి గాని, బాడీలోకిగాని తీసుకొవాలి. దీనికి తిరిగమరి పెట్టవలెదు. తురుములోకి తీసిపుంటుంది కనుక చెల్లము వేయఖరలే. ఇవికూడ తడిచెయ్యి తగలకుండా వాడుకుంటే రెండురోజుల వాకొక ముగ్గుపుంటుంది -- అన్నంలోకి ఆగురువుగా. తీసి ఎక్కువతి వేనాదు కొంచెం తెల్లంవేసుకోవచ్చు.

### పప్పు (నిమ్మరసంతో)

కావలసిన పామానులు: రెండు పెద్దనెజా గెనుసుగడ్డలు, పొపువేసి కందిపప్పు, తగినంత పువ్వు, పసుపు, రెండు నిమ్మకాయలు, పొపుపామాను, కరేపాకు, నాలుగు టేబిల్ స్పూన్స్ నెయ్యి.

చేయువిధము: గడ్డలు పెచ్చెస్కు తీసి తురుముకొవాలి. మూడుగా కండిపప్పును పుడుకొట్టాలి. పప్పు కొంచెం మెత్తపడింగానే తురుమును గూడ పప్పులో వేసి కలిపి పది నిమిషాలపాటు పుడుకొట్టాలి. ఇప్పుడు తురుము పప్పులో బాగా కలిపిపోయి మెత్తగా నెప్పలాగ అవుతుంది. ఇప్పుడే తగినంత పువ్వు, ఓ టేబిల్ కేకు పసుపువేసి, రెండు నిమిషాలపాటు కంపటిమీదనే పుంచి కిందికిదించి వేరే నీలుగిన్నెలోకి తీసిపెట్టకొవాలి. బాండోగో కొంచెం నెయ్యివేసి కేసరపప్పు, మిశపప్పు,

## K. C. చారిటీస్ ఫండు - బరహంపూర్

(ఒరిస్సా గవర్నమెంటువారి ఆదమతి పొందినది)

### మొత్తం ప్రయోజన ఒక్క లక్ష రూపాయలు

ముగింపు తేదీ 6-2-59. (ప్ర. తేదీ 22-2-59).

టిక్కెట్లు వెంచూ. 1-15 రూ. 7 టిక్కెట్లు వెంచూ. 6-25 రూ. 15 టిక్కెట్లు వెంచూ. 12-25 రూ. ప్రయోజన వివరం:—మొదటి ప్రయోజన రూ. 55,000 రూ. రెండవ ప్రయోజన రూ. 11,000 రూ. మూడవ ప్రయోజన రూ. 5,000 రూ. నాల్గవ ప్రయోజన రూ. 8,000 రూ. అయితే ప్రయోజన రూ. 1,000 రూ. నాల్గవ ప్రయోజన రూ. 500 రూ. చొప్పున; 20 ప్రయోజన రూ. 200 రూ. చొప్పున; 70 ప్రయోజన రూ. 100 రూ. చొప్పున; 240 ప్రయోజన రూ. 50 రూ. చొప్పున; టిక్కెట్లు కావలసినవారు ఈ క్రింది ఏజెంట్లకు మదియార్థిక సంవత్సరాన నాకం కామరాజు.

కాకేవ్వరంపు మార్కెట్టు: విజయవాడ-1.



అవాలి, కరేపాకు బాగా వేగనిచ్చి పప్పులోకి కుమ్మరించేసి, నిమ్మకాయలరసం పిండి, గరిటతో కలిపి మూత పెట్టాలి. (నిమ్మకాయ పిండిన తిరవారి కుంపటిపై పెటకూడగు) ఇది బాగా ఘునుఘునులాగుతూ, పులిహారవాసనవస్తూ, తింటుంటే కమ్మగా వుంటుంది. అయినా ఓసారి చేసిచూడండి. మీకి తెలుస్తుంది దివి! ఇది అర్ర! మక్తా! ఓహూ—దీనికి నూనిపోవుమాత్రం చేయకండేం! అలా వేస్తే నిమ్మరసం చేదెక్కి బాయి నోట్లో పెట్టటానికి వల్ల కాదు. కనుక తప్పకుండా సేతిపోపే నేయాలి.

\* \* \*

### తియ్య పప్పు

వైవిధ్యంగానే గడ్డలు చెక్కుతేసి కురుము కోవాలి. పావుకేయి కందిపప్పు మామూలుగా వుడక పెట్టాలి. పప్పునగం మెత్తిబడగానే, కురుము పప్పులో వేసి, అప్పుడే చిటికెడు జీనుపు, తగినంత పువ్వు వేసి, పదిహేను నిమిషాలపాటు వుడకనిచ్చి, గరిటతో మెత్తిగా ఎరిపి కిందికిదించాలి. ఇది తియ్యగా చాల బాగుంటుంది. ముఖ్యంగా కౌరం, పులుపు తినలేని పిల్లలకు, వృద్ధి కందిపప్పు అంటే ఎక్కువ యిడుబడే పిల్లలకు, ఇదో పోరిచేసి పెట్టి ఇది చూపిస్తే, గిన్నెలో పప్పుతాగి అయ్యంతివటకు వదలరం లేవుండి!

\* \* \*

### పులుసు పప్పు

రెండు గణుసుగడ్డలు చెక్కుతేసి సన్నగా ముక్కలు తిరగాలి. పావుకేయి కంది పప్పులో తగినన్ని నిళ్ళుపోసి వుడక పెట్టాలి. పప్పు కొందం మెత్తిబడగానే ముక్కలు గూడ పప్పులో వేసి, గరిటతో కలిపి, మూత పెట్టి, పది నిమిషాలపాటు వుడక నివ్వాలి. ఈ పది నిమిషాల్లో ముక్కలు బాగా మెత్తిబడుతాయి. ఇప్పుడు చిన్న నిమ్మకాయంత చింతింపకు నీళ్ళలో నుజుగా పీసికి పప్పులో వేసి, దానికి తగినంత కౌరం, పువ్వు, పసుపు వేసి, పది నిమిషాలపాటు కుంపటిమీద వుంచి, కిందికిదించి, మామూలుగా పోవు పెట్టాలి.

జి. లీలావతి, వేటసాలెం.



ఆంధ్ర-వారపత్రిక



## ఎంత అందమైన యువతి...

ముట్టుకొంటే కందిపోయే ఆమె లావణ్యము ఏమని చెప్పడం



ఆమె వాడేవి పూరి పరిమళముగల యు-డి-కోలోన్ మరియు ఆమె యవ్వన శోభకు రక్షణనిచ్చే సహజ మానెంత్ కూడిన అద్భుతమైన యు-డి-కోలోన్ వజ్రము.

తాతావారి

యు-డి-కోలోన్ మరియు

యు-డి-కోలోన్ సబ్బు

ది తాతా ఆయర్ మిర్చి కంపెనీ లిమిటెడ్

TE 7144

# వనితా వాణి



దేశకాల పరిస్థితుల బట్టి మనస్సుల మనస్సులు మారుతుంటాయి. అంతే గాని నేటి కాలపు మనిషి 18 శతాబ్దపు బూజాభావాల పాఠశాల వేసుకుని చక్కబోతుంటే, నీనిమాబండి కూడా పిల్లలు పడ్డట్లు మనం కూడా పడతాము. ఆనాడు వ్యాధులకి సరియైన మందులే లేవు. ఈనాడు లోగనివారలకు మందులే కొకుండా ముందుగా రాకుండా ఉండేందుకు కూడా మందులు కనిపెట్టారు.

రుటుంబ నియం త్రణకు కూడా సేక నివాసోపాయాలున్నాయి. ఆపలేమన కూడా ఆనసరిలేని జీవధాలున్నాయి.

వాటికి నేటికి అన్ని విధాల దేశంమారింది. మారిపోతున్న దేశం మధ్యన నిలబడి 'ఆయుర్వాజ్' ముఖ్యుల ఆచార విధానాలు అడగండిపోతున్నాయి. అని కేకలుచెయ్యటం అవశ్యకమని సరి అవుతుండే తప్ప ఉదయ ఏగల్గి గడ్డిపె కూర్చోబెట్టి పూలమాలలు చెయ్యరు.

శ్రీలు పెరుగుతున్న కొలది సమస్యలు తిరిగి ముపుతాయి. ముఖ్యంగా ఆర్థిక స్థితితీరం ఉండదు. సాంఘిక వాతావరణంలో నడకలు వీసాయి. శ్రీ వన ప్రమాణం నానాటికి పడిపోతుంది. ఇక విడుదలైన సమస్య దాగిరాదు. 'మతాచార్యులు' 'తాతా' చాత్యలు యీ విషయంలో ఆచార్యత్వం వహించి గట్టిగాలాగులా అడుగున్నా తెలియించి తెంపుకుని తిరలిపోయినవాడే విశ్వమానవకళ్యాణానికి నాంది పలుకుతుంది. **వి. వికాం.**

\* \* \* ఎస్. హేమలత గారు వ్రాసిన "ఒక్క గానోక్తి పిల్ల" అన్న వ్యాసమును చదివాను. ఆదిపిల్లల పెంపకమును గురించి రచయిత్రి గారు తమ వ్యాసములో దక్కగా వ్రాశారు. ఇప్పటి కాలం పిల్లలను బట్టి ముఖ్యముగా గారాబంగా పెరిగే పిల్లలను అనుపాజలలో పెట్టి మంచి నడవడికి తినుపదార్థం చాలా అవసరం.

విద్యార్థుల బాధలు అన్న వ్యాసము, దానిపై చర్చ చదివాను. కేవలము విద్యార్థులపై ఇటువంటి అభిమానాలు వేసుటము ఎంతమాత్రము తగదని పోదరిమణులకు మనవి చెయ్యమన్నాను.

**జి. ఎస్. రామకృష్ణారావు.**

\* \* \* బోయిన సుకీల గారు వ్రాసిన "అ! ఆ మాత్రం రాయడానికేం," అనే వ్యాసం చాలా బాగున్నది. సుకీల గారు ముప్పటగా మాకు అంచెలలో చెప్పదలచిన విషయము చక్కగా వ్రాశారు. ఆంధ్రులకు వారికి మా అభివృద్ధిపనులు తెలుపుచున్నాము. సరికొద్దీ, రామకృష్ణారావు, (సంద్యాల)

\* \* \* "అ, ఆ మాత్రం రాయడానికేం" అను వ్యాసం బాగుంది. విజ్ఞానానికి కొలతపట్టు దీగ్గిలు లేవని ఇప్పటికే వా గ్రహిస్తారని అభిప్రాయపడ్డాను. రచయిత్రి సుకీల గారికి వందనాలు.

**గవ్యాకన్నారావు, కాకినాడ.**

\* \* \* శిర్దాసం గురించి సీ. రాధాగారు వ్రాసిన వ్యాసం చదివితీరి. చాలా బాగుంది. యింకా యిటువంటి మంచి మంచి వ్యాసములు వనితాలోకం ద్వారా అందచేస్తారని ఆశిస్తూ రాధాగార్కి అభివంధనలు తెలుపుచున్నాను. సంతకాలి సంచిత చదివినది, భానుమతీ రామకృష్ణల వ్యాసం చాలా బాగుంది వారికి వాధన్యవాదములు.

**వి. క్రిష్ణ వేణి, (కాకినాడ)**

\* \* \* విద్యార్థులకు సంఘాలున్నవి. చర్చా వేదికలున్నవి. కాని వాటిలో యిటువంటి విషయాల ప్రసక్తేరారు. రాజకీయాలే చర్చింపబడతాయి. అనేక సాంఘిక సమస్యలు యువతీయువకుల పురోభివృద్ధికి అటంకాలుగా ఉన్న కాలంలో వాటిపై చేర్చుకోవాలి. అనిర్వచనీయ అక్రమాలను యువకులు ప్రతిఘటిస్తారని ప్రతీతి. ఆదర్శంకోసం

కమలాకు ఎదురిస్తారని త్యాగానికూడా చెమడియరని వినిపిడి. ఇంతటివారు అబల లేక అక్కచేరెళ్ళను అవమానించి బాధించటం తగువా?

యువకుల సమాకారాన్ని పొందటానికి విద్యార్థివాడుకులు కృషిచేయాలి. వారి సమాకారంతో యువకులు నవసమాజ నిర్మాతానికి ముందడుగు వేయాలి. ఇక ముందు మంచిరోజులు చూద్దాము.

**యం. ఎస్. కూర్తి.**

\* \* \* వనితాలోకం శిర్దికలో గత రెండు మూడు వారాలగా విద్యార్థులు విద్యార్థినులు రామ్మడిన్న రేఖలు మానే జీకీమంతా స్వల్పిక్ వేగంతో పురోగమిస్తున్న ప్రస్తుత కాలంలో తెలుగు చెల్లాయిలు మట్టుకు ఇంకా ముందంజ వేస్తున్నట్లు కన్పించదు. వారి రేఖలు కొన్నిచూస్తే, కాలేజీ వల్లే అప్పుడు గోడలని రామకుంటూ నడుస్తూ, కాలేజీలో తాము పుష్పించుకున్న కామన రూము అనే చిన్న ప్రపంచంలో తిలదాచుకుంటూ పాఠ్యకాలంలో మట్టుకు విద్య తామరాకుమీద నీటిబిందువులా తమ తిరగతుల్లో కాలం గడుపుతున్నట్లు కనిపిస్తున్నాది. పొరుగునన్న మద్రాసు కేరళ రాష్ట్రాల్లో మహిళలు సామర్థ్యంతో పోలిక, విలిపిరి, ఇంజనీరింగు వగైరా కళలలో బాధ్యతల స్థానాలు నిర్వహిస్తున్నట్లు ఈ కాలంలో తెలుగు చెల్లాయిలు ఎవరో నవ్వారని, మరెవరో మారుపేరుపెట్టి పీరిచారని వాపోవడం అబలల ఆక్రందనలాగుం కాని ఆధునిక మహిళల సబలత్వానికేమాత్ర నిదర్శనము గా లేదు.

ఎవరైనా విద్యార్థి తమని హేళన చేసి నప్పుడు, తమలో తాము ఛరిహనాలు చేసి కొనిపెట్టు భాదించి, తిగిన జవాబు ఎందుకు ఇవ్వరు? అట్లా చేసినప్పుడే తమలో నిగూఢంగా అణిగిఉన్న సామాజిక ప్రకృతి నిక నీస్తుంది. తాము అందమైనవారమని, తమ మీద తోటివిద్యార్థుల దృష్టి ఉందని, తమని గురించే ఇతర విద్యార్థులు చర్చిస్తున్నారనే భయ విస్మయించి, తెలుగు విద్యార్థినులు భావి పోతులుగా, సాంఘిక వైజ్ఞానిక రంగాల్లో తాము నిర్వర్తించవలసిన గునుతర బాధ్యతలకు అవసరమయిన విద్యాక్షిణులను పొందితే తామూ, విద్యార్థి తెలుగుదేశం పురోగమించడం జరుగుతుంది.

**వి. ఎస్. చంద్ర (మద్రాసు).**

\* \* \* (విద్యార్థినుల అవస్థలు అనే విషయంపై చర్చ ఇంతటితో ముగిందమైనది.)





ఇవ్వేళ్ళ పాదులనుండే వామిద "దాం ధూం" అంటున్నాడు. ఒకమనిషి ఇద్దరిపని ఎలా చెయ్యగలడు?

కానీ ఎదిరించేళ్ళ కి నాలా లేను.

అయిన మామూలుగానే వామిద స్వారికి తనున్నట్లు బంటుకు రామన్న మిదకూడా తన అధికారం చెలాయించాడు. అంతిమిలో ఊరులోకి వాణి నా నా బూతులూ తిట్టి పోయాడు. వాణికి వొళ్ళు ముండింది.

"ఏమయ్యాయ్! నీ ఇద్దం వచ్చినట్లు తిడిలే పడడానికి ప్రసాదరావుగార్ని కాదు. వొళ్ళు దిగింపెంకు మాట్లాడు—ఎదివ ఉద్యోగం నీ నె తిశిసి కొట్టుకో—నీసాంతి దెబ్బులొచ్చితిసి కేతం ఇన్నప్పట్లు నానా లియూ తిడిలే పడడానికి ఉన్నాననుకు న్నా వేంటి? నాపనేదో నేను చేసాను— నీ ఇద్దం వచ్చినట్లు అంటే పడేరోజులు వాయాయి! నాకిఉద్యోగంతో రెక్కటికి కూరలు అయ్యుకు బయ్యుతాను కూలి పని చేసుకుంటాను" అని దురిపెకాడు.

విర్లుణుడై పోయేడు హెడ్ సుహస్తా.

ఏం మాట్లాడగలదూ?

నేనైతే ఈ ఉద్యోగంపోలే మనోహరికి అసమర్థతనక అయినేమన్నా పడి అక్కడే వెళ్ళాడుకున్నాను—అత్యగ్రంథం ఏవడో బాగాటలున్నాను. అయిన తిట్టి గావుకేకలకి అలవాటు పడిపోయేను. "కానీ నేనె" చంపుకున్నాను.

సుందరం విరక్త్యంగా తిరగడంలేదా అంటావు నువు. సుందరం యుగంధుడు. సుందరంకూడా ఒకప్పుడు నాకంటే ఎక్కువగా బాధపడ్డాడే. అయితే ఆయన రచన స్వం సుందరంచేతిలో ఉంది. అందుకే నీ సుందరాన్ని ఆయనేమీ అవలేడు. ఆరవ స్వమెనా ఆయన పుచ్చుకున్న లంచం బాపకు పుట్ట పూర్వోత్తరాలు కూపీలాగేడు. సుందరం అంటే అప్పటినుండి ఓ ప్రక్కలా బరిమే!

ఇంతకీ మనం అనుకోవలసిందేమిటంటే మగ్గుతిగతివాడి కేచితిం నేలవిడిస నామే! గోకీకి ఎక్కువ, గోదానికి తిక్కువ జీవితాలు మనవి!

మొగుడు కొడినందుకాదుకాని తొడి కొడలు దెప్పినందుకు ఏడిచిందిట అలాగా ఆయన తిట్టిమనం అలవాటుపడాబంటుకు గాడు ఎంతతేలిగా తీసిపారేశాడోకదా అని తిట్టుకుంటే సిగుతో కృంగిపోవలసివస్తోంది.

ఇవ్వేళ్ళ పాదున్నే వాడు నాకేమీ నేసి గర్వంగా ఆయనకేసి చూస్తూ వెళ్ళిపోయాడు. ఇవ్వేళ్ళ నాయంత్రం అన్నడే కూరలు అమ్ముతూ నా కేసురయ్యాడు.

"ఏం బాబయ్యా! ఇంకా మీరా రావ జానురుడి రజ్యంలో ఎన్నాళ్ళు బాధలు పడాలో!..." అని పలకరించి వెళ్ళాడు.

"మానావా వరక్ష్యే ఎంత తేడాకందో వాడికి మనకి. అత్యగ్రంథం కాపాడుకోవడానికి హెడ్ సుహస్తాని గడ్డిపరకలా తీసి పారేసి నవ్వులపాలు చేశాడు. మనం దున్ను పోతుమిదవంతుం కురిసిపి వత్తుగా తిలపకు కున్నాం. అందుకే అవసరాలకీ మనకి తలపంచినప్పడే మనం దాసోహం అవలసి వస్తుంది. తానెవరో మనం ఎవ్వరీ రెక్క చెయ్యనక్కరేదు.

"సినిమాకి తీసికలిచానికి పెందరాళే రాతే దని నీకొకం-పని చెయ్యకుండావస్తే ఆయనకి అగ్రహం.

"పరిసితి తెలుసుకున్న వాళ్ళకి తప్ప నా విషయం అర్థంకాదు." అని కుర్చిలోంచి

లేచాడు.

"ఏమన్నట్టి అర్థం చేసుకోలేకపోయేనండి కుమించండి!"

"కుమించడానికేం ఉంది నా అసమర్థతకి బాధపడుతున్నాను. కూలి చేసుకోవడం ఇంతకంటే నయంకదా! అని"

"రండి ముందర భోజనం చేదాం... వేపుకు చల్లారిపోతుంది!" అని అరిగి వంటింట్లోకి నడిపించుకు వెళ్ళింది—

"దాసోహం!" అంటూ ఆమె కుజం మీద చెయ్యి వేసి కూడా నడిచివెళ్ళాడు. ★

## కలవరపడు స్త్రీలకు

"కుమారి" మృతం ఉదవకండి. మీ ఆరోగ్యం కడించును. దింక అవసరం వెల (సాదా) రు. 3/- (వైదర్) రు. 5/- (ఎక్స్ ప్రెస్ వైదర్) 8/- బోనెట్ ప్యాకింగు ప్రత్యేకం.

Available also from all Chemists of Madras City. P.DEVEE & CO. (A.P.) Calcutta-40

## జమ్మి వారి "లివర్ క్యూర్"

పసిబిడ్డల లివర్ అండ్ స్లీప్ వ్యాధులకు

క్రమమైన నెలవారి కార్యక్రమం.

పసిపాపల లివర్ అండ్ స్లీప్ వ్యాధులకు మాఖాతా దారుల నుఖ, సౌఖ్యముల నిమిత్తము, మా డాక్టరుగా గు యాక్రింది ప్రదేశములలో ప్రతి నెల నిర్దితమైన తేదీలలోను, గంటలలోను, తగిన సలహానిచ్చుటకై హాజరులో నుండులరు.

సలహా తేదీ	తేళ	అడ్రసు
నెల్లూరు 8	ఉ   9-11	అజంతా హోటల్, ట్రంకుకోడ్.
సికిందరాబాద్ 8	ఉ   9-12	తాజ్ మహల్ హోటల్, సరోజినీదేవికోడ్.
హైదరాబాద్ 9	ఉ   9-12	న్యూతాజ్ మహల్ హోటల్, మల్లాన్ బహార్.
రేనాలి 12	ఉ   9-11	కన్యకావర మేళ్ళెరి సత్రం.
గుంటూరు 14	ఉ   9-11	మెసర్సు మెడికల్ సౌరస్సు, కొత్తిపేట.
మచిలీపట్నం 16	ఉ   9-11	మెసర్సు ఆనంది ఫార్మసీ, కెమిస్ట్రీ, మెయిక్ కోడ్.
రాజమండ్రి 19	ఉ   9-11	మెసర్సు ఈశ్వరదాస్ & కంపెనీ, జాండు కం   ఏజెంట్లు, 8/101 ఇన్స్టిట్యూట్.
భీమవరం 20	ఉ   9-11	మెసర్సు ప్రసాద్ సన్యుడికం, కెమిస్ట్రీ,
జంపల్ పూర్ 15	ఉ   9-11	సిటి కెమిస్ట్రీ, సాకే చి.
సా   4.6		
ఖిరగ్ పూరు 4	ఉ   9-11	మెసర్సు యునైటెడ్ మెడికల్ సౌరస్సు, కెమిస్ట్రీ & డ్రగ్గిస్ట్.
సా   3-5		ఎన్. టి. ఇ. 155, రైల్వే మాస్కోటు.

## జమ్మి వెంకట రమణయ్య & సన్స్,

మద్రాసు-4.

ద్రాంపిలు:

గుండా కృష్ణమూర్తి బిల్డింగ్ 17/329, నాగేశ్వరరావు పంతులుకోడ్, విజయవాడ-2.

ఓరుగంటివారిపేటి, విజయనగరం సిటి,

182/1, మహాత్మా గాంధీ రోడ్, కలకత్తా.

రాజకీయములకు ప్రాముఖ్య మిచ్చిరి.

రీతివంతరమున ఉప్పు సత్యాగ్రహము, రాష్ట్రీయ స్వపరిపాలనము, కాంగ్రెసు శాశ్వతము మొదటి మంత్రుల నిర్మాణము, రెండవ ప్రపంచ యుద్ధము, క్లిట్ ఇండియా ఉద్యమము, జరిగినవి. సెయిన్ కమిషనుకంటె మరొకటి ఆకులు చదివిన పెథికే లారెన్సు, ఎ. వి. అలెగ్జాండర్, సర్ హార్బర్ట్ క్రిస్టమన్ దేశములకు వేంచేసిరి. భారతాశ్రమములు గగ్గరించుచున్నవి విలస్లివి! కలకత్తాలో ఘోరహత్యలు జరిగినవి. 1946 మరుగురాని భీష్మకత్తిరమైనది. బీహారులో కల్లాలముపుటినది. 1947 ఆగస్టు 15 లేదా నాడు భారతీయులు ఆశీస్థిసందిరి. 1950 జనవరి 26 లేదా నాడు అది సమగ్రసిద్ధి పడవినది.

పిదప విశాలాంధ్రము లేక ఆంధ్రప్రదేశ్ మనకు లభించినది.

ఈ రెండు లక్ష్యములకే జోహార్లు విశేషమిచ్చి సరిపిరి. తమ కృషి ఫలితమును చూడక వార సమింతా దురదృష్టము. శారీరకముగ వారి సమించినవి, వారి ఆస్యతాళి ఈ కృషి ఫలితమునెట్టి అనందించుచు నే యున్నది. వారి దృక్పథము, వారి ఆదర్శములూ, ఆంధ్రప్రతిక యందు సంపాదకీయ వ్యాసములందునూ, తిదితర వ్యాసములందునూ వ్యక్తిమనుచు నేయున్నవి. వ్యక్తుల (వారు మహానీయులే యొనను) ఆయుర్దాయమునకు అనధియున్నది. అనధి లేనిదే సంస్థ పెరుగవచ్చును. శ్రీ పంతులుగారు కవిని పత్రికా పుత్రిక; ఈ యెవరి వర్ణింపులలో ఆద్యుతిమైన పారస్వతాభివృద్ధిని గాంచినది. కొంత సాంఘిక సంస్కారమునుకూడా గాంచినది.

జోహార్లు అర్హతలు; సనాతన ధర్మము ననుసరించి,

వైదికాచారము ననుసరించి జీవితమును గడపువారు. సమన్వయదృష్టి గలవారగుటచేత అక్కరైన సంస్కరణల నవలంబించువారు. కారణాశయము తలనూపకమున్న చాకిరి తమ గృహమున చారిదీసిరి. మహాత్మునితో బాటు హరిజన సమన్వరణమునకై నడుము గట్టిరి. యాశ్రమములను “ఆంధ్రప్రతిక” దశదిశలందు ప్రకటించినది.

వీరశైలింపంతులుగారు, రఘుపతి వేంకటరత్నము నాయకులు గారు మున్నగు సంఘ సంస్కాగుల యూహలు వ్యాస ప్రబోధ విధానమున గాని, పారస్వతీయాపములగాని పత్రికాయందు ప్రకటించబడుచుండెను.

ఆంధ్రవిజ్ఞాన సర్వస్వముతో, “భారతి” పత్రికతో, జోహార్లు చేసిన పారస్వతీయ అవృత్తిమైనది. వ్యవసాగోత్పన్నమునకును, వాగము ప్రస్తుతి “ఆంధ్రప్రతిక” సంపాదకులు “భారతి” సంపాదకులు, శ్రీ కింభుప్రసాద్ గారును విశేషమైన ప్రోత్సాహమును చెల్లించిరి. గిడుగు, గురజాడల మహోద్యమములూ “ఆంధ్రప్రతిక” సేవ వలన విశేష శక్తి నందినవి.

సర్వతోముఖ జాతీయాభివృద్ధికి, మానవాభివృద్ధియును తోడ్పడుచు భారతదేశముందలి ప్రధాన పత్రికలలో ఒక్కటియై, నేడది స్వర్ణోత్సవమును జరుపుకొనుట మహావీర్యము. గాడిచి, ఇలా, పండిత రాధ్యులవారును, తిదితర విజ్ఞానములును ఈ పత్రికాభివృద్ధికై పాటుపడిరి. వీరిలో వాడును నేనును కృషి పలువు వారు కలుగు. పెక్కు స్వర్ణోత్సవములను, వజ్రోత్సవములను ఈ పత్రికా రాజము విక్షించుగాక.

## ★ రాజధాని కబుర్లు ★

(4- వ పేజీ తరువాయి)

యోగ్యమో పరిశీలించ వలసిందే, సహకార పత్రిని ఉప్పు, తెలం కొనవచ్చు; బ్రాకర్లు, బుల్ డోజర్లు అమ్మకమ్ము. కాని రచయితలు వ్యక్తులు. వ్యక్తులు కనుక రచయితల సహకార సంస్థలు రాజీంచక తోడవచ్చు.

ఇది సమితిని నిరుత్సాహ పరచడానికి వ్రాయడం కాదు. కథకం ఆదరణయోగ్యమని సమితి రూపు చేయగలదని ఆశిస్తాను. అరిగంగా రూపై రచయితలు కొత్తబాటలు వేసుకో గలుగుతారు.

వ్యవసాహితీ సమితి ఎనిమిదవ ప్రచురణ : ‘వ్యవసాహితీ’ని గత ఆదివారం శ్రీ కవులపల్లి కృష్ణకాశ్రమి ఆవిష్కరించారు. కాదాపు 280 పుటలుగల ఈ పుస్తకంలో 42 కవుల రచనలున్నాయి. కవిశిరసావ్యామి, వారి నరసంకాశ్రమి ప్రభృతుల రచనలపట్ల ప్రారంభించి, కుందుర్తి, కాశీజీ ప్రభృతుల రచనల వరకు ఉన్నాయి.

‘వైజయంతి’ : (4) సెటింగులు

నాటక ప్రదర్శనయొక్క ఉద్దేశ్యం నటనద్వారా రచయిత సందేశం ప్రేక్షకులకు చేరాలని. నటనను మరుగుపరిచే సెటింగులు రచయిత సందేశాన్ని కూడా మరుగు పరుస్తాయి.

నాటకం చూసున్న ప్రేక్షకుడు తాను నాటకం చూస్తున్నాడన్న విషయం మరచిపోవాలి. నాటకకర్త ఇవ్వదలిచిన సందేశం

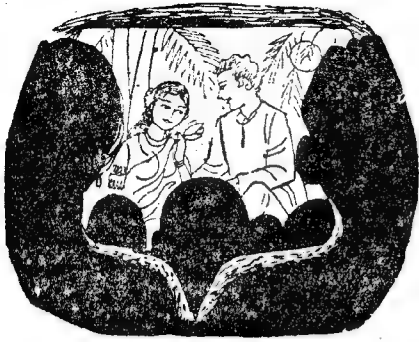
అర్థంకా స్వీకరించాలి. బ్రహ్మాండమైన సెటింగులు నిర్మించడం వల, ప్రేక్షకుల దృష్టిని అవి విమరితంగా ఆహ్వానించడం, నాటకం యొక్క ప్రమాదాల్లాన్ని వాణిం చేయడం జగదగుతుంది.

బ్రహ్మాండంగా సెటింగులు రూపొందించడం నలుదిశై ఆధ పడడం మానేసి క్షుద్రంగివైన, కమ్మరి మే ఆధారపడానికి చాతీస్తుంది. అప్పుడు దాన్ని ‘నాటకం’ అనడంకంటే ‘వక్షుడంగాటకం’ అనడం మేలేమో?

దీనికితోడు సెటింగులు నాటక రచనా విధానానికి అనువుగా లేక చాలే రహస్యానికి చారితీస్తుంది. ఆంధ్రనాటక కళా పరిషత్తులో చహమతి నొందిన ఒక నాటకంలో దొడిమమ్మనికి దోర్ కరెన్స్ కట్టాడు. వ్యాసు మూర్తులను మెప్పించడం కొనసం, అవసరం ఉన్నా లేకున్నా బాల్కనీలు, సైమర్ కేసులు కట్టడం మనం ఎరుగనికాదు.

సెటింగు నిర్మిస్తే, అది నాటక రచనా విధానానికి అనువుగా ఉండాలి. గత సంవత్సరం వేన్ యూనివర్సిటీ బృందం తెలదీ గోడవీడ ప్రసరించిన కాంతులలో ఒక రెలు కంపారు మెంటు వాతావరణం సృష్టించారు. మరి- ఒక జ్యోత్సాహిక నాటక ప్రదర్శనంలో ఒక నటుడు కుర్చీ ముందుకు జరుపుకుంటే, వెనక ఉన్న గోడకూడా ముందుకు వంగి నానుభూతి తెలిపింది.

ఇది ‘వైజయంతి’ సంబర్ ఘోర : సెటింగులు ఉదంతం. క్షుద్రురూపిని సాగ్యమైనంతవరకు దూరంగా ఉంచండి. అరసం మెనంతవరకు పరిమితిగా వాడండి.



# సినిమా

గృహారం, బొంబాయినుండి ప్రసిద్ధి చలన చిత్రకారులు, కళివాడ పంగా పేరుగడించు తున్నవారలు, ఇదినుండి చెన్నపట్నం వచ్చారు. 'విజయా'ధిపతి బి. వాగిరెడ్డి, ప్రముఖ తిమిళ నటుడు ఎం. జి. రామ చంద్రన్, నిర్మాత ఎ. ఎల్. శ్రీరామచంద్రన్, సాంధ్య సారథి రామకృష్ణప్రసాద్, భరణి దర్శక నిర్మాత రామకృష్ణరావు, పి. పుల్లయ్య, సుందర్ లాల్ నూతా, పి. సి. సుబ్బరాజు, కెంపరాజ్, బి. ముత్తకుమరప్ప రెడ్డియార్ మొదలగువాని 15 మంది దక్షిణ భారత ఫీలిం పరిశ్రమ తిరపు ఆతిథ్య సంఘంగా ఏర్పడి బొంబాయినుండి వచ్చిన పెన్సిల్ గౌరవాంశోభాయనంగా అలంకరించబడిన విజయ గార్డెన్స్ లో విందు చేశారు. పలువురు నటీనటులూ, దర్శకులూ,

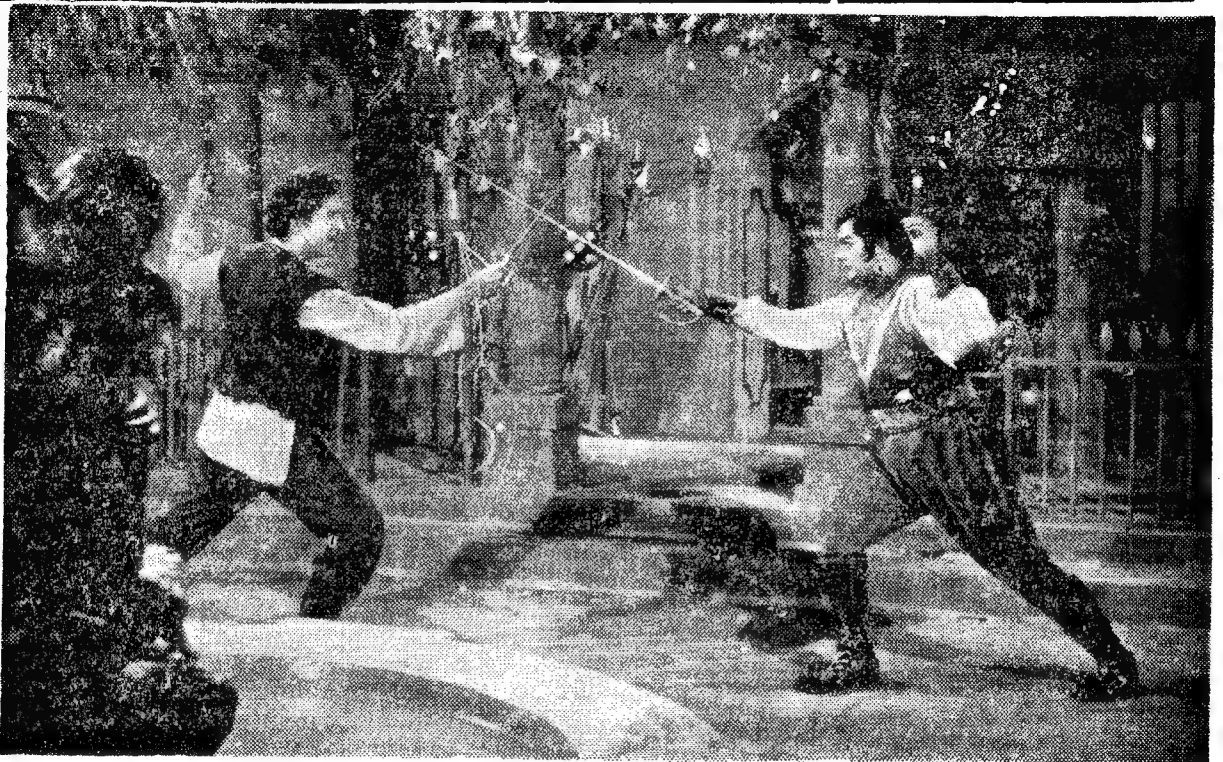
నిర్మాతలూ, పెక్కిషియర్లూ వచ్చారు. పభావేదిక అఖిల భారత ఫీలిం పార్లొమా కుల సదస్సుగా భావించింది. ఆతిథులు— మహబూబ్ ఖాన్, చందూల్ హా. శిశిర్ (ఫీల్మాలకు) ముఖర్జీ, హామివాడియా,

## తగవు తగవా?

ఆర్. హెచ్. వాడియా, బి. ఆర్. చోప్రా, ఎ. జి. పటేల్, డిప్ ఖోసా, మోహన్ వెగల్, జి. పి. విప్రీలను వాగిరెడ్డి సభికులకు పరిచయం చేసి పూలమాలలు వేశారు. దక్షిణభారత నటీనటుల సంఘం తిరపు, సభ్యుల అంగీకారం ఎం. జి. రామ

చంద్రన్ స్వాగతం చెప్పి పూలమాలలు వేశారు.

వాగిరెడ్డిగారు ప్రసంగిస్తూ, ముడి ఫీలిం కోటాపై కోరికపడి అది పెద్ద సమస్యగా పరిశ్రమపై విరుచుకపడిన ఈ సమయంలో ఫీలిం పరిశ్రమలో యావత్ స్తంభింబకమత్వంతో నిలచి సమస్యను ఎదుర్కొనవలసిఉండగా, అభిప్రాయ భేదాలవంటి ఉపసమస్యలు ఉత్పన్నంకావడం జరిగిందనీ ఈనాటికి అవి అద్వైతవశాత్తూ కేళివాడ పంగా సభ్యుకు సమసింపావడం ముదావహమనీ అన్నారు. ఈ విషయంలో దర్శక నిర్మాత మెహబూబ్ ఖాన్ చేసిన కృషి, ఆయన నిర్వహించిన పాత్ర మరిపాత్ర మైనవనీ, నిరుపేదగా, చిన్నవాడుగా పరిశ్రమలో ప్రవేశించి దానితో పాటే పెరిగి, దానికి సేవ



విక్రమ్ ప్రొడక్షన్స్ వారి 'రాజామలయసింహా'లో రాజనాల, రంజనేల ద్వంద్వయుద్ధం.





# కొత్తనటులు

కొత్తనటులును పరిచయంచేసి ప్రేక్షకులకు రావడానికి దక్షిణానాళ్ళు బొంబాయిలో నిర్మాతలు కొంచెం ఎక్కువ మొగు చూపుతారు. సార్ బాల్యాని—మూ ౩౩ శ్రీశ్రీ వాత్సల్యానికి లక్షరూపాయలదాకా— చెం చేపరిసితులూ అక్కడే ఉన్నాయి. అవి ధరించలేక కొలిచారని తెచ్చేవి అక్కడ ఉన్నాయి. ఫిలింస్టాన్ లంటి కం పే నీ లు ఏదాకొ తనలులకోడం కాస్తా కూస్తా వేల అడిసు నే ఉంటాయి.

తెలుగు పరిశ్రమకి సంబంధించినంత వరకూ ఇటీవల కొన్నాళ్ళుగా కొలిచారని తీసుకువచ్చే ప్రయత్నాలు చెప్పు కొలికి ఎంతగా జరుగుతు నే ఉన్నాయి. ఏడాదిం రెండేళ్ళకేరిం ద్వారా నిర్మాత ఎల్. వి. ప్రసాద్ గారి డి.జి. వర్గ రమణమూర్తిని తిలక్ ఎం. ఎల్. ఎ. గ్వారా పరిచయం చేశారు. తరువాతి అతిథు 'మంచి మనసుకు మంచికోణాలు' 'అలా ఒకటికొక డే' 'మాంసల్యబలం' చిత్రాలలో నటించి మంచి పేరు తెచ్చుకు నిలబడ్డారు. ఇప్పుడు వారధి వారు, గీత పీక్స్ సవారు మాంసావరాణ అ ఒక యువనటుడిని, చందమామా ఫిలింస్ వారు సత్యవారాణులనే నటుడిని పరిచయం చేసున్నారు. బొమ్మలారీవారు జనశ్రీ అనే నటిని తమ కొత్తచిత్రంలో వాయిగా పరిచయం చేసున్నారు.

తిమిళివాడులో ఇటీవల తారాపథాని అంగుకొన్న ఇద్దరు ముఖ్యులు ఎస్. ఎస్. రాజేంద్రన్, వి. సరోజానెని.

## సయ్యాదాల్లు

బొంబాయిలో స్వీకృతం కౌమిని కదపి అనే అమ్మాయి 'తెలక' చిత్రంలో ఒక్కసారి ప్రేక్షకచింది. ఇప్పుడు డీలక్స్ ఫిలింస్ వారు 'అప్పాహత్ జగన్నాథ్' అనే చిత్రంలో కేవల కుమార్ కు వాయిగా సయిదాఖాన్ అనే పదహారే చిన్నదాన్ని పరిచయం చేసున్నారు. శాస్త్రి ఫిలింస్ ఆధిపతి హెచ్. ఎస్. రెడ్డిగారు ఈ అమ్మాయిని 200 మంది అభ్యర్థులలో ఎన్నిక చేసి తీసుకువచ్చారట. డీలక్స్ ఫిలింస్ వారి ద్వారాకు మోహన్ సైగల్ ఈమెని 'ఎదు వడిగి' మొదలు తన చిత్రంలో బుక్ చేసు కున్నారు.

సయిదా, సినితారకి ఉండొక్క పాంతు లన్నీ ఉన్న సలక్షణమైన అమ్మాయి అని ప్రవచిలులుఅంటున్నారు. ఈ అమ్మాయికి నలవి, ఉసుపాల నాటి ముడీ వేస్తుకుప్పి కొడు; 'నాచిప్ప నాటి ముచ్చట్లు' అని రెల్లు పెద్దదయ్యాక రాసుకుందికి పిలుగా నాటక రంగానుభవాలూ కూడా ఏమీశేవులు.

అయినా పెట్టిమీద మొదటి రెండు

డీలక్స్ ఫిలింస్ వారి 'అప్పాహత్ జగన్నాథ్'లో నాయిక వాత్సల్యానికొత్తనటి సయ్యాదాఖాన్.

చెన్నా ప్రేక్షకచింద ఈ వ్యక్తి నిర్మాతల నిర్మాణలకు గౌరవనీయుడనీ వాగి రెడీ అన్నారు. చందులారే మా, అతిథులతిరపుం నిర్మాతానికి కృతిజ్ఞత తెలుపుతూ వాగి రెడీ! పూలమాల వేళాను. మహబూబ్ ప్రసంగిమూ ఫిలిం ప్రొడ్యూసర్ తీర్థమె ముడిఫిలింసమధ్యను ఎదుర్కొంటూన్న ఈ కళ మరొకవంక అభిప్రాయభేదాలతో పరిశ్రమలోవారు తగవులకు దిగడం తగవుకొదని అన్నారు. అన్నిటికన్న సఖ్యం ముఖ్యంగా ఎంచి త్యవహరించడం అతసరమన్నారు.

(మద్రాసులో ఫిలింవాణిజ్యమండలి కార్యకలాపంలో ముడిఫిలిం సంఘానికి ప్రాతినిధ్యాల విషయమే అభిప్రాయ భేదాలు ఏర్పడడం విదితమే. గతవారం, చేంబర్ అగ్రిమెంట్లు టి. ఆర్. సుందరం, మరెండుగురు కథ్యులు—ఎ. వి. మెయ్యప్పన్, ఎస్. ఎస్. కాసన్, ఎస్. ఎం. శ్రీరాములు వాయుడు, కె. ఎస్. వారాయణన్ ఆయ్యం గారీ లు తమ సభ్యత్వాలకు రాజీనామాలు దాఖలు చేశారు.)

పది అవంతరం కేరళి కౌమండలంవారు

'కల్యాణ సాగంధికం'. అనే భాకళి నిర్మాత వాటికను ప్రదర్శించారు. భీమకు ప్రాపది ముచ్చటమనీ ముచ్చటపడి స్వరంనుండి సాగంధికపుష్పాన్ని తేవడం, వాణిలో తన అగ్రజాకు—తన కన్యకయనుగా ఒక్క యుగం పెద్దవాడు ఆయిం పామిరినిమాసి, తెలియక తేలికచేసి, బగువుమాసి పగువు తీసుకుని కాళ్ళపొడపడడం ఆవెన పాతని విశ్వరూపాన్ని దర్శించి పాతనడే, ఆయన ఆశీర్వాదాన్ని అనుగ్రహాన్ని సంపాదించు కుని స్వప్నలానికి తిరిలిపోవడం ఇంగులో రెండంకొలలోచూపించారు. వామమంతుడి వాత్సల్య కళామండలి రామకటివాయర్, భీమభూమికను వాడెంకడ కుంజునాయర్, పాంచాలిప్రాతిన వాసు గరించారు. కథను వంటిన్, నెతుం గాడి నానంచేశారు. మరైల అప్పకటిపాడువర్, చెందావాద్యం (దోలు) ఆమణి పాడువర్ వాయించారు.

సభ ఆరంభంలో అంతా గెండునిముసాలు మూసంగా నిలబడి కీ. కె. పి. సి. డి. మి. కు శ్రీధాంజలి పుటించారు.



తోటల నలునా చూసిన తిరువారే ప్రజల పిల్లలనీ, నటన గురించి ఎవరూ ఈ మేకి అంటే నూరిపోయ్యే స్కరలేవని దర్శకుడు మోహన్ సెగర్ అన్నాడు.

తోలికా నెట్ మీద సెగర్ ఈ మేను నలుగురికీ పరిచయం చేశాడు. కిషోర్ సలక రిన్నా "న్యూఢిల్లీ చిత్రం చూసినప్పటినుంచి నేను మీకు ఓ 'ఫాన్' ని. ఇప్పుడు మీతో నటించే అవకాశం కలిగిందే; ఇక మీకు తగిన సాయితో నటించే అవకాశం కలిగించాలి" అంది సయిదా. తీలా చిట్టిన్ ('అర్పా హత్'లో సయిదా ఆతిగాడు)కు నమస్కరించి, "మీరు నటించిన కంగన్ బండ్ కా చిత్రాలను అప్పుడే చూసేంత పెంపదాకే నేను పులులేదు. ఇన్నాకి

మిమ్మల్ని చూసినందుకు చాలా ఆనందంగా ఉంది" అంది.

## సురేష్ వూరీ

క్రికెట్ చిత్రవారి తొలి చిత్రం 'సచ్చి మోతీ'లో కూడా సురేష్ వూరీ అనే తొలి నటుడిని తీసుకొన్నాడు. ఇటీవల ఒక బొటిలో ఇతడు ఎన్నికయ్యాడు. బహుశా గుజరాత్, బీహార్ రాయల చిత్రాలలో కూడా నటించవచ్చునుకుంటున్నాడు.

'సచ్చి మోతీ'లో ఇతర నటులు వాసీ వాకర్, జబీన్, సులోచన, మన్మోహన్ కృష్ణ, బీబీ, సోమి, ప్రతిభ, మధు ఆస్తి మొదలగువారు. దర్శకుడు ఓ.వి. శంగీతం ఎస్. ది.తి.



## సినిమా ది.డివి

చూపచిత్ర దర్శితలో నిలబడి, రవికలాల వాటు వివరణ చేయగలవాడు, నోటి వారు, మేటివారు సగౌరవంగా చెప్పకో వలసిన పేరుగలవాడు, ఆ మెకిన్ చలన చిత్ర పరిశ్రమ సాంకేతిక పార్శ్వమిక ప్రాతికి దోహదకాగుడు, బ్రహ్మాండమైన నవరసి చలనచిత్రాల నిర్మాణకర్తల నాయకుడూ అయిన సినిమా డైరెక్టర్ హర్యానగం (జనవరి 21) దశదశాల చలన చిత్రాభిమానులకు విచారం కలిగించింది. మరణకాలం వాటికి 77 ఏళ్ళ వయోవృద్ధు అయినా, ఆయన జననత్యలను, ఆయన పేరుకున్న పథకాలనుకన్న వారికేగాక విన్న వారికేకూడా ఇది అకాలమృత్యువు అనే అనిపించింది.

చలనచిత్ర పీఠీకు వాసుల పాలిం ప్యప్తు సీను'హరిపుడ్' ట్రే తానికి, డిసెంబర్ 1918లో నిర్మించిన 'వి స్వామి'లో తోనే కంకు స్థాపన జరిగిందనాలి. అదేకాక, అక్కడ డిసెంబర్ పేరిట, ఆయన ప్రజ్ఞాపాధికాలవల్ల చలనచిత్ర పరిశ్రమ పరిధానికి కారణమైనవి ఎన్నో పుటాయి. మొట్టమొదటి కథా చిత్రం ఆయన చేతులమీదగానే పుట్టింది. సినిమా మేర దశదశాల చూడడానికి అనుకూలమైనవానానా, ఎటునుండి దృశ్యాలను చిత్రించడానికి రూపొందిన 'క్రేన్' ఆయన చేతులలోనే ఆనాడు తొలిపారి రూపుదిద్దాయి. సెట్ కీ, సెట్ మీద నటుడికి సుదృఢరాన్ని సృష్టించే సేతుడిని సృష్టించా చూపించే తొలి ప్రయత్నం - 'రంగ్ బాంట్ పెప్ లైటింగ్' తోయి నీ చేశాడు. ఇక, డిసెంబర్ ముద్రపడేన ముఖ్యాంశం: సెట్ లు కాలక్షేపం పద్ధతిలో ఏదో అంటే ఏదో అన్నట్లుకాక, ఏదో



జయవారి 'అప్పు చేసి పప్పుకూడు' చిత్రంలో రేలంగి, రంగారావు, సావిత్రి

# రొక్కలాట సంక్రాంతి వెడుకలు



అన్నపూర్ణానారే 'మాంగల్యబలం'లో కన్నాంబ, వరలక్ష్మి.

అంటే అదేగా. ఎంత అంటే అంత, ఎంత ఖచ్చితమైనా శ్రమతయినా నిశ్చించాలనీ, పుష్టికి ప్రతిస్పష్టమైన దాన్ని సెల్లూలాయిడ్ మీద నిలపాలనీ చాలమందికి ఊహించుకుంటుంటున్నాయి. కానీ, నిజంగా అంతపనిచేసి చూపిన మొదటి ద్యునిర్యూత రూపమే. బ్రహ్మాండమైన సెల్ లమీద నిజం అనిపించే వాతావరణంలో చిత్ర వేషప్రభావం రస బాహుళ్యం సాధ్యంకాదని డిమిల్ సమస్యం. ఆహార కృషి ఫలితంలో ఎక్కువభాగం క్రైస్తవ పౌర జీవగాలు ఆధారంగా తీసిన చిత్రాచరిడి కింగ్ ఆఫ్ కింగ్స్, ది గ్రేట్ డిస్, ది టెన్ కమాండ్ మెంట్స్ (యూ కీ), కాంప్యూన్ అండ్ దిరైలా, ది టెన్ కమాండ్ మెంట్స్ (ఇటీవల మనదేశంలో విడుదల అయింది.)

ఒక 'ధులుమనిపించే దృశ్యాలతో నింపుతూ డిమిల్ తీసిన ఇతిరచిత్రాలలో, 'ది అన్ కాంర్స్', 'ది గ్రేట్ టెన్ షో ఆన్ ఎర్', 'చెప్టకోతిగం', 'వెనర్న చిత్రాలలో డిమిల్ చిత్రం 'ది పెయిన్స్ యన్ కాటిక్ నేటికీ కూడా విశిష్టచిత్రంగా పరిగెడించబడుతోంది.

బ్రహ్మాండమైన సెల్ లు వేయాలని ఎంత పట్టుదలో, అందులో గుండునూది ప్రాముఖ్యాన్ని కూడా గుర్తించి ఆలోచించేటంత శ్రద్ధ డిమిల్ ది. ఊహలూ మాటలూ ఎక్కినంత ఎత్తుకే తనూ ఎగరాలన్న పట్టుదల, దాని కోసం లక్షలు ఖర్చుపెట్టే సాహసం, ఆహారాగ్రాహులు తన శ్రమపడి, తోటివనివాని శ్రమపెట్టి ఫలితాన్ని సాధించ ప్రయత్నించే

ఒక్క, వ్యయసహాయం గెండిటినీ లో వేళంకూడా చూస్తున్నామంటే పూరిగా సద్వినియోగంచేసుకుని ప్రేక్షకులకు తృప్తిని కలిగించగల ప్రజా డిమిల్ కిగల సిరిసంపదలు. ఇతరులు ఖర్చుపెట్టే మిలియన్ డాలర్లకూ డిమిల్ ఖర్చుపెట్టే 'డిమిలియన్' డాలర్లకూ ఉన్న తేడా ఇదే. పరాజయంతో పరిచయంకాకుండా డిమిల్ మ నిలిపివేస్తే ఇదే.



వేషవత్ విక్రమ్ సవారి 'అంతా వెద్దలే' చిత్రంలో ఎం. ఎన్. రాజు, లక్ష్మిపథ, లలిత.

రొక్కలా ఆంగ్లమితి అన్యర్యాశ జనవరి 14-న రేడి సాయంత్రం 6.30 గంటలకు స్ట్రీట్ పాజెటుగా పనిచేసేస్తున్న తెలుగు వారంతా 4 వి నెంబరు వెకరు ప్రాథమిక పాఠశాల ఆవరణలో సమావేశమయ్యారు.

కార్యదర్శి శుభాకాంక్షలతో సంకృతి కార్యక్రమము ప్రారంభమయింది. సంగీతం ఆభినయము, విచిత్రవేషధారణ, గారడీ కార్యక్రమంలోని ముఖ్యాంశములు.

మారెళ్ళి పత్రికావాచానిగారి లలిత సంగీతం, పెరి నటన జుగారి విచిత్ర వేషధారణ, ముసల్ల వేంకటాచలం గారి ఆభినయం చూపింపి జుశ్వరరావుగారి "భాగిం సాయిబు" గారడీ, సభ్యులను చాలా ఆనందపరిచాయి.

హాస యుగో అద్భుతంగా గార నడి తిర్యపించిన జుశ్వరరావుగార్కి, సమితి అన్యకులు డా॥ ఎం. ఆర్. ప్రసాద్ నాన్న సువర్ణపతకాన్ని బహూకరించారు. శ్రీయుతులు చలం, చలం జుగార్లకు కూడా సభ్యులలో కొంతమంది ప్రత్యేక బహుమతులను చదివించారు.

కార్యదర్శి వందన సమర్పణ తిరుపతి జాతీయ గీతంతో పధిముగిసింది.

రా.తి 8-30 గంటలు మొదలు 11 గం.ల వరకు, 20-న నెంబరు వెకరులో శ్రీమతులు సహ్యాపమ్మ ప్రసాదరావు, ప్రసాద్ పట్నాయక్ గారల పాటక ఛార్జీ జరిగింది.







వరంగల్ లో జనవరి 4 న ఒక విద్యాసంస్థకు సహాయనిధి సేకరణకై వైజ్ఞానిక ప్రదర్శనాలు, కళాప్రభాసనారి "మాబాబ్" నాటక ప్రదర్శనం ఘంటసాల గావసభ జరిగాయి. వరంగల్ జిల్లా కలెక్టర్, ఆర్.ఎ.ఎ. ఘంటసాల, జగ్గయ్య, ఆకమర్తి కొమ్మబ్రహ్మనంద రెడ్డి, తిలక్, గుమ్మడి, రమణారెడ్డి, ప్రభాత్ కిక్కిర్లు మేనేజింగ్ డైరెక్టరు కె. వెంకటరెడ్డి, చాయావని, పీఠ, రాణి, సరోజిని, జానకి.

పారిస్ లో ఒక సంగీత విద్వాంసుడు, ఒక కొత్తపాటకి బాణీ వ్రాస్తున్నాడని స్వరాలు వినిపించుకొంటూ ఉండగా ఆతనిని పిలుచుకు వచ్చాడు. పాట వ్రాసేవానిని, పలుకుకొని, సంగీతకౌశల్యానికి కనపడకుండానే చిలగా వాడుకున్నాడు. మర్యాద ముగిసినట్లు చెబుతూ యదాలాపంగా, క్రితంలో విన్న బాణీని కూని రాగాలలో అలవించాడు. సంగీత దర్శకుడు అని విని కంగారు పడ్డాడు. "ఈ వరస నీకెలా తెలుసుకీ నవ్వొక్కడనిన్నావు" అన్నాడు; మిగతా వచ్చాడు. "ఇంకా నయం. మెరిగా అడిగావు. ఈ పాట దేశం అంతా మోగుతోంది. ఆమెరికన్ బ్యూటీ. అక్కడ పెద్ద హిట్లు" అన్నాడు.

సంగీతకారుడు నీరు గారిపోయాడు తన స్వయంగా చెప్పిన కొత్తపాట మరోదేశంలో ఎవరిపేరతో హిట్ అయినందుకు.

అయితే అదే మహాభాగని, తనూ తనపాటని బయటికి తెచ్చుకోలేదు. దాన్ని అలాగే వదిలేశాడు.

ఈ 'మాట వరసం' ఆడిన పెద్ద మనిషి తనవితర సత్వముని ఆనందించాడు. మన దేశంలో వర్తమాన వర్తమాన ఫీలింగ్ సంగీత దర్శక నిర్మాతలకుడా ఇది వింటే పాట చెక్కలయి వచ్చుకుంటారు. నైస పేర్కొన్న కథ నాయకుడి వెర్రితానల తనానికి - ఎందుకంటే ఒకపాట హిట్

## వార్తాపరిణం

అయిందని తెలిసినపుడు, అదిమనది కాబోయినా తీసుకుని దాన్ని మరింత హిట్లు చెయ్యడం మనకి పరిపాటి అయిపోతుంది. కాగా మనం తెచ్చుకునేవి పాడుకుంటామి. ముప్పటి బొంబాయి వాళ్ళూ, అఫ్రి మేనా, వంద్రాసు వాళ్ళు అయినా బాణీలను తిరిగి తిరిగి హిట్లు చెయ్యిస్తున్నారు.

ఒక్కొక్క వరసబొంబాయి నీసంఖ్యలో పడి తింటాయి చెప్పవట్టుం చేరదానికి ఏదాది పట్టవచ్చు. అది ఇంకోరెండేళ్ళు నిలవకాక దాన్ని పునరుద్ధరించడం కూడా జరుగుతూ ఉంటుంది. బొంబాయిలో ఒక్కొక్కసారి, ఇద్దరు మూడో డైరెక్టర్లకి ఒకే సెరేనేడి దొరుకుతుంది. దీన్ని కేపీ కొట్టడం వాజస్యవాళ్ళు అనుకుని ఇప్పుడూ ఆపని చెప్తున్నారు. రెండూ అటూ యటూగా విడుదలఅయి ఒకరికి ప్రతిష్టా, మరొకరికి రెండోది లభిస్తున్నాయి. ఇలా ఎందుకని కొందరు ఎవరి పాతపాటలు వారే వన్యమూర అనుకుని కేపీ కొట్టేస్తున్నారు. కొందరు పంతులువేసుకుని వారి హిట్లు ఏదూ వీరి బిట్లు వారూ చెక్కేస్తున్నారు కోరితలు వచ్చుకుంటున్నారని విసుక్కుంటు వ్నార బాధ పడుతున్నారం...

ఎక్కొక్క సంగీతంపై ఆమెరికాలో పెద్ద ఎత్తున పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి రక్కసు మించిన వేగంతో రెక్కలు చేసి పట్టే యంత్రాల మరేవే ఇంకో మెట్టు పెక్కి వెళ్లి సంగీతంలో కొత్తకొత్త బాణీలు కుప్పటిప్పలుగా తయారుచేసి పెటగల యంత్రం ఒకటి ప్రస్తుతం దూపురీస్తోంది. రెక్కల యంత్రంగా అంకలు పెట్టి



"మరొక్కసారి నేయించుకు చూసి మరీ నిషేధిద్దాం"



ట్యూంటియల్ సెంచరి ఫాక్స్ వారి 'ఎస్ లెస్ స్కామ్స్' చిత్రంలో బ్రాడ్ ఫర్డ్ డెల్మన్, క్లీవ్ బర్రీ

## వార్తావరణం

'మేమి నటించే దీంట్లో ఒక వరస స్వరాలు అందినాయి. ఆ స్వరాలను అటుది ఇటు రెచ్చి, ఇటుది అటుతోసి, కిందా పెనా పెట్టి ఎన్ని రకాలుగా మార్చి ఎన్ని రకాల బాణీలు కట్టవచ్చునో అన్నీ ఈ యంత్రం తయారుచేసి, రాసి చేతికి అందిస్తుంది. ఇంకా సాగములు పూర్వపు శ్రోతిల కన్న ఎక్కువగా నేటి మేటిచేరియ సంగీత దర్శకులకు బాగా రెలుసాయి. నిన్నటి పాటలో మృదులం మీదికి వారిపోయిన 'పల్లవా' గ్రామీని నిమిషంలోకి లేవనెత్తి - 'వేదవనాన్ని పలకరిస్తున్నా దాని నెత్తిన మొట్టికాయ మొట్టి, కిందకి పదమూడు - నెత్తి వాడి పాటవరసను ఆరస్వరాలలోకి ఫరాయిించి సరే సీ - గాడిటీలు చేసే వారికి ఇంకా ఒక పులు మరీ పసండుగా ఉంటాయి. పని కత్తిడినల్ల ఈ విద్యలో ప్రావీణం గడించిన ఒ. పి. నయ్యర్ ప్రభుకులూ, "...గా మూజుకే హిట్లు కొట్టి..." అన్న గురూ వారో నిన్న మొన్నటివాకా వాడిందీ పాడినూకచ్చిన హేమంతకుమార్ ప్రభుకులూ ఈ ఎలక్ట్రానిక్ యంత్రం పెద్దది కే పం అనుకోకపోవచ్చు. అప్రమత్తం అయినా ఓ చిన్నతమాపా సందర్భం చెప్పుకోవలసిఉంది ఇటీవల విడుదలఅయిన ఒక చిత్రంలో రెలంగి నాగు

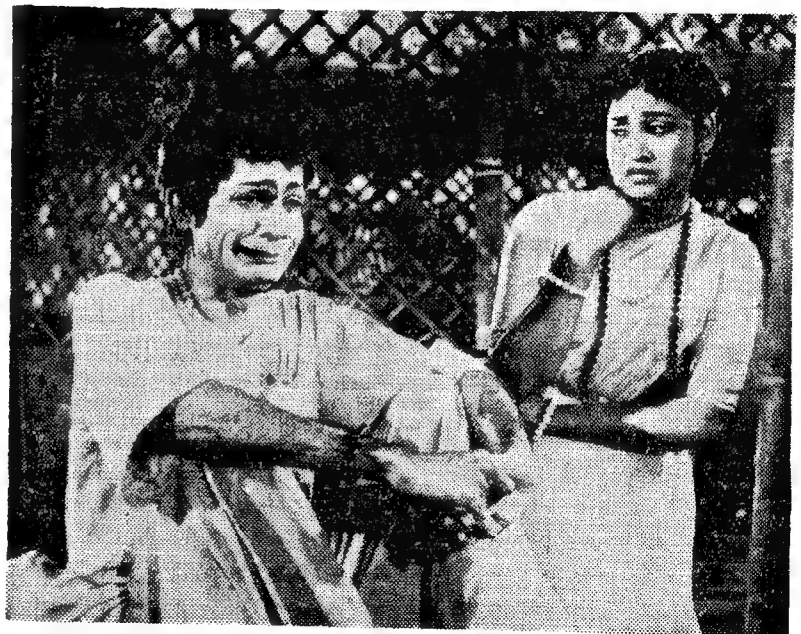
పాముతో అకస్మాత్తు సన్నివేశం ఒకటి ఉంది. ఆయన చాలా కంకణపడుతూ ఉండగా రాజమహాదేవ, రెలంగి వారిలో ప్రోమానికా తీసుకుని నాగినలో హిట్ ట్యాను వాయిచేస్తుంది. పున్నాగవారి వంటే పాములు ఆనందంతో పరంపరం

విజమేఅయినా, హిందీలోనూ, దరిమిలా కొన్నాకు రెలుగులోనూ అది పాటనీ, హేమంతకుమార్ తరువారి చిత్రాలు కొన్నిటిలో పెట్టిన అదే వరస పాటలూ విని విని ఉండేమా, ఆ పాము ఈ వరస విని వినిగానే అర్థంబుగా పారిపోయింది.

అయితే సినీ వణిజ్యభావంలో "సరిక రిడి అంతటిది కాబట్టి" ఇలా ఒక్కవరసన ఒకటే వరసతో వంద పాటలు చెయ్యడం తప్పదు కాబోలు అని ఊహకోవారి కాబోలు అని చెప్పుకోవారి.

మొత్తంమీద ఈ ఎలక్ట్రానిక్ యంత్ర సంగీతం మున్ముందు శ్రోతలను మంత్రముగ్ధులచే విలపడం ఎలా ఉన్నా మొదట యంత్రముగర్చి చేసే చేయగలదనీ. ఇది కట్టే వేలాది బాణీలు పెప్పసంచలనం కలిగిస్తాయనీ అనుకోంటున్నాడు. దీనిపై పరిశోధనలు జరిపించడానికి రాక్ ఫెల్లర్ ఫౌండేషన్ వారు 1,75,000 డాలర్లు విరాళం మంజూరు చేశారట.

మనమటుకు మన సంగీత ఆలోచించు కొంటే ఈ యంత్రం రావడంవల కొత్త కొత్త బాణీలు విన్నే మహాదాభ్యుత్సం కలుగుతుందని మురిసిపోవాలని విచించు; (ఊహకు అంది సంతకరహా) కెరీవేల రాగాల విశ్వసూత్రతో శోభిల్లు ప స స్వరార్థికంలో విహారింప నేర్చిన వారికి ఇది అసలు అద్భుతం అనిపించదు. అయితే ఈనాడు ఎన్నో రాగాలు విస్మృతి పథంలో పడి ఎల్లా వెలి పోయాయి అందువల కెరీవేల రాగాలు అపోహకి ముటుకే అంది ఉంటాయనీ, ఊహకి అందేవి ఇంకా తక్కువ అని, నాటిలో పలుకుబడికి అందినవి వందల



'నతిసుకన్య'లో రమణారెడ్డి, జయశ్రీ





## 12 ఉత్తమ చిత్రాలు “మదర్”

వారివారి చిత్రాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని అలాగే సమకాలికులు, సమాచారాలు అయిన ఈ యుద్ధ చిత్ర ‘నిర్మాణ’ దృక్పథాలలోను ప్రధానమైన భేదం ఒకటి గొడవి నుండి విడుదల అవుతుంది. వి.ఎన్.ఎస్. చిత్రం మేధావీ. అందులో వస్తువును ‘వాస్తు’ (కథ నిర్మాణ విధానం)కు, కథనశీల్పానికి (ప్రధానం) వాస్తు. కళాపాఠశాలవారు ఈ చిత్ర

లలో స్వారస్యాన్ని ఎక్కువగా గ్రహించి ఆనందిస్తారు. ఈ ప్రముఖులు ఇద్దరూ ఈ నూతనంలో ఇమిడిపోతారు అనిపించుకుంటున్నామని మూలంగా ఇది చెప్పకోవచ్చు.

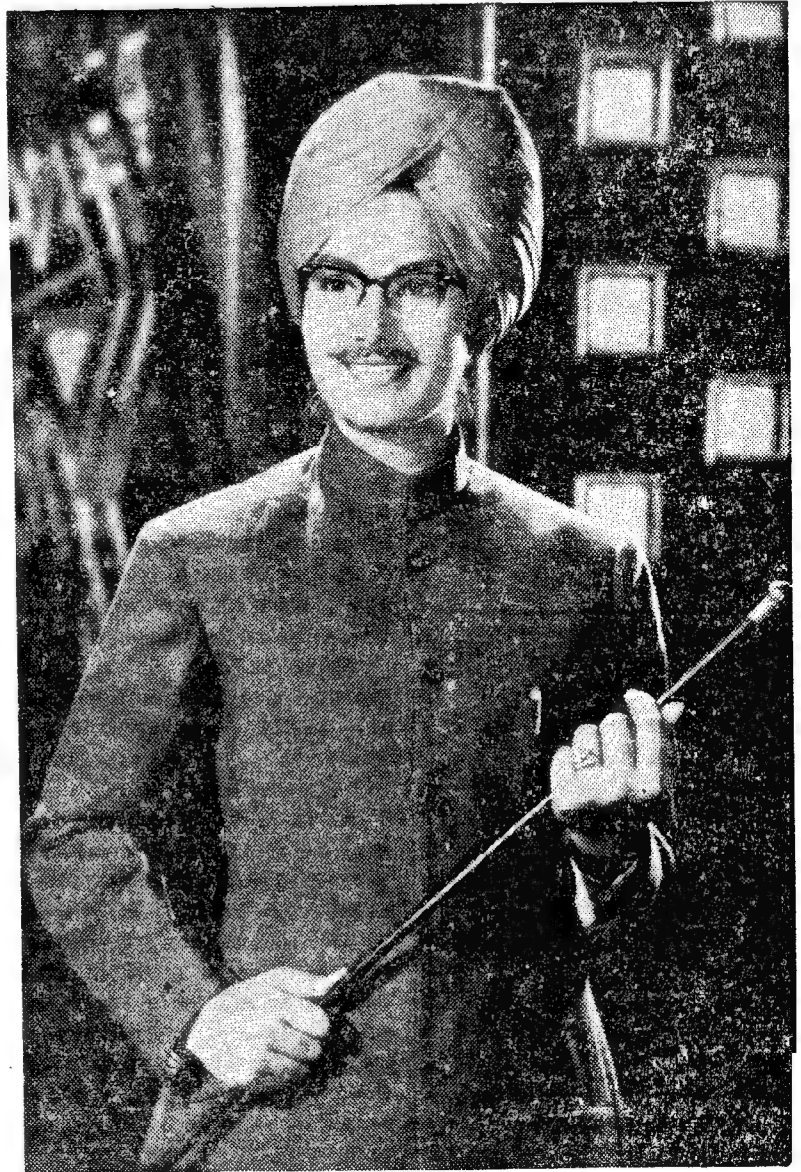
అలాగే కథనశీల్పం ఇందుకు భిన్నమైనది. హాస్తికమైన ఆనందం కలిగించడం దీని లక్ష్యం. ప్రతి సామాన్య ప్రేక్షకుడూ కూడా, ఇందులో సింబాలిజంకోసం, విశేషాలకోసం వెతుక్కోనే పనిలేకుండా,

చలనచిత్రకళలో కలయికం ఆరంభమైన తొలికాలంలో నిర్మించిన ఉత్తమంగా కల్పాన్ని ఉపయోగించుకొంటూ అవసరం చేసిన రివ్యూ చిత్రం ‘మదర్’ (1926). చలనచిత్రకళ విస్తృత పథాలను అతగతం చేసుకొని, దానిని విజంగా ఒక కళగా ముచ్చించి, పరిశీలించి దాని స్వరూపస్వభావాలనుబట్టి కొన్ని మార్గాలు, శిల్పాల సిద్ధాంతాలూ ఏర్పడతాయని అవి ప్రాతిపదికలుగా, కాలచక్రంకింద పడినా నలగని ఉత్తమాలను చిత్రాలు నిర్మించిన మేధావులలో ఆంగ్ల గణ్యుడు వి. వి. దిఫ్డోవ్ కన్. ఈయన రొక రివ్యూ చలనచిత్ర కళానిధి ‘నెరీ నెన్ స్ట్రీన్’ తీసివది కొద్దిచిత్రాలే అయినా ఈ చరిత్రలో విశిష్టతాన్ని సంపాదించుకున్నారు.

సంఖ్యలోనే ఉన్నాయని విద్వాంసులు చెబుతారు.

స ప స్వరాలమీద, అమెరికీ ప్రతి భేదాలలో రాగరూప కల్పన ఉన్నానై, ఇప్పుడు అందుబాటులో ఉన్న వాటికన్న చాలా ఎక్కువ రూపాలు స్ఫురిస్తాయని లెక్కలు తెలిపినవారికి కూడా తెలుసుంది. పెరిస్కాపు విమానం వంటివి లేకుండా, భవ్యంలో గ్రహాల స్థితిని గమనిస్తూ, భూమి నుండిగా ఉండి నూర్చుడి చుట్టూ తిరుగుతున్నదన్న నైసర్గిక గ్రహించిన భారతీయుడు, రేపు ఈ ఎలక్ట్రానిక్ యంత్రం చేయాలవని యంత్రాలు లేకుండానే, ఏనాడో నేనీపెట్టాడు.

అయితే ఈ ఆపారవార సత్వాన్ని ఈనాటి వాడుకపాఠ్యక వ్యాసం గలలో ఉన్న వాడు ఉపయోగించుకోవటం లేదు. లేని వాడు మటుకు మాత్రాలు పేరులు తాగారూ, మామూలు వాసన చూపింది అన్న భోజనానికి అందుబాటులో ఉన్న ఈ విద్యా నిధిగమించి కూడా చూడకున్నారు.



‘మిస్టర్ కాన్స్టాన్ ఎం. ఎ.’ లో శ్యామ

మామూనే సర్వం అవగతం చేసుకోగలడు. ఏమైనా అది అంతానే కథ, దాని తత్వం అందులో తాత్పర్యం ప్రేమకుడికి వృద్ధులకు అవుతాయి. ఈ లక్ష్యాలన్ని సాధించ దానికి ఫుడ్‌వోకస్ కామెరాకన్న నటనను ప్రధానంగా వినియోగిస్తాడు. ఆ ప్రేమ ఎడిటింగ్. ఈ రెండు విషయాలపైనా సమగ్రంగా చర్చిస్తూ ఆయన రెండు మంచి గ్రంథాలకుడా వ్రాశాడు.

నటనలో సహజత్వం ఉత్తమదాలని ఫుడ్‌వోకస్ నమ్మకం. సహజ నటన అంటే, కార్లా చేతులా ఎటో చేసి ఆడినా కూడా ఉండకూడదనే కాదు. కన్నూ, ముక్కునోడూ, కంఠం కూడా కాస్త అనువులో ఉంచుకోవడం అని పెట్టెలు చెబుతాయి. ఒక పాత్ర మనోగతి భావాన్ని కన్నకే పరచడానికి బొమ్మ కింద వివరణ రాసి వలసినా దానికి కొటోచ్చేలా అభిప్రాయం పట్టకూడదని అన్వేషించగా, అరచాటుగా మూసించాలని అంటారు. నూదన కూడా లేని, నిర్వికార హావాల బలవంతం కిక్కిరిస్తూ ఉండే ప్రయోగించిన వాడు ఫుడ్‌వోకస్. ఈ ప్రయోగాలు రంగస్థలం మీద సులభ సాధ్యాలు కాక పోవచ్చు. కొందరి మతం ప్రకారం అసాధ్యాలు అయినా కావచ్చు. కాని తెలివైన మాత్రం ఇవి సుసాధ్యతే కాక, అత్యవసరమైనవి కూడా.

ఇక, ఈ 'నటన' చలన చిత్రాలలో, నిర్మాణ స్వభావాన్ని బట్టి శిక్షణలుగా వస్తుంది కాబట్టి వీటన్నిటినీ సంగతలం చేయడంలో (ఎడిటింగ్) శ్రద్ధవహించడం కూడా నిబుడి ముఖ్యవిధులలో ఒకటి అని ఫుడ్‌వోకస్ వ్రాశారు.

■ సార్యకారిక ఉత్తమ చిత్రాలలో ఒకటిగా ఎన్నిక అయిన 'మదర్' చిత్రానికి ■ చిత్రంలో ఫుడ్‌వోకస్ కథం క్లౌనికి

## సమృద్ధిమైన సంజ్ఞాగూడు

జ్ఞానము నిత్యవ్యక్తములు

<b>కాసెమస్</b> కన్యకామూర్తిలు.	<b>జింజివి</b> జ్యోతిషశాస్త్రము, పితృభాగము.
<b>కరస్</b> సోపానమూర్తిలు.	<b>జ్యోరెన్</b> సకల జ్యోతిషములు.
<b>బాలకెస్</b> విరచనమూర్తిలు.	<b>కాలరెక్సు</b> కాలము, అభ్యుదయము.

తదితర మందులకై మాకు వ్రాయండి.

## సంజ్ఞాగూడు పక్షపాతి

సంజ్ఞాగూడు పక్షపాతి యొక్క పరిచయము.

(హంచీ విజయవాడ.)

మాలంగా ఈ అంశాలు ప్రాతిపదికలు అవ వచ్చును. కథా వస్తువు విస్తరణ. వివేచనీయ విషయాన్ని మాపడంలో లక్షలాది ప్రజల ఆలయము, ఉద్యోగాలను, బాధలను సామూహిక స్థాయిలో చూపిస్తే, ఫుడ్‌వోకస్ ఆ సమాహారంలో కృతులను ముందుకు పీల్చి వారి గాఢలను చెబుతాడు. మదర్ చిత్రంలో కథ చిన్నది. రివ్యూలో వివరకాలం కథాకాలం. ఒక అవయవ కథానాయక. (ఫీల్మీ హీరోయిన్ కాదని గమించ ప్రార్థన) ఆమె భర్త అభ్యుదయనికోర్కి. వివేచన వికోర్కి. తాగుబోతు. కొడుకు, తండ్రి పద్ధతికి వ్యతిరేక. కొరికా వచ్చిన రాజకీయ ఉద్యమం సమ్మె చేయించడానికి సాగించిన పన్నాహాలలో ప్రముఖ పాత్ర స్వీకరిస్తాడు. అతడు ఇంట్లో దాచిపెట్టిన ఆయుధాలగుట్టు బయటపెట్టడం నిడ్డకు మంచిదేమని నచ్చచెప్పి నమ్మించి, తలిదండ్రుల ఆహ్వానం తెలుసుకుని, కొడుకుని అరచుచేస్తాడు. కలబాల్లి విచారణ ఒకటి జరిగి అతనికి ఖైదువిధిపాటు అక్కడితో, తలికి తినుకూడా విషవృద్ధ్యమంలో దిగడం అవసరమని తోస్తుంది. ఈలోగా ఉద్యమనాయకులు తిగగబడి, ఆమె కొడుకుని విడిపిస్తారు. వేలాది ప్రజల ఉద్యమంలో అతడునూ, తలిదండ్రులూ పాత్ర పోషిస్తారు. సైన్యం తుపాకులకొచ్చి జనాన్ని చెదరకొడతారు. ఆ తర్వాత అతడు ప్రాణాలు కోల్పోతాడు. జాగ్రత్త సైన్యాల మీదకు విరుచుకపడుతూండగా తలి పతాకం చేతిబట్టుకు నిలబడి, చనిపోతుంది. ఈ కథను చెప్పడంలో ప్రతి అంశం ప్రతి సన్నివేశం సుందరమైన ఒక చిరముద్ర వేసేవిధంగా ఫుడ్‌వోకస్ దివిచి చిత్రించాడు. కథలో సంఘటనలు తీసుకొని దాన్ని, మొదట ఏ భాగానికి ఆ భాగం విడదీసి తిరిగి చలనచిత్ర కథాఘటనగా కలపడంలో ఆయనది ప్రత్యేక ప్రతిభ. ఇలా చెప్పినపుడు 'సింబాలిజం' తీటన పడినా, అది కొటోచ్చేట్టు కాక, కథలో భాగంగా జరిగిపోయేలా అవుతుందా.

సెన్సెటలారిక ఎదురై చెదిరి ధిక్కారాన్ని మైన అఖండజనవాహినికి సామ్యంగా, నది మీద పంపించి ఎగురేసి ఢిల్లీకి శిక్షలాలై పోయిన 'ఎస్ ఫా' (మంచుకొండ) ను చూపించిన సన్నివేశానికి చలనచిత్ర చరిత్రలోనే గొప్పస్థానం ఉంది. ఇది కేవలం సామ్యంగానే కాక, అంతకన్న కీకంఠమైన ఉద్బోధనగా వ్యాఖ్యగా భాసిస్తుంది. కథలో తెలిపేటట్లు ఉపమానాలలా ఎట్టేటుగా తోచదు. ఇవేకాక, చిత్రంలో నటన, ఛాయాగ్రహణం, ఎడిటింగ్ మొదలైనవి కూడా ఆర్కెస్ట్రాలో వాద్యాలలా సమ్మేళనం చెంది, అన్ని కలిసి ముకంతంలో కథానాన్ని మహాకావ్యపు కీర్తనో నిండు తనంతో చాటుతాయి. ఇది ఫుడ్‌వోకస్ విశిష్టత.



శ్రీ వెంకటేశ్వరావారి 'సరి సుకన్య'లో కాంతారావు.

## మురార్జీ దేశాయిగారికి

ప్రపంచ చలన చిత్ర పరిశ్రమలో చిత్రసంఖ్య దృష్ట్యా మొదటి మూడు స్థానాలలో ఒకటిగా ఉంటానన్న భారతదేశం 1958 లో ద్వితీయ స్థానాన్ని ఆక్రమించింది. సాధారణంగా ప్రథమ ద్వితీయ స్థానాలు జపాన్ హాళివుడేలగా ఉంటాయి. ఈ సారి జపాన్ ప్రథమస్థానం. వారు 480 చిత్రాలు నిర్మించారు. మనది ద్వితీయస్థానం. (298 చిత్రాలు) నాలుగు 500 తీసే హాళివుడే ఈయేడాది మూడవదిగా వచ్చింది.

ఈ ■ నాన్ని దేశానికి మంత్రి క్రిమరార్జీ దేశాయిగారు చలనచిత్ర పరిశ్రమ పరిభాషాన్ని పరిచినవారూ గమనించగలరని ముడిఫిలిం కిట్ కల పడుతున్నవారి దురాశ,



(7-వ పేజీ రెవరవాలు)

ఈ లోపల విశ్రాంతి తీసుకోండి.

కు: నాకు తెలుసునమ్మా! నొద్దం లే నివరు-అకలి రేకపోయినా చుట్టొంటికి వెళ్ళినప్పుడు భోజనం చేయండే మటుకు వదలరు. చూడు కారదా! యిప్పుడు వాకోసం కూరలూ వారలూ యేం చెయ్యక్కర్లేను గాని - చాగమాత్రం కొద్ది పెచ్చజేయ్యి. కందిపచ్చడో, పెసరపచ్చడో వుంటే చాలు, వా భోజనం యిటే తెలివిపోతుంది.

శ్రీ: అయితే బాబాయ్, చూడు నెలల వించి యిటా ఊరూరూ తిరిగనంటావు, ఎక్కడక్కడి కళ్ళావు?

కు: నెల రోజులు రాజమండ్రి లో వున్నాను. పదిహేను రోజులు కాకినాడ: యింట్లో రోజులు హైదరాబాదు, మరో పది హేను గుంటూరు. ఈ మూడు నెలలూ యింటిపట్టుక రేపాయివా నాకు ఎంతో పోయినానే వున్నదనుకొ. అన్ని ఊర్లోనూ మన బంధువుల యిల్లోనే దిగాను. ఎంత మర్యాద, ఎంత మర్యాద! మంచి కుర్యాదకీ నిజంగా మన వాళ్ళనే చెప్పకోవాలాయ్! అన్నన్ని రోజులు వున్నానని ఎవరన్నా ఒక్కసారైనా చికాకు పడ్డారా? చీదరించుకున్నారా? నే నేడో తాళిపరిమిది వచ్చినట్లు, వాళ్ళియింట్లో నేను విడిసివుంటే వాళ్ళకోడూ మహా

కొగ్గలు కలిగేట్లు నన్నో కవులేలా మాయ కున్నారనుకో. వెళ్ళిపోయేటప్పుడు పాపం, కళ్ళనీళ్లు పెట్టుకుని - యింటికిపోవడీ యేను వ్వాలో తెలుసా? 'అయ్యో, అప్పుడే వెలి పోతున్నారా? ఇవ లో నన్నో వచ్చి జలుంది మాకు! అవునులేండి, మీ పని అయి పోయింది కావున, వెళుతున్నాను. అంతే గాని, మేం రమ్మం లేమటకు, లక్ష తరహాలు యిస్తామంటే మటుకు మా బోటివారోయ్ కు వస్తారా? ఒక్క కుగమైవా మాతో మాట్లాడతారా? ... ఎప్పుడె నా స రే, మళ్ళీ యీ వూరు వచ్చి వచ్చు కు ర్చికుండా మాయంటికి రండి. మీకోసం అధ్యంతరం వుండదు. మీకోసంమా ద్వారం ఎప్పుడూ తెరిచే వుంటుంది? అన్నాను. అన్నాడగదా అని నేను ఎప్పుడూ వాళ్ళోనే యిబ్బంది పెట్టటం బాగుంటుందా? అందు క నే ఎక్కడన్నా యేహోటలగదిలో నేనో కాలక్షేపం చేద్దామని చూపాను. అయితే యేం లాభం? ఎవరో చిట్టుకున్న చూసే వూరు. ఎంతమాట, ఎంతమాట! మేం యీ వూర్లో కాపురం వుండటమేమిటి, మీకు కార్యకర్తల వచ్చి చూడటం ను కాం చేయటమేమిటి? మీ కోమలా అపచారం జరి గించా మాకల్ల? క్షమించండి, రండి, రండి అని వాళ్ళ యింటికి లాక్కడతాడు.

శ్రీ: అంతేలే బాబాయ్, బంధువు లకు తర్వాతి ఆహారం ఆపరా వుండదు మరి! ఉండు కారడ యేంచేస్తాం? చూసి వస్తాను.

కు: మరేం వొండర పెట్టకులే; శ్రీరా ములా - ఎక్కడికీ వెళ్ళక్కర్లేనుగా.

(అరక్షణం విరామం)

శ్రీ: యేం కారదా యేంచేసున్నావు.

కు: యీ పొయ్యి ఎంతకూ అంటుకుని చావలేదు. అయినా యీ అర్ధరాత్రి ఎక్కడ చాపురించాడో యీ అరికి?

శ్రీ: ఉన్. దిగరగా అరవకు. అకరల గదిలోనే ఉన్నాడు. వించే బాగుండను.

కు: బాబాయ్, బాబాయ్ అంటు న్నాను. యే వరస బంధువండీ మీకు?

శ్రీ: చాల దూరపు చుట్టండే. మావూరే. అందుకీ బాగా చదువు.

కు: అయిన మజిలీలో నంర్చి వీ పడరానంటా వుంటే, మీరే గొప్పకోసం యింత హంగమా చేస్తున్నారు.

శ్రీ: మాటవరసకు అయిన అలాగే అన్నా డనుకో. అంతేచాలని మనం ఉడుకుంటే యేం బాగుంటుంది? నేను అనకపోయినా మరోక్షణం ఆగి ఆయనే ఆ నేనాడు. కుటుం బయ్య బాబాయి సంగతి అసలు నీకు తెలి యదులే.

కు: యిప్పు డీ అర్ధరాత్రి కందిపచ్చడి చేసి పెట్టాలిట చూడండి.

శ్రీ: అక్కర్లేనులే. యేడో ఊరగాయ ముక్క చేసి పెట్టి, రేపు చూచుకోవచ్చు.

కు: అయ్యో! నెయ్యి వూర్తిగా నిండు కుండండి, ఎలా?

శ్రీ: పక్కింటివారైన అడిగి ఓ గిన్నెను తీసుకో. అయిన ఉప్పు నాలుగు రోజులూ వెళ్ళిపోతుంది.

కు: సరి! పక్కింటివాళ్ళు నన్నే అడి గారు, మధ్యాహ్నం.

శ్రీ: మరి యేం చేదామంటావు?

కు: పోనీలేండి. నూనెవేసే పెడదాం. ఏంచేస్తాం మరి?

శ్రీ: కుటుంబయ్య బాబాయి అట్లా ఉడు కునే ఫుటంకొడు. నెయ్యి తెచ్చుని మాన్పుం టాడు.

కు: ఇదే నెయ్యిని చెబుతారండి. బస్తీలో నెయ్యి ఇలాగే వుంటుందని చెబు తాను. నాలుగు రియ్యటి మాటలు చెలికే ఆయనకడుపు నిండిపోయేటంది.

శ్రీ: ఏమా, యేంచేస్తావో, ఏమి లోపం జరకుంటా చూచే భారం నీడి!

కు: మీరుమాత్రం అన్నీ నెరిమిడికీ తెచ్చి పెడుతూ వుండండి.

శ్రీ: ఇప్పుడు నేనేంచేకాను కారదా! ఈ కుటుంబయ్యను గాలివానలాగ మన యింటికి రమ్మన్నావా?

కు: రమ్మన్నారని కాదు. రేపుడుఉడం

అరికికి కాఫీ ఇవ్వడం ఎలా? మారయితే కూకుంటానున్నాను. మరి ఆయన సంగ తేమిటి? కాఫీ తాగండే ఆయన బబాదుముఖం చూస్తాడనుకోను.

శ్రీ: రేపటి గొడవ రేపు చూసుకోవచ్చులే కారదా. ఈయన ఒకటి రెండు రోజుల్లో వొదిలిపోయేట్లు లేకు. చూడకే పద్ధతిమానే ఇక్కడ కనీసం రెండు నెలలయినా మకాం తేసిటున్నాడు.

కు: రెండు నెలలే! మనకాపురం రత్న కీర్తి పడచుకున్నాడా యేమిటండి!

శ్రీ: అదే! మనమీద ప్రేమాభిమానం లతో చూచిపోవటానికి కచ్చాకు కారదా! అరికి శ్రీ మహావిప్రువుతో సమానం!

కు: సరి సరి! నంట అయింది. ఇక రమ్మ నండి విడుపుకొనిది.

(క్షణం విరామం)

శ్రీ: యేం కారదా! ఏదీ కుటుంబయ్య బాబాయి.

కు: వచ్చి పదిహేను రోజులయింది. నక్కవారాయనపురంలో బంధువులున్నాను చూచికస్తానని వెళాడు. ఇప్పుడే ఓ అరగంట అయివుంటుంది.

శ్రీ: కయ్యకురింటానికి మనం ఒక్కకిం చారేడు కావును. ఇప్పుట్లో ఏమన్నా మకాం మార్చేట్లు వున్నాడా?

కు: అనా! కొద్ది వ్యవహారం అంటూ అసలు ఒకటి వుందో, లేదోగాని వాంతో మన కాపురం ఒక కడకు వచ్చేట్లుంది.

శ్రీ: రిఫుహానీ తాకట్లు పెట్టి తెచ్చిక అరవై రూపాయలూ అయిపోయినై. ఇక నన్ను నేనే తాకట్లు పెట్టుకోవాలి.



వర్ధ గర్భవర్ధక వ్యధలను తొగర్చి అర్ధగృహం సంపాదించుకొనేయను. అన్నివర్ధకారము. ఏడా 2-8-0

కృష్ణవేదరేటరే బెజవాడ

# తప్పనిసరి ఆతిథి

కా: అపలాయనము ఇక్కడించి కదలా  
నే వుద్దేశ్యమే వున్నట్లు లేదు.

శ్రీ: ఎందుకుంటుంది? రెండు పూటల  
కాఫీ ఫలహారాలు, విందు భోజనాలు—  
అన్నీ అడిగి మరీ చెయించుకుంటూ వున్నా  
డాయ్!

కా: ప్రతిపూట పట్టడి మారలేక నా  
జబ్బులు పడిపోతున్నాయి. పొదున్న చేసింది,  
పొయ్యితోనికే సాక్కదట, ఖర్చు!

శ్రీ: ఉన్నవాంట్లోనే కలగొండో మన  
తోపాటే తిని తిరిగితే ముంకంత బాధ లేక  
పోను.

కా: ఒక్కరిండివిషయంలోనేనా? అదే  
మనం ఆయన చెప్పే లాల్లాయి కలుగు విష  
యేక వచ్చిపోతున్నాను. మీకేం పగలంతా  
అట్టిమకన్నా వెళ్ళివస్తున్నాను.

శ్రీ: కాదుఖం మండిన పేరుంది. ఈ పది  
హేను కోజులూ ఊర్లోవున్న దొమలన్నీ  
నక్నే కీక్కుంటింటున్నై. దొమతెర లేనిది  
నిద్ర పట్టదని, నా తెగ కాపాలాకున్న  
పడుకుంటున్నాడు. చీ, మర్యాదకు అంతు  
లేదు.

కా: యామనిషికి మంచి, చెడ్డ యే  
మాత్రం లేదు. తనక్కాలసిన వన్నీ అడిగి  
మరీ జరిపించు కుంటున్నాడు. అంత అలవా  
టున్న వాడయితే భోజనం అయ్యాక అలా  
బజారుకు వెళ్ళి ఒక కీర్తి పేసుకుం గూడదూ.  
రెండుపూటల తమలపాటులకు మున్నంరాసి  
ఇవ్వలేక నాచేతులు పడిపోతున్నై.

శ్రీ: అందుకే బాగా ఆలోచించి, ఒక  
మంచి ప్రపాయం కవి పెటాను.

కా: కనిక?

శ్రీ: కుటుంబవ్యయ బాబాయి తక్షణం  
ఇక్కడినుంచి నుకొం నుగ్గి వెయటాసికే.

కా: నిజంగా? వివిలుండి అది?

శ్రీ: చెప్పకొ చూడాలి.

కా: అబ్బ, చెబుదురూ ఊరికే చంపక.

శ్రీ: చూస్తూ వుండు. కొన్ని నిమిషాల్లో  
నీకే తెలుసుంది అనుగో మాటల్లోనే  
బాబాయ్ గూడా వచ్చేస్తున్నాడు....యేం  
బాబాయి ఎక్కడికో వెళ్ళావుట.

కు: అవును శ్రీగామలూ. మధ్యాహ్నం  
పూట బోలిగా తోనెలం లేదని మీ అధీను  
దగ్గర మెల్లూ నాలుగు కపల పుస్తకాలు  
తీసుకువస్తున్నాను. నీ తాలాకని మాట  
బరిపగా చెబితే, నా దగ్గర పనేమిరా  
వబ్బు తీసుకొవన్నాడు, కొట్టువాడు. పరే,  
యేంచేయక? పుస్తకాలు నాలుగు చంకను  
పెట్టకు వచ్చాను.

శ్రీ: పొనిలే బాబాయ్, ఆ కొట్టువాడు  
నాకు బాగా తెలిసిన నాడేలే.

బానమన్ : ...తెలిగారం పార్.

శ్రీ: ఎవరికి?...నీకే బాబాయ్, నీకేకే  
వచ్చింది. చించి చూడు.

కు: నాకు తెలిగారం యేమిటి  
శ్రీరాములూ, వీడి. యిలా యివ్వు.

కా: యేమిటండీ. తెలిగారం? ఎక్క  
డించి?

కు: శ్రీరాములూ-యిప్పుడు కన్నూలు  
వల్లే బండి యేదయినా వుంటుందా?

శ్రీ: యేంనుకు బాబాయ్, అపలా  
యేమిటా తెలిగారం?

కు: మీ పిన్నికి నుండెదడ ఎక్కువగా  
వుందిట. నా కోసం ఒకటే కలవ  
రిపొందిట.

శ్రీ: అయ్యో పాపం. యింకో యిరవై  
నిమిషాల్లో కన్నూలు వల్లే ప్యాసింజరు  
వుంది బాబాయ్.

కా: ముందు భోజనం కానివ్వండి.

కు: కాదమ్మాయ్. ముందు నేను  
యింటికి వెళ్ళాలి. నా పంచీ యింతరిల పడేయ్  
శ్రీరాములూ, రికా పిలుపు.

కా: అయ్యో. అప్పుడే వెళ్ళిపోతారా?  
యింకా నాలుగు కోజులు వుంటారను  
కున్నాం.

కు: ఉండును అమ్మాయ్. యింట్లో  
దానికి ప్రాణం మీదికి వచ్చిందిగా. మరీ!  
యేం అనుకోండి. ఈసారి వచ్చివస్తున్న  
యిక్కడే దిగుతారే వెళ్ళిస్తానరా...

శ్రీ: అమ్మయ్య! బాబాయ్ వెళ్ళి  
పోయాడు. తెలిగారం - మొత్తం మీద  
మాటుగానే పనిచేసింది. ఆతిథి శ్రీమహా  
విభువు అనేమాట విజమే నేనాగాని కారదా,  
కుటుంబవ్యయ బాబాయ్ లాంటి ఆతిథి  
పగవాడి క్కూడా వరు.



## న్యూడ్లి లెఖ

(రి-వ పేజీ తరువాయి)

పకటించేవాడు; హిందువుల కొరకును  
బామకుదరడం ఆంధ్రనమి చెప్పేవాడు.  
స్వతంత్ర పోరాట విర్రుడి తీరాలనే వాడిం  
చేవాడు. అక్రైక అంటే జిన్నాకు తీర  
అవిశ్వాసం; అప్పటివై ప్రాయులారీ  
మాంట బాటెన్ను కూడా విపరీతంగా ద్వేషం  
చేసాడు. మాంట బాటెన్ పండిత  
నెప్రూప నిమ్మల బంటు అని వ్యాఖ్యా  
వించేవాడు. 1947 జూన్ 24 తేది నా  
డైరీలో ఇలా వ్రాసుకున్నాను:

“ఇండియా, పోరాటమగా భారతదేశవిభ  
జన కార్యక్రమం మాంట బాటెన్ ఆగ్ర  
ర్యాన్ తరచుకొ పోరాడుతున్నది ఇంత  
వేగంగా ఈ పని కొనసాగించడం చివకు  
భయంకరమైన పరిణామాలకు దారితీసి తీరు  
తుంది. ఉభయ అధిపి వేగం మధ్యా - త్వంత

పన్ని హితమైన పనాకారం వుంటేనే గాని  
ఈ కొత్త సమస్యలను పరిష్కరించుకోవడం  
సాధ్యపడదు. పన్ని హిత పనాకారం లేని  
పక్షంలో భారతఉపఖండంలో దాగుణమైన  
అకాంతి ఘోరమైన రక్తపాతం తప్పవు.”

\* \* \* \*

ఇదే 1900లో మరో చోట ఫిలు  
మార్ ల మాంటన్ మెరీ ఇలా వ్రాశాడు:

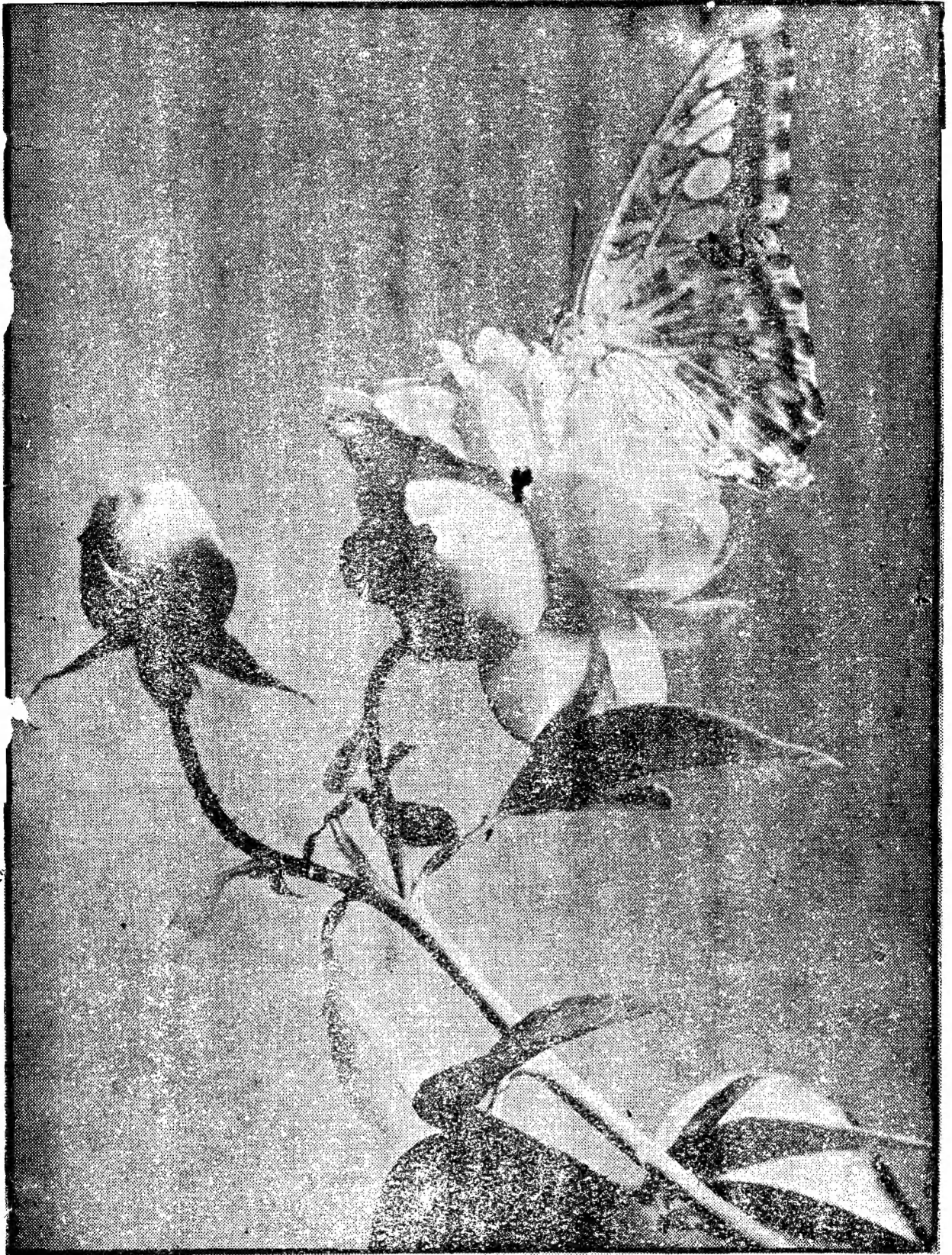
“హిందూ ఆజాద్ హో మాటాడుతూం  
డగా ఆయన తన దుబాసీతో బ్రిటిష్ నేలల  
ఉనికి విషయమై ఏదో ప్రవానించడం నాకు  
విపబడింది. నేనూ ఉరూ మాట్లాడుతూనీ  
మాలావా నా హెబ్ కు తెలియదు. ఎప్పుడో  
1910 లోనే నేను ఉరూభావలో ఒక  
పరీక్ష వ్యాసనాను కూడా. భారతదేశం  
నుంచి బ్రిటిష్ నేలలు నింపించాలని అందరూ  
వక్ర్యకంఠంతో కోరుతున్నానని నా మీద  
కూడా ఆ వాదనను బలపరుస్తారా అని  
అజాద్ ను ప్రశ్నించాను. బొస్ నే ఆయన  
ఖండితంగా బదులు చెప్పాడు. అంతి ఖండి  
తంగా బదులు చెప్పినందుకు ఆయనకు నా  
కూర్చాతియం వ్యక్తిపరిచాను. బ్రిటిష్ నేష  
లను దేశంనుంచి తక్షణమే తరిలించడమే  
మీ అభిమతమా అని తిరిగి ప్రశ్నించాను.  
నాకు కోరుతున్నది అదే అయితే వెంటనే  
నిరధ్యంతరంగా తరిలించిన నామని కూడా  
స్పష్టపరిచాను. మాలావా ఆజాద్ నా మాట  
లకు కొంత ధియింపాడై “అలా కాదు -  
ఇప్పుడప్పుడే అలా చేయవద్దు” అన్నాడు.  
బొస్ నైస్యంలో పనిచేసాన్ని బ్రిటిష్ ఉన్న  
తో ద్వేషింపను పరిపించిన చేతుమంటారా  
అన్న ప్రశ్నికు కూడా మాలావా నా హెబ్  
పై విధంగానే సమాధానం ఇచ్చాడు.

మనెంటు తను పే హిందువుల పరిపాలన  
పోరాటమంటే చచ్చివా ఒప్పుకోరని మహా  
మృదాలి జిన్నా తన సంభాషణలో స్పష్ట  
పరిచాడు. హిందూ మనెం పఖ్యత ఆంధ్రదేశ  
మని కూడా తేల్చే వాడు. మీద ఆలూ  
ఎందుకు భావిస్తున్నారని ఎదురుప్రశ్ని చేసే  
ఆయన ఇచ్చిన సమాధానమేమిటో తెలుసా? ఈ  
ఉభయతరాలూ వివిధంగా పోతున్నందున  
కుండి - హిందువులు గొవును పూజిస్తారు.  
నేను భక్తిస్తాను అని బగులు చెప్పాడు!  
(బ్రిటిష్ నేల విష్కర్) మనే జరిగితే, నేనెం

అంతగృధ్రం తప్పదని కూడా హెచ్చరిక  
చేశాడు జిన్నా. మొత్తంమీద భారతవాడు  
కులలో జరిపిన ఈ సంభాషణలు నాకు  
ఎంతో సహాయపడతనే చెబుతున్నాను.  
బహిరంగఉపన్యాసాలలో ఏంకంగా ప్రపం  
గిస్తున్నప్పటికీ, భారతదేశంలో బ్రిటిష్  
నేలలు మరికొంత కాలంపాలు ఉండి తీ  
లనే అందరూ వాంచుచున్నట్లు నాకు అ  
మైంది.”



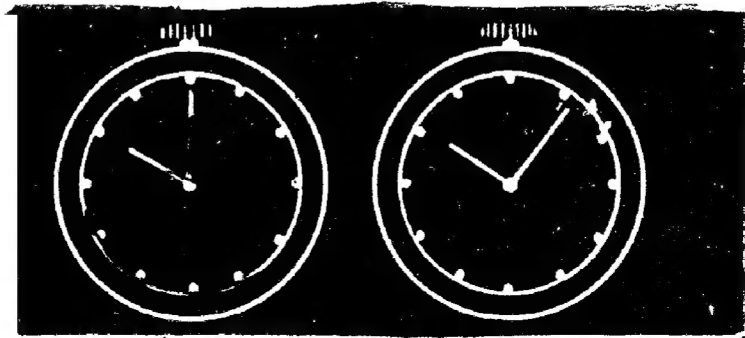




మధుపము  
—ఫోటో: ఆర్. ఉదయభాస్కర్, రాజమండ్రి]



## *No two watches agree*



It is baffling to the skilled technicians as to why two watches do not agree, and it is equally perplexing to Anthropologists and Psychologists why people look different and behave differently in spite of identical conditions.

It is in this context we advise a study of the Andhras, their liking and proclivities, their customs and traditions

ANDHRA PATRIKA is tied up with Andhra Renaissance, the land and

the people. Poets, Politicians and Historians are watchfully studying our ceaseless efforts to interest Andhras wherever they are. And they too are taking interest.

And why?

This question has been answered by the most discerning advertiser who is selling his products to the people who have confidence in us.

Member A. B. C.

ANDHRA PATRIKA  
6 & 7, THAMBU CHETTY STREET,  
MADRAS-1.